

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

(Projekt)

Bartoszyce, maj 2022 r.

Spis treści

Wstęp	4
1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność, komunikacyjna i mobilność	5
1.1 Położenie	5
1.2 Ukształtowanie terenu	7
1.3 Bogactwa naturalne.....	11
1.4 Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	13
2. Ludność i procesy demograficzne	17
2.1 Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny.....	17
2.2 Procesy starzenia się społeczeństwa	20
2.3 Atrakcyjność osadnicza.....	22
2.4 Prognoza demograficzna.	34
3. Gospodarka i rynek pracy	37
3.1 Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych	37
3.2 Rynek pracy	44
3.3 Bezrobocie	45
4. Środowisko naturalne i infrastruktura	50
4.1 Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna	50
4.2 Stan i ochrona środowiska, w tym stopień rozwoju infrastruktury	50
5. Kultura i dziedzictwo kulturowe	65
5.1 Kultura	65
5.2 Uwarunkowania historyczne, obiekty zabytkowe, ich stan, dostępność i sposób wykorzystania..	68
6. Sport, rekreacja i turystyka.....	71
6.1 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i warunki do jej rozwoju	71
6.2 Atrakcyjność turystyczna	73
7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	79
7.1 Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów	79
7.2 Struktura osadnicza	82
7.3 Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne).....	82
7.4 Obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego	84
8. Bezpieczeństwo publiczne	87
8.1 Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa	87
8.2 Uwarunkowania wynikające z położenia, w tym zagrożenia naturalne.....	90
8.3 Przestępczość	91

9. Polityka społeczna	93
9.1 Beneficjenci pomocy, struktura powodów udzielania pomocy	93
9.2 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna – opis stanu zasobów mieszkaniowych, w tym technicznych, energetycznych i dostępności	110
10. Edukacja i wychowanie.....	113
10.1 Sieć placówek oświatowych	113
11. Kapitał społeczny	122
11.1 Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych.....	122
11.2 Współpraca międzysektorowa	124
12. Finanse samorządowe	127
12.1 Budżet miasta Bartoszyce – dochody i wydatki, w tym ich struktura	127
12.2 Poziom zadłużenia	133
12.3 Zdolność inwestycyjna.....	135
12.4 Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych	139
13. Diagnoza porównawcza.....	141
14. Konsultacje społeczne	151
15. Spis wykresów, rysunków, tabel, dokumentów źródłowych.....	170
16. Załącznik nr 1 Wzór ankiety.....	177

Wstęp

„Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce” jest przeglądem najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych i ukazuje wieloaspektową analizę stanu obecnego miasta. Raport diagnozy koncentruje się na szczegółowej analizie uwarunkowań wewnętrznych rozwoju Bartoszyca obejmujących takie zagadnienia jak:

1. Informacje ogólne (w tym: uwarunkowania geograficzne, historyczne);
2. Przestrzeń (w tym m.in. układ przestrzenny, dostępność komunikacyjna, mieszkalnictwo, infrastruktura techniczna);
3. Środowisko (w tym: charakterystyka najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, tj. zasoby wodne i jakość wód, jakość powietrza);
4. Społeczeństwo (w tym: analiza procesów demograficznych i osadniczych, wykluczenie społeczne, kapitał społeczny tj. liczba organizacji pozarządowych, rynek pracy, aktywność i potencjał mieszkańców, edukacja, ochrona zdrowia, pomoc i integracja społeczna, kultura i turystyka);
5. Gospodarka (w tym: analiza wskaźników makroekonomicznych, struktury gospodarcze, atrakcyjność inwestycyjna, przedsiębiorczość, dochody ludności, finanse publicznych JST, realizowane zadania i projekty).

Dla każdego z powyżej wymienionych obszarów przedstawiono najważniejsze informacje, w tym również realizowane projekty oraz dane statystyczne obrazujące sytuację w gminie miejskiej Bartoszyce, także na tle powiatu bartoszyckiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Zakres czasowy obejmuje zasadniczo lata 2015-2020. Analiza została wykonana w oparciu o najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne, głównie te pochodzące z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta w Bartoszycach i jego jednostek podległych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach.

Główne wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stanowią punkt wyjścia dla przygotowania „Strategii rozwoju miasta Bartoszyce do 2030 roku”.

1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność, komunikacyjna i mobilność

1.1 Położenie

Gmina miejska Bartoszyce położona jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego ze wszystkich stron otoczona gminą wiejską Bartoszyce, obejmuje obszar 1179 ha tj. 11,8 km². Miasto Bartoszyce jest jednocześnie stolicą powiatu bartoszyckiego i siedzibą władz powiatowych oraz gminy wiejskiej i miejskiej Bartoszyce. Miasto zlokalizowane jest w odległości 17 km od granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

Rysunek 1 Położenie gminy miejskiej Bartoszyce na tle Polski i województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu

Źródło: Internet, <https://pl.wikipedia.org> i <http://www.gminy.pl>

Pod względem położenia geograficznego miasto Bartoszyce znajduje się w obrębie mezoregionu fizyczno-geograficznego Równiny Sępolskiej, w rozległym obniżeniu wysoczyzny morenowej płaskiej przeciętej doliną rzeki Łyny. Obszar jest prawie płaski, nachylony przeważnie w kierunku Łyny. W otoczeniu miasta, a także częściowo w jego obrębie, znajdują się tereny wysoczyzny morenowej, płaskiej i lokalnie falistej. W kierunku na południowy-zachód od miasta dominują pagórki czołowo-morenowe.¹

Grunty gminy miejskiej Bartoszyce w granicach administracyjnych miasta wynoszą 357 ha, w tym:

- z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste - 323 ha,
- przekazane w użytkowanie wieczyste - 34 ha,
- w granicach administracyjnych Gminy Bartoszyce wynoszą 1,4 ha,
- w granicach administracyjnych Gminy Sępól wynoszą 0,3 ha².

W skład gminy miejskiej Bartoszyce wchodzi tereny o różnych formach użytkowania. Użytki rolne zajmują znaczną część powierzchni miasta (34,4%), wśród nich dominują grunty orne (28,1%). Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 49,5% miasta, wśród których przeważają tereny mieszkaniowe – 172 ha (14,6%), tereny komunikacyjne (drogi) – 101 ha (8,6%), tereny inne zabudowane – 126 ha (10,7%), tereny przemysłowe – 64 ha (5,4%) oraz tereny rekreacji i wypoczynku – 42 ha (3,6%). Lesistość na obszarze Bartoszc wynosi 5 % ogólnej powierzchni miasta.

¹ Program rewitalizacji miasta Bartoszyce na lata 2016-2022

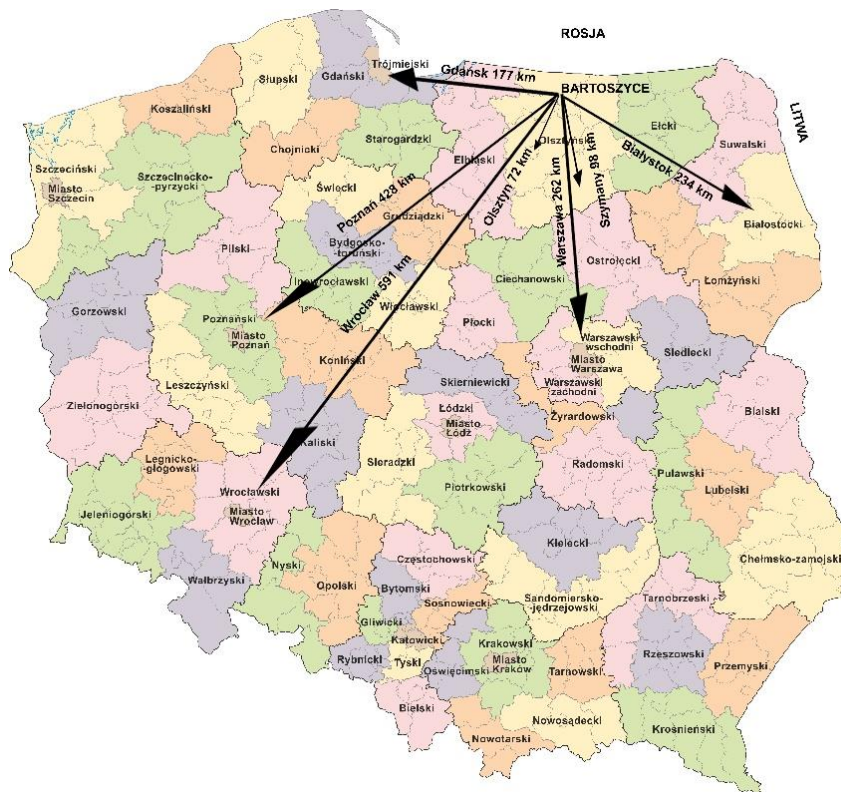
² Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy miejskiej Bartoszyce za 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Odległość Bartoszyce względem wybranych miejsc:

- ✓ Olsztyn – 72 km,
- ✓ Warszawa – 262 km,
- ✓ Lotnisko Szymany – 98 km,
- ✓ Lotnisko Gdańsk – 177 km,
- ✓ Przejście graniczne z Rosją (Bezledy – Bagrationowski) – 20 km,
- ✓ Przejście graniczne z Litwą (Budzisko - Sangruda.) – 325 km,
- ✓ Port morski Gdańsk – 181 km.

Rysunek 2 Odległość w km z gminy miejskiej Bartoszyce do wybranych polskich miast:

Źródło: opracowanie własne, mapa <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/klasyfikacja-nuts-w-polsce/>

Czas dojazdu (minuty) z gminy miejskiej Bartoszyce³ do wybranych miejsc:

- ✓ Miasta >400 tys. mieszkańców – 163 minuty,
- ✓ Miasta >100 tys. mieszkańców – 83 minuty,
- ✓ Miasta >50 tys. mieszkańców – 83 minuty,
- ✓ Miasta powiatowego – 5 minut,
- ✓ Najbliższego miasta – 5 minut,
- ✓ Węzła autostrady/drogi ekspresowej – 85 minut,
- ✓ Lotniska – 97 minut,
- ✓ Dużego lotniska – 171 minut,
- ✓ Terminalu promowego 176 minut,
- ✓ Przystanku kolejowego – 17 minut.

do przejścia granicznego z:

- ✓ Niemcami – 469 minuty,
- ✓ Czechami – 501 minuty,
- ✓ Słowacją – 564 minuty,
- ✓ Ukrainą – 493 minuty,
- ✓ Białorusią – 330 minut,
- ✓ Litwą – 222 minuty,
- ✓ Rosją – 20 minut.

³ Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem” Raport Częstkowy Komponent 3 Relacje Przestrzenne I Dostępność Komunikacyjna województwa warmińsko-mazurskiego

1.2 Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu

Miasto Bartoszyce znajduje się w obrębie mezoregionu fizycznogeograficznego zwanego Równiną Sępopolską, która wchodzi w skład makroregionu Nizina Staropruska.

Miasto położone jest w rozległym obniżeniu wysoczyzny morenowej płaskiej, którą przecina dolina rzeki Łyny. Tworzą go w większości osady wód lodowcowych i rzecznych. Jest to obszar prawie płaski, nachylony przeważnie w kierunku Łyny. Rozciąga się on wąskim pasem wzdłuż tej rzeki, również poza granicami miasta, jego powierzchnia znajduje się na ogół na wysokości 42 - 55 m npm.

W otoczeniu miasta, a także częściowo w jego obrębie, znajdują się tereny wysoczyzny morenowej, płaskiej i lokalnie falistej. Powierzchnia tych terenów jest wyniesiona nad poziom morza na wysokość od około 50 m do około 70 m. W kierunku na południowy - zachód od miasta - w rejonie Połęczna, dominują w krajobrazie pagórki czołowo - morenowe. Ich kulminacje znajdują się na wysokościach rzędu 80 m npm. Rzeźba terenu jest pagórkowata z licznymi oczkami wodnymi w obniżeniach terenu. Pagórki dochodzą do kilkunastu metrów wysokości względnej. Posiadają charakterystyczne płaskie wierzchołki i dość symetryczne zbocza, przeważnie o nachyleniu kilkunastu procent. Dolina Łyny to teren najniżej położony na obszarze miasta i znajduje się na poziomie około 35 m npm. Rzeka tworzy liczne meandry. Wytworzyła dwa tarasy. Taras nadzalewowy, który występuje wzdłuż rzeki fragmentarycznie wyniesiony jest około 5 m nad poziom wody w rzece. Taras zalewowy rzeki położony jest 1 - 3 m nad poziomem wody.

Ponadto urozmaicenie wysoczyzny wprowadzają doliny dopływów Łyny, Suszycy i innych strumieni. Wszystkie mają charakter erozyjny, głęboko wcinają się w podłoże wysoczyzny, szczególnie na odcinkach przyujściowych. Zbocza ich dolin często mają charakter urwiskowy.

Na terenach wysoczyznowych występują także obniżenia pojezierne oraz - mniejsze - wytopiskowe o płaskich i okresowo podmokłych powierzchniach. Oprócz form naturalnych na terenie Miasta występują także formy powstałe w wyniku działalności człowieka. Są to głównie nasypy budowlane i zbocza drogowe i kolejowe.⁴

Gospodarowanie wodami

Wody podziemne

Wg informatora PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017) miasto leży w granicach pasma hydrogeologicznego zbiorników Pojezierzy Pomorskiego i Mazurskiego (w Prowincji Hydrogeologicznej Nizinnej).

Miasto leży w obrębie jednego z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce (GZWP). Jest on oznaczony numerem 205 tzw. „Subzbiornik (Tr) Warmia” o powierzchni ogólnej 1660 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 53 tys. m³/d. Wody tego zbiornika są w naturalny sposób chronione od powierzchni terenu poprzez występowanie grubej warstwy glin zwałowych, chroniącej wody podziemne przed wpływem antropogenicznym. Na terenie miasta występują poziomy wodonośne czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Zróżnicowana jest głębokość występowania warstw wodonośnych (od 60 do 170 m) i ich miąższość.

Miasto Bartoszyce jest położone na obszarze regionu wodnego Łyny i Węgorapy na terenie JCWpd o kodzie PLGW700020, będącej w zarządzie RZGW w Białymstoku. Zarówno stan chemiczny, jak i stan ilościowy jednostki są oceniane jako dobre, a osiągnięcie celów środowiskowych jako niezagrażone. W obszarze tym wyróżniono dwie zlewnie bilansowe, gmina miejska Bartoszyce jest położona w zlewni dolnej Łyny.

W najbliższej przyszłości na obszarze GZWP nr 205, nie planuje się budowy nowych ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi i nie dostrzega się zagrożenia zmniejszenia stanu ilościowego zasobów wód podziemnych.⁵

Zasoby wód podziemnych JCWpd nr 20 dostępne do zagospodarowania wynoszą 1 048 tys. m³/d. Wykorzystywane jest 8,1% zasobów.⁶

⁴ Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Bartoszyce, 2015 r.

⁵ PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017 r.)

⁶ Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

Natomiast wg „Dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby dyspozycyjne wód podziemnych zlewni dolnej Łyny, Jarft i Świeżej”, opracowanej przez Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL na zlecenie PSH w 2016 r., zasoby dyspozycyjne zlewni wynoszą 230 948 m³/d.⁷

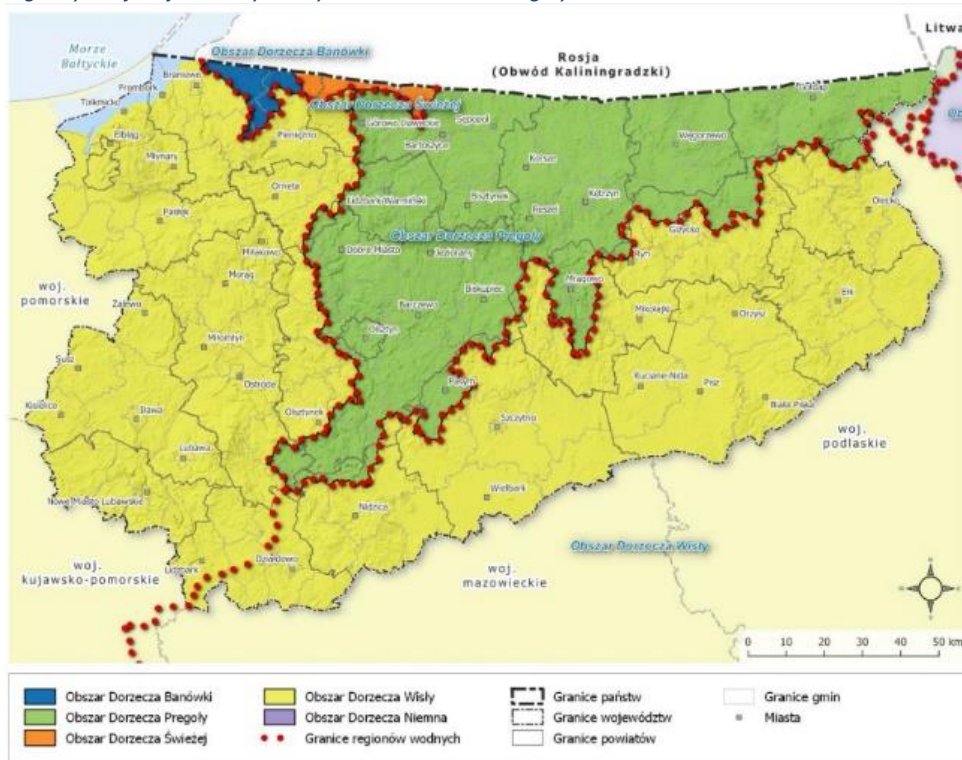
Na terenie miasta nie ma punktu monitoringu wód podziemnych. Taki punkt jest zlokalizowany na terenie gminy Bartoszyce, przy granicy z miastem – w Połączu. Monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych przeprowadzony w 2019 r. na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wskazał wody z punktu Połęcz, jako wody III klasy – wody zadowalającej jakości.

Wody powierzchniowe

Gmina miejska Bartoszyce leży w zlewisku Zalewu Wiślanego, w dorzeczu Pregoi.

Główną rzeką, płynącą przez miasto jest II-rzędowa rzeka Łyna o długości całkowitej 263,7 km i zalicza się do cieków podstawowych. W granicach administracyjnych miasta Bartoszyce rzeka ma długość 9 438 m i zajmuje powierzchnię 41,41 ha, przepływa z zachodu na wschód, tworząc liczne meandry. Na terenie Bartoszyce Łyna posiada liczne dopływy, w tym największy z nich to rzeka Suszyca (dopływ prawobrzeżny).

Rysunek 3 Obszar gminy miejskiej Bartoszyce leży w dorzeczu rzeki Pregoi

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej Bartoszyce, ponieważ decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Miasto Bartoszyce jest położone na obszarze dorzecza Pregoi, regionu wodnego Łyny i Węgorapy na terenie JCWP o kodzie PLGW700020. Łyna jest głównym elementem sieci hydrograficznej miasta i okolic. Na terenie Bartoszyce do Łyny dopływają dość liczne strumienie. Największym z nich jest rzeka Suszyca - dopływ prawobrzeżny, który przyjmuje wody między innymi ze zlewni jez. Kinkajmskiego. Została ona, podobnie jak Łyna - zaliczona do cieków podstawowych. Pozostałe wody na terenie Bartoszyce to dość liczne niewielkie zbiorniki wód stojących, wypełniające dna zagłębień. Dwa największe znajdują się w południowo -

⁷ Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

wschodniej części miasta. Jeden z nich, położony między ul. Wajdy a Wawrzynami (przy ul. Kętrzyńskiej), powstał w wyniku piętrzenia wód rzeki Suszycy. Obecnie jest wykorzystywany jako kąpielisko miejskie (jezioro Mleczarskie). Drugi zbiornik jest położony pomiędzy ul. PCK i ul. Warszawską (jezioro Bartbetowskie).⁸ Obydwa zbiorniki są używane Okręgowemu Polskiemu Związku Wędkarskiemu w Olsztynie i corocznie są zarybiane (karpem i karasiem).

Tabela 1 Charakterystyka JCWP rzecznych w Bartoszycach

Nazwa JCWP	Łyna od Symsarny do Suszycy z Elmą do Powarszynki	Łyna od Suszycy do Pisy	Suszycyca
Kod JCWP	PLRW700020584759	PLRW700020584779	PLRW700018584769
Typ JCWP	20	20	18
Długość JCWP [km]	49,33	15,88	17,36
Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	136,78	31,22-	56,01
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Pregoty	obszar dorzecza Pregoty	obszar dorzecza Pregoty
Region wodny	region wodny Łyny i Węgorapy	region wodny Łyny i Węgorapy	region wodny Łyny i Węgorapy
Typ	rzeka nizinna żwirowa	rzeka nizinna żwirowa	potok nizinny żwirowy
Status	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód
Ocena stanu	zły	zły	dobry
Cel środowiskowy dla JCWP i termin jego osiągnięcia	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny 2021	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny 2021	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny (części wód wyznaczone jako obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona	zagrożona	niezagrożona

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=qpPGW

Dwie spośród trzech JCWP są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Główne presje na JCWP to: presja komunalna i rolnictwo. Suszycyca płynie przez obszar szczególnie narażony, z którego należy ograniczyć odpływ azotu ze źródeł rolniczych. Wszystkie JCWP zostały wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne.

Stan ekologiczny wód zależy od trzech czynników: elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz hydromorfologicznych. Wpływ działalności człowieka na środowisko wodne (presje antropogeniczne) jest czynnikiem kluczowym⁹. Miasto Bartoszyce realizuje i planuje dalsze działania i inwestycje poprawiające stan wód m.in. likwidację ognisk zanieczyszczeń, zwiększanie zdolności retencyjnych, budowę oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji.

⁸ Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Bartoszyce, 2015 r.

⁹ <https://www.apgw.gov.pl/pl/broszura-wody-polskie-2021>

W okresie 2014-2019 WIOŚ w Olsztynie w ramach założeń programowych Państwowego Monitoringu Środowiska prowadził badania JCWP rzecznych, które płyną przez teren miasta Bartoszyce. W wyniku oceny stanu stwierdzono **zły stan JCPW rzecznych, których zlewnie znajdują się m.in. na terenie gminy miejskiej Bartoszyce**. O ocenie zdecydował stan chemiczny oraz elementy fizykochemiczne, w przypadku Suszycy również elementy biologiczne i stan ekologiczny.

Tabela 2 Klasyfikacja i ocena stanu wód w latach 2014-2019 przebiegających przez gminę miejską Bartoszyce których zlewnie znajdują się na terenie miasta

Kod jcw	Nazwa jcw	Rok najnowszych badań	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego		Stan chemiczny	Ocena stanu jcw	Zlewnia na terenie miasta
			Klasa	Stan / potencjał ekologiczny			
PLRW700020584759	Łyna od Symsarny do Suszycy z Elmą od Powarszynki	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	TAK
PLRW700018584769	Suszycyca	2019	5	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	TAK

Źródło: <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

Celem środowiskowym dla JCW PLRW700020584759 (Łyna od Symsarny do Suszycy z Elmą od Powarszynki) oraz PLRW700018584769 (Suszycyca) na obszarze dorzecza Pregoly jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego.

W Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly określono termin osiągnięcia dobrego stanu JCWP PLRW700020584759 na 2021 r. wskazano również na możliwość odstępstwa od osiągnięcia celu w wyznaczonym terminie w przypadku braku możliwości technicznych oraz dysproporcjonalnych kosztów. Na dzień zakończenia opracowywania diagnozy społeczno-gospodarczej gminy miejskiej Bartoszyce trwały prace nad aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly oraz Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym. Bartoszyce zobowiązują się do zapoznania z ww. dokumentami oraz do realizacji działań w ramach swoich zadań.

Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu, brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

W przypadku JCWP PLRW700018584769 termin osiągnięcia dobrego stanu określono na 2015 r., i nie przewidziano odstępstw.¹⁰

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly (str. 118)

1.3 Bogactwa naturalne

Złoża kopalin

W granicach administracyjnych miasta Bartoszyce nie występują udokumentowane złoża kopalin, tereny górnicze i obszary górnicze.

Według danych, jakimi dysponuje Państwowy Instytut Geologiczny, na obszarze miasta wykonywano otwory wiertnicze, z czego w większości przypadków cel wiercenia był hydrogeologiczny, a nie badawczy¹¹.

Klimat

Gmina miejska Bartoszyce leży w mazurskim regionie klimatycznym, we wschodniobałtyckiej dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje się ona poniżej opisanymi wartościami elementów i zjawisk atmosferycznych:

- 1) liczba dni mroźnych wynosi 38-43, z przymrozkami 110-125, liczba dni z pokrywą śnieżną 60 – 65,
- 2) opad atmosferyczny wynosi średnio około 600 mm w roku,
- 3) okres wegetacyjny trwa około 200 dni,
- 4) wilgotność względna powietrza wiosną i latem jest niższa, jesienią i zimą – wyższa,
- 5) zachmurzenie średnie roczne w wysokości 6,2 (w skali 10-stopniowej) jest jedną z niższych wartości na terenie województwa,
- 6) średnia prędkość wiatru: 3,4 m/s,
- 7) dni w roku z pokrywą śnieżną: 42–134.

Ze względu na mało urozmaiconą rzeźbę teren jest też stosunkowo jednorodny pod względem nasłonecznienia (natężenia promieniowania słonecznego).

W rejonie miasta przeważają wiatry z kierunku południowo - zachodniego i wiatry zachodnie. Udział wiatrów południowo - zachodnich jest szczególnie wysoki jesienią i zimą. Wiosną i latem wzrasta udział wiatrów zachodnich i północno - zachodnich. Mniej jest wiatrów z kierunków od północnego poprzez wschodni do południowego. Zasadniczy udział wiatrów jest mniej więcej zgodny z osią doliny Łyny. Sprzyja to jej przewietrzaniu.¹²

Jakość powietrza

W województwie warmińsko-mazurskim jakość powietrza oceniana jest w trzech strefach w województwie. Dwie strefy to miasta na prawach powiatu czyli Olsztyn i Elbląg. Trzecia strefa to pozostały obszar województwa warmińsko-mazurskiego. We wszystkich strefach przeprowadza się ocenę jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia. Ocenę pod kątem ochrony roślin przeprowadza się wyłącznie w strefie warmińsko-mazurskiej. Gmina miejska Bartoszyce znajduje się w warmińsko – mazurskiej strefie badania oceny jakości powietrza atmosferycznego. Pomiar, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Emisja do atmosfery substancji szkodliwych dla człowieka następuje zarówno na skutek procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Rozróżnia się następujące rodzaje emisji:

- powierzchniowa pochodzenia komunalnego,
- liniowa (drogowa, kolejowa, lotnicza),
- punktowa,
- powierzchniowa pochodzenia rolniczego.

W przypadku Bartoszyca największe znaczenie ma emisja punktowa oraz emisja powierzchniowa pochodzenia komunalnego. Zanieczyszczenia szczególnie szkodliwe dla zdrowia ludzi, takie jak pył zawieszony PM10 i PM2.5 oraz benzo(a)piren, powstają na obszarze miasta głównie w procesach spalania paliw stałych (węgiel kamienny oraz drewno) oraz – w mniejszym stopniu – paliw płynnych (ropa naftowa jej pochodne), jak również w procesach technologicznych. Należy przy tym pamiętać, że zanieczyszczenie powietrza na terenie miasta zależy również od transgranicznego transportu zanieczyszczeń.

¹¹ Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Bartoszyce, 2015r.

¹² Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Bartoszyce, 2015 r.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie miasta Bartoszyce związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla i pył. Na terenie Bartoszyce znajdują się również stacjonarne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, stanowiące własność Wodociągowo-Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK w Bartoszycach: trzy kotły węglowe (dwa kotły WR-10 i jeden kocioł WR-5) - w Ciepłowni Miejskiej przy ulicy Bema 36, kocioł gazowy przy ulicy Drzewnej 4, dwa kotły gazowe przy ulicy Limanowskiego 1, kocioł gazowy przy ulicy Jagiellończyka 9, kocioł gazowy przy ulicy Konopnickiej 1, kocioł gazowy przy ulicy Robotniczej 4.

Tabela 3 Szacowana liczba kotłów które powinny zostać wymienione w gminie miejskiej Bartoszyce strefy warmińsko-mazurskiej, efekt ekologiczny oraz koszt realizacji działania WmsWm ZSO do połowy 2026 roku

miasto	Szacowana liczba kotłów do wymiany		Szacowany koszt [zł]		Szacowany efekt ekologiczny – obniżenie emisji pyłu PM10 [Mg]		Szacowany efekt ekologiczny – obniżenie emisji B(a)P [kg]	
	Łączna w latach 2021-2026	Na rok	Łączny w latach 2021-2026	Na rok	Łączny w latach 2021-2026	Na rok	Łączny w latach 2021- 2026	Na rok
Bartoszyce	1 348 2	225	20 220 000	3 370 000	43,2	7,2	23,3	3,88

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskie, 2020 r.

Emisja z działalności gospodarczej (punktowa).

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie Bartoszyce.

Emisja komunikacyjna (liniowa).

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze

Hałas

Na terenie gminy miejskiej Bartoszyce występuje hałas komunikacyjny drogowy oraz przemysłowy. Hałas komunikacyjny drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg. Źródłami największego hałasu drogowego w Bartoszycach są: droga krajowa nr 51 (Olsztynek – Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Bezledy – granica państwa) oraz drogi wojewódzkie nr 512 (Pieniężno - Górowo Iławeckie - Bartoszyce – Szczurkowo), oraz nr 592 (Bartoszyce - Kraskowo - Kętrzyn – Giżycko). Pomiary hałasu komunikacyjnego dla drogi krajowej nr 51 prowadziła GDDKiA (zarządca drogi). Mapa akustyczna wykonana w 2018 roku wykazała przekroczenie zarówno wskaźnika LDWN jak i LN w ciągu ulic: Warszawskiej, Bohaterów Warszawy i Generała Bema. Natomiast w zakresie drogi wojewódzkiej DW 952 w Bartoszycach przekroczenie poziomu hałasu wykazano w od skrzyżowania z drogą krajową nr 51 kolejno ulicami: Bohaterów Warszawy oraz Kętrzyńską do granicy miasta.

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań

Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ). Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

W Bartoszycach w latach 2017-2020 nie prowadzono pomiarów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (za pośrednictwem WIOŚ).

1.4 Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Bartoszyce stanowią centrum lokalnego ośrodka administracyjnego i usługowego. Miasto jest istotnym węzłem komunikacyjnym, na obszarze którego przecinają się drogi kategorii krajowej i wojewódzkiej. Zewnętrzne powiązania komunikacyjne Bartoszyce zapewniają:

Drogi krajowe

- droga krajowa nr 51 Olsztynek – Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Bezledy – granica państwa (Rosja – Obwód Kaliningradzki). Na odcinku Olsztyn – granica państwa założono dla niej klasę techniczną GP (główna ruchu przyspieszonego). Droga przenosi ruch w kierunku międzynarodowego przejścia granicznego w Bezledach. Jest ważnym szlakiem komunikacyjnym siedziby Powiatu – miasta Bartoszyce ze stolicą regionu – miastem Olsztyn.¹³

Drogi wojewódzkie

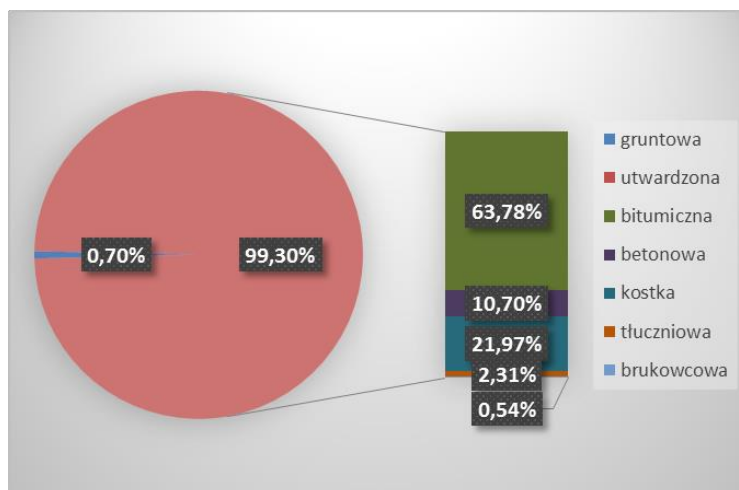
- droga nr 512 Pieniężno – Górowo Iławeckie – Piasek – Tolko – Bartoszyce – Szczurkowo. Droga przenosi ruch lokalny łączy ze sobą ważniejsze ośrodki powiatu¹⁴.
- droga nr 592 przejście graniczne z Obwodem Kaliningradzkim (poprzez drogę krajową nr 51) – Bartoszyce – Kętrzyn – Giżycko. Droga przenosi ruch lokalny oraz ponad lokalny z terenów przygranicznych¹⁵.

Przez teren miasta Bartoszyce nie przebiegają drogi powiatowe

Drogi gminne

Na terenie miasta Bartoszyce znajdują się 123 drogi gminne o łącznej długości 44,644 km (powierzchnia 265,3 tys. m²). Drogi o nawierzchni utwardzonej stanowią 99,3% (długość sieci – 44,331 km) Nawierzchnię nieulepszoną ma 1,28 km dróg gminnych, natomiast długość dróg gruntowych wynosi 0,3 km.

Wykres 1 Drogi gminne w Bartoszycach wg powierzchni

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

¹³ Plan rozwoju sieci drogowej dróg powiatowych powiatu bartoszyckiego na lata 2019-2029

¹⁴ Plan rozwoju sieci drogowej dróg powiatowych powiatu bartoszyckiego na lata 2019-2029

¹⁵ Plan rozwoju sieci drogowej dróg powiatowych powiatu bartoszyckiego na lata 2019-2029

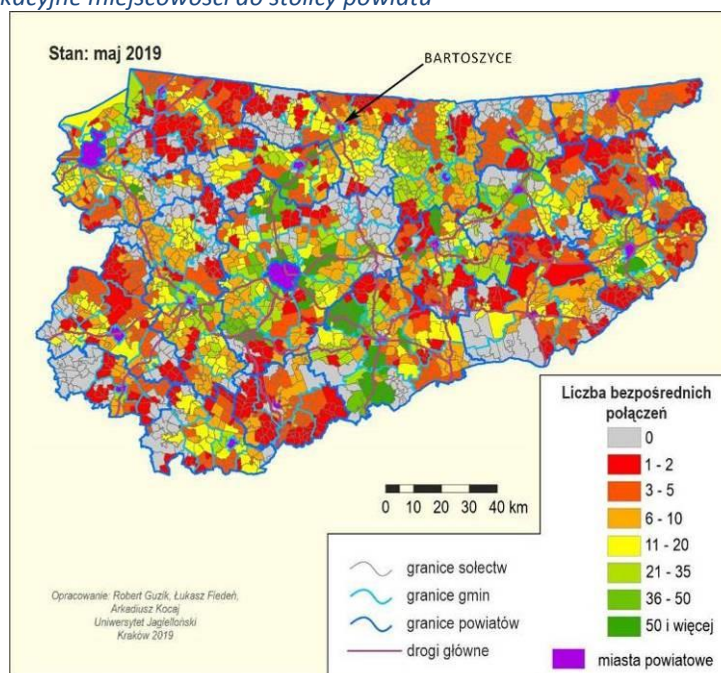
W 2020 r. w Bartoszycach został przeprowadzony przegląd stanu technicznego dróg gminnych i wewnętrznych.

Zgodnie z raportem 27% dróg o nawierzchni utwardzonej jest w stanie bardzo dobrym (wg BIKB), 29% w stanie dobrym, a 22% w stanie ostrzegawczym. Na terenie miasta 18% dróg o nawierzchni utwardzonej jest w złym stanie a 4% w bardzo złym.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (2018 r.) miasto Bartoszyce jest ośrodkiem ponadlokalnym, wielofunkcyjnym, zapewniającym dostęp do usług publicznych ponadlokalnych i lokalnych, o znaczącym udziale procesów rozwojowych i powinna je charakteryzować średnia wartość wskaźnika połączeń i obsługiwanych kierunków. Miasto przypisane jest do ośrodków rangi PII – ponadlokalny II rzędu. Według klasyfikacji przyjętej w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (SOR) spośród miejskich jednostek osadniczych w Polsce zostały wyodrębnione miasta średnie - do grupy miast średnich zakwalifikowano 14 miast w tym Bartoszyce. W Bartoszycach zachodzą również negatywne skutki zjawiska suburbanizacji prowadzące do zaburzenia zasad ładu przestrzennego i są widoczne na różnych płaszczyznach – demograficznej, ekonomicznej, społecznej, przestrzennej i środowiskowej.

Dostępność komunikacyjną, mierzoną liczbą połączeń miejscowości do Bartoszycc przedstawia poniższa mapa. Powiat bartoszycki podobnie jak powiaty olecki, gołdapski, nowomiejski, piski i braniewski położone na obrzeżach województwa z dala od miast o funkcjach regionalnych i subregionalnych posiadają niską dostępność komunikacyjną¹⁶.

Rysunek 4 Połączenia komunikacyjne miejscowości do stolicy powiatu

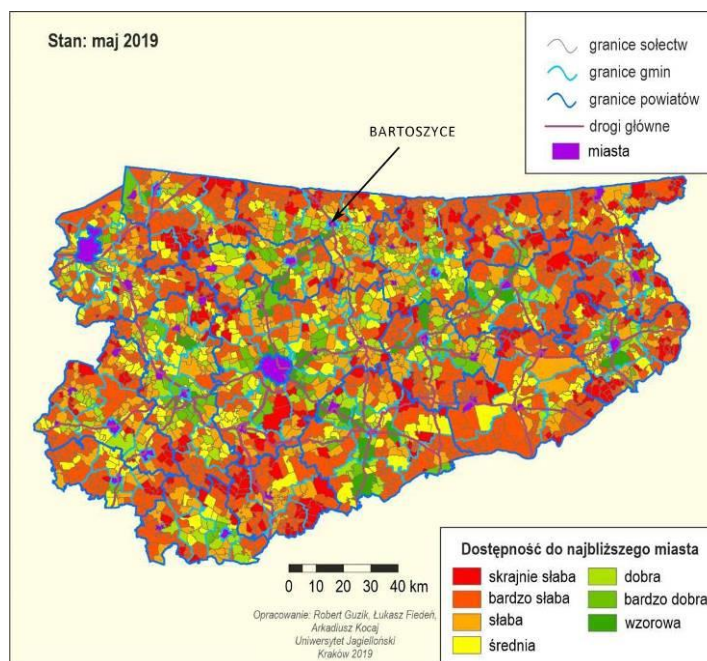

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem Raport cząstkowy Komponent 3 Relacje przestrzenne i dostępność komunikacyjna województwo warmińsko-mazurskie”

Czas dotarcia i liczba połączeń przekładają się na ogólną ocenę dostępności miast powiatowych. Poniższa mapa przedstawia syntetyczne ujęcie zarówno liczby kursów, jak i czasu dojazdu.

¹⁶ „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem Raport cząstkowy Komponent 3 Relacje przestrzenne i dostępność komunikacyjna województwo warmińsko-mazurskie”

Rysunek 5 Dostępność komunikacyjna do najbliższego miasta

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem Raport cząstkowy Komponent 3 Relacje przestrzenne i dostępność komunikacyjna województwo warmińsko-mazurskie”

Słaba dostępność drogowa miasta Bartoszyce pozostaje jedną z najważniejszych barier w przyciąganiu zewnętrznych inwestorów. Rozpatrując znaczenie dostępności transportowej należy wziąć pod uwagę wskaźnik Indeks syntetyczny dostępności drogowej z perspektywy atrakcyjności inwestycyjnej oraz Indeks syntetyczny dostępności drogowej ujęty z perspektywy poziomu życia.

Wartości wskaźników syntetycznych dostępności drogowej dla Bartoszyce w 2019 r.

- Indeks syntetyczny – perspektywa poziomu życia -84
- Indeks syntetyczny – perspektywa atrakcyjności inwestycyjnej - 134
- Sumaryczny Indeks syntetyczny - 109¹⁷

Komunikacja rowerowa

Bartoszyce dysponują 4,3 km ścieżek rowerowych, w tym 1,0 km jest pod zarządem gminy, a 3,3 km pod zarządem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Tabela 4 Ścieżki rowerowe w gminie miejskiej Bartoszyce

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem	km	2,7	2,7	2,7	4,3	4,3	4,3
ścieżki rowerowe będących pod zarządem gminy	km	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0	1,0
będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego	km	1,9	1,9	1,9	3,3	3,3	3,3

¹⁷ „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem Raport cząstkowy Komponent 3 Relacje przestrzenne i dostępność komunikacyjna województwo warmińsko-mazurskie”

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ścieżki rowerowe na 100 km ²	km	22,90	22,90	22,90	36,47	36,47	36,47
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	km	1,12	1,12	1,13	1,82	1,85	1,87

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Bartoszyce posiadają wysoki wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 100 km² (36,47 km) w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego (2,8 km) i Polski (5,52 km). Natomiast wskaźnik ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności w Bartoszycach w 2020 r. wynosił 1,87 km, i był niższy niż w województwie warmińsko – mazurskim (4,78 km) oraz w Polsce (4,51 km).

Komunikacja kolejowa

Obecnie nie funkcjonują połączenia kolejowe do Bartoszyce. Najbliższa stacja kolejowa to Korsze. Pociągi Bartoszyce – Korsze zostały zawieszony 1 lipca 2002 roku. Na odcinku Bartoszyce – Korsze nieregularnie kursują pociągi towarowe. Aktualnie odcinek jest wykorzystywany jedynie do ruchu towarowego. Do 2001 r. czynny był również odcinek torów od Bartoszyce do granicy państwa w Głomnie, ale ze względu na zły stan techniczny został wyłączony z użytku i pozostaje nieprzejezdny.

W 2021 r. budynek dworca PKP w Bartoszycach został wyremontowany W 2022 r. w budynku zostanie otwarte centrum aktywności Lokalnej.

Komunikacja autobusowa

Dworzec autobusowy zlokalizowany jest przy placu Dworcowym. Połączenia realizują prywatni przewoźnicy firmy Transval i Nowa.

Komunikacja miejska

Miasto realizuje ustawy obowiązek organizowania publicznego transportu zbiorowego poprzez autobusowe usługi przewozowe.

W 2020 r. usługę świadczyła firma DELUX Przewozy Turystyczno-Pasażerskie Handel - Usługi Deluga Krzysztof sp.j. Zgodnie z podjętą Uchwałą Nr XLIX/324/2018 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 28 czerwca 2018 roku określono 51 przystanków komunikacyjnych na terenie Miasta Bartoszyce, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina miejska Bartoszyce oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków (zmieniona Uchwałą nr LIV/353/2018 Rady Miasta Bartoszyce 18 października 2018 r.). Komunikacja miejska obejmuje cztery linie komunikacyjne. Linie nr 1, 2 i 3, które kursują od poniedziałku do piątku, natomiast linia nr 5 kursuje w soboty i niedziele.

Obwodnica miasta

Miasto Bartoszyce leżące przy drodze krajowej nr 51 zmagają się z ruchem tranzytowym prowadzącym w kierunku przejścia granicznego w Bezedach. Budowa obwodnicy Bartoszyce w ciągu drogi krajowej nr 51 jest wpisana do Programu Budowy Dróg Krajowych i Autostrad na lata 2014–2023. Droga, według wcześniejszych planów miała mieć ok. 12 km długości. Jednak obecnie znajduje się na liście tych zadań, które nie mają zagwarantowanego finansowania.

W grudniu 2021 r. w Bartoszycach oddano do użytku nowy most na rzece Łynie oraz przebudowany odcinek drogi wojewódzkiej nr 512. Inwestycja została zrealizowana ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020, środków własnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz przy udziale finansowym Gminy Miejskiej Bartoszyce i Powiatu Bartoszyckiego. Inwestycja ta ma pomóc zarówno w rozwoju miasta, województwa warmińsko-mazurskiego jak również we współpracy transgranicznej Polska-Rosja.

2. Ludność i procesy demograficzne

2.1 Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

Procesy demograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym, są one skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Bartoszyce zamieszkuje 22 984 mieszkańców (dane z 2020 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 1949 osób/km² i jest wyższa niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim (59 os/km²) i przeciętna ogólnokrajowa (122 os/km²).

Na stan liczebny mieszkańców miasta oddziałuje szereg czynników. Zasadnicze znaczenie odgrywają: przyrost naturalny, długość życia i saldo migracji. Wielkość przyrostu naturalnego zależy od liczby rodzących się dzieci. W Bartoszycach obserwuje się malejącą liczbę ludności. Od 2015 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się ogółem o 1212 osoby, tj. 5,0 %. Zmianę liczby ludności w okresach przedstawia tabela poniżej.

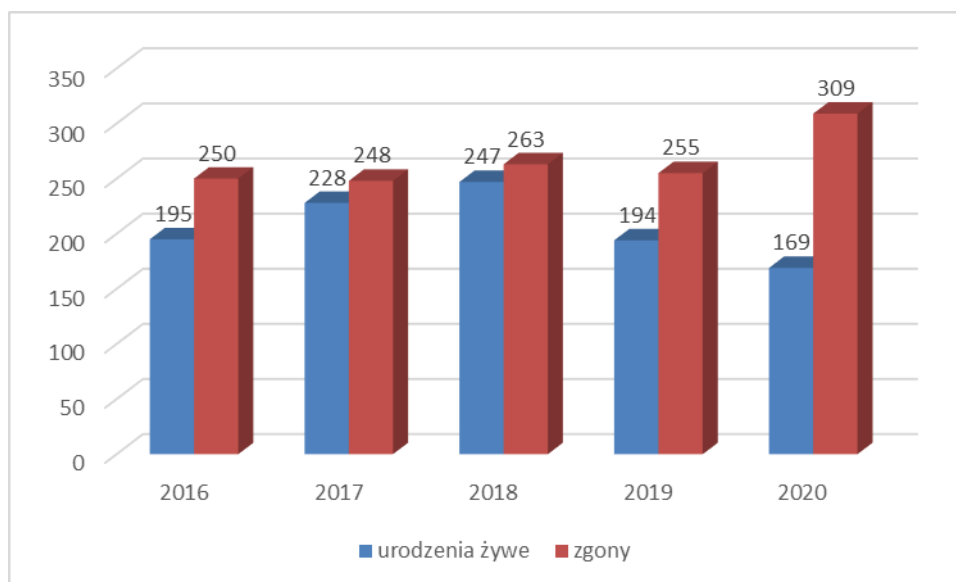
Tabela 5 Liczba ludności w Bartoszycach w latach 2015-2020 na tle powiatu bartoszyckiego i woj. warmińsko-mazurskiego

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba ludności w Bartoszycach ogółem	24 196	24 001	23 810	23 609	23 284	22 984
Liczba ludności w powiecie bartoszyckim ogółem	59 378	58 884	58 435	57 916	57 231	56 562
Liczba ludności w woj. warmińsko-mazurskim ogółem	1 439 675	1 436 367	1 433 945	1 428 983	1 422 737	1 416 495

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących przyrost naturalny

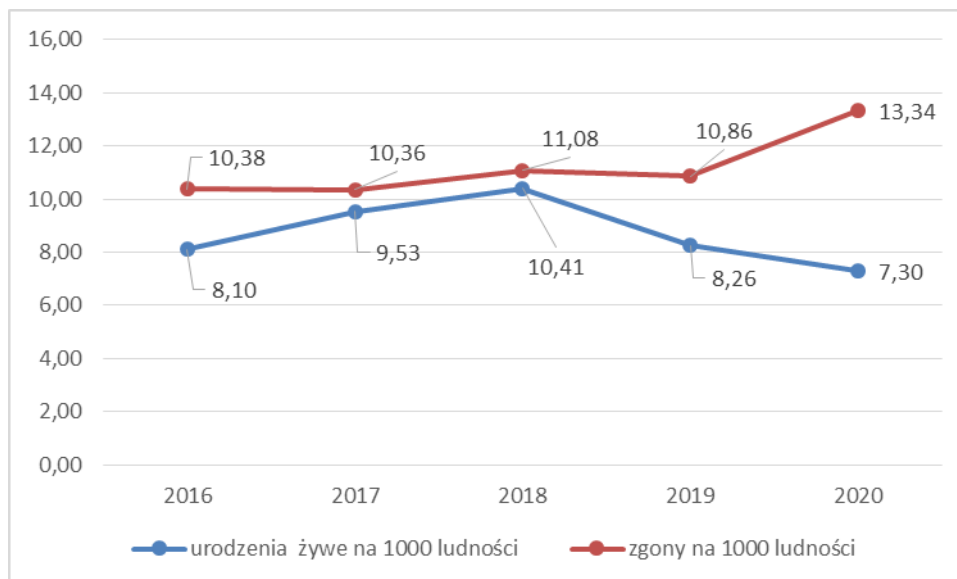
Wykres 2 Liczba zgonów i urodzeń w Bartoszycach w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Spadek liczby urodzeń w 2020 r. zaobserwowano zarówno w Bartoszycach (12,9% w stosunku do 2019 r.), powiecie bartoszyckim (7,6%) jak i województwie warmińsko-mazurskim (6,2%).

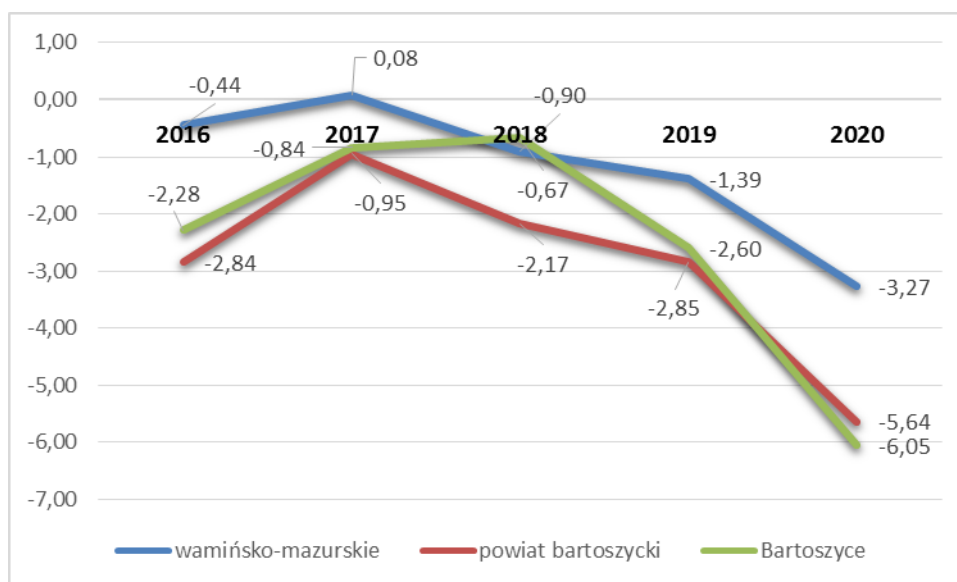
Wykres 3 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w Bartoszycach

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik przyrostu naturalnego (na 1000 mieszkańców) na przestrzeni lata 2015-2020 był ujemny. W 2020 r. wynosił $-6,05$ i był ponad dwukrotnie większy niż w 2019 r. podobnie jak w powiecie bartoszyckim.

Wykres 4 Przyrost naturalny w Bartoszycach, powiecie bartoszyckim i województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2020 r. na 1000 ludności

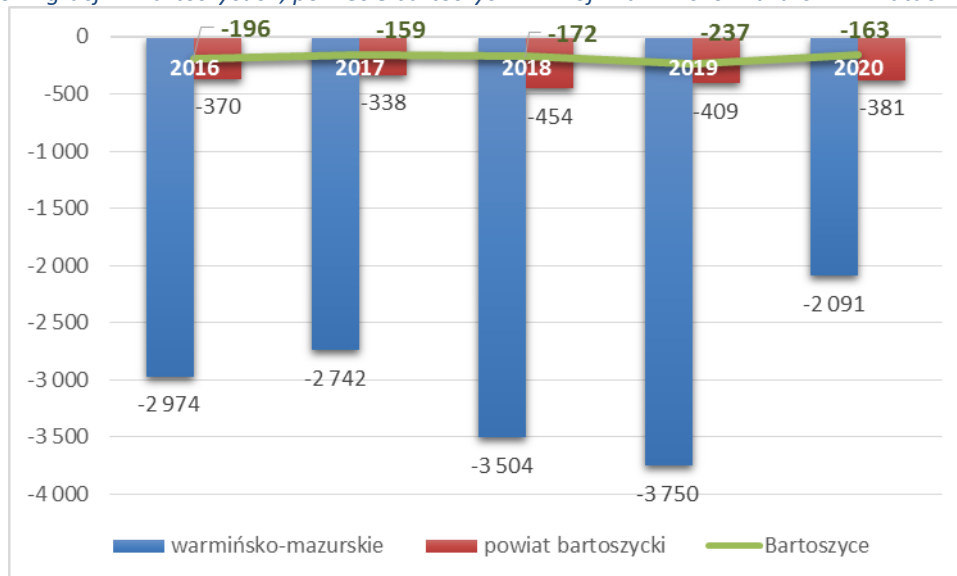

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Migracje

W Bartoszycach saldo migracji ma wartość ujemną - przeważa odpływ ludności. W roku 2020 saldo migracji wynosiło -163 i w porównaniu do 2019 r. wskaźnik uległ znacznej poprawie (wzrost o 31%). Ujemne saldo migracji w 2020 r. można zaobserwować również w powiecie bartoszyckim (-381) i województwie warmińsko-mazurskim (-2 091). Wynika to z większych możliwości emigracji zagranicznych, natomiast emigracje wewnętrzne przyczyniły się do wyludnienia obszarów wiejskich oraz małych miasteczek.

Wykres 5 Saldo migracji w Bartoszycach, powiecie bartoszyckim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2016-2020

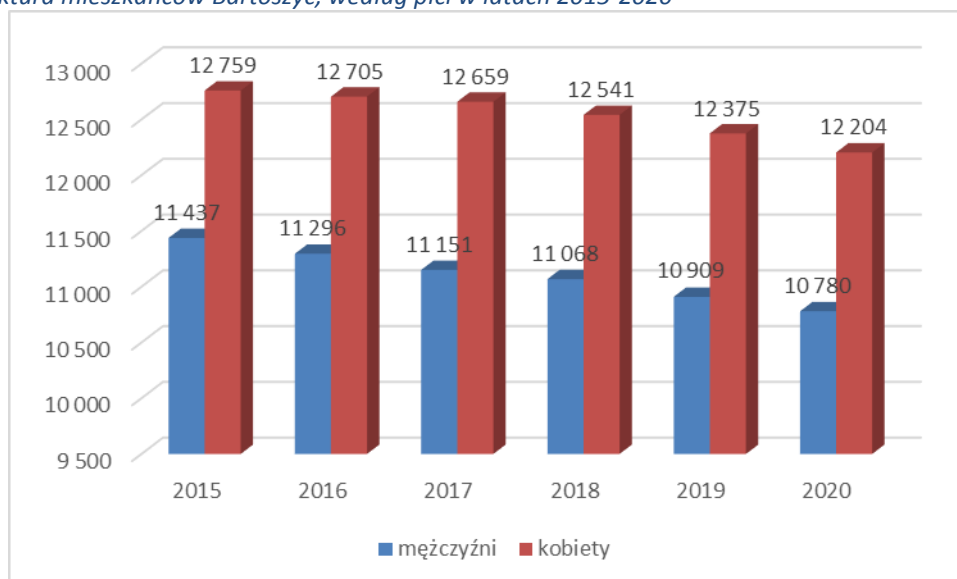

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Struktura ludności

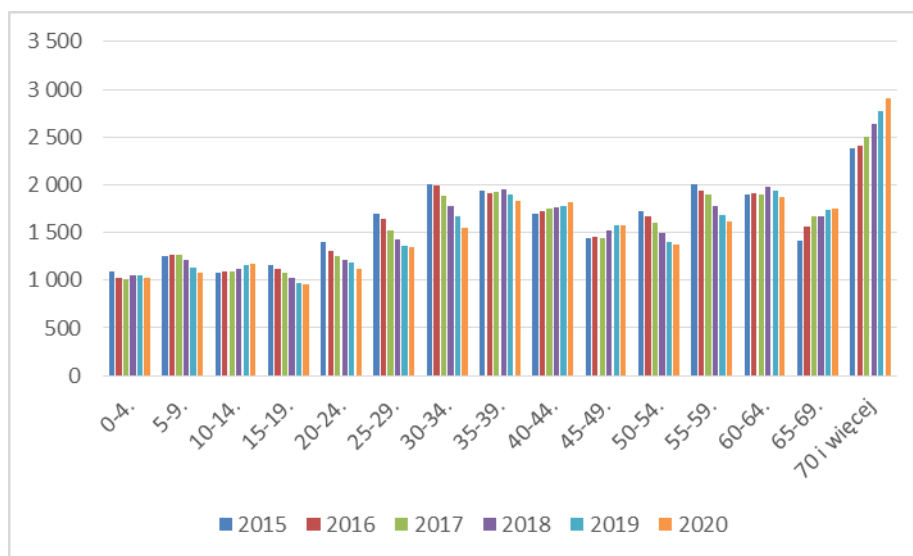
W Bartoszycach, tak jak w województwie warmińsko-mazurskim mamy do czynienia z tzw. zjawiskiem feminizacji. W 2020 r. wśród mieszkańców miasta, przeważały kobiety, stanowiły 53,1% ludności. Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet na stu mężczyzn) w 2020 r. wynosił 113 i był większy niż w województwie (104) i w kraju (107). W porównaniu do roku 2019 wskaźnik pozostał na tym samym poziomie, natomiast w porównaniu do 2015 r. zwiększył się o 0,9%.

Wykres 6 Struktura mieszkańców Bartoszyca, według płci w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 7 Ludność Bartoszyzyc wg grup wieku w latach 2015-2020

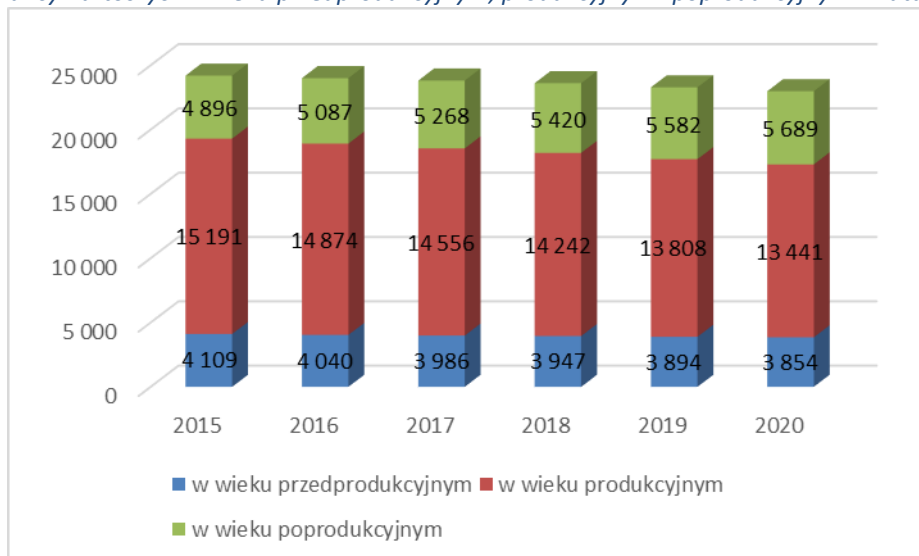
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Liczba ludności w podziale na grupy wieku odzwierciedla zachodzące procesy tj. spadek urodzeń, migracje oraz proces starzenia społeczeństwa.

2.2 Procesy starzenia się społeczeństwa

Bartoszyce, jak wiele miast znajdzie się w trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym.

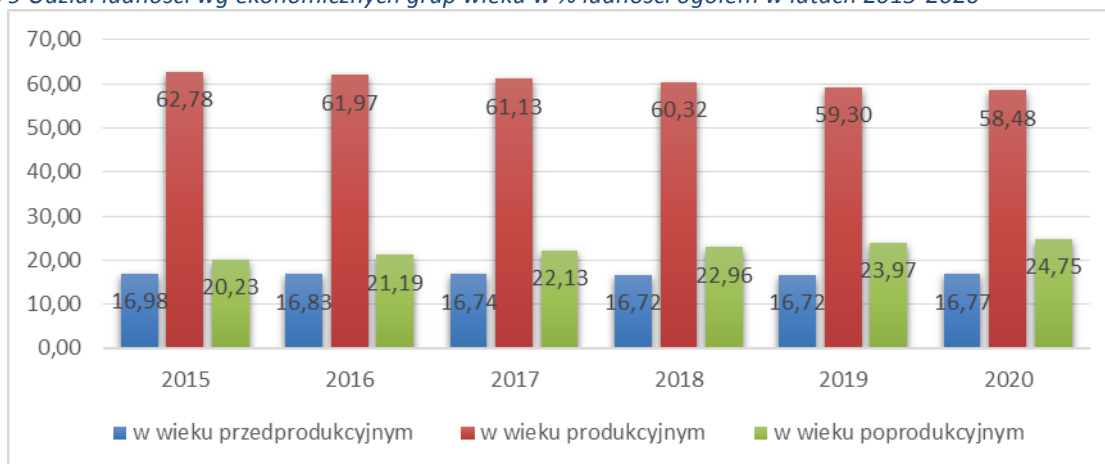
Wykres 8 Mieszkańcy Bartoszyzyc w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Większość ludności Bartoszyzyc w 2020 r. stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (58,48 %). Osoby w wieku przedprodukcyjnym to 16,77% ogółu ludności, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym 24,75 %. Na przestrzeni lat 2015-2020 obserwować można zjawisko rosnącego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 16,2 % w stosunku do 2015 r.) oraz malejącego odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 6,2 % w stosunku do 2015 r.).

Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2015-2020

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym) wzrastał od 2015 r. i w 2020 r. wynosił 30,9. Wskaźnik ten w porównaniu do 2019 r. wzrósł o 6,2 punktu procentowego, natomiast w stosunku do 2015 r. o 38,6 punktu procentowego. W porównaniu do danych dla woj. warmińsko-mazurskiego wskaźnik obciążenia demograficznego (w 2020 r.) był wyższy o 21,2 punktu procentowego i wyższy o 9,6 punktu procentowego niż w Polsce.

Tabela 6 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Bartoszycach woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2015-2020

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Bartoszyce	osoba	22,3	23,9	25,6	27,1	29,1	30,9
warmińsko-mazurskie	osoba	19,4	21,0	22,0	23,2	24,4	25,5
Polska	osoba	22,8	23,9	25,0	26,1	27,2	28,2

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Kolejne wskaźniki obrazujące procesy starzenia społeczeństwa i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności Bartoszycc przedstawia poniższa tabela

Tabela 7 Wskaźniki obrazujące procesy starzenia społeczeństwa i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności Bartoszycc w latach 2015-2020

wskaźnik	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	osoba	15,7	16,6	17,5	18,3	19,3	20,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	119,2	125,9	132,2	137,3	143,3	147,6
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	59,3	61,4	63,6	65,8	68,6	71,0

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik - odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w Bartoszycach w 2020 r. wyniósł 20,2 osoby i wzrósł w porównaniu do 2019 r. o 4,7 punktu procentowego, natomiast do 2015 r. wzrósł o 28,7 punktu procentowego.

Według prognoz GUS do 2030 r. współczynnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym), będzie wynosił między 56 a 67 osób, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym będzie przypadało od 56 do 67 osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym).

Trwający proces starzenia się ludności przejawia się zwłaszcza we wskaźnikach obrazujących współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym, który opisuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Bartoszycach wartość wskaźnika systematycznie wzrastała na przestrzeni lat 2015-2020 i wyniosła w 2020 r. – 147,6 osób tj. o 23,8 więcej niż w 2015 r.

Jako nieprodukcyjny najczęściej przyjmuje się wiek 0-17 lat (wiek przedprodukcyjny) oraz 60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn (wiek poprodukcyjny); wiek produkcyjny to 18-59/64 lata (18-59 lat - dla kobiet i 18-64 lata - dla mężczyzn). Inne grupowania dla wieku nieprodukcyjnego to 0-14 lat i 65 lat i więcej; wiek produkcyjny to 15-64 lata - dla obydwu płci. W 2020 r. w Bartoszycach na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 71,0 osób w wieku nieprodukcyjnym; tj. więcej niż w województwie warmińsko-mazurskim (64,7) i w Polsce (68,0).

2.3 Atrakcyjność osadnicza

Mieszkaniowym zasobem gminy miejskiej Bartoszyce administruje LOKUM" Sp. z o.o. na podstawie umowy o zarządzanie oraz zasobem wspólnot mieszkaniowych na podstawie indywidualnych bezterminowych umów zawartych z poszczególnymi wspólnotami mieszkaniowymi miasta Bartoszyce. W ramach swojej działalności na dzień 31 grudnia 2020 roku Spółka zarządza ogólną powierzchnią wynoszącą 104.993,98 m².

LOKUM Sp. z o. o. zarządza 179 budynkami:

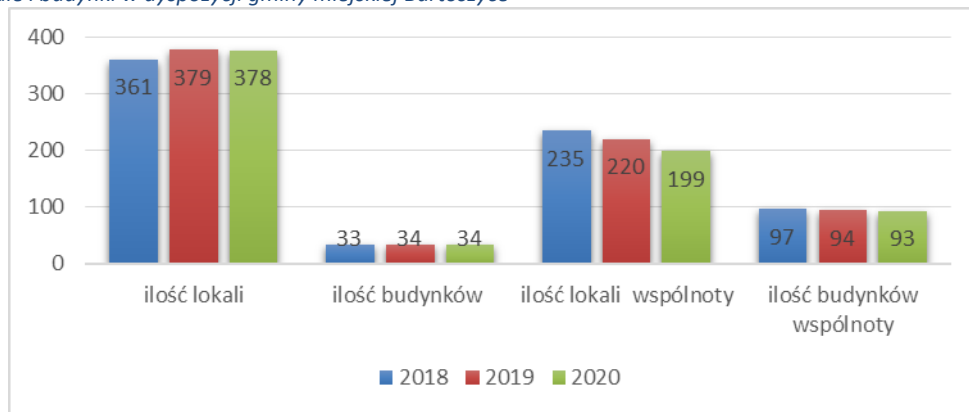
- a) budynki komunalne - 39 w tym:
  - 2 budynki podlegające ZAO,
  - -1 budynek TBS.
- b) budynki wspólnot mieszkaniowych - 140,
- c) 6 lokali mieszkalnych w 4 budynkach, w których Spółka zarządza tylko powierzchnią komunalną.

W zarządzanych budynkach znajduje się 2.201 lokali w tym mieszkalnych 2051 i 150 użytkowych. W roku 2020 Spółka prowadziła na zlecenie Urzędu Miasta w Bartoszycach wysiedlenia z budynków komunalnych mieszkalnych przeznaczonych do rozbiórki. Ilość wolnych mieszkań w ramach przesiedleń to 47 w tym 31 mieszkań w budynkach zakwalifikowanych do rozbiórki, a 16 mieszkań do zasiedlenia.

Według stanu na 31.12.2020 r. gmina miejska Bartoszyce dysponowała:

- 378 lokalami w 34 budynkach komunalnych stanowiących własność gminy, w tym 64 lokalami w najmie socjalnym
- 199 lokalami w 93 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych
- 5 pomieszczeniami w 5 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych, w których znajdują się wymiennikownie i schron.

Wykres 10 Lokale i budynki w dyspozycji gminy miejskiej Bartoszyce

Źródło: Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za 2020 rok

Przeznaczenie budynków tworzących zasób mieszkaniowy Bartoszyce wg stanu na 31.12. 2020 r:

- a) 93 budynki, w których prowadzona jest sprzedaż lokali,
- b) 25 budynków z lokalami wyłączonymi ze sprzedaży, w tym 16 budynków przeznaczonych do najmu socjalnego lokali
- c) 7 budynków przeznaczonych do rozbiórki, w tym 4 budynki wykwaterowane i 3 budynki w trakcie wykwaterowania,
- d) 1 budynek wymagający opróżnienia ze względu na planowane przeznaczenie na cele niemieszkalne
- e) 1 budynek wykwaterowany i przeznaczony na cele niemieszkalne.

Ponadto w dyspozycji Miasta pozostaje 1 budynek podnajmowany od TBS, z 27 lokalami mieszkalnymi

W budynkach przeznaczonych do rozbiórki w 2020 r. wykwaterowano 3 lokale

- ul. Młynarska 3,4,5 – wykwaterowano 2 lokale, do wykwaterowania pozostaje 1 lokal
- ul. Kętrzyńska 29-31 – wykwaterowano 1 lokal, do wykwaterowania pozostają 3 lokale
- w budynku przy ul. Kętrzyńskiej 27B nie rozpoczęto wykwaterowania, do wykwaterowania pozostaje 1 lokal

Przydział lokali mieszkalnych w 2020 r.:

- zawarto 7 umów najmu lokalu na czas nieoznaczony z osobami oczekującymi na liście,
- zawarto 6 umów najmu lokalu socjalnego z osobami oczekującymi na liście,
- przydzielono 3 lokale zamienne,
- przydzielono 9 mieszkań w wyniku realizacji wyroków eksmisyjnych.

W roku 2020 dokonano sprzedaży 19 lokali na rzecz najemców.

Na terenie gminy miejskiej Bartoszyce działa Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w Bartoszycach. TBS w Bartoszycach powstało 27 czerwca 2000 r. Właścicielem 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki jest gmina miejska Bartoszyce. Przedmiotem działania Towarzystwa jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu.

Na koniec 2020 r. TBS Sp. z o.o. w Bartoszycach posiadała w swych zasobach:

- budynek biurowy przy ul. Bema 40 o pow. użytkowej 1 141,73 m², wybudowany w 1983r. na działce nr 42/7 o pow. 1 376 m²,
- budynek 32-rodzinny przy ul. Struga 12D, o pow. użytkowej mieszkań 1 400,95 m², wybudowany w 2003r. na działce nr 4/12 o pow. 2 344 m²,
- budynek 24 -rodzinny przy ul. Struga 12C, o pow. użytkowej mieszkań 1 003,20 m², wybudowany w 2008r. na działce nr 4/14 o pow. 1 447 m²,
- budynek 24-rodzinny przy ul. Struga 12E o pow. użytkowej mieszkań 993,21 m², wybudowany w 2009r. na działce nr 423 o pow. 903 m²,
- budynek 27-rodzinny przy ul. Wolskiego 5 o pow. mieszkań 1 138,20 m², wybudowany w 2011r. na działce nr 72 o pow. 2 500 m²,
- budynek 24-rodzinny przy ul. Struga 12F o pow. użytkowej mieszkań 1 005,28 m², wybudowany w 2018 r. na działce nr 422 o pow. 1143 m²,
- działkę pod budowę nr 421 o pow. 1 328 m² przy ul. Struga w Bartoszycach (wraz z pozwoleniem na budowę).¹⁸

Miasto posiada Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Miejskiej Bartoszyce na lata 2021-2025, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/220/2021 z dnia 25.05.2021 r.

W 2020 r. oddano w użytkowanie 34 mieszkania tj. o 62% więcej niż w 2019 r. (21). Na przestrzeni lat 2015-2020 r. najmniej lokali mieszkaniowych oddano do użytku w 2017 r. (2), natomiast najwięcej w 2018 r. (67). W 2020 r na każdych 1000 mieszkańców oddano do użytku 1,5 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,5) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (5,8).

---

¹⁸ Raport o stanie miasta Bartoszyce za 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Tabela 8 Mieszkania oddane do użytku w mieście Bartoszyce, województwie warmińsko-Mazurskim i Polsce

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Polska	szt.	147 711	163 325	178 342	185 063	207 425	220 831
Warmińsko-mazurskie	szt.	4 310	4 571	4 783	5 202	5 806	6 460
Miasto Bartoszyce	szt.	12	12	2	67	21	34

Źródło GUS dane Bank Danych Regionalnych

Innym wskaźnikiem ukazującym poziom aktywności budowlanej jest liczba wydanych pozwoleń na budowę.

Tabela 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym

	Jednostka miary	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Nowe budynki mieszkalne – pozwolenia i zgłoszenia z projektem	szt.	3	3	2
Nowe budynki mieszkalne - mieszkania	szt.	3	5	2
Nowe budynki mieszkalne – jednorodzinne	szt.	3	1	2

Źródło GUS dane Bank Danych Regionalnych

Różnica między wskaźnikami wynika z innej perspektywy czasu. O ile wskaźnik oddanych mieszkań pokazuje aktualną sytuację, to pozwolenia na budowę świadczą o nadchodzącej perspektywie, najczęściej krótkoterminowej.

Ogólna powierzchnia gruntów komunalnych w Bartoszycach w 2020 r. wynosiła 362 ha i uległa zmniejszeniu o 7,9% w porównaniu w rokiem 2015. Na przestrzeni lat 2015-2020 zwiększyła się powierzchnia gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości o 1,3%.

Tabela 10 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Bartoszycach

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ogółem	ha	393	393	393	387	389	362
z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	ha						
wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości	ha	330	332	332	325	328	325
przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	ha	298	305	307	302	305	302
przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	17	21	21	19	19	19
w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	ha	63	61	61	62	61	37
w użytkowaniu wieczystym osób prawnych	ha	34	33	34	34	33	9
w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	ha	0	0	1	1	1	2
w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	ha	9	9	8	9	9	8
	ha	20	19	18	18	18	18

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Powierzchnia gruntów w Bartoszycach, wg prawnych form użytkowania (wg stanu na 2020 r):

- Grunty komunalne:
  - ogółem - 362 ha,
  - z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste – 325 ha,
  - wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości- 302 ha,
  - przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym- 19 ha,
  - pozostałe grunty zajęte pod drogi gminne - 4 ha,
  - przekazane w użytkowanie wieczyste – 37 ha,
  - w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych – 9 ha,
  - w użytkowaniu wieczystym osób prawnych – 2 ha,
  - w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych- 8 ha,
  - w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób – 18 ha.
- Grunty powiatowe:
  - ogółem - 17 ha,
  - z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste - 17 ha,
  - wchodzące w skład powiatowego zasobu nieruchomości - 10 ha,
  - przekazane w trwały zarząd powiatowym jednostkom organizacyjnym - 7 ha.
- Grunty wojewódzkie:
  - ogółem - 21 ha,
  - z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste – 21 ha,
  - pozostałe grunty zajęte pod drogi wojewódzkie – 21 ha.

Ilość zasobów mieszkaniowych w mieście Bartoszyce na przestrzeni lat 2015-2019 zwiększyła się o 1,1 %.

Według danych GUS (na 2020 r) na każdych 1000 mieszkańców miasta Bartoszyce przypada 400,9 mieszkania. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu to 3,66 i jest nieznacznie mniejsza niż dla województwa warmińsko-mazurskiego (3,8) oraz Polski (3,8). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2020 roku Bartoszycach wynosiła 23,8m².

Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe w Bartoszycach w latach 2015-2020

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
zasoby mieszkaniowe	9 080	9 092	9 094	9 160	9 180	9180
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	22,2	22,5	22,7	23,0	23,4	23,8
mieszkania na 1000 mieszkańców	375,3	378,8	381,9	388,0	394,3	400,9
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,66	2,64	2,62	2,58	2,54	2,49

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wyposażenie budynków mieszkalnych w instalacje techniczno-sanitarne (wg stanu na 2020 r.) przedstawia się następująco: 100% budynków przyłączonych jest do wodociągu natomiast 99,9% budynków podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej.

Tabela 12 Zabezpieczenie budynków mieszkalnych w sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2015-2020

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej (%)	97,1	97,2	97,2	97,2	97,3	100
budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej (%)	100,0	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, Sprawozdanie Zarządu COWIK

Stan wyposażenia obszarów miasta w sieć wodociągową i kanalizacyjną obrazuje m.in. wskaźnik długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. wskaźnik ten wynosił 96,57% i był wyższy niż w województwie warmińsko – mazurskim (44,93%) i wyższy niż w Polsce (53,10%). W porównaniu do 2015 roku wskaźnik ten zmniejszył się o 0,5 punktu procentowego, ponieważ w tym samym okresie długość sieci wodociągowej zwiększyła się 2,4 punktu procentowego, a długości sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,9 punktu procentowe.

Tabela 13 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w Bartoszycach w latach 2015-2020

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	%	97,04	97,04	97,04	96,86	96,86	96,57

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zadania gminy miejskiej Bartoszyce związane z dostarczaniem wody i odbiorem ścieków realizuje Wodociągowo-Ciepłownicza Spółka z o.o. COWIK w Bartoszycach. Gmina miejska Bartoszyce posiada 275 583 udziały (13 779 150 zł) co stanowi 99,48%. Pozostałe udziały w liczbie 1430 (71 500 zł) należą do wspólników, którymi są osoby fizyczne. Spółka realizuje zadania z wykorzystaniem majątku własnego (m.in. oczyszczalnia ścieków, sieci wodociągowe, część sieci kanalizacyjnych) i dzierżawionego od Gminy Miejskiej Bartoszyce (stacja uzdatniania wody, część sieci kanalizacyjnej).

W celu realizacji zadań związanych z dostarczaniem wody i odbiorem ścieków funkcjonuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Limanowskiego 1. Zakład zajmuje się produkcją i dystrybucją wody oraz odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków. Stacja uzdatniania wody wraz z ujęciem wody, będąca majątkiem dzierżawionym od Gminy Miejskiej, znajduje się przy ul. Limanowskiego 1. Oczyszczalnia ścieków, będąca własnością Spółki, znajduje się przy ul. Drzewnej 4.

System gospodarki wodociągowej

Stacja uzdatniania wody

Na terenie miasta zaopatrzenie w wodę pitną opiera się zasadniczo na ujęciu miejskim przy ulicy Limanowskiego, która stanowi siedzibę Wodociągowo-Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK.

Uchwałą nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. wyznaczono obszar i granicę aglomeracji Bartoszyce (RLM zgodnie z obowiązującą uchwałą wynosi 24777).

Na terenie aglomeracji Bartoszyce znajduje się jedno ujęcie wody przy ul. Limanowskiego 1. W skład ujęcia wchodzi 8 studni głębinowych o numerach - nr 7, 9, 10, 10A, 11A, 12A, 13 i 14. Ujmowane są dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy (zalegający na głębokości około 60 metrów) oraz głębszy - trzeciorzędowy (występujący na głębokościach rzędu 120 metrów). Głębokość studni wynosi od 75 do 160 m. Ujmowane wody podziemne są średniej jakości. Wymagają one nieskomplikowanego uzdatnienia, polegającego głównie na usunięciu nadmiaru żelaza. Także inne ujęcia głębinowe na terenie miasta, bazują na opisanych dwóch poziomach wodonośnych. **W obrębie zbiornika nie wyznaczono obszarów ochronnych wód, gdyż są one w sposób naturalny chronione od powierzchni terenu.** Obydwa te poziomy są izolowane od powierzchni terenu grubą serią osadów o słabej przepuszczalności, wśród których dominuje glina zwałowa.

Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym na pobór wód podziemnych, udzielonym przez Starostę Bartoszyckiego w dniu 01.02.2011 r. (znak R-6223/101/10) po zmianach wniesionych Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Olsztynie z dnia 28.02.2020 r.(znak BI.ZUZ.4.421.169.2019) dopuszczony jest pobór wód w ilości $Q_{max/s} = 0,1 \text{ m}^3/s$, $Q_{sr/dobę} = 3800 \text{ m}^3 /dobę$, $Q_{dop/rok} = 1387000 \text{ m}^3/rok$. Dla ujęcia wody zostały ustanowione strefy bezpośrednie na podstawie Decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni w Olsztynie z dnia 29.06.2018 r. (znak BI.ZUZ.4.4100.33.2018. Wydzielono trzy odrębne obszary dla studni 11A (działka nr 5-79), 12A (działka nr 5-78) i 14 (działka nr 5- 37/11) oraz wspólną dla pozostałych studni oraz stacji uzdatniania wody i zbiorników na wodę uzdatnioną (część działki nr 5-38/5). Warstwa wodonośna jest skutecznie izolowana nakładem gliny zwałowej od potencjalnych wpływów antropogenicznych.

Pobór wody z ujęcia, w ilości niezbędnej do zaopatrzenia w wodę całego miasta jest ponad 10-krotnie niższy niż dostępne zasoby eksploatacyjne a poziom lustra wody jest stabilny. Miastu nie grożą niedobory wody, nawet w wyniku długotrwałej suszy. Studnie są eksploatowane naprzemiennie, w zależności od zapotrzebowania na wodę (maksymalnie 2-3 studnie jednocześnie). Ze studni woda trafia na SUW, gdzie poddawana jest procesom napowietrzania i filtracji na filtrach pośpiesznych.

Celem tych działań jest utlenienie związków żelaza i manganu, przeprowadzenie ich w formy nierozpuszczalne w wodzie a następnie wytrącenie i usunięcie na kwarcowych złożach filtracyjnych. W procesie produkcji i dystrybucji wody nie są dodawane do niej żadne substancje chemiczne. Woda nie zawiera zanieczyszczeń mikrobiologicznych i w związku z tym nie jest poddawana procesom dezynfekcji, gdyż nie ma takiej konieczności.

Jakość wody włączanej do sieci spełnia wymagania zdrowotne Rozporządzenia Ministra Zdrowia¹⁹ oraz najwyższe standardy jakości. Twardość wody wynosi ok 300 mg CaCO₃/l, co kwalifikuje ją jako średnio-twardą. Zawartość wapnia (Ca) wynosi ok 93 mg/l a magnezu (Mg) ok. 20 mg/l.

Według danych COWIK w 2020 r. średnioroczna cena wody wraz z dystrybucją wyniosła 3,38 zł netto, wydobyto 1.016.529 m³ wody, a dostarczono 886.374 m³ (pozostała część to woda zużyta na potrzeby technologiczne i własne Spółki oraz straty fizyczne i handlowe). Długość eksploatowanej sieci wodociągowej na koniec 2020 r. wyniosła 54,4 km a ilość przyłączy wodociągowych 2209 szt.

Ze Stacji Uzdatniania Wody woda jest kierowana do ziemnych zbiorników magazynujących, a stamtąd, za pomocą zestawu pompowego włączana do sieci dystrybucyjnej. Sieć dystrybucyjna na terenie miasta zbudowana jest z różnych materiałów i w różnych latach. Najstarsze, pochodzące jeszcze z początku XX wieku odcinki sieci są sukcesywnie wymieniane, zwłaszcza podczas remontów jezdni czy chodników.

Tabela 14 Wybrane niefinansowe wskaźniki efektywności

Wskaźniki efektywności działania	Jednostka	2018	2019	2020
Wskaźnik liczby prób laboratoryjnych	liczba prób/ 1000 m ³	0,07	0,08	0,08
Wskaźniki skuteczności procesu uzdatniania wody (żelazo, mangan, amon)	wartość osiągnięta/ normatywna	0,36	0,32	0,39
		1,05	0,43	0,26
		1,00	0,45	0,28
Wskaźnik awaryjności sieci wodociągowej/ długość eksploatowanej sieci wodociągowej	szt./km/rok	0,46	0,46	0,46

Źródło: Sprawozdanie Zarządu COWIK za 2020

Istniejące zasoby wód podziemnych o dobrej jakości umożliwiają wykorzystanie jej do celów zaopatrzenia ludności. Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb Miasta. **Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych oraz możliwość jej ujmowania nie stanowią bariery rozwojowej Bartoszyce.**

Na terenie aglomeracji Bartoszyce nie występują obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

Sieć wodociągowa

W 2020 r. długość czynnej sieci wodociągowej w Bartoszycach wyniosła 55,4 km z 1900 szt. przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Liczba korzystająca z sieci wodociągowej wyniosła 22 596 osób (dane z 2020 r.).

Tabela 15 .Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej w Bartoszycach w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	54,1	54,1	54,1	54,2	54,2	55,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 880	1 889	1 890	1 895	1 897	1 900
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	726,6	716,1	701,9	705,1	694,3	704,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	23 785	23 595	23 407	23 210	22 890	22 596

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	29,9	29,7	29,3	29,7	29,6	30,4
Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	%	98,3	98,3	98,3	98,3	98,3	100*
Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca	m ³	29,9	29,7	29,3	29,7	29,6	30,4
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej w % ogółu budynków mieszkalnych	%	97,1	97,2	97,2	97,2	97,3	97,2

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, oraz *Sprawozdanie Zarządu COWIK za 2020

W 2020 r. Zakład Wodociągów i Kanalizacji działający w strukturze Wodociągowo–Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK w Bartoszytach przeprowadził kilka inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej zwiększając atrakcyjność Bartoszyt, jako miejsca do zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 16 Inwestycje zrealizowane przez Wodociągowo–Ciepłownicza Sp. z o.o. COWIK w Bartoszytach w 2020 r.

Lp.	Inwestycja	tys. zł netto
1	Wymiana sieci wodociągowej w ul. Nad Łyną	154,3
2	Wymiana sieci wodociągowej w ul. Poniatowskiego	260,3
3	Wymiana sieci wodociągowej w ul. Kochanowskiego	147,6
Razem		407,9

Źródło: Sprawozdanie Zarządu z działalności Wodociągowo–Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK w Bartoszytach za rok 2020

Ponadto w 2021 r. COWIK zrealizował następujące inwestycje:

- 1) „Budowa sieci wodociągowej w ul. Staszica” – rozpoczęcie w grudniu 2020 r., zakończenie prac w kwietniu 2021 r.
- 2) „Budowa sieci wodociągowej w ul. Chopina” – rozpoczęcie w grudniu 2020 r., zakończenie prac w maju 2021 r.
- 3) Przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej Plac Dworcowy” - rozpoczęcie w styczniu 2021 r., zakończenie prac planowane w czerwcu 2021 r.

System gospodarki ściekowej

Oczyszczalnia ścieków

W mieście Bartoszyce działa Miejska Oczyszczalnia Ścieków, zlokalizowana przy ul. Drzewnej 3, która obsługuje teren miasta oraz okoliczne miejscowości: Okopa, Wawrzyny, Sędławki, Połęczce, Pięsy, Osieka, Krawczyki, Szwaruny, Szwarunki, Brzostkowo, Minty, Ciemna Wola, Galiny, Łojdy, Dąbrowa, które nie uczestniczą we wspólnej aglomeracji. Oczyszczalnia obsługuje również składowisko odpadów w Wysiece.

Miejska Oczyszczalnia Ścieków typ B – PUB2 - oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełnia standardy odprowadzanych ścieków na terenie aglomeracji „Bartoszyce” dla aglomeracji < 100 000 RLM. Parametry techniczne oczyszczalni²⁰:

²⁰ Uchwała Nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bartoszyce

Przepustowość oczyszczalni (zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym):

- średnia dobową: 6500 m³ /d
- maksymalna dobową: 8500 m³/d
- maksymalna godzinową: 700 m³ /h
- maksymalna roczną: 2 372 500 m³ /r

Projektowa wydajność oczyszczalni ścieków [RLM]: 39000 RLM (wydajność projektowa po realizacji inwestycji 51000 RLM wg VI AKPOŚK)

Ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni ścieków z terenu aglomeracji, zgodnie z danymi przedłożonymi w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK: 916616 m³ /rok:

- ścieki dopływające siecią kanalizacyjną [m³ /d]: 2511 m³ /d (916495 m³ /rok)
- ścieki dowożone z aglomeracji [m³ /d]: 0,3 m³ /d (121 m³ /rok)
- średnie obciążenie oczyszczalni [m³ /d]: 2682 m³ /d (OS-5) ²¹

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Łyna. Wprowadzanie oczyszczonych ścieków z instalacji Miejskiej Oczyszczalni Ścieków następuje na podstawie pozwolenia wodno-prawnego Starosty Bartoszyckiego – decyzja R6341.4.2012 ze zmianą R.6341.22.2017.DL, termin ważności do dnia 24.02.2022 r.

Maksymalna roczna wydajność wynosi – Qmaxr - 2 372 500 m³/rok. Ładunek generowany na terenie aglomeracji nie jest wyższy niż wydajność oczyszczalni ścieków w aktualnym pozwoleniu wodnoprawnym.

W 2020 r. oczyszczono 867 300 m³. Wskaźniki skuteczności oczyszczania ścieków potwierdzają prawidłowe funkcjonowanie i nadzór nad oczyszczalnią a poszczególne parametry, w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym kształtowały się następująco: zawiesina 5,2 mg/l (norma 35), ChZT 34 mg/l (norma 125), BZT5 2,7 mg/l (norma 15), Pog 0,75 mg/l (norma 2), Nog 11,1 mg/l (norma 15).²²

Ścieki są wstępnie oczyszczane mechanicznie na automatycznej kracie, po nim następuje dwuetapowy proces oczyszczania biologicznego. Ze względu na ładunki zanieczyszczeń na średnim poziomie w ściekach dopływających, stopień redukcji biogenów jest na dobrym poziomie i gwarantuje utrzymanie progów wymaganych ustawowo dla oczyszczalni wielkości 15 000 - 49 999 RLM. W Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Bartoszycach powstaje osad ściekowy poddawany stabilizacji poprzez higienizację i odwadnianie na taśmowej prasie osadowej. Osad w 100% wykorzystywany jest rolniczo i przekazywany jest za pośrednictwem podmiotu uprawnionego do gospodarstwa rolnego jako nawóz do produkcji roślin nie przeznaczonych do spożycia.

Zgodnie z ewidencją Urzędu Miasta Bartoszyce na terenie aglomeracji Bartoszyce znajduje się 10 szt. zbiorników bezodpływowych (które obsługują 43 stałych mieszkańców aglomeracji), natomiast brak jest „przedomowych oczyszczalni ścieków”.

Na terenie aglomeracji Bartoszyce znajduje się 6 firm (z czego głównie 4 zajmują się wywozem nieczystości płynnych) posiadających decyzje zezwalające na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie aglomeracji. Nieczystości ciekłe wywożone są głównie do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Bartoszycach, do Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Mikołajkach oraz do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Olsztynie.

Tabela 17 Wybrane wskaźniki dotyczące oczyszczania ścieków

	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność korzystająca z oczyszczalni ogółem	osoba	24 100	24 001	23 810	23 000	23 000	22 984
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu BZT5	kg/rok	3 384	3 686	4 352	3 622	3 101	2 349
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu ChZT	kg/rok	27 594	33 961	45 316	31 014	33 419	29 481

²¹Uchwała Nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bartoszyce

²² Uchwała Nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bartoszyce

	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu zawiesina ogólna	kg/rok	4 028	6 680	7 923	5 307	6 284	4 481
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu azot ogólny	kg/rok	6 009	7 441	9 911	9 273	9 244	9 631
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu fosfor ogólny	kg/rok	758	742	952	552	591	654
Osady wytworzone w ciągu roku ogółem	t	464	555	534	1 020	637	892
Osady wytworzone w ciągu roku stosowane w rolnictwie	t	464	555	534	1 020	637	892
Ścieki oczyszczane w ciągu roku odprowadzone ogółem	dam3	729,0	732,0	910,0	690,0	841,0	795,0
Ścieki oczyszczane w ciągu roku odprowadzone na 1 mieszkańca	-	0,030	0,030	0,038	0,029	0,036	0,034

Źródło: GUS BDL

Na terenie aglomeracji Bartoszyce nie występują obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

Miejska Oczyszczalnia ścieków w Bartoszycach wymaga modernizacji, w szczególności prasy do osadów ściekowych.

W 2020 r. COWIK zrealizowała następujące inwestycje dot. Oczyszczalni ścieków na łączną wartość 101 700,00 zł w tym:

- Montaż i wymiana urządzeń, 91 900,00 zł,
- Budowa chodnika przy komorach biologicznych, 9 800,00 zł.

Sieć kanalizacyjna

W 2020 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Bartoszycach wynosiła 53,5 km z 1949 szt. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosiła 22 885 osób (dane za 2020 r.). Zgodnie z KPOŚK za 2020 r. 99,83% aglomeracji Bartoszyce jest skanalizowanych. 43 RLM jest nieskanalizowanych natomiast istnieje możliwość podłączenia w ramach istniejącej aglomeracji.

Wskaźniki skuteczności oczyszczania ścieków potwierdzają prawidłowe funkcjonowanie i nadzór nad oczyszczalnią a poszczególne parametry, w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym kształtowały się następująco: zawiesina 5,2 mg/l (norma 35), ChZT 34 mg/l (norma 125), BZT5 2,7 mg/l (norma 15), Pog 0,75 mg/l (norma 2), Nog 11,1 mg/l (norma 15).

Tabela 18 Wybrane niefinansowe wskaźniki efektywności

Wskaźniki efektywności działania	Jednostka	2018	2019	2020
Wskaźnik liczby prób laboratoryjnych	liczba prób/ 1000 m ³	0,14	0,14	0,11
Wskaźnik skuteczności oczyszczania ścieków poszczególnych wskaźników	wartość osiągnięta/ wartość normatywna im mniejszy tym lepszy, norma =1 (zawiesina, ChZT, BZT5, Pog, Nog)	0,20	0,18	0,15
		0,33	0,27	0,27
		0,32	0,21	0,18
		0,37	0,30	0,38
		0,83	0,63	0,74

Źródło: Sprawozdanie Zarządu COWIK za 2020

Tabela 19 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w Bartoszytach w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	52,5	52,5	52,5	52,5	52,5	53,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 939	1 944	1 943	1 946	1 948	1 949
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	740,2	748,9	799,6	774,0	753,0	765,5
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	729,0	732,0	910,0	690,0	841,0	795,0
korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6	99,9* (99,83 Dane z KPOŚ)
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoby	24 092	23 898	23 708	23 508	23 184	22 885
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury kanalizacyjnej w % ogółu budynków mieszkalnych	%	100,0	100,0	99,9	99,9	99,9	99,8

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych oraz *Sprawozdanie Zarządu COWIK za 2020 r.

W 2020 r. Zakład Wodociągów i Kanalizacji działając w strukturze Wodociągowo–Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK w Bartoszytach przeprowadził następujące inwestycje w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej:

- 1) Wymiana sieci kanalizacyjnej w ul. Nad Łyną, 361 400 zł netto,
- 2) Wymiana sieci kanalizacyjnej w ul. Poniatowskiego, 203 100 zł netto.

Ponadto w 2021 r. COWIK zrealizował inwestycję: „Przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej Plac Dworcowy”.

Gazownictwo

Na obszarze miasta Bartoszyce właścicielem oraz operatorem sieci gazowej jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku Zakład w Olsztynie. Na terenie miasta Bartoszyce znajdują się następujące systemowe stacje gazowe średniego ciśnienia:

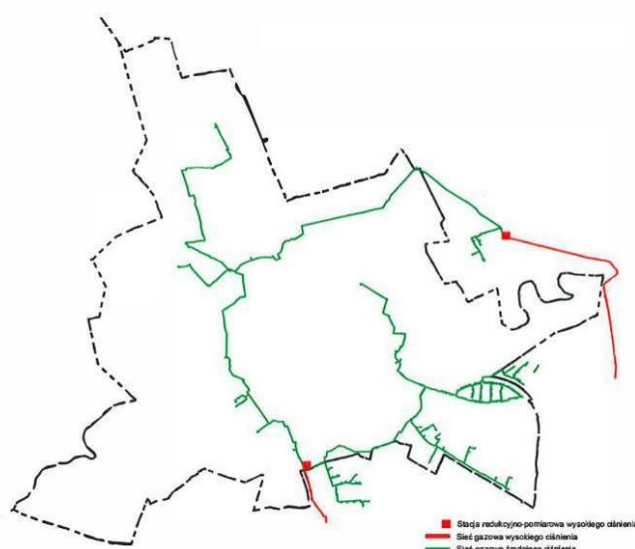
- Stacja redukcyjno-pomiarowa na ul. Paderewskiego o przepustowości $Q = 1600 \text{ m}^3/\text{h}$;
- Stacja redukcyjno-pomiarowa na ul. Pieniężnego o przepustowości $Q = 1250 \text{ m}^3/\text{h}$;
- Stacja redukcyjna na ul. Warszawskiej o przepustowości $Q = 1500 \text{ m}^3/\text{h}$.

Na terenie miasta Bartoszyce zlokalizowane są dwie stacje redukcyjno-pomiarowe wysokiego ciśnienia znajdujące się na ulicy Warszawskiej w Bartoszytach o przepustowości $Q = 3000 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz w miejscowości Wiatrak o przepustowości $Q = 3000 \text{ m}^3/\text{h}$ zasilane przez gazociągi wysokiego ciśnienia Stal DN 100 relacji Wawrzyny – Redy oraz DN 200 relacji Wandajny - Wawrzyny o maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP) 5,5 MPa.²³

Funkcjonująca na terenie miasta Bartoszyce dystrybucyjna sieć gazownicza posiada rezerwy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia tak istniejących, jak i potencjalnych odbiorców w gaz ziemny.

²³ Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie

Rysunek 6 Schemat sieci gazowej w Bartoszycach

Źródło: PSG Sp. Z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie

Według danych GUS długość sieci gazowej średniego ciśnienia w 2020 r. w Bartoszycach wyniosła 64,1 km i wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 7,93% (4,7 km). Niniejsza sieć może ulec dalszej rozbudowie na potrzeby c.o. i c.w.u. Na terenie miasta Bartoszycach zużycie gazu ziemnego na koniec 2020 r. wyniosło 26 589,9 MWh. W tym na ogrzewanie mieszkań 22 592,7 MWh.

Tabela 20 Sieć gazowa w Bartoszycach w latach 2015-2020

Wymiar	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
długość czynnej sieci ogółem	m	59 386	63 723	63 845	64 026	64 054	64 090
długość czynnej sieci przesyłowej	m	650	650	650	650	650	650
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	58 736	63 073	63 195	63 376	63 404	63 440
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	-	503,7	540,5	541,5	543,1	543,3	543,6
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	1 565	1 619	1 627	1 641	1 653	1 668
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	1 486	1 536	1 542	1 555	1 566	1 581
odbiorcy gazu	gosp.	7 837	8 022	7 990	8 061	7 793	7 711
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1 710	1 732	1 726	1 793	1 920	1 809
zużycie gazu – na ogrzewanie mieszkań	MWh	14 788,9	15 750,9	15 902,1	17 002,8	22 899,4	22 592,7
zużycie gazu	MWh	25 554,8	30 379,6	30 080,2	31 973,8	26 879,8	26 589,9
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	22 030	21 896	21 736	21 587	20 622	20 094
korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	91,0	91,2	91,3	91,4	88,6	87,4
Zużycie gazu na 1 mieszkańca	kWh	1 051,5	1 261,5	1256,9	1347,2	1144,7	1 148,3

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

System ciepłowniczy

Zadania gminy miejskiej Bartoszyce w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła realizuje Wodociągowo-Ciepłownicza Spółka z o.o. COWIK w Bartoszykach. Spółka realizuje zadania z wykorzystaniem majątku dzierżawionego od miasta Bartoszyce (ciepłownia)

W celu realizacji zadań w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła funkcjonuje Zakład Energetyki Ciepłej, przy ul. Bema 36 w Bartoszykach. Spółka zajmuje się wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją energii cieplnej. W Ciepłowni Miejskiej, pracującej przez cały rok w ruchu ciągłym, paliwem jest węgiel kamienny, natomiast w trzech lokalnych kotłowniach paliwem jest gaz ziemny.

Rysunek 7 Schemat sieci ciepłowniczej

Źródło: Wodociągowo-Ciepłownicza Spółka z o.o. COWIK w Bartoszykach

Całkowita długość sieci ciepłowniczej w Bartoszykach w 2020 r. wynosiła 21,6 km. W porównaniu do 2019 r. długość sieci zwiększyła się o 2% (0,3 km). W 2020 r. średnioroczna cena ciepła wraz z dystrybucją wynosiła 63,03 zł/GJ netto. Dostarczono 190.095 GJ energii cieplnej.

Oprócz systemu ciepłowniczego potrzeby cieplne odbiorców gminy miejskiej Bartoszyce zaspakajane są w oparciu o indywidualne źródła energii.

Tabela 21 Wybrane Wskaźniki poziomu dostępności i jakości usług oraz wskaźniki energetyczne

Wskaźnik	jednostka	2018	2019	2020
Całkowita długość sieci ciepłowniczej na koniec danego roku	m	20 814	21 360	21 645
Długość preizolowanej sieci ciepłowniczej (w nowej technologii) na koniec danego roku	m	13 178	13 850	14 228
Zwiększenie długości preizolowanej sieci ciepłowniczej (w nowej technologii) w stosunku do roku poprzedniego	m	612	672	378
Wskaźnik zużycia paliwa w ciepłowni - kg/GJ	ilość węgla/ produkcja ciepła	51,25	50,25	49,57

Wskaźnik	jednostka	2018	2019	2020
Wskaźnik zużycia energii elektrycznej w ciepłowni - kWh/ GJ	ilość energii elektrycznej/produkcja ciepła	2,78	2,99	2,88
Wskaźnik sprawności produkcji ciepła w ciepłowni -%	ilość energii w paliwie /produkcja ciepła	86,48	88,84	88,87
Wskaźnik sprawności przesyłu ciepła w ciepłowni -%	sprzedaż ciepła/produkcja ciepła	85,71	86,08	84,63
Ogólny wskaźnik sprawności systemu ciepłowniczego -%	ilość energii w paliwie /sprzedaż ciepła	73,90	76,47	75,63

Źródło: Sprawozdanie Zarządu z działalności Wodociągowo–Ciepłowniczej Sp. z o.o. COWIK w Bartoszycach za rok 2020

Sprzedaż energii cieplnej od roku 2000 prowadzona jest w całości wg wskazań liczników ciepła. W roku 2020 sprzedaż energii cieplnej wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 3 424 GJ, co stanowi wzrost o ok. 1,8% i to pomimo wysokich temperatur zewnętrznych w sezonie grzewczym. Wzrost sprzedaży ciepła nastąpił dzięki nowym przyłączeniom budynków do sieci ciepłowniczej.

Od wielu lat w Zakładzie prowadzone są działania mające na celu unowocześnienie produkcji i dystrybucji ciepła, racjonalizowanie zasobów niezbędnych do zaopatrzenia mieszkańców w ciepło (zwłaszcza poprzez minimalizowanie strat ciepła oraz wzrost sprawności urządzeń), zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz podniesienie sprawności produkcji i przesyłu ciepła. Dzięki realizowanym działaniom w 2020 roku Spółka uzyskała świadectwa efektywności energetycznej „Białe certyfikaty” w ilości 118,538 toe, wydawane za uzyskany efekt energetyczny (oszczędność energii) w wyniku realizacji przedsięwzięcia modernizacyjnego z tytułu modernizacji systemu podmuchu w kotle K3.

Bartoszyce podejmują wiele działań mających na celu poprawę środowiska w tym zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z procesu spalania węgla w budynkach znajdujących się na terenie miasta. Plan gospodarki niskoemisyjnej stanowiący załącznik do uchwały nr XV/77/2015 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 29 października 2015r ma na celu:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Szkolnictwo

Elementem atrakcyjności osadniczej jest także rozwój szkolnictwa, które może mieć wpływ na decyzje migracyjne mieszkańców.. Rozwój szkolnictwa oraz możliwości komunikacyjne pośrednio wynikają z możliwości budżetowych gmin, co z kolei pokazuje ogólny poziom rozwoju gospodarczego. Oferta edukacyjna opisana jest w Rozdziale 10 Edukacja i wychowanie w Pkt. 10.1 Sieć placówek oświatowych.

2.4 Prognoza demograficzna.

Bartoszyce jak całe województwo warmińsko-mazurskie podlega ogólnopolskiemu trendowi starzenia się społeczeństwa. W 2020 r. zamieszkiwało je 22 984 osoby, w tym 6 520 osób to mieszkańcy będący w wieku powyżej 60 roku życia, którzy stanowili 28,4% ogółu. Oznacza to, że w 2020 roku co czwarty mieszkaniec miasta był w wieku senioralnym. W 2020 r., wśród mieszkańców Bartoszyca w grupie wiekowej 60-69 lat przeważały kobiety, było ich więcej o 544 (35,4%). W grupie wiekowej 70-79 lat kobiet było o 336 (44,6%) więcej niż mężczyzn, natomiast w grupie osób w wieku 80 i więcej w której kobiet było o 512 (200%) więcej niż mężczyzn. Mamy tu do czynienia z tzw. zjawiskiem feminizacji starości. Proporcja ta może być determinantą zarówno planowanych w przyszłości usług społecznych/socjalnych, jak i zdrowotnych. W związku z powyższym to właśnie kobiety będą głównymi odbiorcami usług opiekuńczych oraz pomocy instytucjonalnej.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Jak pokazują dane statystyczne w 2050 roku co trzecia osoba, będzie w wieku poprodukcyjnym. Liczbę mieszkańców poszczególnych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 oraz wartość zmiany w tej liczbie w ww. okresie obrazuje poniższa tabela

Tabela 22 Liczba mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030.

Powiat	2005 r.	2030 (prognoza)*
Bartoszycki	61 598	↓52 153
Braniewski	43 894	↓37 687
Działdowski	65 193	↓63 464
Elbląski	56 491	↓56 348
Ełcki	84 746	92 723
Giżycki	56 963	↓54 457
Gołdapski	27 055	↓25 715
Iławski	90 007	↓89 688
Kętrzyński	66 472	↓56 373
Lidzbarski	43 181	↓39 014
m. Elbląg	127 275	↓111 188
m. Olsztyn	174 473	↓169 063
Mragowski	50 143	↓47 786
Nidzicki	33 977	↓30 932
Nowomiejski	43 374	↓42 608
Olecki	34 224	↓33 576
Olsztyński	113 360	131 983
Ostródzki	105 455	↓99 583
Piski	57 580	↓53 112
Szczygieński	69 406	↓67 342
Węgorzewski	23 734	↓21 228

*w porównaniu do roku 2005.

Źródło: Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021

Według prognoz GUS do 2030 niemal we wszystkich powiatach województwa (19 na 21) zmniejszy się liczba ich mieszkańców w porównaniu do roku 2005. Jedynie w powiatach ełckim i olsztyńskim prognozowany jest wzrost liczby ludności.

Tabela 23 Wartość zmiany w liczbie mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 (w %).

Lp.	Powiat	Wartość zmiany
1.	bartoszycki	-15,33%
2.	braniewski	-14,14%
3.	działdowski	-2,65%
4.	elbląski	-0,25%
5.	ełcki	9,41%
6.	giżycki	-4,40%
7.	gołdapski	-4,95%
8.	iławski	-0,35%

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Lp.	Powiat	Wartość zmiany
9.	kętrzyński	-15,19%
10.	lidzbarski	-9,65%
11.	m. Elbląg	12,64%
12.	m. Olsztyn	-3,10%
13.	mragowski	-4,70%
14.	nidzicki	-8,96%
15.	nowomiejski	-1,77%
16.	olecki	-1,89%
17.	olsztyński	16,43%
18.	ostródzki	-5,57%
19.	piski	-7,76%
20.	szczycieński	-2,97%
21.	węgorzewski	-10,56%

Źródło Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021

Dane GUS wskazują na systematyczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców każdego z powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Tendencja ta utrzymuje się od 2005 i do roku 2030 prognozowana jest jej intensyfikacja.

Prognozowany współczynnik obciążenia demograficznego – stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym, w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego będzie wynosił między 56 a 67 osób, co oznacza, że na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało będzie od 56 do 67 osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Do 2030 roku współczynnik ten wzrośnie i będzie wynosił od 70 do 80 osób, tym samym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadać będzie aż od 70 do 80 osób w wieku nieprodukcyjnym. Prognozuje się, że w 2030 roku w każdym z powiatów wśród osób w wieku nieprodukcyjnym, 60% będą stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Mając na uwadze, iż sytuację demograficzną Polski kształtują dwa główne procesy, tj. spadek dzietności oraz wydłużanie długości życia obywateli, należy się przygotować, że ich konsekwencją będzie wzrost liczby osób starszych oraz niesamodzielnych w ogóle społeczeństwa.

3. Gospodarka i rynek pracy

3.1 Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych

W gminie miejskiej Bartoszyce w 2020 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2205 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1548 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni lat 2015-2020 liczba przedsiębiorstw wzrosła jedynie o 1% (22). Potencjał gospodarczy na terenie miasta zdominowany jest przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw stanowiący 99,9% wszystkich podmiotów.

Ponad 95% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Bartoszycach działa w sektorze prywatnym (2110). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja - 90 podmiotów. Na terenie miasta nie ma zarejestrowanych przedsiębiorstw państwowych, natomiast zarejestrowane są stowarzyszenia (74) oraz spółdzielnie (7) i fundacje (6).

Tabela 24 Podmioty gospodarcze wg rejestru REGON w gminie miejskiej Bartoszyce w 2020 r. wg sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze					
	Ogółem	sektor		spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
		publiczny	prywatny	prywatny	prywatny	prywatny
		ogółem	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
województwo warmińsko-mazurskie	136908	4944	130999	496	763	5180
powiat bartoszycki	4401	197	4197	19	13	174
Bartoszyce	2205	90	2110	7	6	74

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W Bartoszycach na koniec 2020 r. w strukturze podmiotów wg formy prawnej największy udział mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą 1548 (70,2%), natomiast najmniejszy procent stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością 3,2%. W ogólnej licznie podmiotów 4,5% to spółki prawa handlowego, a 7,9% to spółki cywilne.

Tabela 25 Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Miejskiej Bartoszyce w 2020 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze				
	spółki prawa handlowego	w tym		spółki cywilne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością		
województwo warmińsko-mazurskie	9 139	101	7515	6571	98104
powiat bartoszycki	197	0	152	240	3033
Bartoszyce	111	0	71	174	1548

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na podstawie danych z rejestru CEIDG na terenie gminy miejskiej Bartoszyce działało 1548 podmiotów gospodarczych. Najbardziej rozwiniętymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonymi na terenie gminy miejskiej Bartoszyce w 2020 r. były działalność z sekcji G – handel hurtowy

i detaliczny (369 podmiotów), a w dalszej kolejności, działalność związana z budownictwem (249), opieką zdrowotną i pomocą społeczną (184), transport i gospodarka magazynowa (134), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (124), przetwórstwo przemysłowe (115) oraz pozostała działalność usługowa i transportowa (116).

Poziom innowacyjności miasta może być liczony poprzez wskaźnik: liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - branżę odpowiedzialną za poszukiwanie wdrażanie innowacyjnych rozwiązań) na 1000 mieszkańców. Powyższy wskaźnik w Bartoszycach wynosi 6,9 i jest wyższy o 2,3 od powiatu bartoszyckiego (4,6) i niższy od województwa warmińsko-mazurskiego o 1,9 (8,8). Na przestrzeni lat 2019-2020 wskaźnik dla Bartoszycz zmalał o 0,2.

Tabela 26 Struktura podmiotów gospodarki narodowej (Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w Gminie Miejskiej Bartoszyce według sekcji PKD 2007 w latach 2019-2020

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Liczba podmiotów gospodarczych			
		Podmioty gospodarki narodowej w systemie REGON		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
		2019	2020	2019	2020
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	10	17	18
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1	1	0	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	88	88	113	115
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	3	0	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	7	1	1
Sekcja F	Budownictwo	26	29	234	249
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	204	210	371	369
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	21	21	130	134
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	25	25	33	38
Sekcja J	Informacja i komunikacja	14	14	24	24
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	2	88	87
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	21	21	12	14
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	31	35	125	124
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	9	29	33
Sekcja P	Edukacja	8	8	30	32
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36	36	178	184
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7	7	8	9
Sekcja S,T,U	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby Organizacje i zespoły eksterytorialne	2	2	112	116
OGÓLEM		512	528	1505	1548

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. w Bartoszykach 79,6% przedsiębiorstw prowadziło działalność (wg REGON) w grupie pozostała działalność, 19,4% w grupie przemysł i budownictwo, natomiast 1% w grupie rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

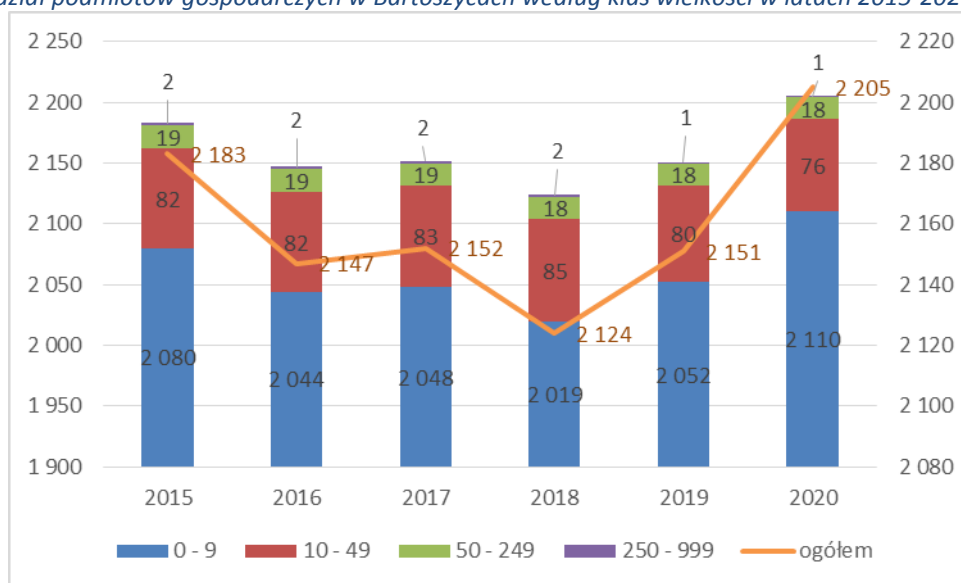
Tabela 27 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2015-2020 r.

Podmioty wg grup rodzajów działalności	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	26	25	26	24	21	23
przemysł i budownictwo	378	366	374	374	408	427
pozostała działalność	1 779	1 756	1 752	1 726	1 722	1 755

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych pod względem wielkości aż 95,7 ogółu (2110) stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. W 76 przedsiębiorstwach (3,4% ogółu) pracuje od 10 do 49 osób, a 18 pracodawców (0,8%) zatrudnia powyżej 49 osób. Na terenie gminy funkcjonuje 1 przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 osób.

Wykres 11 Podział podmiotów gospodarczych w Bartoszykach według klas wielkości w latach 2015-2020 r.

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dominującą gałęzią przemysłu jest przemysł drzewny, meblowy, opakowań, rolny. Największe firmy w mieście Bartoszyce to BRW Sofa sp. z o.o. (sektor meblarski), Nowa Mazur Design Sp. z o.o. (sektor meblarski), WM Glass sp. z o.o. (produkcja szkła), Bart-Druk Sp. z o.o. (produkcja opakowań). Kolejnymi, wyróżniającymi się przedsiębiorstwami w gminie miejskiej Bartoszyce są: Przedsiębiorstwo Produkcyjne Infinity. (produkcja odzieży) oraz Get Fresh Cosmetics LTD (sektor kosmetyczny).

W Bartoszykach są bardzo dobre warunki do rozwoju branży: produkcji zdrowej i ekologicznej żywności, turystyczno-rekreacyjnej – usługowej, a istniejąca baza surowcowa służy dla rozwoju zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Na podstawie powyższych informacji Bartoszyce należy uznać za miasto o profilu handlowo-usługowym.

Rozwój przedsiębiorczości w Bartoszykach możemy zmierzyć poprzez analizę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2020 r. w Rejestrze REGON zarejestrowano 151 nowych podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 6,2% mniej niż 2019 r. i o 4,1% więcej niż 2015 r. W strukturze nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – 104 podmioty zarejestrowano w sektorze pozostałej działalności, natomiast 45 podmiotów w sektorze przemysł i budownictwo.

W 2020 r. z Rejestru REGON wyrejestrowano 85 przedsiębiorstw, o 26,7% mniej niż 2019 r. i o 52,2% mniej niż 2015 r. Wśród wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych 60 stanowią przedsiębiorstwa sekcji pozostała działalność, a 24 z sektora przemysłu i budownictwa.

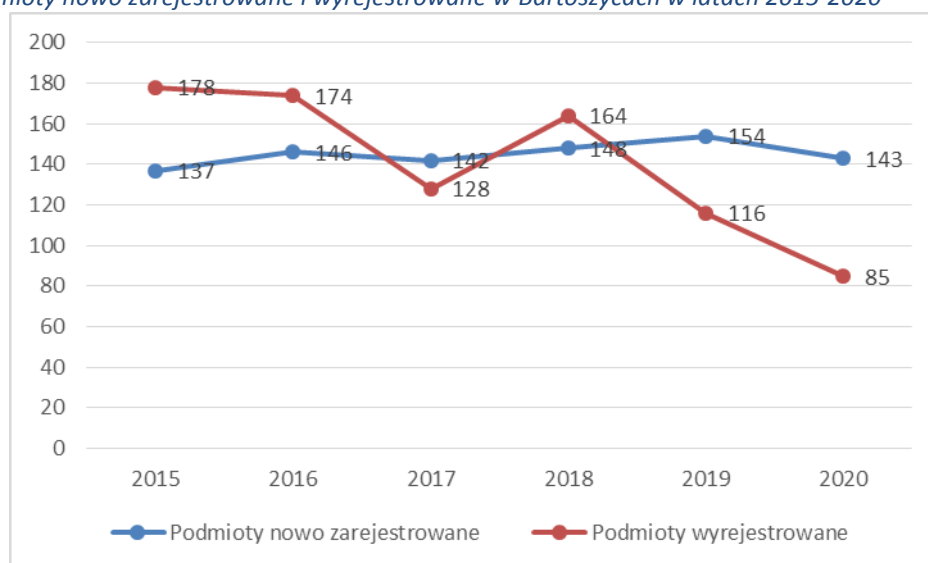
Tabela 28 Podmioty nowo zarejestrowane i podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w Bartoszycach w latach 2015-2020

Podmioty w rejestrze REGON	2015 r.		2016 r.		2017 r.		2018 r.		2019 r.		2020 r.	
	zarejestrowane	wyrejestrowane	zarejestrowane	wyrejestrowane	zarejestrowane	wyrejestrowane	zarejestrowane	wyrejestrowane	zarejestrowane	wyrejestrowane	zarejestrowane	wyrejestrowane
ogółem	145	178	154	176	151	128	153	164	161	116	151	85
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	1	2	2	2	1	3	3	1	2	2	1
przemysł i budownictwo	38	47	30	47	36	27	42	40	45	18	45	24
pozostała działalność	106	130	122	127	113	100	108	121	115	96	104	60

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. wskaźnik, mierzony stosunkiem liczby jednostek wykreślonych z rejestru do liczby jednostek nowo zarejestrowanych w Bartoszycach, wynosił 59,4% i był mniejszy o 15,9 punktu procentowego w 2019 r. Na przestrzeni lat 2015-2020 najwięcej (154) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej w roku 2015 (137). W tym samym okresie najwięcej podmiotów (178) wyrejestrowano z rejestru REGON w 2015 i w 2016 roku (174), natomiast najmniej podmiotów (85) w 2020 roku.

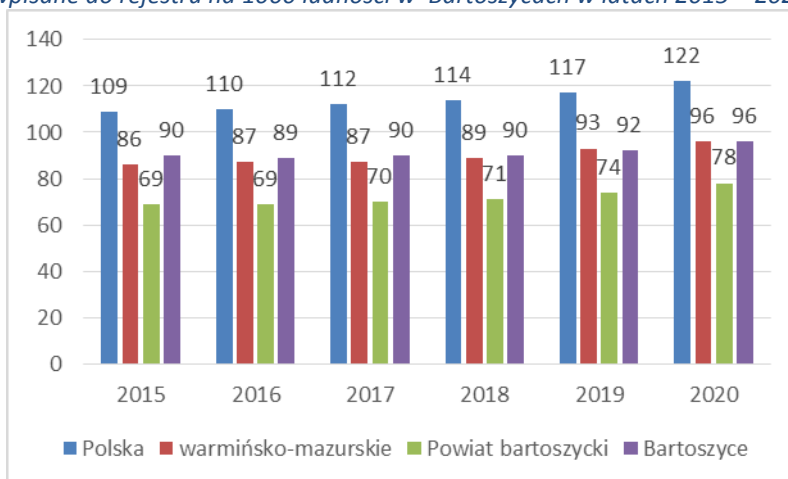
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Bartoszycach w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując poniższy wykres należy stwierdzić, że przedsiębiorczość (podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców) w Bartoszycach wzrasta w stosunku do liczby mieszkańców (96 w 2020 r.) i jest na takim samym poziomie jak województwo warmińsko-mazurskie (96) i nieznacznie niższym niż dla Polski (122). Natomiast w powiecie bartoszyckim wskaźnik: podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności wynosił 78 i był niższy 18,8 punktu procentowego od osiągniętego przez miasto Bartoszyce.

Wykres 13 Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności w Bartoszycach w latach 2015 – 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Inwestycje w przedsiębiorstwach

W 2019 r. wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach zarejestrowanych w powiecie bartoszyckim²⁴ osiągnęła poziom 592 641 tys. zł, co stanowiło 1,3% ogólnej wartości tych środków w województwie warmińsko-mazurskim. 26,2% tej kwoty związana była z przemysłem i budownictwem (162 710 tys. zł), 26,2% dotyczyło rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (155 079 tys. zł), 22,0% dotyczyło handlu, naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii, informacji i komunikacji (130 096 tys. zł). Pozostała część odnosiła się do sektora działalności finansowej i ubezpieczeniowej (72 826 tys. zł, 12,3%) i w najmniejszym stopniu pozostałych usług (71 930 tys. zł, 12,1%).

Na przestrzeni 5 lat, wartość brutto środków trwałych w podmiotach gospodarki narodowej w powiecie bartoszyckim wzrosła w niewielkim stopniu tj. 8,8% (47 959 tys. zł).

Wykres 14 Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim w latach 2015-2019 w tysiącach zł

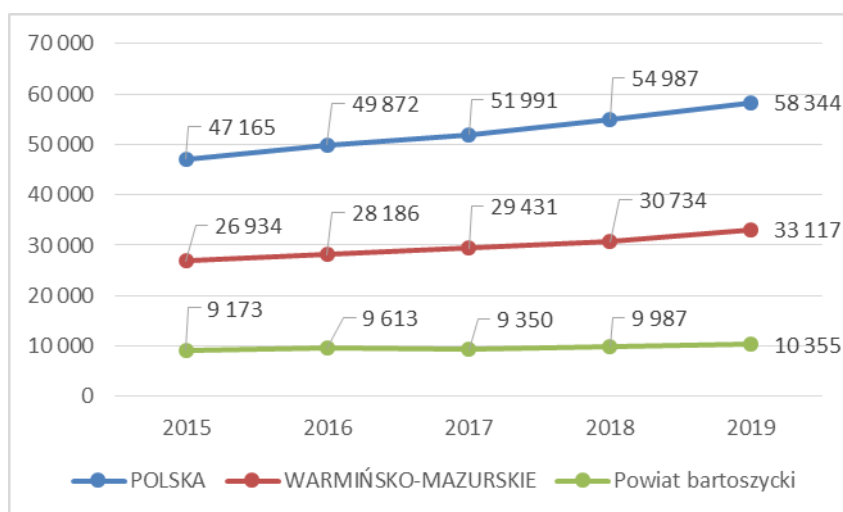

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość brutto środków trwałych per capita (na 1 mieszkańca) w 2019 r, wynosiła 10355 zł i wzrosła w stosunku do 2015 r o 12,9%. Wskaźnik dla powiatu bartoszyckiego był trzykrotnie niższy od wskaźnika osiągniętego dla województwa warmińsko-mazurskiego (33 117 zł) i ponad pięciokrotnie niższy niż dla Polski (58 344 zł).

²⁴ Brak danych dla gminy miejskiej Bartoszyce

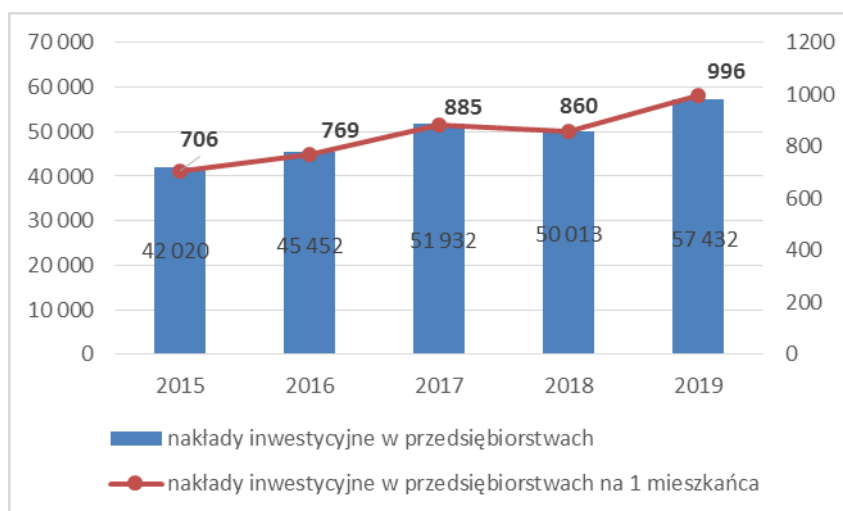
Wykres 15 Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca powiatu bartoszyckiego w latach 2015-2019 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2019 r. wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim osiągnęła poziom 57 432 tys. zł (1,2% wartości dla województwa). Jak wskazuje poniższy wykres, wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim wzrastała od 2015 r. do 2017 r. W 2018 r. nastąpił spadek o 3,7% (w porównaniu do roku poprzedniego), natomiast w 2019 r. nastąpił wzrost o 14,8% (w porównaniu z 2018 r.).

Wykres 16 Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim w latach 2015-2019 w tysiącach zł.

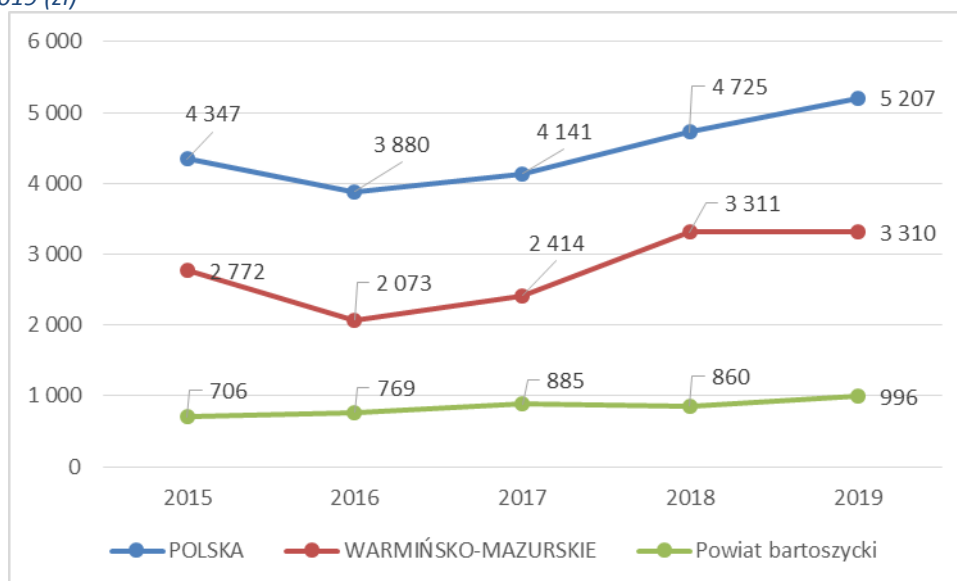

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca zarejestrowanych w powiecie bartoszyckim w 2019 r. została osiągnięta na poziomie 996 zł i od 2015 r. ma tendencję rosnącą. W porównaniu do 2018 r. nastąpił wzrost o 15,8%, natomiast w porównaniu do 2015 r. nastąpił wzrost o 41,1%.

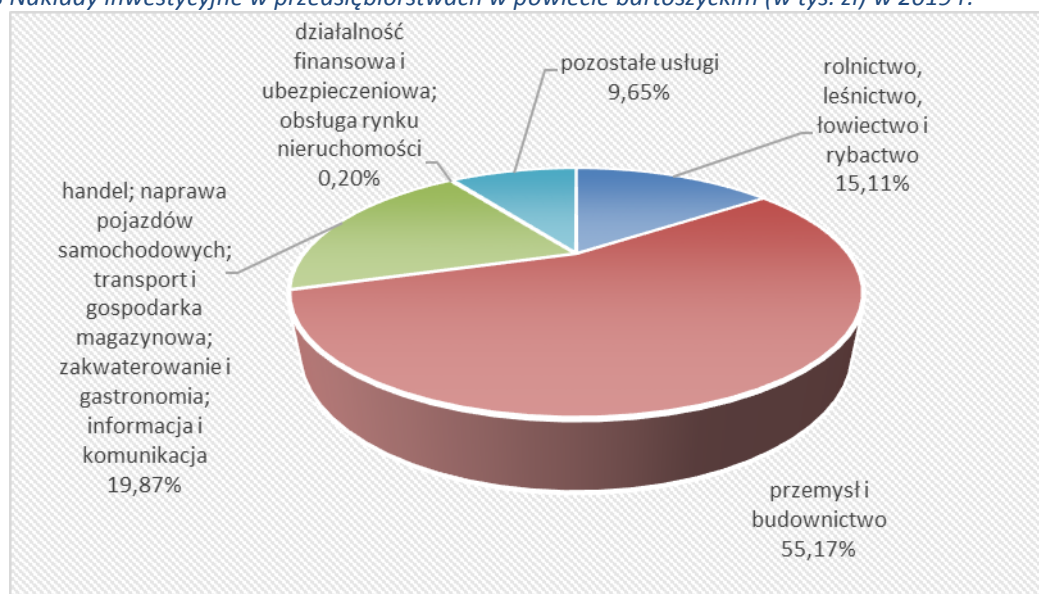
Wykres 17 Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiecie bartoszyckim - w latach 2015-2019 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W strukturze przedsiębiorstw według sektorów gospodarki w 2019 r. najwyższymi udziałami charakteryzowały się przemysł i budownictwo (55,17%), handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (19,87%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (15,11%). Natomiast najmniejsze nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wystąpiły w przedsiębiorstwach z sektora działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości (0,20%).

Wykres 18 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim (w tys. zł) w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Institucje otoczenia biznesu

Na atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność miast i regionu wpływają instytucje otoczenia biznesu, które wspierają przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw. Wśród instytucji okołobiznesowych działających na obszarze Bartoszczyka można wymienić:

- 1) **Cech Rzemieślników I Przedsiębiorców w Bartoszycach**, której celem działania jest m.in. udzielanie wszelkiej możliwej w określonych warunkach pomocy członkom cechu w wykonaniu przez nich działalności gospodarczej, prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno - organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej, - prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej, wydawniczej, - podejmowanie i wspieranie działalności charytatywnej.
- 2) **Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej w Bartoszycach**, której głównym celem jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w powiecie bartoszyckim przez zapewnienie kompleksowego wsparcia merytorycznego oraz infrastrukturalnego podmiotów ekonomii społecznej i osób zainteresowanych działalnością w sektorze ekonomii społecznej (w tym osób niepełnosprawnych) z powiatu bartoszyckiego.

3.2 Rynek pracy

Zgodnie z informacjami podanymi przez GUS (2020 r.) na terenie gminy miejskiej Bartoszyce pracuje ogółem 5145 mieszkańców, w tym 2901 kobiet (54,3%) i 2244 mężczyzn (45,7%). Liczba osób pracujących w 2020 r. zwiększyła się o 0,8% w porównaniu z 2019 r., natomiast zmniejszyła się w powiecie bartoszyckim o 2%, a w województwie warmińsko-mazurskim o 2,5%.

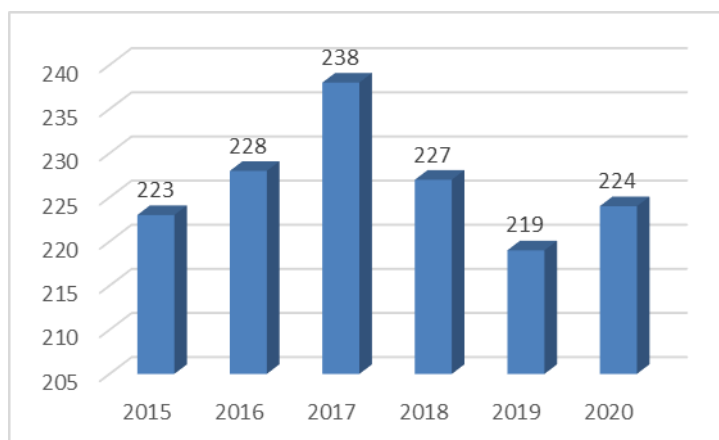
Tabela 29 Pracujący w Bartoszycach według płci w latach 2015-2020

Pracujący wg płci	Jednostka	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ogółem	osoba	5 400	5 477	5 663	5 371	5 104	5 145
mężczyźni	osoba	2 417	2 477	2 578	2 478	2 340	2 244
kobiety	osoba	2 983	3 000	3 085	2 893	2 764	2 901

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik określający liczbę pracujących na 1000 ludności osiągnął w Bartoszycach w 2020 r. wartość 224 osób i był wyższy w stosunku do wartości dla powiatu bartoszyckiego (140), oraz dla województwa warmińsko-mazurskiego (199).

Wykres 19 Pracujący na 1000 ludności w Bartoszycach w latach 2015 – 2020

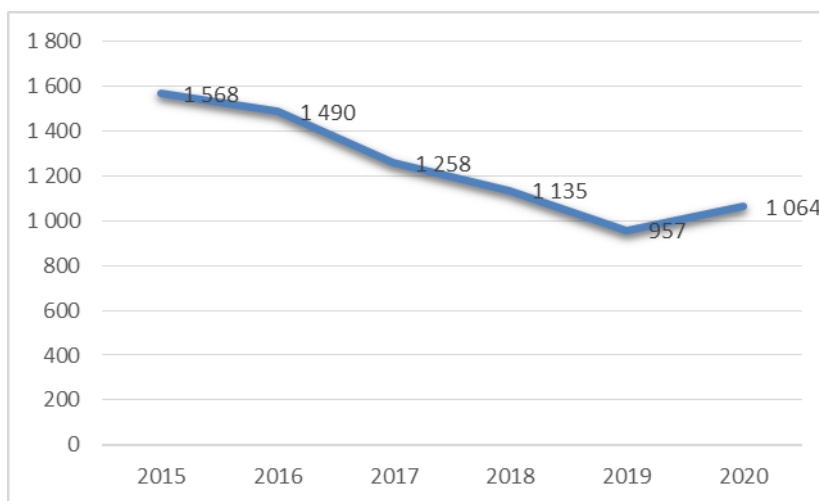
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie bartoszyckim w 2020 r. wynosiło 4 589,11 PLN, co odpowiadało 97,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim (4 709,12 PLN) i 83,1% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

3.3 Bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodem ubiegania się o pomoc społeczną. Wg stanu na koniec 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Bartoszycach wynosiła 1064 osoby (w powiecie bartoszyckim 3348 osób). Wg. danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach, na dzień 31.12.2020 r. liczną grupę na terenie miasta Bartoszyce stanowiły osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy - 940, w tym osoby długotrwale bezrobotne - 530 oraz osoby młode do 25 roku życia - 126.

Wykres 20 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w Bartoszycach w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Bezrobocie w gminie miejskiej Bartoszyce nie jest jednorodne, dotyka osób będących w różnym wieku, mających różne wykształcenie, a także posiadających różny staż pracy. Ponadto jest ono zróżnicowane w zależności od płci, czasu pozostawania bez pracy, a także posiadanych kwalifikacji zawodowych.

W 2020 r. bezrobocie było głównym powodem przyznania przez MOPS w Bartoszycach pomocy w postaci zasiłków okresowych. Tego typu wsparcie otrzymało 418 osób (79,92% ogółu osób korzystających z pomocy). Powyższe dane wskazują jednoznacznie na konieczność realizacji kompleksowych działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, z problemem ubóstwa i niepełnosprawnością, korzystających z pomocy MOPS. W ramach swoich działań Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje, w imieniu samorządu lokalnego, wiele przedsięwzięć mających na celu kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych najuboższych mieszkańców miasta w oparciu o własne zaplecze instytucjonalne, profesjonalną kadrę (63 pracowników - stan na 31.12.2020 r.) oraz partnerstwo publiczne i społeczne. Zakres merytoryczny zarówno bieżącej działalności, jak i perspektywicznych kierunków działania opiera się dodatkowo o wypracowaną z udziałem współpracujących instytucji i organizacji „Strategię rozwiązywania problemów społecznych miasta Bartoszyce na lata 2016 - 2022”.

Od 2015 r. do 2019 r. wielkość bezrobocia w Bartoszycach malała rok do roku. W 2020 r. liczba bezrobotnych wynosiła 1064 osoby i w porównaniu do 2019 r. wzrosła o 11,2%. W 2020 r. wśród bezrobotnych 53,2% stanowiły kobiety. Największy procent wśród bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 50 roku życia 28,2%, natomiast 23,8% stanowiły osoby do 30 roku życia. W 2020 r. liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła 530 i wzrosła w porównaniu do 2019 r. o 9,5% a do 2018 r. zmalała o 16,9%. W porównaniu z rokiem 2015 r. liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 45,2% (968).

Tabela 30 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w Bartoszycach w latach 2015-2020

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ogółem	osoba	1 568	1 490	1 258	1 135	957	1 064
kobiety	osoba	773	754	659	611	534	566
mężczyźni	osoba	795	736	599	524	423	498
do 25 roku życia	osoba	179	156	124	132	135	126
do 30 roku życia	osoba	382	362	289	262	256	253
powyżej 50 roku życia	osoba	480	439	372	316	256	289
długotrwale bezrobotni	osoba	968	954	779	638	484	530

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie BDL

Wysoki procent bezrobocia w gminie miejskiej Bartoszyce, zwłaszcza długotrwalego, osłabia rozwój gospodarczy miasta, a także prowadzi do marginalizacji społecznej. Przedłużający się stan dezaktywacji zawodowej powoduje pogorszenie sytuacji materialnej, minimalizację szans rozwojowych dzieci, powstanie atmosfery napięcia i stresu, osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, co w konsekwencji może stać się podłożem dla przemocy, uzależnień czy przestępczości. W przypadku występowania większej liczby osób długotrwale bezrobotnych na niewielkim terytorium, może dojść do degradacji społecznej tego obszaru.

Tabela 31 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2015-2020

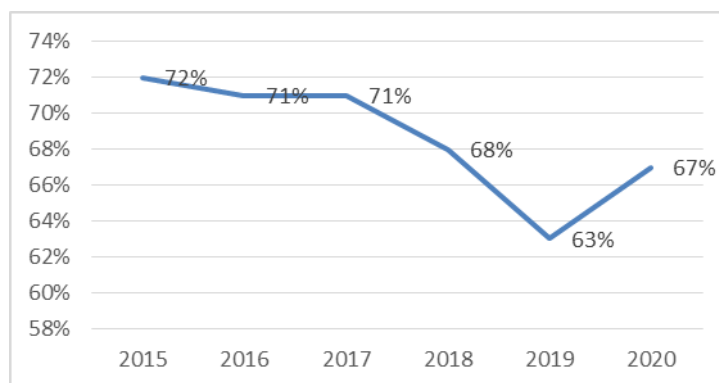
	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – ogółem	%	10,3	10,0	8,6	8,0	6,9	7,9
w tym							
mężczyźni	%	10,0	9,5	7,8	7,0	5,8	7,0
kobiety	%	10,7	10,6	9,5	9,1	8,2	8,9

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik stopa bezrobocia w powiecie bartoszyckim od lat jednym z najwyższych w województwie i kraju. Na koniec grudnia 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 17,4 % i był o 11,2 punktu wyższy od średniej krajowej oraz o 7,3 punktu wyższy od średniej w województwie warmińsko-mazurskim.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2020 r. wynosił 67% i był wyższy o 5 punktów procentowych niż w 2019 r.

Wykres 21 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w powiecie bartoszyckim

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszycy

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszykach w 2020 r liczba osób korzystających z zasiłków okresowych na podstawie decyzji wynosiła 523, w tym z tytułu bezrobocia – 418.

Tabela 32 Struktura wypłat zasiłków okresowych w 2020 r. w Bartoszykach

Wyszczególnienie	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Kwota wydatków	
			ogółem	Dotacja celowa
Zasiłki okresowe ogółem w tym z powodu:	523	3539	1 169 498,48	1 169 498,48
bezrobocia	418	2740	1 044 089,07	1 044 089,07
długotrwałej choroby	35	146	32 190,78	32 190,78
niepełnosprawności	70	491	45 807,65	45 807,65
inne	64	162	47 410,98	47 410,98

Źródło Sprawozdanie merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszykach za rok 2020

W 2020 r. w Bartoszykach zarejestrowanych było 661 osób z prawem do zasiłku, które stanowiły 19,7 % ogółu bezrobotnych. W grupie tej znalazło się 347 kobiet (52,5%). Długotrwale bezrobotni stanowili 57,6 % ogółu bezrobotnych (w tym 60,8% stanowiły kobiety).

Tabela 33 Bezrobotni a prawo do zasiłku w powiecie bartoszyckim w 2020 r.

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	3348	1498	1850
Bezrobotni z prawem do zasiłku	661	314	347
Długotrwale bezrobotni	1930	757	1173

Źródło Powiatowy Urząd Pracy w Bartoszykach, Analiza wzrostu - spadku liczby bezrobotnych w roku 2020 w Powiecie Bartoszyce za 2020 r.

Prognoza sytuacji w zawodach w powiecie bartoszyckim

„Barometr zawodów” jest jednoroczną prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2021 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie na przełomie III i IV kwartału 2020 r. Sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić w zależności od uwarunkowań rynkowych. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Tabela 34 Barometr zawodów w powiecie bartoszyckim

Deficyt (zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy))		
fryzjerzy kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych krawcy i pracownicy produkcji odzieży kucharze lekarze mechanicy pojazdów samochodowych	murarze i tynkarze operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej piekarze pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	robotnicy budowlani samodzielni księgowi spawacze sprzedawcy i kasjerzy

Równowaga (zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych objęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców)

<p>administratorzy stron internetowych agenci ubezpieczeniowi akustycy i realizatorzy dźwięku analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych animatorzy kultury i organizatorzy imprez architekci i urbaniści architekci krajobrazu archiwiści i muzealnicy betoniarze i zbrojarze bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej biolodzy, biotechnolodzy i diagności laboratoryjni blacharze i lakiernicy samochodowi brukarze ceramicy przemysłowi cieśle i stolarze budowlani cukiernicy dekarze i blacharze budowlani dentyści diagności samochodowi dziennikarze i redaktorzy elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy farmaceuci filolodzy i tłumacze filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy fizjoterapeuci i masażyści floryści geodeci i kartografowie graficy komputerowi inspektorzy nadzoru budowlanego instruktorzy nauki jazdy instruktorzy rekreacji i sportu inżynierowie budownictwa inżynierowie chemicy i chemicy inżynierowie elektrycy i energetycy inżynierowie inżynierii środowiska inżynierowie mechanicy kamieniarze kelnerzy i barmani kierowcy autobusów kierownicy budowy kierownicy ds. logistyki</p>	<p>kierownicy ds. produkcji kierownicy ds. usług kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu kierownicy sprzedaży kierownicy w instytucjach społecznych i kultury kosmetyczki lakiernicy logopedzi i audiofonolodzy magazynierzy mechanicy maszyn i urządzeń monterzy elektronicy monterzy instalacji budowlanych monterzy konstrukcji metalowych monterzy maszyn i urządzeń monterzy okien i szklarze nauczyciele języków obcych i lektorzy nauczyciele nauczania początkowego nauczyciele praktycznej nauki zawodu nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących nauczyciele przedmiotów zawodowych nauczyciele przedszkoli nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych operatorzy aparatury medycznej operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych operatorzy maszyn włókienniczych operatorzy obrabiarek skrawających operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych opiekunki dziecięce optycy i pracownicy wytwarzający protezy pielęgniarki i położne plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków pozostali specjaliści edukacji pracownicy ds. budownictwa</p>	<p>pracownicy ds. techniki dentystycznej pracownicy ochrony fizycznej pracownicy poligraficzni pracownicy przetwórstwa metali pracownicy służb mundurowych pracownicy socjalni pracownicy sprzedaży internetowej pracownicy usług pogrzebowych pracownicy zajmujący się zwierzętami prawnicy projektanci i administratorzy baz danych, programiści projektanci wzornictwa przemysłowego i operatorzy CAD przedstawiciele handlowi przetwórcy mięsa i ryb psycholodzy i psychoterapeuci ratownicy medyczni robotnicy leśni robotnicy obróbki drewna i stolarze rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych socjolodzy i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych specjaliści ds. finansowych specjaliści ds. organizacji produkcji specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży specjaliści ds. rynku nieruchomości specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki specjaliści rolnictwa i leśnictwa specjaliści technologii żywności i żywienia specjaliści telekomunikacji spedycytorzy i logistycy szefowie kuchni ślusarze tapicerzy technicy budownictwa technicy mechanicy weterynarze windykatorzy wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych zaopatrzeniowcy i dostawcy</p>
--	--	--

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

	drogowego i kolejowego pracownicy ds. finansowo- księgowych ze znajomością języków obcych pracownicy ds. jakości pracownicy ds. ochrony środowiska i bhp pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	
Nadwyżka (Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie))		
asystenci w edukacji ekonomiści gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy kierowcy samochodów osobowych listonosze i kurierzy ogrodnicy i sadownicy	operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru pomoce kuchenne pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych pracownicy myjni, pralni i prasowalni pracownicy poczty pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy	repcjoniści i rejestratorzy rolnicy i hodowcy specjaliści administracji publicznej sprzątaczk i pokojowe technicy informatycy
Duża nadwyżka		
fotografowie pedagodzy	pracownicy administracyjni i biurowi pracownicy biur podróży i obsługi turystycznej	sekretarki i asystenci

Źródło: <https://barometrzwodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=14&county=305&year=2021&form-group%5B%5D=all>

4. Środowisko naturalne i infrastruktura

4.1 Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna

Na terenie miasta Bartoszyce występują trzy formy ochrony przyrody: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny, Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 „Ostoja Warmińska” i pomnik przyrody ożywionej.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny - położony jest w powiecie bartoszyckim na terenie gmin: Sępólno, Bartoszyce i miasta Bartoszyce. Bartoszycki odcinek OChK obejmuje tereny miasta, przez które przepływa rzeka Łyna. Obszar ten został objęty ochroną ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanym ekosystemie. Jest on także bardzo wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Dodatkowo OChK pełni funkcję korytarza ekologicznego.

Obszar specjalnej ochrony Natura 2000 „Ostoja Warmińska” (kod obszaru: PLB280015) – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków, ustanowiony szczególnie dla ochrony bociana białego. Gatunek ten osiąga na tym terenie największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to również bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków. Występują tu bowiem aż 93 gatunki ptaków w tym 81 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Jest wśród nich 46 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 41 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych.

Pomnik przyrody ożywionej - ochroną objęto drzewo gat. jesion wyniosły o obwodzie 355 cm i wysokości 30 m, znajdujący się przy ul. Kętrzyńskiej 18.

Obszar funkcjonalny Zielonych Płuc Polski.

Istotne znaczenie z punktu widzenia zagadnień dotyczących ochrony środowiska, ma także usytuowanie Bartoszyce w obrębie obszaru funkcjonalnego Zielonych Płuc Polski. Podstawą wyznaczenia tego obszaru były jedne z najcenniejszych w kraju i Europie systemy ekologiczne, wyróżniające się m.in. bardzo dobrą jakością środowiska przyrodniczego, czystością powietrza oraz unikatową różnorodnością środowiska przyrodniczego.

Sieć ECONET – Polska

Według koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-POLSKA, dolina Łyny pełni funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym. Potencjalnymi korytarzami o znaczeniu lokalnym są doliny dopływów Łyny. Tereny Łyny i w mniejszym stopniu doliny jej dopływów, spełniają funkcję układów wentylacyjnych i retencyjnych wód gruntowych. Dodatkowo korytarze ekologiczne spełniają istotną funkcję drogi migracji zwierzyny umożliwiające wymianę genową poszczególnych populacji. Obszar doliny Łyny, wraz z najbliższymi otaczającymi terenami, obszary obniżen pojeziernych i powytopiskowych oraz lasy tworzą na terenie miasta system terenów biologicznie czynnych, niezbędnych dla utrzymania równowagi ekologicznej miasta.

4.2 Stan i ochrona środowiska, w tym stopień rozwoju infrastruktury

Stan i ochrona środowiska

Zadania ochrony przyrody i różnorodności biologicznej są realizowane przede wszystkim poprzez ustanawianie różnych prawnych form ochrony: rezerwatów, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, pomników przyrody.

Miasto posiada aktualizację „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Bartoszyce”, która została przyjęta Uchwałą Nr XLVI/294/2021 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 20 grudnia 2021 r.,

Uchwałą Nr LII/327/2022 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 28 kwietnia 2022 r. Rada Miasta w Bartoszycach przyjęła Program Ochrony Środowiska dla Miasta Bartoszyce do roku 2030”. Program jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie Miasta, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych gminy. Określa obszary,

kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jej mieszkańców.

Tabela 35 Cele i kierunki interwencji POŚ Miasta Bartoszyce

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	1. Zarządzanie jakością powietrza w Bartoszycach
		2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła.
		3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego.
		4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz produkcji ciepła.
Zagrożenia hałasem	ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego	1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego.
		2. Poprawa standardów klimatu akustycznego
		3. Ograniczanie hałasu przemysłowego
Pola elektromagnetyczne	PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych
Gospodarowanie wodami	GW.I. Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód (JCWP i JCWPd)	1. Poprawa jakości wód powierzchniowych
		2. Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych
	GW.II. Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	3. Przeciwdziałanie suszy
		4. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego
		5. Zwiększenie zdolności środowiska do gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych
Gospodarka wodno-ściekowa	GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej
		2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych
Gleby	GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	1. Zachowanie funkcji rolno-środowiskowych i gospodarczych gleb
		2. Rekultywacja oraz remediacja gleb
Gospodarka odpadami	GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój miasta	1. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest
		2. Zapobieganie powstawaniu odpadów
		3. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

Zasoby przyrodnicze	ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu
		2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków
		3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych
		4. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach
	ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	5. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych
	ZP.III. Zwiększanie lesistości	6. Zwiększenie lesistości
Zagrożenia poważnymi awariami	PAP I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
		2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Źródło: Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

Uchwałą nr XI/70/2011 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 29 września 2011 r. został przyjęty do realizacji „**Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla powiatu bartoszyckiego na lata 2011 – 2032**”. Jest on zgodny z kierunkami wyznaczonymi w:

- Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami;
- Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020.

Nadrzędnym długoterminowym celem ww. Programu jest eliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców miasta Bartoszyce spowodowanych azbestem.

Ponadto Miasto Bartoszyce realizuje działania **Programu opieki nad zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce** na rok 2021 został przyjęty Uchwałą nr XXXVI/229/2021 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 25 marca 2021 r.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza

Głównym dokumentem poruszającym kwestie adaptacji do zmian klimatu w regionach i sektorach jest Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Dokument stanowi bazę dla działań podejmowanych w Polsce w celu zmniejszenia podatności gospodarki i zidentyfikowanych obszarów na skutki zmian klimatu. Celem SPA2020 jest określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju

technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

W SPA2020 wskazano generalne zasady polityki adaptacyjnej kraju:

- minimalizowanie podatności na ryzyko związane ze zmianami klimatu, m.in. uwzględnianie tego aspektu na etapie planowania inwestycji;
- opracowanie planów szybkiego reagowania na wypadek katastrof klimatycznych (powodzie, susze, fale upałów), tak by instytucje publiczne były przygotowane do niesienia natychmiastowej pomocy poszkodowanym;
- wyznaczenie działań, które z punktu widzenia efektywności kosztowej powinny być podjęte w pierwszej kolejności;
- w pierwszym rzędzie należy przygotować się na przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowia i życia ludzi oraz szkodom, których skutki mogą być nieodwracalne (np. w postaci utraty dóbr kultury, rzadkich ekosystemów).

W podręczniku do opracowania Miejskich Planów Adaptacji do Zmian Klimatu jako jedno ze szczególnych zagrożeń wskazano występowanie zjawisk ekstremalnych, w szczególności opadów (deszczy nawaalnych) powodujących lokalne podtopienia i zaburzenia funkcjonowania infrastruktury oraz występowanie suszy i wynikających z niej deficytów wody;²⁵

Największe zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi mogą dotknąć miasto Bartoszyce przez występowanie nagłych powodzi miejskich (typu flash flood). Ponadto zagrożenie mogą stanowić silne porywy wiatru oraz intensywne burze i deszcze nawaalne, a także fale upałów i susze.

Ochrona wód

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 ochrona wód w kontekście zmian klimatu powinna obejmować działania adaptacyjne oraz pośrednio działania mitygacyjne. Działania adaptacyjne, jakie należy podejmować w celu ochrony wód to:

- rozwój mikroretencji, m.in. łapanie deszczówki na cele gospodarcze, np. do podlewania ogródków, zastępowanie wodolubnych trawników kwietnymi łąkami zatrzymującymi wilgoć w glebie, tworzenie niecek i ogrodów deszczowych zasilanych deszczem (które stopniowo oddają wilgoć);
- rozwój małej retencji z wykorzystaniem materiałów naturalnych, przyjaznych środowisku, w tym budowa lub modernizacja niewielkich zbiorników retencyjnych, progów, bystrzy, inwestycje pozwalające na zatrzymanie nadmiaru wód opadowych, adaptacja istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych;
- przebudowa lub rozbiórka obiektów hydrotechnicznych (mostów, przepustów, brodów) niedostosowanych do wód wezbraniowych;
- konserwacja rowów melioracyjnych (powinna być prowadzona dwa razy w ciągu roku, na wiosnę i na jesień, w celu umożliwienia odpływu wód opadowych i roztopowych, przeprowadzona w prawidłowy sposób zapewni niezakłócony spływ wody);
- nasadzenia zadrzewień śródpolnych (przyczyniają się do łagodzenia niedoborów wody i poprawy jakości wód powierzchniowych);
- zrównoważone zarządzanie wodami opadowymi (zastosowanie w miastach kompleksowego podejścia do rozwiązania problemów wód opadowych i roztopowych polegającego na skutecznym odprowadzeniu, magazynowaniu i zagospodarowaniu tych wód z obszarów zabudowanych, szczególnie w okresach niedoboru wody);²⁶

Realizacja zadań miasta Bartoszyce w obszarze „gospodarowanie wodami” obejmuje działania związane z osiągnięciem/utrzymaniem dobrego stanu ilościowego i jakościowego wód. Są to głównie zadania związane z monitoringiem stanu wód oraz kontrolą przestrzegania ustaleń pozwoleń wodnoprawnych. W tym obszarze będą również realizowane zadania inwestycyjne związane z dostosowaniem do zmian klimatu: przeciwdziałaniem skutkom suszy oraz ulewnych deszczów poprzez rozwój małej retencji, stosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury, zabezpieczające przed zanieczyszczeniem wód, itp.

²⁵ Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

²⁶ Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

Zagrożenie powodziowe

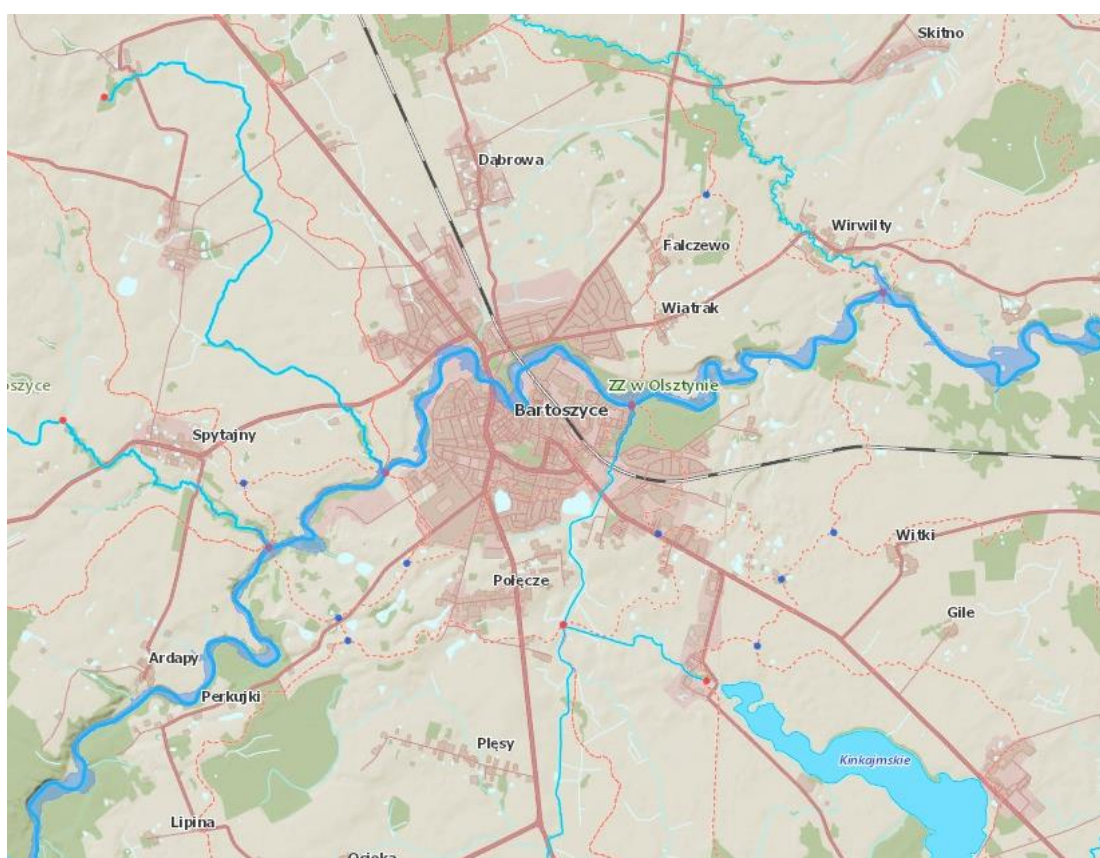
Prognozowane zmiany klimatyczne mogą spowodować wzrost częstości i zasięgu występowania opadów o dużej intensywności, podtopień i powodzi. Zjawiska te powodują znaczące straty gospodarcze oraz niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym.

Na terenie miasta Bartoszyce występują obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego, zidentyfikowane i opisane w zaktualizowanych oraz nowych mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego, które zostały podane do publicznej wiadomości 22 października 2020 r. i są dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Obszary wskazane we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (przedstawione na mapie poniżej) są to obszary na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne (zlokalizowane wzdłuż Łyny i Suszycy).

Miasto Bartoszyce planuje budowę 4 zbiorników retencyjnych z elementami zabezpieczenia wód przez zanieczyszczeniem. Planowane działania mają na celu zmniejszenie zagrożenia przeciwpowodziowego, zwiększenie szybkości opadania wód opadowych oraz zmniejszenie powierzchni terenów zalewowych

Rysunek 8 Obszary zagrożone podtopieniem w mieście Bartoszyce

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpmZP

Zagrożenie przed suszą

W przypadku Bartoszyce główne znaczenie będzie miało przeciwdziałanie skutkom długotrwałych susz i niedoboru opadów. Zagrożeniem dla zasobów przyrodniczych miasta będą zmiany stosunków wodnych oraz reżimu hydrologicznego cieków. W procesie dotyczącym adaptacji do zmian klimatu istotne mogą okazać się funkcje regulacyjne ekosystemów, głównie amortyzacja ekstremalnych zjawisk pogodowych, a także regulacja mikroklimatu (np. przez zielenią na terenach zabudowanych), regulacja przepływów wód i zwiększanie retencji wód, zapobieganie erozji, a także kontrola patogenów i szkodników.

W dokumentach planistycznych miasta będzie uwzględniany aspekt klimatyczny, aby projektowane w nich działania w pełni odpowiadały zagrożeniom.

Emisja gazów cieplarnianych

Główną przyczyną zmian klimatycznych jest emisja tzw. gazów cieplarnianych: dwutlenku węgla, metanu, ozonu, freonów, podtlenku azotu i halonów. Emisja metanu stanowi ok. 15% całkowitej emisji gazów cieplarnianych.

Najważniejszym źródłem emisji dwutlenku węgla w Bartoszycach jest sektor komunalny i transport. Najważniejsze źródła emisji metanu w mieście to lotna emisja powstająca przy użytkowaniu paliw.

Zatem wszystkie działania mające na celu ograniczenie spalania paliw przeciwdziałają zmianom klimatu. Do działań tych należy m.in. ograniczenie zużycia energii poprzez termomodernizację budynków. Termomodernizacja wpływa na zmniejszenie strat ciepła przy ogrzewaniu budynków, a tym samym zmniejszenie zużycia paliw energetycznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń energetycznych. Istotne działania zapobiegające emisji gazów cieplarnianych to także zastępowanie źródeł energii wykorzystujących spalanie paliw źródłami wykorzystującymi OZE.

Miasto Bartoszyce planuje budowę ciepłowni w oparciu o spalanie biomasy. Realizacja inwestycji pozwoli na znaczną redukcję emisji CO₂.

Analiza stanu środowiska na obszarze miasta Bartoszyce pozwala wskazać na istotne zagrożenia dla jakości powietrza związane z koniecznością godzenia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy z ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Zanieczyszczenia powietrza, ze względu na strukturę źródeł emisji, dzieli się na: emisję powierzchniową, punktową oraz liniową.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie gminy miejskiej Bartoszyce związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Ponadto na terenie Bartoszyccy znajdują się stacjonarne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, stanowiące własność Spółki COWIK:

- 1) trzy kotły węglowe (dwa kotły WR-10 i jeden kocioł WR-5) - w Ciepłowni Miejskiej przy ulicy Bema 36;
- 2) kocioł gazowy przy ulicy Drzewnej 4, dwa kotły gazowe przy ulicy Limanowskiego 1, kocioł gazowy przy ulicy Jagiellończyka 9, kocioł gazowy przy ulicy Konopnickiej 1, kocioł gazowy przy ulicy Robotniczej 4.

Spółka COWIK posiada aktualne pozwolenie na wprowadzenie gazów cieplarnianych z dnia 05.10.2016 r., znak: R.6226.1.2016.EO wydane przez Starostę Powiatowego w Bartoszycach na czas nieoznaczony, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z dnia 27.04.20018 r. roku, znak: OŚ.6224.2.2018.EK, wydane przez Starostę Powiatowego w Bartoszycach. Spółka COWIK realizuje wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji zgodnie z obowiązującymi przepisami. Okresowe pomiary emisji do powietrza prowadzone są dwa razy w roku: raz w sezonie zimowym (październik-marzec) i raz w sezonie letnim (kwiecień-wrzesień). Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek, węgla i pył.

Emisja z działalności gospodarczej (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie gminy miejskiej Bartoszyce.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Największe stężenia emisji komunikacyjnej lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze.

W przypadku Bartoszyccy największe znaczenie ma emisja punktowa oraz emisja powierzchniowa pochodzenia komunalnego. Zanieczyszczenia szczególnie szkodliwe dla zdrowia ludzi, takie jak pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2.5} oraz benzo(a)piren.

W maju 2021 roku w Urzędzie Miasta w Bartoszycach rozpoczął działalność Punkt Informacyjno – Konsultacyjny Programu „Czyste Powietrze”. Mieszkańcy Bartoszyccy i spoza miasta mogą uzyskać informacje o warunkach dofinansowania w ramach Programu „Czyste Powietrze” oraz skorzystać

z konsultacji przy wypełnianiu i składaniu wniosku do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. W ramach Programu mieszkańcy mogą uzyskać dotacje na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

Miasto nie ma sporządzonego aktualnego programu ograniczania niskiej emisji lub Programu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy miejskiej Bartoszyce

Gospodarka wodno-ściekowa

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030: „Zmiany klimatu, wzrastająca temperatura oraz zwiększenie intensywności deszczów nawalnych będzie w przyszłości skutkować koniecznością dostosowania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do panujących warunków. W tym aspekcie ważną rolę odgrywa sprawność kanalizacji deszczowej, ze względu na ryzyko podtopień w przypadku wystąpienia opadów nawalnych. Sieć kanalizacyjna musi być drożna i posiadać odpowiednią przepustowość, aby była przygotowana do odbioru gwałtownie przybierającej ilości wody opadowej. W tym kontekście w Bartoszycach ważny jest rozwój systemu kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami retencyjnymi. Miasto zleci opracowanie „Programu gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi do roku 2030”, którego istotnym elementem będzie budowa systemów gromadzenia wód opadowych i roztopowych do dalszego wykorzystania. W latach 2025-2030 planowana jest budowa 4 zbiorników retencyjnych na terenie Bartoszyce.

Ochrona zasobów przyrodniczych

W przypadku Bartoszyce główne znaczenie będzie miało przeciwdziałanie skutkom długotrwałych susz i niedoboru opadów. Zagroženiem dla zasobów przyrodniczych miasta będą zmiany stosunków wodnych oraz reżimu hydrologicznego cieków.

W procesie dotyczącym adaptacji do zmian klimatu istotne mogą okazać się funkcje regulacyjne ekosystemów, głównie amortyzacja ekstremalnych zjawisk pogodowych, a także regulacja mikroklimatu (np. przez zieleń na terenach zabudowanych), regulacja przepływów wód i zwiększanie retencji wód, zapobieganie erozji, a także kontrola patogenów i szkodników.

W dokumentach planistycznych powinny być również uwzględniany aspekt klimatyczny, aby projektowane w nich działania w pełni odpowiadały zagrożeniom.

Zadania realizacyjne w obszarach „gleby” oraz „zasoby przyrodnicze” obejmują działania w ramach pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego. W tym zakresie będą realizowane zadania związane z ochroną cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków, walorów krajobrazu oraz zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt.

Poważne awarie przemysłowe

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030: „Zmiany klimatu mogą powodować zwiększenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii, w szczególności w zakresie transportu materiałów i paliw. W tym zakresie największe zagrożenie stanowią ekstremalne zjawiska, tj. burze, silne wiatry, podtopienia, ulewy, opady śniegu, gołoledź. Dodatkowo negatywny wpływ na transport ma zarówno niska jak i wysoka temperatura. Zmieniające się warunki pogodowe mogą powodować utrudnienia w transporcie, a przez to zwiększyć ryzyko wypadków.

Wpływ zmian klimatu na transport analizuje się w odniesieniu do poszczególnych typów transportu. Szczególnie wrażliwy na zmieniające się warunki klimatyczne jest transport drogowy. Silne wiatry mogą powodować tarasowanie dróg i pojazdów przez połamane drzewa, czy słupy przydrożne, a nawet zniszczenia infrastruktury drogowej. Również zjawiska takie jak gwałtowne opady deszczu, śniegu i gradu mogą zaburzać płynność transportu. Długotrwałe upały negatywnie oddziałują zarówno na elementy infrastruktury jak i pojazdy”

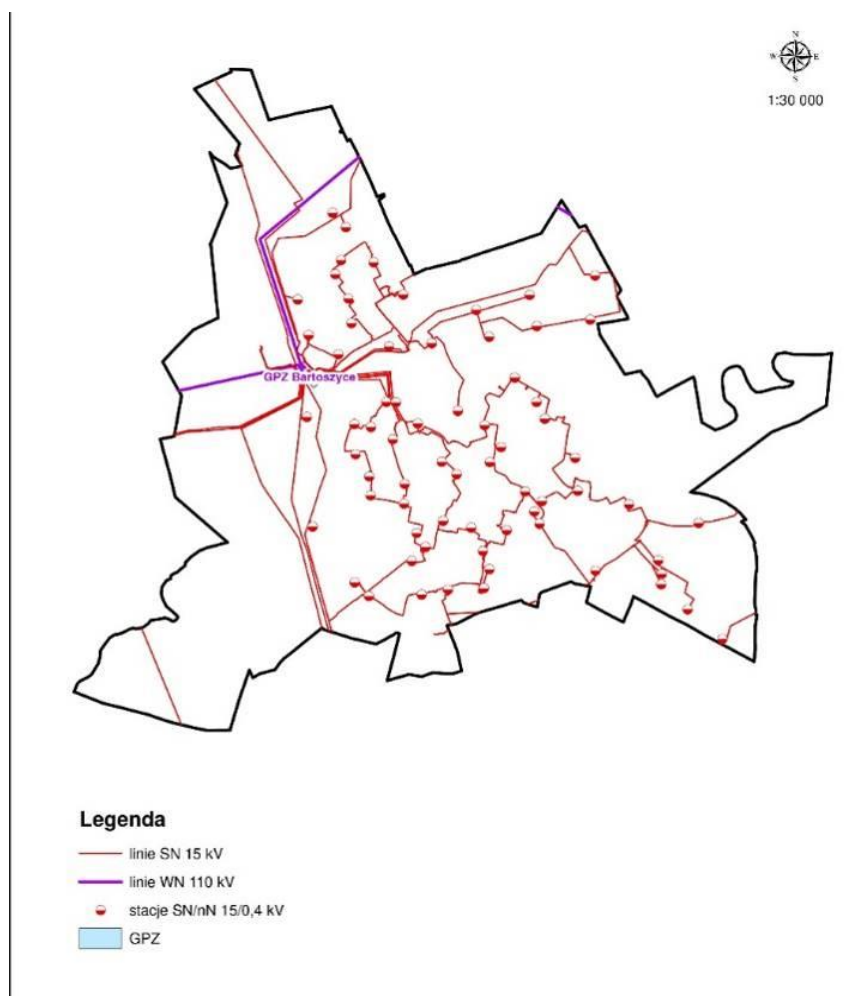
Na terenie miasta Bartoszyce nie występują zakłady znajdujące się na liście potencjalnych sprawców poważnych awarii;

Zadania w obszarze „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” obejmują sferę edukacji oraz działania dotyczące zwiększenia zakresu odzysku i recyklingu odpadów, a także w zakresie unieszkodliwiania odpadów i zapobiegania powstawaniu odpadów.

Infrastruktura energetyczna

Teren Miasta Bartoszyce zasilany jest ze stacji 110/15 kV/kV GPZ Bartoszyce (Główny Punkt Zasilania). Linie średniego napięcia 15 kV na terenie Miasta Bartoszyce zasilają łącznie 88 stacji transformatorowych 15kV/0,4kV, z których zasilana jest cała sieć elektroenergetyczna niskiego napięcia. Stan techniczny linii elektroenergetycznych wysokiego, średniego i niskiego napięcia na terenie Miasta Bartoszyce jest dobry. Standardy jakościowe energii elektrycznej są dotrzymywane z zachowaniem odchył dopuszczonych przepisami.²⁷

Rysunek 9 Schemat sieci elektroenergetycznej w Bartoszycach

Źródło: Energa-Operator S.A. Oddział w Olsztynie

Łączna długość linii wysokiego, średniego i niskiego napięcia na terenie miasta Bartoszyce wynosi 193,2 km.

Tabela 36 Linie energetyczne na terenie miasta Bartoszyce

Lp.	Linia energetyczna	Rodzaj	Długość
1.	Linie elektroenergetyczne WN	napowietrzne	2,9 km
2.	Linie elektroenergetyczne SN	napowietrzne	26,1 km
		kablowe	31,7 km
3.	Linie elektroenergetyczne nn	napowietrzne	45,1 km
		kablowe	87,4 km

Źródło: Energa Operator Oddział w Olsztynie

²⁷ Informacje przekazane przez Energa Operator Oddział w Olsztynie

Tabela 37 Stacje transformatorowe na terenie miasta Bartoszyce

Stacje transformatorowe 15 kV / 0,4 kV		Liczba stacji	Łączna moc
1	Stacje słupowe	28 szt.	5,8 MVA
2	Stacje wewnętrzne	60 szt.	24 MVA
Łącznie		88 szt.	29,8 MVA

Źródło: Energa Operator Oddział w Olsztynie

Zużycie energii elektrycznej w Bartoszycach w 2020 r. wg danych Energa Operator Oddział Olsztyn wynosiła:

- w przedsiębiorstwach – 94,92 MW h
- odbiorcy na średnim napięciu - 2549,5 MWh
- na niskim napięciu - taryfy C - 2382,69 MWh
- odbiorcy taryfy G ogółem - 13961,022 MWh w tym gospodarstwa domowe 12164,359 MWh

Tabela 38 Wybrane wskaźniki dotyczące zużycia energii elektrycznej w latach 2015 r.-2020 r.

Wskaźniki	jednostka	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zużycie energii na 1 mieszkańca	kWh	536,3	586,8	574,3	571,5	561,2	589,6
Zużycie energii na 1 korzystającego	kWh	1 477,0	1 613,0	1 539,7	1 502,8	1 404,4	1 467,1
odbiorcy energii elektrycznej	szt.	8 825	8 761	8 927	9 025	9 384	9 306
zużycie energii elektrycznej	MWh	13 034,33	14 131,50	13 745,24	13 562,69	13 179,27	13 652,44
zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	kWh	536,30	586,81	574,35	571,47	561,25	589,59

Źródło: GUS BDL

Na terenie miasta Bartoszyce znajdują się łącznie 2 163 oprawy oświetlenia ulicznego o łącznej mocy ok. 13 kW, z czego 2 042 to oprawy energooszczędne.

Ciepłownictwo

W celu realizacji zadań w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła funkcjonuje Zakład Energetyki Ciepłej przy ul. Bema 36 w Bartoszycach. Zakład, który jest jednostką organizacyjną COWiK zajmuje się wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją energii ciepłej. W Zakładzie Energetyki Ciepłej (Ciepłowni Miejskiej), pracującej przez cały rok w ruchu ciągłym, paliwem jest węgiel kamienny, natomiast w trzech lokalnych kotłowniach paliwem jest gaz ziemny. Ciepłownia wraz z siecią ciepłowniczą na terenie miasta, jest własnością Gminy Miejskiej Bartoszyce.

Podstawowe parametry systemu ciepłowniczego (stan na koniec 2020 r.):

- moc zainstalowana w źródle: 28,86 MW,
- zapotrzebowanie mocy: 46,1MW,
- roczna produkcja ciepła: 225 296,72 GJ,
- parametry sieci wysokoparametrowa: 110/55 °C
- parametry sieci niskoparametrowa: 70/50 °C (długość sieci - 1751 m),
- liczba węzłów ciepłowniczych: 243 szt. (190 szt. należy do COWiK, pozostałe stanowią własność prywatną)
- całkowita straty ciepła ok. 64266 GJ/rok.
- ilość wody w sieci ciepłowniczej 831m³²⁸

²⁸ Zakład Energetyki Ciepłej w Bartoszycach

Całkowita długość sieci ciepłowniczej w Bartoszycach w 2020 r. wynosiła 21,6 km. W porównaniu do 2019 r. długość sieci zwiększyła się o 2% (0,3 km). W 2020 r. średnioroczna cena ciepła wraz z dystrybucją wynosiła 63,03 zł/GJ netto. Dostarczono 190.095 GJ energii cieplnej.

Energia ciepła przesyłana jest do odbiorców na terenie miasta Bartoszyce za pomocą sieci ciepłej niskoparametrowej o długość sieci ciepłej 21,645 km. Oprócz systemu ciepłowniczego potrzeby ciepłe odbiorców gminy miejskiej Bartoszyce zaspakajane są w oparciu o indywidualne źródła energii.

Na terenie miasta funkcjonują również kotłownie lokalne zasilające bezpośrednio instalacje c.o., c.w.u. i wentylację obiektów (lub ich zespoły): przedsiębiorstw, firm, zakładów pracy, a także budynków użyteczności publicznej i budynków usługowo – handlowych oraz budynków mieszkalnych, w tym wielorodzinnych, wspólnot mieszkaniowych i budynków zakładowych. Odbiorcy indywidualni wykorzystują do ogrzewania obiektów mieszkalnych kotły, głównie w oparciu o węgiel kamienny, a także w mniejszym stopniu w oparciu o biomasę w postaci drewna lub jego pochodnych, gaz ziemny, olej opalowy, gaz płynny oraz energię elektryczną. W Bartoszycach z sieci ciepłowniczej korzysta ok. 70% mieszkańców.

Odnawialne źródła energii.

Do odnawialnych źródeł energii zalicza się energię wody (hydroenergetyka), wiatru, słońca, energię geotermalną oraz biomasy (drewno, słoma, biogaz).

Potencjalnie na terenie Bartoszyce można korzystać prawie ze wszystkich wyżej wymienionych źródeł energii. (oprócz energii wiatru). Najlepsze warunki rozwoju występują w przypadku hydroenergetyki (rzeka Łyna) oraz biomasy – szczególnie w przypadku wykorzystania drewna i słomy jako biopaliwa.

Dosyć dobre warunki rozwoju występują w przypadku energetyki wiatrowej (średni potencjał energii wiatrowej) – jednak w tym przypadku ograniczeniem są trudności w lokalizacji potencjalnych siłowni wiatrowych na terenie miasta. Również dość dobre są warunki rozwoju energetyki słonecznej (średni potencjał).

Możliwości wykorzystania energii geotermalnej są niewielkie, gdyż wody takie na głębokościach możliwych do eksploatacji mają zbyt niską temperaturę. Do ogrzewania pomieszczeń ekonomicznie uzasadnione jest wykorzystanie wód o temperaturze powyżej 80°C. Natomiast na terenie powiatu bartoszyckiego rozpoznano zaleganie wód o temperaturze 30°-45^oC (na głębokościach 2000-2500 m). Takie wody ze względów opłacalności ekonomicznej mogą być wykorzystywane do hodowli ryb i celów rekreacyjnych (baseny, pływalnie). Wykorzystanie ich do celów grzewczych i ciepłej wody użytkowej wymagałoby dodatkowego podgrzania. Natomiast istnieje możliwość korzystania z energii geotermalnej za pośrednictwem pomp ciepła – zarówno w zabudowie jednorodzinnej, jak i w obiektach użyteczności publicznej.²⁹

Na terenie miasta Bartoszyce energia odnawialna wykorzystywana jest w średnim stopniu. Najpopularniejszą i coraz częściej stosowaną formą wykorzystania odnawialnych źródeł energii są instalacje kolektorów słonecznych. Największa w mieście instalacja kolektorów słonecznych jest zabudowana w szpitalu powiatowym im. Jana Pawła II w Bartoszycach przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 11 (zainstalowano 550 kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni 1100 m²). W dużym stopniu wykorzystywana jest również biomasa (głównie drewno), lecz spalana jest ona głównie w niskosprawnych kotłach węglowych. Udział wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Mieście Bartoszyce wynosi w energii ogółem 10,7% (głównie udział w OZE stanowi biomasa).

Na terenie miasta Bartoszyce korzystano z następujących instalacji wykorzystujących OZE:

1. Kotłownie na biomasę:

- Ośrodek Centrum Edukacji Młodzieży w Bartoszycach,
- Zakłady z branży meblarskiej,
- Budynki mieszkalne jednorodzinne należące do osób fizycznych.

2. Kolektory słoneczne:

- Szpital Powiatowy w Bartoszycach,
- PPKS Bartoszyce,
- Budynek wielorodzinny WM Wyszyńskiego 5 w Bartoszycach,
- Budynki mieszkalne jednorodzinne należące do osób fizycznych.

3. Geotermia płytka – pompy ciepła, m.in.:

²⁹ Uwarunkowania Rozwoju Przestrzennego Miasta Bartoszyce, 2015 r.

- Budynki mieszkalne jednorodzinne należące do osób fizycznych,
- PHU BIURO-BART: pompa ciepła o mocy grzewczej 10,9 kW,
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej: pompa ciepła z wymiennikiem gruntowym o łącznej mocy 14,5 kW,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe GAZTECH: pompa ciepła powietrze-woda o mocy 16,1 kW,
- BARTNICKI TRAVEL: kaskada 2 pomp gruntowych o mocy 85,6 kW,
- Materiały Budowlane Hurt-Detal Arkadiusz Gołombiewski: pompa ciepła typu powietrze-woda o mocy 58,5 kW,
- DELUX Sp.j.: pompa ciepła o mocy grzewczej 80 kW.

4. Instalacje fotowoltaiczne, m.in.:

- 7 instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej, łączna moc instalacji 140,4 kWp,
- CORAB sp. z o.o.: elektrownia fotowoltaiczna o mocy 615 kW,
- COWiK sp. z o.o.: instalacja fotowoltaiczna o łącznej mocy zainstalowanej 99,90kWp,
- PHU BIURO-BART: instalacja fotowoltaiczna o mocy 19,32 kW,
- Agroma Olsztyn Grupa Sznajder Spółka z o.o.: instalacja fotowoltaiczna na dachu budynku handlowo-usługowego w Bartoszycach o mocy 30,60 kW,
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej: instalacja fotowoltaiczna o mocy 5,04 kW,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe GAZTECH: elektrownia fotowoltaiczna o mocy 39,69 kW,
- „BART-DRUK” sp. z o.o.: instalacja fotowoltaiczna o mocy 39,76kWp,
- BARTNICKI TRAVEL: instalacja fotowoltaiczna o mocy 39,44 kW oraz kaskada 2 pomp gruntowych o mocy 0,0856MW(moc jednost.42,80kW),
- BONA PLUS sp. z o.o. Spółka Komandytowa: instalacja fotowoltaiczna o mocy 32,5 kW,
- Materiały Budowlane Hurt-Detal Arkadiusz Gołombiewski: instalacja fotowoltaiczna o mocy 39,44 kW,
- DELUX Sp.j.: instalacja fotowoltaiczna o mocy 23,49 kW.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta.

Na terenie miasta Bartoszyce biomasa, głównie w postaci drewna opałowego i odpadów drzewnych, poprodukcyjnych, jest wykorzystywana w mniejszym stopniu. Wg stanu na 2021 r. szacunkowy udział bilansie paliwowym miasta może kształtować się na poziomie 7%. Potencjał biomasy rolniczej możliwej do wykorzystania na cele energetyczne w postaci stałej zależy od arealu i plonowania zbóż i rzepaku. Z roślin możliwych do wykorzystania i przetworzenia na paliwa płynne, na etanol i biodiesel uprawiane są odpowiednio ziemniaki i rzepak.

Na terenie miasta występują potencjalnie dobre warunki do rozwoju energii z biomasy.

Energia wiatrowa

Energia elektryczna wyprodukowana w siłowniach wiatrowych uznawana jest za energię czystą i proekologiczną. Z jednej strony, instalacja taka nie generuje gazów szkodliwych do atmosfery, z drugiej, ma znaczący wpływ na środowisko przyrodnicze i ludzkie. Miasto Bartoszyce leży na obszarze o bardzo korzystnych warunkach dla pozyskiwania energii z wiatru. W przypadku zainteresowania inwestorów budową turbin wiatrowych na terenie gminy muszą oni przeprowadzić pomiary siły i kierunków wiatru prowadzonych przez okres co najmniej 1 do 2 lat. Na terenie miasta Bartoszyce nie znajduje się instalacja wykorzystująca energię wiatru.

Energia geotermalna

Możliwości wykorzystania energii geotermalnej są niewielkie, gdyż wody takie na głębokościach możliwych do eksploatacji mają zbyt niską temperaturę. Przy znanych technologiach pozyskiwania i wykorzystywania wody geotermalnej w obecnych warunkach ekonomicznych najefektywniej mogą być wykorzystane wody geotermalne o temperaturze większej od 60°C. Obszar miasta Bartoszyce leży w niekorzystnej strefie zasobów geotermalnych. Gęstość strumienia ciepłego określono na 50 – 60 mW/m². Potencjały te są nieznaczne, a pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych. Na terenie miasta Bartoszyce potencjał energii geotermalnej obecnie nie jest wykorzystywany

Energia geotermalna niskotemperaturowa - pompy ciepła

Tak jak w całym kraju, na terenie gminy miejskiej Bartoszyce istnieją bardzo dobre warunki do wykorzystania źródeł ciepła przy pomocy gruntu, wody, powietrza oraz ciepła odpadowego.

- Źródło ciepła – powietrze to nieograniczona dostępność, najniższe koszty inwestycyjne, z reguły monoenergetyczny sposób pracy (grzałka elektryczna do wspomaganie przy niskich temperaturach zewnętrznych).
- Źródło ciepła – grunt ma największy udział w instalacjach nowo budowanych, praca monowalentna, wysoka efektywność.
- Źródło ciepła – woda to bardzo wysoka efektywność, możliwość pracy monowalentnej, natomiast źródło ciepła – ciepło odpadowe to możliwość użycia w zależności od dostępności, ilości i poziomu temperaturowego ciepła odpadowego (najniższy jednak udział w rynku). Można spodziewać się, że z chwilą pojawienia się skutecznych systemów wsparcia, nastąpi znaczące przyspieszenie w instalowaniu pomp ciepła, w tym na terenie miasta Bartoszyce.

Energia wodna

Na terenie miasta Bartoszyce, w obecnym stanie nie funkcjonują instalacje wykorzystujące energię wodną gdyż nie ma ku temu potencjalnych źródeł energii wodnej.

W przyszłości, aby rozważyć budowę nowych instalacji wykorzystujących energię wód przepływowych, na terenie gminy miejskiej Bartoszyce, głównie w oparciu o rzekę Łynę, musiałyby zostać spełnione odpowiednie warunki hydrologiczne. Podstawowym warunkiem dla pozyskania energii wody jest bowiem istnienie w określonym miejscu znacznego spadku dużej ilości wody. Stosunkowo duże nakłady inwestycyjne na budowę elektrowni wodnej powodują, że celowość ekonomiczna ich budowy szczególnie dla MEW (Małych Elektrowni Wodnych) na rzekach o małych spadkach jest często problematyczna. Koszt jednostkowy budowy MEW, w porównaniu z większymi elektrowniami jest bardzo wysoki. Dlatego też podjęcie decyzji o jej budowie musi być poprzedzone głęboką analizą czynników mających wpływ na jej koszt z jednej strony oraz spodziewanych korzyści finansowych z drugiej.

Energia słoneczna

Na terenie gminy miejskiej Bartoszyce **istnieją warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego**. Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych. Przy odpowiednim nasłonecznieniu, rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o instalacje solarne głównie fotowoltaikę, wydaje się z góry przesądzony. W chwili obecnej na terenie miasta Bartoszyce obserwowany jest stopniowy rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o instalacje solarne. Dotyczy to zarówno obszaru mieszkalnictwa jak również użyteczności publicznej. Przewiduje się, że na terenie miasta znaczącym do wykorzystania potencjałem energetycznym, może stać się energia pozyskiwana z promieniowania słonecznego.

W stanu na 2021 r. na terenie miasta Bartoszyce zainstalowano 186 mikroinstalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 1,528 MW oraz dwie elektrownie fotowoltaiczne o łącznej mocy 0,714 MW.

Biogaz z oczyszczalni ścieków

W stanie istniejącym, nie wykorzystuje się gazu z oczyszczalni ścieków do produkcji energii. Możliwości pozyskania biogazu na oczyszczalni ścieków zależą od ilości wytworzonego osadu ściekowego powstającego w wyniku przyrostu biologicznego bakterii na biologicznej oczyszczalni ścieków. Nie planuje się stworzenia instalacji do produkcji biogazu na bazie istniejącej Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Bartoszycach.

Biogaz wysypiskowy

O możliwości pozyskania tego rodzaju biogazu decyduje ilość deponowanych odpadów na składowisku. Określając potencjał techniczny produkcji biogazu z wysypiska śmieci zakłada się, że:

- ekonomicznie opłacalna inwestycja wymaga 10 000 ton odpadów rocznie lub 50 m³ wydobywanego gazu,
- z tony odpadów komunalnych powstaje w ciągu ok. 20 lat przeciętnie 230 m³,
- przy prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym systemie odgazowania, ze składowiska odpadów można odebrać do 70% biogazu.

Na terenie miasta Bartoszyce nie ma składowiska odpadów komunalnych w oparciu o który można rozwijać instalacje OZE.

Biogaz rolniczy

Na terenie gminy miasta Bartoszyce nie istnieją przesłanki do pozyskiwania biogazu z tego typu instalacji.

Gospodarka odpadami, selektywna zbiórka odpadów;

Zasady funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi określa szczegółowo Regulaminu utrzymywania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce – uchwała RM Nr XXXII/206/2020 z dn. 29 grudnia 2020 r.

Zakład Gospodarki Odpadami Spółka z o.o. w Bartoszycach została zawiązana 17 listopada 2008r. na podstawie uchwały Rady Miasta Bartoszyce. Spółka jest w 100% własnością Gminy Miejskiej Bartoszyce. Ponadto Spółka wykonuje zadania z zakresu utrzymania, konserwacji zieleni i letniego utrzymania w czystości obszarów miasta Bartoszyce.

Odpady od mieszkańców Bartoszyce odbierane są przez konsorcjum firm „Eko-Bart” i „Bartko”. Odpady przetwarzane są w Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie

Zgodnie z uchwałą XXIII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 ze zmianami gmina miejska Bartoszyce wchodzi w skład regionu centralnego gospodarki odpadami na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Zmieszane odpady komunalne trafiają do instalacji komunalnej do przetwarzania odpadów komunalnych, którą jest Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie ul. Lubelska 53, 10-410 Olsztyn, odpady zielone wytworzone na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce trafiają do Zakładu Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. Bartoszyce ul. Zbożowa 8, 11-200 Bartoszyce, składowisko Wysieka k. Bartoszyce.

Zakład Zagospodarowania Odpadów w Wysiece

- a) Powierzchnia - działka 1/1 powierzchnia 22,05 ha w tym:
- Kwatera składowania nr 1 (zrekultywowana) - 14.594 m².
  - Projektowana kwatera składowania nr 2 (Spółka posiada projekt):
    - Sektor A - pojemność 394.800 m³, objętość 112.800m³,
    - Sektor B -pojemność 358.750m³, objętość 102.500m³,
  - Kwatera składowania nr 3A i 3B - 17.700 m², objętość całkowita - 251.000 m³, (obecnie użytkowana - wykorzystanie ok. 55 %)
  - Kwatera składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest -2.500m²,
  - Kompostownia – 2400 m².
- b) Obiekty budowlane w stanie dobrym (wg przeglądów budowlanych):
- Budynek socjalno- techniczny z wagą samochodową, powierzchnia użytkowa 66,
  - Budynek socjalno-biurowy, powierzchnia użytkowa 212,85 m²,
  - Budynek sortowni, powierzchnia użytkowa 142,09m²,
  - Budynek garażowy (magazyn), powierzchnia użytkowa 70m²,
  - Budynek magazynowy, powierzchnia użytkowa 79,50 m²,
  - Zbiornik wód opadowych i roztopowych (p. poz.) - pojemność użytkowa 225 m³,
  - Zbiornik na odcieki nr 1 pojemność użytkowa ok. 225 m³,
  - Zbiornik na odcieki nr 2 - pojemność użytkowa 264m³.

Na terenie Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Wysiece znajduje się **Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)**, to miejsce w którym mieszkańcy Bartoszyce mogą zostawić wytwarzane przez siebie, selektywnie zebrane odpady komunalne.

Na terenie Bartoszyca funkcjonuje mobilny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (MPSZOK).

Średnia ilość odpadów komunalnych wytworzonych w gminie miejskiej Bartoszyce przez 1 mieszkańca na terenach zamieszkałych w 2020 roku wyniosła 0,348 Mg/rok, co odpowiada 348 kg/rok.

Tabela 39 Ilość odpadów komunalnych w mieście Bartoszyce

Liczba mieszkańców na podstawie złożonych deklaracji według stanu na dzień 31. 12.2020 rok	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenach zamieszkałych w 2020 roku [Mg]	Średnia ilość odpadów komunalnych wytworzona przez jednego mieszkańca Gminy Bartoszyce w 2020 roku [Mg]
17908	6232,350	0,348

Źródło: Analiza dot. stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy miejskiej Bartoszyce za rok 2020

W 2020 r. w mieście Bartoszyce odebrano łącznie 8 411,16 Mg odpadów komunalnych tj. o 2,6% mniej niż w 2019 r. w tym z gospodarstw domowych 6 303,34 (wzrost o 1,9 % w porównaniu do 2019 r.) Największy wzrost wśród selektywnie zbieranych odpadów w 2020 r. dotyczył kategorii „pozostałe” (303,1%) oraz zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych (205,4%).

W 2020 r. Miasto nie osiągnęło poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 49,86%. Osiągnięto poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, który wyniósł 0,00%. Nie osiągnięto również poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe wyniosły 58,38%.

Moc przerobowa Regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych była wystarczająca do zagospodarowania całego strumienia odpadów powstających w 2020 roku na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce.

Tabela 40 Ilość odebranych odpadów komunalnych, odebranych w latach 2018-2020 (Mg)

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość odebranych odpadów (Mg)	9 132,99	8 640,41	8 411,16
Ilość odebranych odpadów z gospodarstw domowych (Mg)	6 373,09	6 185,06	6 303,34

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. średnia ilość wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca gminy miejskiej Bartoszyce wynosiła 363 kg. W porównaniu do 2019 r. nastąpił spadek o 1,35 % (368 kg). Koszty poniesione w związku z transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych w 2020 r. wyniosły 4 316 178,70 zł i były wyższe niż w 2019 o 12,9% (3758 016,22 zł).

Tabela 41 Odpady zebrane selektywnie w latach 2017-2020 w Bartoszycach w (Mg).

Nazwa odpadu	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
papier i tektura	390,12	521,74	539,65	513,46
szkło	217,64	231,33	283,35	335,83
tworzywa sztuczne	317,33	340,56	405,96	448,68
metale	2,54	6,24	0,20	0,09
niebezpieczne	0,00	1,29	0,40	0,34
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	5,03	8,21	12,83	39,18
wielkogabarytowe	184,49	130,16	330,06	355,26
biodegradowalne	334,87	688,24	908,01	1 169,67
baterie i akumulatory razem	0,09	0,26	0,02	0,00
zmieszane odpady opakowaniowe	0,00	0,00	0,00	200,23
pozostałe	14,42	25,64	40,12	161,74
baterie i akumulatory niebezpieczne	0,09	0,22	0,02	0,00
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	2,55	3,67	7,97	20,92
razem	1 466,53	1 953,67	2 520,60	3 224,48
w tym z gospodarstw domowych	1 116,86	1 464,55	1 987,72	2 639,30

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Proces usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Bartoszyce przebiega stopniowo, przede wszystkim ze względu na ograniczone środki finansowe wnioskodawców, którzy oprócz utylizacji azbestu i wyrobów zawierających azbest, muszą zapewnić nowe pokrycia dachowe, które są kosztowne. Realizowane działania dotyczące inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest realizowane są przez miasto zgodnie z programem sporządzonym na lata 2011-2032 (Uchwała Nr XI/70/2011 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 29 września 2011r.).

Tabela 42 Wykonanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Bartoszyce (stan na październik 2021 r.)

Kod gminy	Zinwentaryzowane			Unieszkodliwione			Pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
2801011	197 099	114 808	82 292	94 627	40 521	54 106	102 473	74 287	28 185

Źródło: <https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne>

Gmina miejska Bartoszyce we właściwy sposób wdraża system gospodarowania zmieszanyimi odpadami komunalnymi. Miasto Bartoszyce w 2020 roku prowadziło system gospodarowania zgodnie z wytycznymi ujętymi w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego”. Dalszych starań wymaga osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. ³⁰

³⁰ Analiza Dot. Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Miejskiej Bartoszyce za Rok 2020

5.Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1 Kultura

Oferta kulturalna w mieście Bartoszyce jest istotnym elementem życia społecznego i turystycznego miasta. Jakość i liczba usług kulturalnych oferowanych przez Miasto może stanowić przewagę konkurencyjną w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym.

Cechą charakterystyczną Bartoszyca jest jego wieloetniczność i wielokulturowość. Kultura i tradycje miasta powstałe w wyniku wymieszania przekazywanych z pokolenia na pokolenie zasad i obyczajów różnych grup mieszkańców, nadają mu wyjątkowy charakter.

Urząd Miasta wraz z Bartoszyckim Domem Kultury podejmują szereg działań mających na celu umocnienie i promocję kultury i dziedzictwa kulturalnego wśród mieszkańców Bartoszyca. Często do projektów kulturalnych organizowanych w Bartoszycach zapraszane są miasta partnerskie Bagrationowsk, Pionierskij, Nienburg, Emmaboda. Prezentacje kultury, historii i tradycji mieszkańców Bartoszyca i mieszkańców miast partnerskich zachęcają mniejszości kulturowe do zachowania i pielęgnowania swojej tożsamości etnicznej, łamania stereotypów „inności” wynikających z pochodzenia.

Bartoszycki Dom Kultury

Głównym organizatorem życia kulturalnego w Bartoszycach jest Bartoszycki Dom Kultury. Podstawą działalności BDK jest prowadzenie edukacji kulturalnej i zapewnienie mieszkańcom Bartoszyca ciekawego i twórczego sposobu spędzania czasu wolnego. Placówka prowadzi różnorodne imprezy kulturalne, zajęcia oraz warsztaty edukacyjne dla mieszkańców (zajęcia teatralne, taneczne, baletowe, zajęcia plastyczne, nauka gry na instrumentach, zajęcia wokalne, zajęcia animacyjne, ceramiczne, warsztaty rękodzielnicze). W Bartoszyckim Domu Kultury w 2020 roku działały 23 sekcje tematyczne i koła zainteresowań.

W 2020 roku Bartoszycki Dom Kultury było organizatorem, współorganizatorem, uczestnikiem lub obsługiwał łącznie 57 imprez, w których uczestniczyło łącznie około 35 tys. osób (ok 40 tys. skorzystało z działań informacyjnych w sieci).

W następstwie ogłoszenia stanu epidemii w 2020 r. dostęp do wszystkich wydarzeń kulturalnych (wystaw, koncertów, spotkań, festynów, warsztatów, imprez masowych, festiwali, turniejów) został znacznie ograniczony oraz częściowo zawieszona została działalność kół zainteresowań. W związku z tym aktywność Bartoszyckiego Domu Kultury przeniosła się do Internetu, za pośrednictwem którego zorganizowano wiele konkursów, warsztatów oraz zajęć online. Ponadto BDK był organizatorem ferii zimowych dla dzieci, zajęć wakacyjnych dla dzieci oraz wydarzeń kulturalnych.

Do wydarzeń, które na trwałe wpisały się do kalendarza kulturalnego Bartoszyca należą:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Orszak Trzech Króli,
- Kaziuki Wilniuki,
- Bartoszyckie Lato Artystyczne,
- Koncert kolęd.

W 2020 r. Bartoszycki Dom Kultury realizował projekt pt. „**Cudze chwalicie, swego nie znacie**”. Projekt obejmował cykl koncertów online zespołów z naszego województwa i był realizowany ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Kultura w sieci”.

W Bartoszycach działają trzy chóry: Andromeda, Canzona z Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Chór Pasjonata SOSW.

Biblioteka publiczna

Miejska Biblioteka Publiczna w Bartoszycach stanowi gminną jednostkę organizacyjną posiadającą osobowość prawną. To instytucja działająca w trzech różnych budynkach na terenie miasta Bartoszyce:

- 1) Miejska Biblioteka Publiczna w Bartoszycach - Biblioteka Główna, ul. Bema 23: Wypożyczalnia książek dla dorosłych, Wypożyczalnia książek dla dzieci i młodzieży (Oddział dla Dzieci i Młodzieży) Mediateka na którą składa się: wypożyczalnia audiobooków (książek czytanych przez lektorów) i filmów, czytelnia w tym także wypożyczalnia prasy, stanowiska komputerowe do pracy oraz jedno stanowisko z konsolą do gier dla dwóch graczy.

W grudniu 2021 r. odbyło się uroczyste otwarcie zmodernizowanej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bartoszycach. Blisko 130-letni obiekt przeszedł gruntowną przemianę zyskując nowoczesny, funkcjonalny wygląd.

2) Filia nr 1 (Wypożyczalnia i Czytelnia - księgozbiór mieszany), ul. Bema 40.

3) Filia nr 2 (Wypożyczalnia i Czytelnia - księgozbiór mieszany), ul. Witosa 5.

W sieci bibliotecznej w 2020 r. działały 2 punkty biblioteczne na terenie Bartoszy:

a) w Środowiskowym Domu Pomocy Społecznej, ul. Pieniężnego 10,

b) w Domu Pomocy Społecznej, u. Boh. Monte Cassino 4.

Księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej ma charakter uniwersalny. Biblioteka gromadzi wybrane piśmiennictwo popularnonaukowe ze wszystkich dyscyplin wiedzy, a także literaturę piękną dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży.

Stan księgozbioru MBP na koniec 2020 r. wynosił 96897 woluminów książek

– w tym ul. Bema 23 – 46820,

– w tym Oddział dla Dzieci i Młodzieży 16134 woluminów,

– w tym Filia nr 1 – 17454 woluminów,

– w tym Filia nr 2 – 16489 woluminów,

i 462 egzemplarze czasopism oprawnych.

W 2020 r. biblioteki zwiększyły swój księgozbiór o 2142 woluminów książek. Zbiory specjalne zwiększyły się o 189 jednostek ewidencyjnych. Na dzień 31 grudnia 2020 roku w katalogu online udostępniono 91.572 dokumentów książek i 1217 dokumentów zbiorów specjalnych.

Projekty realizowane przez bibliotekę w 2020 r.:

– W ramach współpracy z Biblioteką Narodową MBP w Bartoszycach przystąpiła do kolejnej edycji programu BN pt. „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek” i uzyskała dofinansowanie do zakupu nowości wydawniczych na poziomie 9 690,00 zł,

– Miejska Biblioteka Publiczna współpracując z Instytutem Książki w Krakowie kontynuowała udział w projekcie czytelniczym dla 3-6 latków realizowanym w ramach ogólnopolskiej kampanii „Mała książka - wielki człowiek”. Projekt skierowano do grupy 3-6 latków z bartoszyckich przedszkoli.

Szkoła Muzyczna

Szkoła Muzyczna I stopnia w Bartoszycach przy ul. Generała Bema 35 zostanie utworzona z dniem 1 września 2022 r. (Uchwała nr XLIV/282/2021 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 25 listopada 2021 r.). Szkoła będzie prowadzić nauczanie w dwóch cyklach: 6-letnim i 4-letnim. Szkoła będzie kształcić uczniów w specjalnościach: fortepian, skrzypce, wiolonczela, gitara, flet poprzeczny, klarnet, saksofon, trąbka, waltornia, instrumenty perkusyjne, akordeon.

Młodzieżowy Dom Kultury w Bartoszycach

Młodzieżowy Dom Kultury jest publiczną placówką wychowania pozaszkolnego (organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Bartoszycach). Jego celem jest rozwijanie zainteresowań, uzdolnień, doskonalenie umiejętności oraz pogłębianie wiedzy, a także kształtowanie umiejętności spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży. W placówce w 2020 r. zatrudnionych było 14 nauczycieli, którzy prowadzili zajęcia muzyczne, plastyczne, taneczne, sportowe oraz pracownię działań pedagogicznych z elementami socjoterapii i teatru dla 404 uczestników.

Działalność NGO

W Bartoszycach prężnie działa środowisko organizacji pozarządowych, które jest organizatorem lub współorganizatorem wydarzeń kulturalnych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Tabela 43 Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury w Bartoszycach

Lp.	Nazwa podmiotu	Zakres działalności
1.	Stowarzyszenie "Dolina Róż"	Organizacja różnego rodzaju imprezy dla społeczności lokalnej miasta Bartoszyce.
2.	Bartoszyckie Stowarzyszenie Historyczno-Eksploracyjne "Rosenthal"	Promowanie i popularyzacja wśród społeczeństwa historii i dziejów regionu Warmii i Mazur oraz wspieranie inicjatyw służących propagowaniu wiedzy historycznej w duchu prawdy, pamięci i pojednania; Renowacja cmentarzy, pomników oraz innych obiektów, przy współpracy z gospodarzem obiektu; Prace badawcze o charakterze historycznym, zarówno w zakresie prac archiwalnych jak i terenowych; Badanie oraz wzbogacanie wiedzy historycznej o tradycjach społeczno-kulturalnych dawnych mieszkańców Warmii i Mazur.
3.	Stowarzyszenie NORA	Działania artystyczne, kulturalne, a przede wszystkim wspieranie aktywności młodzieży i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród młodzieży.
4.	Stowarzyszenie Bartoszycka Grupa Literacka "Barcja"	Celem działalności Stowarzyszenia jest prowadzenie wszechstronnych działań propagujących i rozwijających kulturę literacką w szczególności wśród społeczeństwa Bartoszyce i Powiatu Bartoszyckiego oraz udział w życiu kulturalnym miasta i powiatu.
5.	Stowarzyszenie Bartkultura	Działanie na rzecz rozwoju kultury miasta, gminy i powiatu Bartoszyce. umacnianie między mieszkańcami Bartoszyce więzi obywatelskich i rozbudzanie wśród nich zainteresowania życiem, wyglądem oraz rozwojem miasta, gminy i powiatu, budzenie i pogłębianie przywiązania do miejsca zamieszkania i aktywności zawodowej i społecznej, dokumentowanie i propagowanie historii miasta, gminy i powiatu Bartoszyce oraz ich walorów turystycznych. Podtrzymanie tradycji i tożsamości kulturowej obszaru działania
6.	Spółdzielnia Socjalna "Dobra Ekonomia"	To spółdzielnia socjalna skupiająca grupę artystów, rzemieślników i szkoleniowców. Organizacja imprez dla dzieci i dorosłych, reklama wizualna, nagrywanie i wideofilmowanie oraz warsztaty i szkolenia to czołowe kierunki działalności osób skupionych w spółdzielni.
7.	Warmińskie Towarzystwo Fotograficzne	Działalność skierowana do dorosłych mieszkańców polega na promocji wśród nich fotografii, organizowaniu wystaw fotograficznych.
8.	Bartoszycki Uniwersytet Trzeciego Wieku	Działania na rzecz osób w wieku emerytalnym i niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprzez działalność edukacyjną, zdrowotną, kulturalną, twórczą oraz turystyczno-krajoznawczą. Stymulowanie rozwoju osobowego oraz sprawności intelektualnej i fizycznej poprzez włączenie osoby do systemu kształcenia ustawicznego.
9.	Stowarzyszenie Sympatyków Młodzieżowego Domu Kultury w Bartoszycach "Pasja"	Celem stowarzyszenia jest realizowanie zadań edukacyjnych, wychowawczych, kulturalnych, profilaktycznych, opiekuńczych, prozdrowotnych, sportowych i rekreacyjnych.
10.	Towarzystwo Społeczno Kulturalne Mniejszości Niemieckiej Bartoszyce i Okolic z siedzibą w Bartoszycach	Utrzymanie jedności kulturowej oraz więzów narodowych członków stowarzyszenia, integracja całego środowiska mniejszości niemieckiej, Wyrażanie dążeń i osiągnięć mniejszości oraz występowanie na rzecz jego potrzeb społecznych, społecznych i kulturalnych wobec władz i instytucji państwowych i samorządowych, Reprezentowanie członków stowarzyszenia przed władzami Rzeczypospolitej Polskiej, oraz podobnymi stowarzyszeniami działającymi w kraju i za granicą, Tworzenie podstaw lepszego, wzajemnego zrozumienia i współpracy między narodem Polskim i niemieckim, Propagowanie języka i kultury niemieckiej, pomoc charytatywna.
11.	Stowarzyszenie Rozwoju i Aktywności Młodzieży „Czas na Nas”	Działanie na rzecz szeroko rozumianej edukacji muzycznej, w szczególności poprzez propagowanie różnych gatunków muzycznych. Działanie na rzecz: nauki, edukacji, oświaty i wychowania, poprzez prowadzenie wykładów, kursów, szkoleń, sympozjów oraz organizowanie koncertów muzycznych, turniejów sportowych w tym również i o charakterze charytatywnym i dobroczynnym. Prowadzenie działalności naukowej, na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji oraz ochrony środowiska. Prowadzenie zespołów muzycznych, klubów sportowych, szkółek oraz ośrodków kulturalno-edukacyjnych. Aktywizowanie dzieci, młodzieży ze środowisk patologicznych i terenów wiejskich.

Zródło: https://spis.ngo.pl/warmińsko-mazurskie-bartoszyce-280101?gclid=EAlaIqobChMlu8H4vcfh9AIVmqmyCh35PwptEAMYASAAEgLKGPD_BwE
<http://bartoszyce.pl/wp-content/uploads/2020/02/spis-organizacji.pdf>

5.2 Uwarunkowania historyczne, obiekty zabytkowe, ich stan, dostępność i sposób wykorzystania

Rys historyczny

Początki miasta związane są z założeniem drewnianej warowni wzniesionej w 1240 roku w miejscu staropruskiego grodziska w krainie Barcji. Głównym powodem decydującym o lokalizacji zamku warownego na lewym brzegu Łyny były walory obronne tego miejsca. Ludnością, która pierwotnie zamieszkiwała teren dzisiejszych Bartoszyce byli Prusowie. Pierwszy przywilej lokacyjny wydano miastu w 1326 roku, nadając mu nazwę Rosenthal. Miasto zostało lokowane na lewym brzegu Łyny w pobliżu zamku krzyżackiego. W 1332 roku, po prawej stronie rzeki, założono kolejne miasto, któremu nadano nazwę Bartenstein (spolszczona nazwa miasta utrwaliła się i funkcjonuje do dnia dzisiejszego).

Miasto chcąc odłączyć się spod panowania zakonu przystąpiło w 1440 roku do Związku Pruskiego, z którego wycofało się po kilku latach. Dalsze dążenia do przyłączenia do Polski zakończyły się zburzeniem zamku w 1451 roku oraz wybuchem powstania. Po zakończeniu wojny trzynastoletniej prowadzonej przez Kazimierza Jagiellończyka z zakonem krzyżackim miasto całkowicie zostało odcięte od Polski. W 1460 roku, po długotrwałych i ciężkich walkach, miasto skapitulowało i poddało się Zakonowi. Pomimo kapitulacji miasto nie zdołało dźwignąć się ze zniszczeń, a zburzonego zamku nigdy nie odbudowano w pierwotnej postaci.

W wyniku Hołdu Pruskiego w 1525 roku Bartoszyce zostały przyłączone jako lenno do Polski. Od tego momentu rozpoczął się okres intensywnego rozwoju miasta. Dynamicznie ożywił się handel zbożem, futrami, drewnem, chmielem, bursztynem. Rozwój miasta przełożył się na znaczny wzrost liczby ludności (w 1432 roku - ok. 1 500 osób, sto lat później ok. 4 000). Naturalną konsekwencją rozwoju miasta był rozrost przedmieść, szczególnie w kierunku północnym. Na początku XVIII wieku przez całą Europę przeszła epidemia i zarazy dziesiątkując populację miast. Jednak na terenie samych Bartoszyce zarazy nie wyrządziły tak dużych szkód z uwagi na dobry stan sanitarny. Już w XIV wieku wybudowano wydajny system wodociągowy zaopatrujący mieszkańców w czystą wodę. XIX wiek przyniósł kolejną fazę recesji w historii miasta. Wojna z Francuzami wiązała się z dużymi stratami w mieście. Dodatkowo znaczna część miasta została zniszczona przez liczne pożary. Pożar w 1788 roku zniszczył Przedmieście Lidzbarskie, a w 1850 roku prawie połowę miasta. Dodatkowo burza zniszczyła ratusz miejski. Nowa zabudowa mieszkaniowa zaczęła rozwijać się na Przedmieściu Kętrzyńskim. Jednymi z cenniejszych obiektów miasta, które popadły w ruinę były również Brama Królewiecka i Młyńska oraz kościoły św. Katarzyny i św. Jerzego. Dopiero przełom XIX i XX wieku przyniósł ponowne ożywienie miasta. Dzięki budowie wodociągów i gazowni do Bartoszyce została przeniesiona siedziba powiatu. Wielkim impulsem rozwojowym stały się połączenia kolejowe i związane z nimi powstanie węzła kolejowego. Zaczęły się upowszechniać w krajobrazie elementy industrialne i powstał szereg nowych budowli użyteczności publicznej, m.in. siedziba powiatu zbudowana na ruinach zamku krzyżackiego oraz nowoczesny szpital założony przez Zakon Joannitów. W latach 1873 i 1875 wybudowano dwa budynki koszarowe, a w 1896 szkołę podoficerską wraz z zapleczem. W tym czasie rozebrano pozostałości murów miejskich oraz wybrukowano ulice i place miejskie. Urządzono system zieleni miejskiej poprzez powstanie dwóch parków miejskich oraz lasu miejskiego w wyniku zagospodarowania dawnego poligonu.

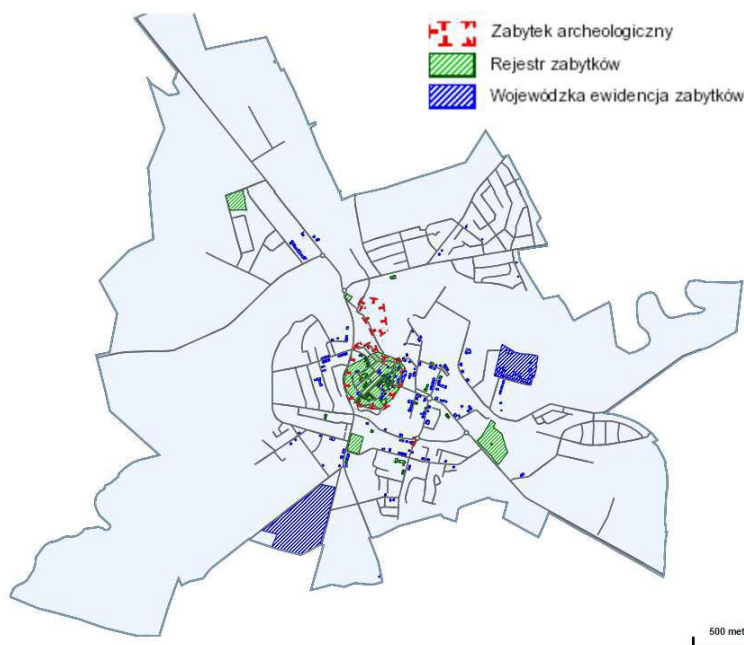
Kolejny etap w historii miasta wiąże się z rozwojem przemysłu i powstaniem klasy robotniczej. Zabudowa przemysłowa lokalizowana była głównie na prawym brzegu Łyny między torami kolejowymi a rzeką. Wzrost liczby ludności, związany z powstaniem miejsc pracy w przemyśle, spowodował intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego bez zachowania zasad ładu przestrzennego oraz walorów estetycznych. Dopiero po I wojnie światowej podporządkowano budownictwo założeniom urbanistycznym ustalonym przez architektów miejskich. W tym czasie zaczęto wznosić bloki mieszkaniowe przez zawiązujące się spółdzielnie. W mieście tuż przed wybuchem II wojny światowej dokonał się jeszcze „chwilowy” rozkwit. Wybudowano 3 wielkie zespoły koszar, osiedle domów jednorodzinnych dla oficerów w południowej części miasta (okolice ul. Andersa). Powstały również dwa osiedla domów jednorodzinnych, jedno dla robotników, drugie dla urzędników. W wyniku II wojny światowej ok. 50% tkanki miejskiej zostało w znacznym stopniu zniszczone. Do dzisiaj można podziwiać relikty dawnej zabudowy, poczynając od tej najstarszej, późnośredniowiecznej (Brama Lidzbarska, kościoły, rynek). Po 1945 r. wysiedlono ludność niemiecką, zastępując ją Polakami i Ukraińcami...³¹

³¹ Program Rewitalizacji miasta Bartoszyce na lata 2016-2022

Zabytki

Główne zabytki znajdujące się na terenie miasta Bartoszyce zlokalizowane są w centralnej części miasta. Są to przede wszystkim **Rynek Starego Miasta wraz ze Spichlerzami** – jest to doskonale zachowany układ urbanistyczny, który podlega ochronie konserwatora zabytków. Ochronie konserwatora podlega również **szachownica ulic oraz budynki i kamieniczki mieszczańskie starego miasta**. Kamienice są przykładem zabudowy miasta z przełomu XIX i XX wieku. Charakterystycznym elementem starego miasta są **spichlerze**, które pochodzą z przełomu XVIII i XIX w. i są świadectwami dawnej roli Bartoszyca w handlu zbożem. **Brama Lidzbarska** – jest to najstarszy cenny zabytek architektury świeckiej z około 1468 roku i jeden z nielicznych ocalałych fragmentów murów obronnych Bartoszyca, którymi otoczono miasto w połowie XIV wieku. Brama reprezentuje styl gotycki i jest wzniesiona z charakterystycznej czerwonej cegły z licznymi białymi wstawkami. **Kamienne baby „Bartki”** - dwa kamienne posągi należące do grupy tzw. bab pruskich. Wraz z kamienną misą stoją na skwerze przy zbiegu ulic Marii Skłodowskiej-Curie i Bohaterów Warszawy. Są najstarszymi bartoszyckimi zabytkami. **Kościół św. Jana Apostoła i Ewangelisty** – najstarsza zachowana budowla sakralna. Przypuszcza się, że budowę rozpoczęto w roku 1332, choć pierwsza posiadana wzmianka o nim pochodzi z roku 1345. **Kościół św. Jana Chrzciciela** położony w północno - wschodniej części miasta na lewym brzegu Łyny. Reprezentuje styl gotycki. Dokładna data budowy świątyni nie jest znana, lecz pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1484 roku. Wnętrze kościoła oraz ołtarz zdobią elementy gotyckie i barokowe. Najstarszą częścią ołtarza głównego jest ceglana mensa gotycka. Rzeźby ołtarzowe, przedstawiające Pasję pochodzą z kręgu Krausa z 1720 roku. **Kościół św. Brunona** - zbudowany w latach 1882-1883 w stylu neogotyckim jako pierwsza katolicka świątynia w mieście. Wnętrze kościoła, jego wyposażenie, prezbiterium oraz witraże reprezentują styl neogotycki. Ochroną konserwatorską (rejestr zabytków i wojewódzka ewidencja zabytków) objęte są w mieście obiekty architektury, cmentarze, układ urbanistyczny Starego Miasta oraz stanowiska archeologiczne. Łącznie jest to 216 obiektów. Na terenie miasta nie ma obecnie wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej. Bardzo duża część zabytków wpisanych do rejestru, szczególnie w centralnej części miasta, jest budynkami o charakterze mieszkalnym. Pochodzą one z początków I połowy XX wieku i stanowią bardzo charakterystyczną dla miasta zabudowę. **Jednak jakość tej tkanki miejskiej jest bardzo niska i wymaga szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie jej dalszemu niszczeniu**³².

Rysunek 10 Rozmieszczenie zabytków na terenie miasta Bartoszyce

Źródło: Program rewitalizacji miasta Bartoszyce na lata 2016-2022

³² Program rewitalizacji miasta Bartoszyce na lata 2016-2022

W gminnej ewidencji zabytków miasta Bartoszyce wpisanych jest 221 obiektów zabytkowych wśród nich znajdują się m.in:

- układ urbanistyczny Starego Miasta z murami obronnymi i obszarem 50 m na zewnątrz od murów,
- założenie dworsko-parkowe z folwarkiem,
- budynki mieszkalne,
- brama,
- spichlerz,
- kamienice,
- szkoła z salą gimnastyczną,
- kaflarnia murowana w zespole manufaktury ceramicznej,
- cmentarz ewangelicki z kwaterą z czasów I wojny światowej,
- kaplica cmentarna murowana w zespole cmentarza ewangelickiego,
- kościół murowany p.w. św. Brunona,
- noclegownia konduktorska,
- budynek browaru,
- wieża ciśnień,
- hala pomp,
- historyczny układ przestrzenny zespołu koszar,
- koszarowce, kościół murowany p.w. św. Jana Chrzciciela wraz z wyposażeniem wnętrza,
- cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z czasów I wojny światowej,
- cmentarz ewangelicki dawny, obecnie park,
- kościół murowany p.w. św. Jana Ewangelisty wraz z wyposażeniem wnętrza,
- remiza strażacka murowana, ob. cerkiew greko-katolicka p.w. św. Andrzeja Apostoła,
- zespół dawnego sądu powiatowego, więzienia oraz sądów grodzkich oraz historyczny układ przestrzenny zespołu sądów,
- zespół koszar,
- cmentarz ewangelicki,
- cmentarz żydowski.

W ewidencji zabytków miasta Bartoszyce wpisane są 4 zabytki archeologiczne: nawarstwienia kulturowe Starego Miasta, zamczysko średniowieczne i grodzisko średniowieczne, dwie figury kamienne, ślady osadnictwa.

6. Sport, rekreacja i turystyka

6.1 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i warunki do jej rozwoju

Instytucją, która jest odpowiedzialna za rozwój sportu w mieście Bartoszyce jest Bartoszycki Ośrodek Sportu i Rekreacji. BOSiR jest jednostką organizacyjną gminy miejskiej Bartoszyce nie posiadającą osobowości prawnej, prowadzoną w formie jednostki budżetowej. Celem działalności Ośrodka jest realizacja zadań z zakresu kultury fizycznej oraz zaspokajania w tym zakresie potrzeb mieszkańców. Do głównych zadań Ośrodka należy: utrzymanie obiektów sportowo – rekreacyjnych Miasta Bartoszyce, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury fizycznej i rekreacji, realizacja zadań w dziedzinie wychowania, kultury fizycznej, sportu oraz rozrywki, prowadzenia innej działalności w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Do głównych zadań Bartoszyckiego Ośrodka Sportu i Rekreacji należą:

- 1) Inicjowanie, organizacja i upowszechnianie szeroko pojętej kultury fizycznej i turystyki, dbałość o rozwój sportu wyczynowego.
- 2) Organizacja zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych.
- 3) Upowszechnianie sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, współdziałanie ze stowarzyszeniami kultury fizycznej, klubami sportowymi oraz innymi jednostkami działającymi na terenie miasta Bartoszyce.
- 4) Tworzenie warunków uczestnictwa w życiu sportowo-rekreacyjnym osobom niepełnosprawnym.
- 5) Zarządzanie oraz gospodarowanie powierzonymi obiektami, urządzeniami sportowymi i terenami rekreacyjno-sportowymi.
- 6) Podejmowanie działań mających na celu rozbudowę bazy sportowej miasta Bartoszyce.
- 7) Prowadzenie działalności w zakresie kultury fizycznej.

Oprócz ogólnodostępnych imprez sportowych, BOSiR organizuje szeroką gamę wydarzeń sportowych, m.in.:

- Mistrzostwa Bartoszyce w Futsalu,
- Bartoszycki Bieg Niepodległości,
- Liga Piłki Siatkowej Kobiet,
- Liga Piłki Siatkowej Mężczyzn,
- Trening Legia Soccer Shols,
- Mistrzostwa Bartoszyce w tenisie stołowym,
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
- Gran Prix Bartoszyce w Tenisie Ziemnym o Puchar Dyrektora BOSiR,
- Memoriał Andrzeja Szyszko w Piłce Ręcznej,
- STRONG NATION™,
- ZUMBA® FITNESS,
- Ogólnopolski Turniej Piłki Ręcznej o Puchar Burmistrza Miasta Bartoszyce „Handball Nova Mazur”.

Majątek trwały gminy miejskiej Bartoszyce znajdujący się w zarządzie Bartoszyckiego Ośrodka Sportu i Rekreacji:

1. Stadion Miejski im. Kazimierza Górskiego wraz z infrastrukturą i budynkami przy ul. Sportowej 23. Na stadionie znajdują się 3 pełnowymiarowe boiska piłkarskie. Dwie płyty z naturalną nawierzchnią trawiastą oraz jedna płyta z syntetyczną nawierzchnią bardzo wysokiej jakości (dwie gwiazdki FIFA). Jednorazowo na wszystkich boiskach bez kolidowania można rozgrywać o jednym czasie 3 mecze. Stadion posiada 2 parkingi na 60 samochodów. Stadion posiada budynek socjalny o pow. 120m². Powierzchnia całego obiektu wynosi 7,5 ha, pojemność stadionu to 1 700 osób. Ponadto w obiekcie znajduje się bieżnia oraz skocznia w dal z rozbiegiem z poliuretanu przystosowana do trójskoku oraz do skoku w dal.
2. Jezioro Miejskie (plaża wraz z budynkiem gospodarczym, tereny zielone, pomosty na kąpielisku oraz boiska do plażowej piłki siatkowej) przy ul. Kętrzyńskiej.
3. Basen miejski wraz z infrastrukturą przy ul. Limanowskiego 18. Na terenie basenu znajduje się: przedzielona niecka basenowa na część rekreacyjną oraz pływacką. Na strefę rekreacyjną składa się: brodzik dla dzieci o głębokości 0,4 m, część rekreacyjna dla dzieci o głębokości od 0,6 m do 1 m.

Strefa pływacka: 6 torów do pływania o długości 25 m i głębokości od 1,10 m do 1,80 m, 6 siedzisk z hydromasażem, grzybek wodny, fontanna, zjeżdżalnia trójtorowa rodzinna, 3 gejzery wodne, kurtyna wodna rozdzielająca część rekreacyjną od części pływackiej, wodne masażery pleców (jeden szeroki i trzy wąskie), szatnie (damska, męska oraz przystosowana dla osób niepełnosprawnych z zamykanymi szafkami), toalety zewnętrzne (damska, męska oraz przystosowana dla osób niepełnosprawnych), punkt obsługi gastronomicznej, pomieszczenie dla ratowników, punkt medyczny, boiska do piłki siatkowej, koszykowej, badmintona - 40 miejsc parkingowych w tym 4 miejsca przystosowane dla osób niepełnosprawnych, 45 stojaków rowerowych.. Obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

4. Sala fitness&sauna przy ul. Limanowskiego 18.
5. Centrum Aktywizacji Sportowo-Rekreacyjnej Dzieci i Młodzieży przy ul. Korczaka. W skład Centrum wchodzi:
  - 3 korty do tenisa o nawierzchni z trawy syntetycznej (o powierzchni łącznej 1848 mkw.),
  - plac do ścianki tenisowej o nawierzchni z asfaltobetonu o wymiarach 6 m x 16,4 m,
  - ścieżka rowerowo-rolkowa o nawierzchni z asfaltobetonu o szerokości 2 m,
  - plac sprawnościowy o nawierzchni trawiastej o wymiarach 10 m x 10 m,
  - siłownia zewnętrzna (fitness) o nawierzchni z kostki betonowej i wymiarach 6 m x 23 m,
  - plac zabawowo-rekreacyjny o nawierzchni piaskowej w kształcie koła o średnicy 11 m.W skład Centrum Aktywizacji Sportowo-Rekreacyjnej w Bartoszycach wchodzi lodowisko kryte (płyta lodowiska o wym. 40m x 20 m), zaplecze sanitarno - socjalne i szatniowe, wypożyczania łyżew.
6. Kompleks boisk ORLIK 2012 wraz z infrastrukturą przy ul. Traugutta 23. W skład kompleksu sportowo - rekreacyjnego "Moje Boisko - ORLIK 2012" wchodzi: boisko piłkarskie o wym. 30 x 62 m o nawierzchni z trawy syntetycznej, boisko wielofunkcyjne o wym. 30 x 50 m o nawierzchni poliuretanowej składające się z boisk do: tenisa, piłki ręcznej, piłki siatkowej, koszykówki. Ponadto przy obiekcie znajduje się również zaplecze socjalno - sanitarne wraz z szatniami.
7. Kompleks boisk ORLIK 2012 wraz z infrastrukturą przy ul. Bema 35, Ponadto przy obiekcie znajduje się również zaplecze socjalno-sanitarne wraz z szatniami.
8. Kompleks boisk ORLIK 2012 wraz z infrastrukturą przy ul. Nowowiejskiego 31.
9. Hala widowiskowo-sportowa przy ul. Słowackiego 2. Budynek składa się z trzech kondygnacji. W piwnicy znajdują się dwie sale do ćwiczeń, pomieszczenia techniczne oraz magazyny. Na parterze, oprócz sali sportowej z widownią, znajduje się 10 zespołów szatniowo-sanitarnych, pokoje dla trenerów oraz sędziów. Na piętrze znajduje się widownia, hol z pomieszczeniem bufetowym, pomieszczenia biurowe oraz sale ćwiczeń.

Kluby sportowe i stowarzyszenia

W gminie miejskiej Bartoszyce działa 14 stowarzyszeń/klubów kultury fizycznej oraz 5 uczniowskich klubów sportowych.

Stowarzyszenia kultury fizycznej:

- 1) Stowarzyszenie Akademia Ruchu, ul E. Plater 17,
- 2) Stowarzyszenie Fan Klub Legia-Victoria Bartoszyce, ul. Krótka 3/25,
- 3) Klub Szachowy „Budowlani”, ul. Witosa 5,
- 4) Stowarzyszenie Miłośników Sportów Ekstremalnych „Kleks”, ul. Wyszyńskiego 9/6,
- 5) Klub Siatkarski „Bartoszyce”, ul. Wyszyńskiego 7/47,
- 6) Bartoszycki Klub Kolarski „RANT”,
- 7) Miejski Ludowy Klub Sportowy „Siła” Bartoszyce, ul. I. Ogrodowa 7,
- 8) Stowarzyszenie Miłośników Szczypiorniaka w Bartoszycach, ul. Turkowskiego 16,
- 9) Bartoszyckie Stowarzyszenie Brydża Sportowego, ul. Sikorskiego 17,
- 10) Bartoszycka Szkoła Taekwon-do, ul. Boh. Monte Cassino 5/2,
- 11) Klub Sportowy „Kyokushin”, ul. Wajdy 18,
- 12) Liga Obrony Kraju, ul. Sikorskiego 1,
- 13) Miejski Bartoszycki Klub Sportowy „Victoria”, ul. Hubalczyków 2,
- 14) Stowarzyszenie Klub Motocyklowy „Wiraż”, ul. Sikorskiego 31/18.

Uczniowskie kluby sportowe:

1. Uczniowski Klub Sportowy Szkoła Piłkarska „Legia – Bart”, ul. Poniatowskiego 20/19,
2. Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”, ul. Traugutta 23,
3. Uczniowski Klub Sportowy „Olimpia” przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2, ul. Słowackiego 1,

4. Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy gimnazjum nr 2, ul. Bema 35,
5. Uczniowski Klub Sportowy „Przyjaźń” przy Szkole Podstawowej nr 4, ul. Nowowiejskiego 31.

Gmina miejska Bartoszyce wspiera działalność klubów sportowych poprzez dotowanie realizacji zadań publicznych związanych z upowszechnianiem i rozwojem sportu. Miasto finansuje również działalność sportową dzieci i młodzieży realizowaną przez Bartoszycki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bartoszycach.

Głównym efektem inwestycji zrealizowanych w Bartoszycach jest poprawa infrastruktury miejskiej sprzyjającej rozwojowi sportu, rekreacji i popularyzacji aktywnego trybu życia. Większość z nich została zrealizowana dzięki utrzymanemu przez miasto dofinansowaniu, w tym z funduszy unijnych.

Tabela 44 Zestawienie najważniejszych inwestycji z zakresu infrastruktury sportowej zrealizowanych przez Gminę Bartoszyce w latach 2017-2021

Lp.	Zakres zadania	Okres realizacji	Koszt zadania (zł)	Dofinansowanie
1.	Budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Bartoszycach	2017 - 2020	16 850 437	3 396 900,00 zł. Ministerstwo Sportu i Turystki – Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej edycja 2017 1 284 472,00 zł. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
2.	Budowa Otwartej Strefy Aktywności w Bartoszycach – ul. Nowowiejskiego.	2018	100 000,00	50 000 zł. z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Ministerstwa Sportu i Turystki
3.	Budowa Otwartej Strefy Aktywności OSA przy ul. Wajdy w Bartoszycach	2019	100 000,00	50 000 zł. z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Ministerstwa Sportu i Turystki

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

6.2 Atrakcyjność turystyczna

Obszar miasta Bartoszyce leży na Nizinie Sępopolskiej w dolinie rzeki Łyny i stanowi atrakcyjny pod względem turystyczno-krajobrazowym teren. Posiada wielowiekową historię i tradycję, łączącą w sobie wpływy polskie, niemieckie i wschodnie. Na uwagę zasługują zabytki architektury świeckiej i religijnej. Miasto przecina wstęga rzeki Łyny, biegnąca w kierunku Kaliningradu – dawny szlak bursztynowy. Warunki wodne sprzyjają aktywnemu wykorzystywaniu ich przez uczestników sportów wodnych zwłaszcza kajakarzy i wędkarzy.

Wielokulturowość regionu ma swoje odzwierciedlenie w tradycjach sztuki kulinarnej propagowanej podczas festynów, pikników i dni miasta. Do najciekawszych obiektów zabytkowych miasta, które warto zobaczyć należy m.in. Stare Miasto z XIV wieku, kościół św. Jana Ewangelisty i Matki Boskiej Częstochowskiej, kościół św. Jana Chrzciciela z XV wiek, budynek Dawnego Browaru, Cmentarz wojenny, Gotycka Brama Lidzbarska z początku XV wieku, Spichlerze zbożowe nad Łyną z XVII i XIX wieku, Kamienne baby, Park Elizabeth.

Baza hotelowo-restauracyjna

Baza hotelowa w mieście Bartoszyce obejmuje:

- 7 obiektów noclegowych w tym 1 hoteli trzygwiazdkowy

Baza gastronomiczna obejmuje:

- 7 restauracji
- 16 punktów gastronomicznych/barów

Szlaki turystyczne:

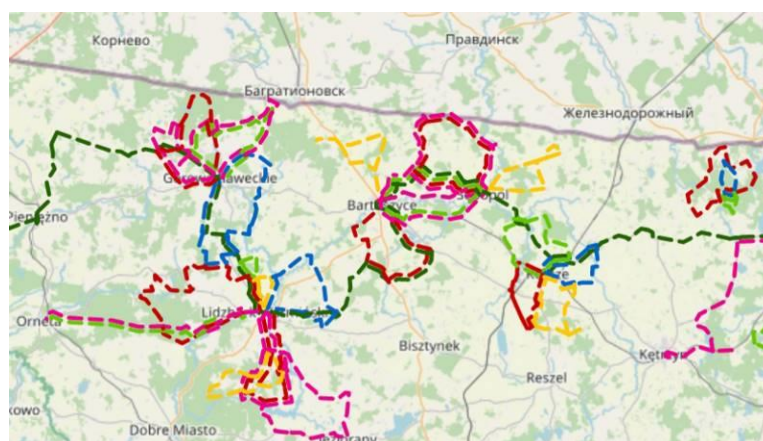
Szlak wodny:

- **Szlak wodny rzeki Łyny** - jest to najdłuższa z „kajakowych” rzek na Warmii i Mazurach. Trasa rozpoczyna się w Kurkach, gdzie wpada do Łyny rzeczka Marózka, pozostała część od Olsztyna wiedzie przez Dobre Miasto, Lidzbark Warm., Bartoszyce i Sępólol oraz rosyjski Prawdinsk.

Szlak rowerowy:

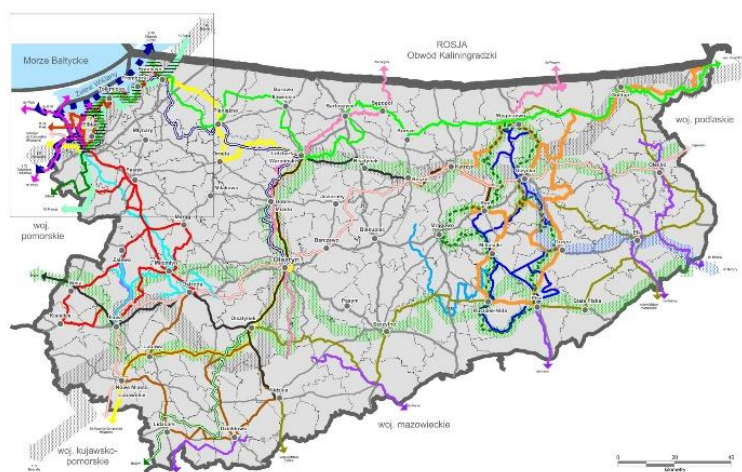
- **Wschodni szlak Green Velo** biegnie przez miejscowości: Elbląg – Tolkmicko – Frombork – Braniewo – Pieniężno – Górowo Iławeckie – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Sępólol – Korsze – Barciany – Srokowo – Węgorzewo – Banie Mazurskie – Gołdap – Stańczyki – Żytkiejmy. Jest to jedna z najbardziej znanych i jednocześnie najdłuższych ścieżek, trasa ta licząca 397 km łączy się z wieloma atrakcyjnymi miejscami, jakie oferuje nam region.

Rysunek 11 Szlak Green Velo w Bartoszycach

Źródło: <https://greenvelo.pl/mapa>

Rysunek 12 Mapa Szlaki i trasy turystyczne

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.

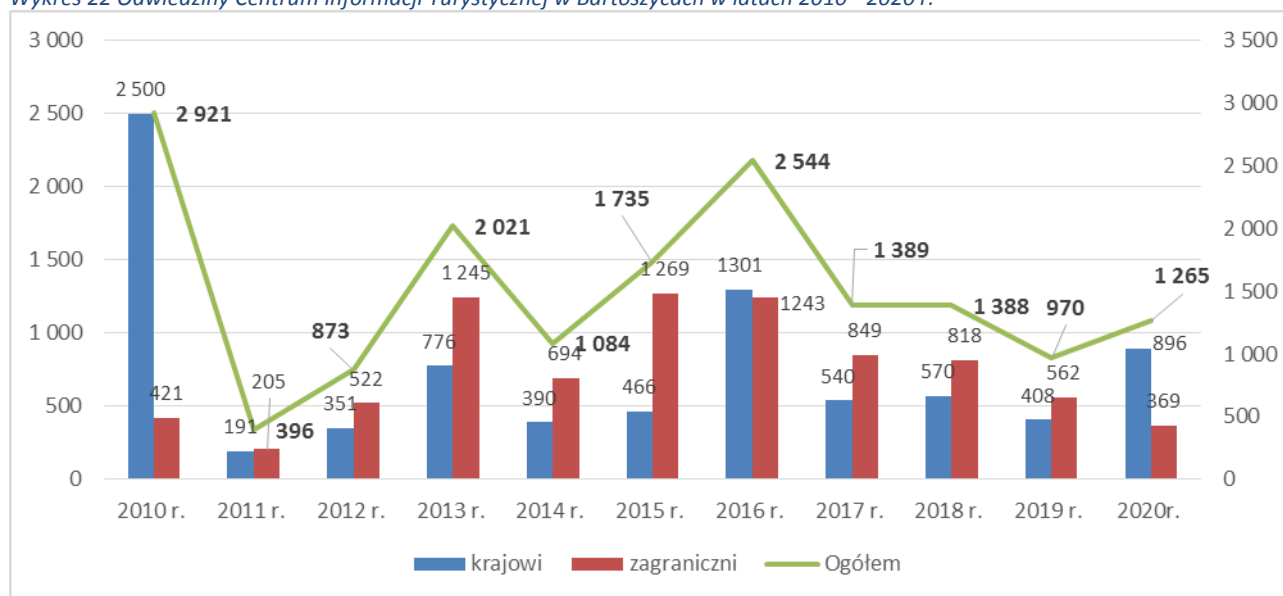
Atrakcje turystyczne:

- ✓ Park Elżbiety - usytuowany u podnóża Góry Zamkowej, złożony ze stawu w kształcie serca oraz ciągu spacerowego wzdłuż Łyny. Park Elizabeth ufundował w roku 1903 starosta Heinrich von Gottberg dla upamiętnienia swojej zmarłej żony,
- ✓ Kościół św. Jana Apostoła i Ewangelisty - Najstarsza zachowana budowla sakralna. Przypuszcza się, że budowę rozpoczęto w roku 1332 ,
- ✓ Kościół p.w. św. Brunona , powstał w latach 1882-1883. Architektura samej budowli jak i wnętrze kościoła reprezentują styl neogotycki,
- ✓ Brama Lidzbarska - najstarszy cenny zabytek architektury świeckiej z około 1468 roku, jeden z nielicznych ocalałych fragmentów murów obronnych Bartoszyce, którymi otoczono miasto w połowie XIV wieku,
- ✓ Cerkiew greckokatolicka św. Andrzeja Apostoła,
- ✓ Stare Miasto i Spichlerze - kamienice są przykładem zabudowy miasta z przełomu XIX i XX wieku, spichlerze pochodzą z przełomu XVIII i XIX wieku,
- ✓ Kościół św. Jana Chrzciciela - Rzeźby ołtarzowe przedstawiające Pasję, odnowione w latach 1860 i 1913, pochodzą z roku 1720,
- ✓ Cmentarz wojenny z 1914 roku -bardzo dobrze zachowany i wielokrotnie odrestaurowywany cmentarz niemiecki,
- ✓ Kamienne Baby – Bartki - Dwa kamienne posągi, umieszczone wraz z kamienną misą na skwerze przy zbiegu ulic Marii Curie-Skłodowskiej i Bohaterów Warszawy są najstarszymi bartoszyckimi zabytkami.

Bartoszyckie Centrum Informacji Turystycznej

W Bartoszyckim Centrum Informacji Turystycznej można uzyskać informacje o bazach noclegowych, gastronomicznych, dostępnych wypożyczalniach sprzętu sportowego jak również o wszystkich imprezach kulturalno-rozrywkowych w mieście. W 2020 r. Centrum odwiedziło 1265 turystów, korzystających z usług BCI w tym 29,2 % stanowili turyści zagraniczni.

Wykres 22 Odwiedziny Centrum Informacji Turystycznej w Bartoszycach w latach 2010 - 2020 r.

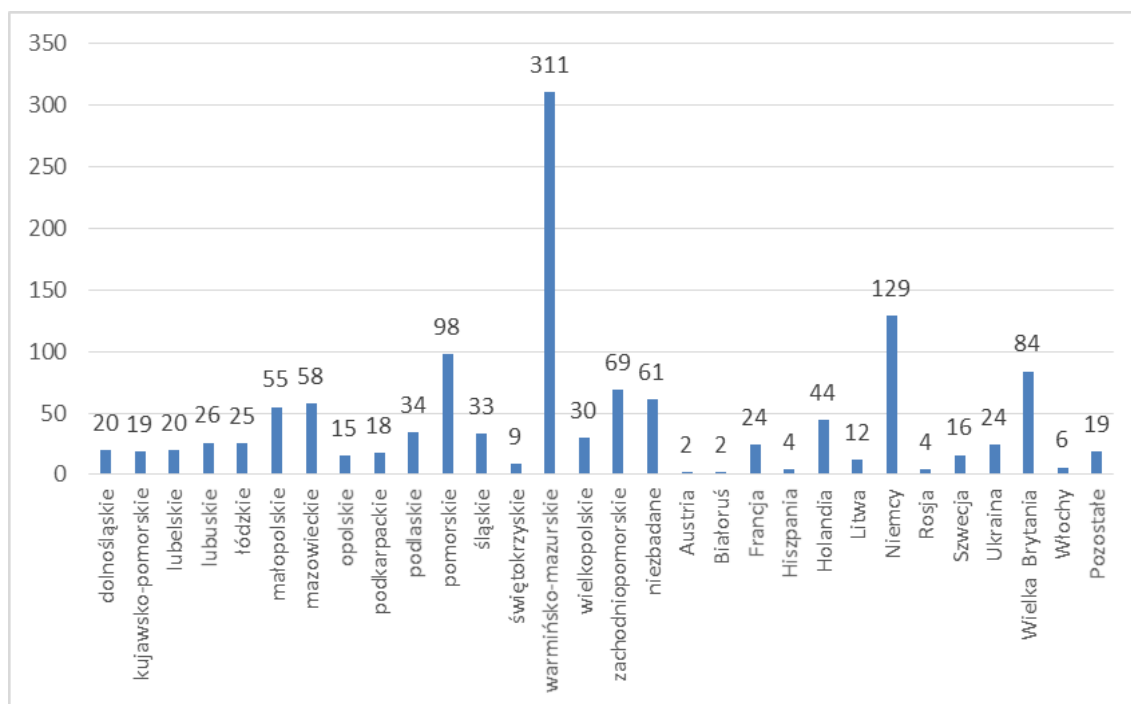

Źródło: Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2019,2020 roku

Deklarowane miejsce stałego miejsca zamieszkania turysty odwiedzającego Bartoszyckie Centrum Informacji Turystycznej w 2020 r. wskazuje, że największa liczba odwiedzających miasto pochodziła z województwa warmińsko-mazurskiego (24,5%), pomorskiego (7,7%) a następnie zachodniopomorskiego (5,4%). Wśród turystów zagranicznych największa liczba turystów pochodziła z Niemiec (10,2%), następnie z Wielkiej Brytanii (6,6), Holandii (3,46%).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wykres 23 Deklarowane miejsce stałego miejsca zamieszkania turysty odwiedzającego Centrum Informacji Turystycznej w Bartoszycach w 2020 r.

Źródło: Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 roku

W niniejszej analizie przedstawiono mierzalne wskaźniki potencjału turystycznego dla powiatu bartoszyckiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. Są to:

- miejsca noclegowe na 1000 ludności,
- miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności,
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych,
- noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 45 Wskaźniki potencjału turystycznego powiatu bartoszyckiego w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Miejsca noclegowe na 1000 ludności						
powiat bartoszycki	5,15	5,11	5,03	6,79	7,23	6,78
woj. warmińsko-mazurskie	27,75	28,58	28,44	28,51	30,15	28,18
Polska	18,47	19,50	20,14	20,79	21,51	20,21
Miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności						
powiat bartoszycki	4,99	4,94	5,03	6,79	7,23	6,78
woj. warmińsko-mazurskie	15,63	6,91	16,11	16,60	17,30	16,57
Polska	12,74	13,58	13,86	14,62	15,08	14,34

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Stożenie wykorzystania miejsc noclegowych						
powiat bartoszycki	24,9	24,7	25,9	30,3	30,1	23,6
woj. warmińsko-mazurskie	30,2	31,9	30,9	31,5	31,8	27,5
Polska	36,7	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8
noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców						
powiat bartoszycki	3 751	3 453	3 850	5 203	5 629	4 552
woj. warmińsko-mazurskie	16999	19 739	19 040	19 850	20 927	15 859
Polska	14947	16 607	17 483	18 514	19 449	11 669
udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców						
powiat bartoszycki	769	592	855	986	1 009	278
woj. warmińsko-mazurskie	2637	2 790	2 788	2 761	2 773	845
Polska	3578	4 054	4 348	4 619	4 867	1 727
Turycy korzystający z noclegów na 1000 ludności						
powiat bartoszycki	201,95	213,20	250,06	296,22	323,74	198,70
woj. warmińsko-mazurskie	787,00	890,63	880,01	914,26	965,98	614,52
Polska	700,62	783,52	832,57	882,40	929,18	466,15

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ze względu na ograniczenia w sektorze turystyki spowodowane wystąpieniem w 2020 r. pandemii Covid-19 do porównania wzięto dane z roku 2019 r.

Analizując zmiany wartości wszystkich przedstawionych wskaźników można stwierdzić, iż poziom funkcji turystycznej w powiecie bartoszyckim na przestrzeni lat 2015-2019 powoli wzrastała. Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności w powiecie bartoszyckim wzrosła w porównaniu do 2015 r. o 40,4 %, natomiast stopień ich wykorzystania w okresie 2015-2019 wzrósł o 20,9%. Należy zwrócić uwagę, że na przełomie lat 2015-2019 liczba turystów korzystających z noclegów w powiecie bartoszyckim wzrosła o 9,29% (w porównaniu do 2018 r.) i o 60,3% (w porównaniu do 2015 r.).

Wszystkie wskaźniki potencjału turystycznego powiatu bartoszyckiego są znacznie niższe niż osiągnięte w województwie warmińsko-mazurskim i Polsce.

W 2020 r. miasto Bartoszyce dysponowało 92 miejscami noclegowymi, tj. o 1,1% mniej niż w 2019 i 8 % mniej niż w 2015 r. Od 2018 r. do 2020 r. można zaobserwować tendencję spadkową.

Tabela 46 Ilość miejsc noclegowych w Bartoszycach w latach 2016-2020

2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miejsca noclegowe całoroczne					
100	95	98	98	93	92
Dynamika ilości miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni =100)					
80,0	95,0	103,2	100,0	94,9	98,9

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zrównoważony i kompleksowy rozwój turystyki w regionie to zadanie istotne ze względu na aspekt ekonomiczny, a także na wykreowanie atrakcyjnej i dobrze kojarzonej marki miasta.

Rozwój sektora turystyki jest uzależniony od umiejętności dostosowania się do nowych trendów gospodarczych, społecznych, politycznych, dotyczących ochrony środowiska naturalnego oraz technologicznych.

W 2020 roku zróżnicowanie liczby turystycznych obiektów noclegowych w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego było dość duże. Liczba obiektów wahała się od 3 obiektów w powiecie nowomiejskim do 94 w powiecie mrągowskim. W powiecie bartoszyckim zlokalizowanych było 7 obiektów noclegowych.

Tabela 47 Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w powiecie bartoszyckim w 2020 roku

Rok	Liczba obiektów noclegowych		Liczba miejsc noclegowych		korzystający z noclegów (osoby)		w tym turyści zagraniczni (osoby)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
warmińsko-mazurskie	541	490	42 998	40 026	1 377 450	872 936	164 721	45 487
powiat bartoszycki	7	7	417	386	18 661	11 304	2 676	697

Źródło: GUS BDL

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, obrazuje zainteresowanie danym miejscem.

Tabela 48 Wskaźniki charakteryzujące bazę noclegową oraz ruch turystyczny w powiecie bartoszyckim oraz w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku

	Baza noclegowa				Ruch turystyczny			
	nasylenie bazą noclegową (miejsca noclegowe/ km ²)	rozwój bazy noclegowej (korzystający z noclegów/ 1 miejsce noclegowe)	wskaźnik Barettje'a Deferta (liczba miejsc noclegowych na 100 mieszkańców)	wykorzystanie miejsc noclegowych (%)	Intensywność ruchu turystycznego (udzielone noclegi/ 1 mieszkańca)	średnia długość pobytu (dni)	wskaźnik Deferta - gęstość ruchu turystycznego (korzystający z noclegów / km ²)	Wskaźnik Schneidera (korzystający z noclegów/ 100 mieszkańców)
warmińsko-mazurskie	1,78	32,04	3,02	31,5	2,38	2,45	56,98	96,82
powiat bartoszycki	0,32	44,75	0,73	30,3	0,67	2,05	14,28	32,61

Źródło: Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Departament Turystyki

Pomimo posiadanych przez miasto licznych walorów turystyczno – rekreacyjnych, nie jest wykorzystywany w pełni potencjał jakim dysponuje miasto. Posiada ono walory przyrodnicze i kulturowe stanowiące o urokach tutejszego krajobrazu. Niestety baza turystyczna w mieście jest słabo rozwinięta i występują znaczne braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej. Brakuje również cyklicznej imprezy o zasięgu ponadlokalnym stanowiącej wyróżnik miasta w oparciu o lokalne zasoby kulturowe

7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

7.1 Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów

Obszar Bartoszyce objęty jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bartoszyce przyjęty uchwałą r IX/43/2015 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 23 kwietnia 2015 r.

Rysunek 13 Granice i obszar aglomeracji Bartoszyce

Źródło: Załącznik nr 2 do uchwały nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r.

Tabela 49 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (wraz z ich zmianami):

Lp.	Data publikacji	Nazwa dokumentu
1	13 grudnia 1991 r.	Miejscowy Plan ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce, Uchwała Nr 72/XVIII/91 Rady Miasta Bartoszyce
2	13 grudnia 1991 r.	Miejscowy plan szczegółowego zagospodarowania przestrzennego Śródmieścia Bartoszyce, Uchwała Nr 73/XVIII/91 Rady Miasta Bartoszyce
3	24 lutego 1999 r.	Zmiana Miejscowego Planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce oraz miejscowego planu szczegółowego śródmieścia Bartoszyce, Uchwała Nr 30/VI/99 Rady Miasta Bartoszyce

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Lp.	Data publikacji	Nazwa dokumentu
4	28 lutego 2001 r.	Zmiana Miejscowego Planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce, Uchwała Nr 205/XXVI/2001 Rady Miasta Bartoszyce
5	30 czerwca 2005 r.	Zmiana Miejscowego Planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego wydzielone części miasta Bartoszyce , Uchwała Nr 205/XXXV/2005 Rady Miasta Bartoszyce
6	30 marca 2006 r.	Uchwalenie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Bartoszyce , Uchwała Nr XLV/262/2006 Rady Miasta Bartoszyce
7	28 września 2006 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Bartoszyce dla obszaru ograniczonego od północy skrzyżowaniem ulic Warszawska - Andersa, od wschodu ulicą Warszawską, od południa projektowanymi terenami zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, od zachodu ulicą Andersa, Uchwała Nr L/293/2006 Rady Miasta Bartoszyce
8	29 maja 2007 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Bartoszyce dla obszaru ograniczonego od północy ul. Kętrzyńską, od zachodu ulicami Pl. Konstytucji 3-go Maja, Kowali, Kopernika, od południa terenami zieleni parkowej i urządzeń sportowo-rekreacyjnych przy ul. Boh. Warszawy i ul. Warmińską, Uchwała Nr IX/59/2007 Rady Miasta Bartoszyce
9	29 maja 2007 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Bartoszyce dla obszaru ograniczonego od północy terenem PKP, od zachodu rzeką Łyną i terenami zieleni parkowej przy ul. Prusa, od południa rzeką Łyną, ulicami Młynarską i Kętrzyńską, od wschodu ul. 11- Listopada. Uchwała Nr IX/60/2007 Rady Miasta Bartoszyce
10	26 czerwca 2007 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Bartoszyce dla obszaru ograniczonego od północy i zachodu rzeką Łyną, od południa terenami PKP, od wschodu rzeką Suszycą Uchwała Nr X/70/2007 Rady Miasta Bartoszyce
11	27 maja 2008 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Bartoszyce dla obszaru ograniczonego od północy terenem PKP, od wschodu i południa granicą administracyjną miasta Bartoszyce od zachodu granicami terenu Cmentarza Komunalnego i terenu sportowo-rekreacyjnego przy ulicy Kętrzyńskiej, Uchwała Nr XXI/152/2008 Rady Miast Bartoszyce
12	10 marca 2011 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów miasta Bartoszyce, Uchwała Nr V/21/2011 Rady Miasta Bartoszyce
13	25 kwietnia 2013 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XXVII/208/2013 Rady Miasta Bartoszyce
14	26 września 2013 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XXXI/230/2013 Rady Miasta Bartoszyce
15	29 października 2015 r.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XV/80/2015 Rady Miasta Bartoszyce
16	21 stycznia 2016 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XVIII/108/2016 Rady Miasta Bartoszyce
17	27 kwietnia 2017 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XXXIII/217/2017 Rady Miasta Bartoszyce
18	28 lutego 2019 r.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Bartoszyce, Uchwała Nr V/29/2019 Rady Miasta Bartoszyce

Lp.	Data publikacji	Nazwa dokumentu
19	28 czerwca 2000 r.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce, Uchwała Nr 153/XXI/2000 Rady Miasta Bartoszyce
20	29 grudnia 2009 r.	Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bartoszyce, Uchwała Nr XXXIX/305/2009 Rady Miasta Bartoszyce
21	23 kwietnia 2015 r.	Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bartoszyce, Uchwała Nr IX/43/2015 Rady Miasta Bartoszyce

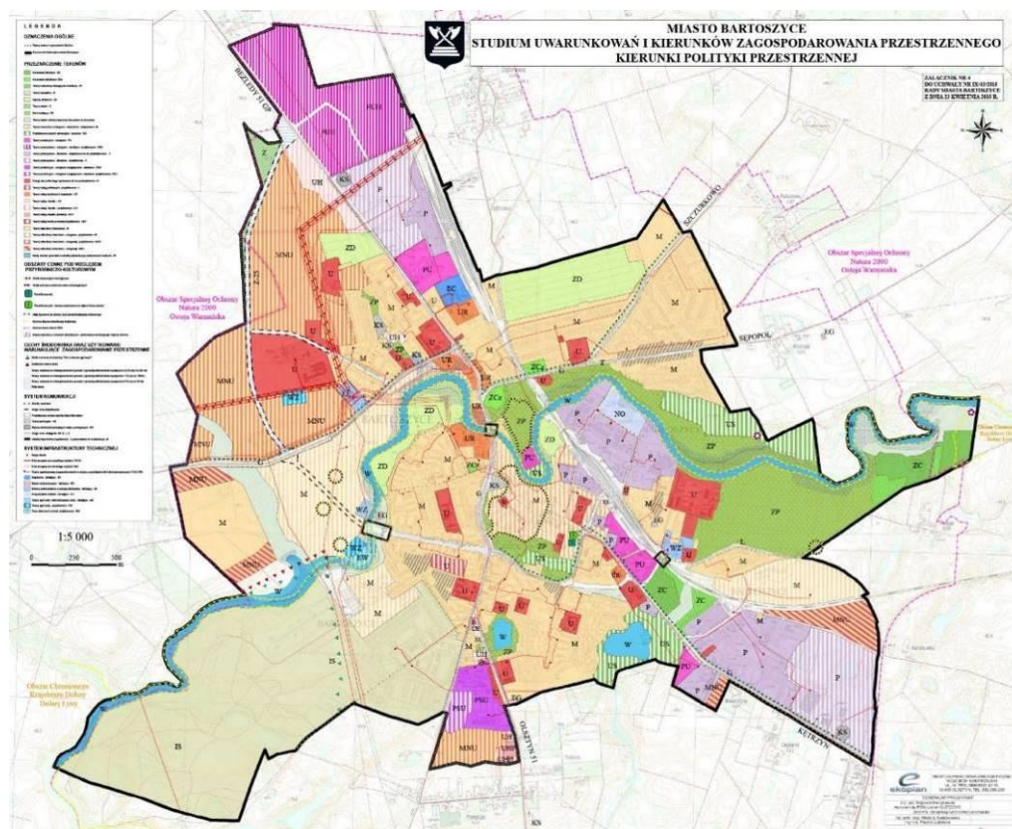
Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bartoszyce

W celu zdefiniowania kierunków zagospodarowania przestrzennego określone zostały strefy ze względu na wiodące funkcje. Natomiast dla określenia polityki przestrzennej określono obszary (jednostki) strukturalne dające się wyodrębnić ze względu na zasady prowadzenia polityki przestrzennej. Zasady rozwoju komunikacji i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przenikają wszystkie obszary strukturalne. Strefy i jednostki określono z uwzględnieniem:

- istniejącego zagospodarowania,
- uwarunkowań rozwoju i możliwości zagospodarowania,
- zapotrzebowania terenów wynikającego z potrzeb aktywizacji gospodarczej i potrzeb osiągnięcia założonego poziomu życia,
- rozwoju systemu komunikacyjnego.

Rysunek 14 Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce

Źródło: Kierunki Rozwoju Przestrzennego Bartoszyce, 2015 r

Przyjęte w Studium kierunki rozwoju wynikają bezpośrednio z istniejących uwarunkowań osadniczych, przyrodniczych, kulturowych, infrastrukturalnych oraz ze wskazań i rozwiązań przyjętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.

Analiza istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta pozwala na wskazanie funkcji dominujących w poszczególnych częściach miasta:

- obszar centrum miasta,
- tereny zabudowy mieszkaniowej,
- tereny sportu i rekreacji,
- obszary z formami ochrony przyrody,
- obszary stanowiące rolniczą i leśną przestrzeń produkcyjną,
- tereny wymagające przekształceń, rewitalizacji, rehabilitacji lub rekultywacji.

7.2 Struktura osadnicza

Obszar miasta zajmuje powierzchnię 11,79 km² i stanowi jednostkę samorządową o średniej wielkości w skali województwa warmińsko-mazurskiego. Główną rzeką, płynącą przez miasto jest rzeka Łyna, będąca dopływem Pregoty. Przecina ona teren miasta płynąc z zachodu na wschód. Miasto położone jest wzdłuż drogi krajowej nr 51 oraz dróg wojewódzkich nr 512 i 592.

Na terenie miasta Bartoszyce powierzchnia użytków rolnych stanowi ok. 34,44% (406 ha) powierzchni miasta. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią 28,07% (331 ha) powierzchni użytków rolnych. Około 4 % (48 ha) stanowią pastwiska. Lasy i grunty leśne, użytki rolne i wody stanowią łącznie 47,16% powierzchni miasta w tym grunty leśne ogółem zajmują powierzchnię 59,02 ha (lasy publiczne 57,97ha, lasy niestanowiące własności skarbu państwa 1,05ha). Na obrzeżach miasta dominują gleby urodzajne, kompleksu pszennego dobrego. W północnych częściach miasta lokalnie występują ility pylaste. Są to gleby III i IV klasy gleby bonitacyjnej. W dolinie Łyny występują mady i gleby pochodzenia organicznego. Stan gleb na terenie miasta Bartoszyce jest dobry.³³ Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią łącznie 49,5% powierzchni miasta, w tym tereny mieszkaniowe 14,6%, tereny przemysłowe 5,4%, tereny rekreacji i wypoczynku 3,6%, a tereny komunikacyjne (drogi) – 8,6%.

W strukturze zasiewów na terenie Bartoszyce dominują różne rodzaje zbóż (ponad 70% zasiewów) i ziemniaki.

Na terenie miasta istnieją osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania osuwisk. Są one skupione głównie wzdłuż brzegów Łyny i są skutkiem działania erozji.

7.3 Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne)

Rewitalizacja stanowi istotny instrument rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Poprawa jakości życia rozumiana jest jako zapewnienie bezpieczeństwa, godziwych warunków mieszkaniowych, opieki zdrowotnej, warunków edukacji, poprawy stanu środowiska naturalnego oraz kulturowego, przywrócenia ładu w przestrzeni miejskiej, wzrostu aktywności gospodarczej oraz odbudowy więzi społecznych.

„Program Rewitalizacji Miasta Bartoszyce na lata 2016-2022” przyjęty został uchwałą nr XXIV/157/2016 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 30 czerwca 2016r. Program był aktualizowany uchwałą nr XXXI/207/2017 Rady Miasta Bartoszyce 27 marca 2017 r.

Do rewitalizacji miasta Bartoszyce wyznaczono cztery obszary:

Obszar I – zajmuje powierzchnię 20,86 ha, zamieszkiwany jest przez 494 mieszkańców Bartoszyce. Obszar jest różnicowany pod względem zabudowy. Funkcja mieszkaniowa na tym obszarze występuje w najbliższym otoczeniu terenów gospodarczych (przemysłowo-składowych) oraz wielu obiektów użyteczności publicznej. W granicach obszaru znajdują się ulice: Kajki, Kolejowa, Wolskiego, Pieniężnego i Limanowskiego.

Obszar II – zajmuje powierzchnię 43,83 ha, zamieszkiwany jest przez 2309 mieszkańców Bartoszyce. Obszar pełniący funkcję śródmieścia miasta charakteryzuje się funkcją mieszkalną oraz koncentracją usług

³³ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce” (uchwała Nr IX/43/2015 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 23 kwietnia 2015 r.):

ogólnomiejskich. W granicach obszaru znajdują się ulice: Konopnickiej (część), Kętrzyńska (część), Warmińska, 11 Listopada, pl. Dworcowy, Boh. Monte Cassino, Lipowa, Grota-Roweckiego, Hubalczyków, Orzeszkowej, Asnyka, Jagiellończyka, Młynarska, Robotnicza, Rzeźników, Pl. Zwycięstwa, Strzeleckiego, Kopernika, Szewców, Kowali, Pl. Konstytucji 3-Maja, Starzyńskiego, Cicha, Kilińskiego, Rynkowa, Ofiar Oświęcimia, Pl. Wolności, Mazurska, Wybrzeża, Cynkowa, Generała Bema (część), Bohaterów Warszawy (część).

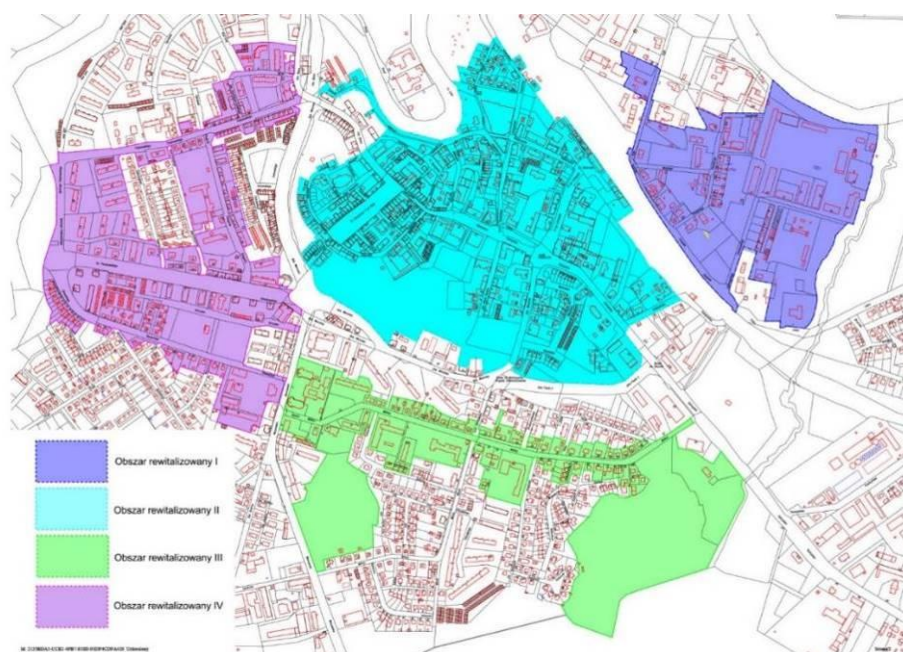
Obszar III - zajmuje powierzchnię 25,66 ha, zamieszkiwany jest przez 595 mieszkańców Bartoszyce. Obszar charakteryzuje się głównie funkcją mieszkalną oraz terenami zieleni miejskiej. W granicach obszaru znajduje się ul. Wajdy.

Obszar IV - zajmuje powierzchnię 26,30 ha, zamieszkiwany jest przez 3788 mieszkańców Bartoszyce. Obszar charakteryzuje się głównie funkcją mieszkalną, usługowo-handlową oraz obiektami użyteczności publicznej. W granicach obszaru znajdują się ulice: Słowackiego, Korczaka, Poniatowskiego, Paderewskiego, Traugutta, Pułaskiego, Okrzei.

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, przeanalizowano sytuację w mieście Bartoszyce poprzez badanie wskaźników i porównanie ich ze sobą. Analiza dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych takich jak: obciążenie demograficzne, ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, niski poziom edukacji, niski poziom w życiu publicznym i kulturalnym oraz sferę gospodarczą. Porównanie sytuacji pomiędzy jednostkami analitycznymi pozwoliło określić, na jakich obszarach występuje najwięcej problemów i z jakim natężeniem.

Obszary rewitalizowane zostały wybrane zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, ze względu na zidentyfikowanie stanu kryzysowego w sferze społecznej, który współwystępuje ze stanem kryzysowym w sferze gospodarczej.

Rysunek 15 Obszar gminy miejskiej Bartoszyce przewidziany do rewitalizacji

Źródło: Program Rewitalizacji miasta Bartoszyce na lata 2016-2022 w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

Łączna liczba osób zamieszkałych na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji wynosiła w 2016 r. (na dzień przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji) - 7186 osób, co stanowiło 28,96% mieszkańców miasta Bartoszyce. Powierzchnia obszaru wynosiła 116,67 ha (7,66% powierzchni miasta Bartoszyce).

W ramach przyjętego programu miasto aplikowało o fundusze z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014 - 2020, z których zrealizowała (lub jest w trakcie realizacji) część zadań ujętych w Programie rewitalizacji.

7.4 Obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego

Jak wskazano w pkt 7.1 „Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów”, obszar miasta Bartoszyce objęty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokojeniu potrzeb przede wszystkim mieszkańców miasta Bartoszyce mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnych podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, w tym w formie:

- obiektów usług publicznych,
- urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zgodnie z przyjętym programami rozwiązań tych urządzeń,
- terenów usług sportu i rekreacji,
- terenów zieleni urządzonej,
- cmentarzy,
- inne cele publiczne określone na zasadzie przepisów odrębnych.

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego określa zadania ponadlokalne, które realizują cele publiczne. Poniżej wymieniono zadania, które dotyczą bezpośrednio miasta Bartoszyce:

- 1) Inwestycje celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej
  - Budowa linii 110 kV Jeziorany – Bartoszyce
  - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej
- 2) Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu gospodarki wodnej, ochrony środowiska i krajobrazu
  - Kompleksowa rewitalizacja społeczna, fizyczna, gospodarcza i środowiskowa miast województwa objętych siecią Cittaslow
  - Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)
- 3) Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej i gospodarczej
  - Kompleksowa rewitalizacja społeczna, fizyczna, gospodarcza i środowiskowa miast województwa objętych siecią Cittaslow

Obszary wyłączone spod zabudowy oraz tereny ograniczonego użytkowania.

Zakaz lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej obejmuje:

- 1) tereny wód powierzchniowych;
- 2) tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi z prawdopodobieństwem wystąpienia 0,5 %, 1% oraz 5%, stanowiące obszary szczególnego zagrożenia powodzią a ewentualne odstępstwa od tego zakazu wymagają zgody Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- 3) tereny w odległości 5,0m od podstawowych rowów melioracyjnych;
- 4) tereny znajdujące się w strefie kontrolnej gazociągu wysokiego ciśnienia
- 5) tereny znajdujące się w strefie ochronnej drugiego stopnia wyznaczonej w związku z przebiegiem sieci wysokiego napięcia 110 kV (zakaz lokalizowania budynków mieszkalnych)
- 6) tereny w odległości 10 m od terenu PKP;
- 7) tereny oznaczone jako tereny zieleni niskiej urządzonej, bez prawa do zabudowy;
- 8) posiadających zakaz zabudowy ustanowiony w przepisach odrębnych.

Pozostałe tereny, dla których wprowadza się różnego rodzaju ograniczenia związane z lokalizacją nowej zabudowy:

- 1) Ograniczanie zabudowy na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny:
Ustala się „ograniczenie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami masowymi”;
Wiąże się to zarówno z trudnymi warunkami gruntowo - wodnymi i z nieodpowiednim mikroklimatem, jak i z możliwością wystąpienia powodzi w trakcie wezbrań rzeki, a także z erozją brzegów rzecznych.
- 2) Zakaz zamieszkiwania na terenie rodzinnych ogrodów działkowych - na terenie działki obowiązuje zakaz zamieszkiwania oraz prowadzenia działalności gospodarczej lub innej działalności zarobkowej.
- 3) Ograniczenia związane z sąsiedztwem drogi krajowej nr 51:
  - Ciąg drogi krajowej nr 51 powinien przyjąć parametry techniczne odpowiadające klasie GP.
W związku z powyższym:
    - a) Nowe budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej powinny być usytuowane w odległości zapewniającej zachowanie, w zależności od przeznaczenia budynku, dopuszczalnego poziomu hałasu i wibracji, określonego w przepisach o ochronie środowiska.
    - b) Ze względu na obowiązujące normy hałasu określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej należy przyjąć w odległości nie mniejszej niż 50m od linii rozgraniczającej drogę krajową nr 51.
- 4) Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w związku z obecnością sieci gazowej:
  - a) Gazociąg wysokiego ciśnienia DN100 PN6,3 MPa rok budowy 1987:
  - b) Stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=3000\text{m}^3/\text{h}$, rok budowy 1988, zlokalizowana na dz. nr 7-146/15:
  - c) Dla sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia, w zależności od roku budowy gazociągu, należy zachować odpowiednio strefę kontrolowaną o szerokości 3,0 m i 1,0 m, której linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.
  - d) Stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia o przepustowości $Q=1500\text{Nm}^3/\text{h}$, rok budowy 1990, zlokalizowana na dz. nr 7-146/15 przy ul. Warszawskiej. Stacja redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia przy ul. Paderewskiego o przepustowości $1500\text{Nm}^3/\text{h}$. Stacja redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia przy ul. Pieniężnego o przepustowości $1250\text{Nm}^3/\text{h}$.
  - e) Stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia o przepustowości $Q=3000\text{Nm}^3/\text{h}$, rok budowy 2006 (Szpital Powiatowy), ul. Wyszyńskiego.

Obszary przestrzeni publicznej

Wydzielono następujące tereny na terenie miasta Bartoszyce stanowiące przestrzeń publiczną:

- 1) Stare Miasto (plac);
- 2) teren wokół jeziora Mleczarskiego – kąpielisko miejskie z terenami rekreacyjno-sportowymi;
- 3) tereny sportowe przy ul. Sportowej;
- 4) tereny sportowe przy ul. Limanowskiego;
- 5) tereny sportowo-rekreacyjne przy ul. Korczaka.

Obszarami o funkcji ogólnodostępnej są również:

- 1) plac Bohaterów Westerplatte i pobliski park;
- 2) park nad jeziorem Barbetowskim;
- 3) park Elizabeth z licznymi ciągami pieszo-rowerowymi, stawem w kształcie serca, zlokalizowany w zakolu Łyny u podnóża Wzgórza Zamkowego

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

W 2020 r. dla terenu Bartoszyce wydano 5 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 9 decyzji o warunkach zabudowy.

Tabela 50 Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy wydane w latach 2015-2020 dla terenu Bartoszyce

	Jednostka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020.r
decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	szt.	8	2	2	4	1	5
decyzje o warunkach zabudowy ogółem w tym:	szt.	13	17	23	16	9	9
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	szt.	1	2	2	7	3	4
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	szt.	8	7	9	7	1	1
decyzje dotyczące zabudowy usługowej	szt.	2	3	3	2	1	2
decyzje dotyczące innej zabudowy	szt.	2	5	9	0	4	2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

8. Bezpieczeństwo publiczne

8.1 Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa

Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej. Bartoszyce dbając o bezpieczeństwo i spokój mieszkańców realizują zadania poprzez działania następujących instytucji: Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotnicze Straże Pożarne (OSP), Straż Miejska.

Straż pożarna

Na terenie miasta funkcjonuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach. Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należą:

- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności.

Na terenie powiatu bartoszyckiego funkcjonuje 10 jednostek OSP oraz jednostka Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, które są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ponadto w powiecie funkcjonuje 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych niewłączonych do KSRG.

Na terenie miasta Bartoszyce funkcjonują 2 jednostki włączone do KSR-G tj: Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach, Jednostka Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej oraz 1 OSP z miasta Bartoszyce spoza KSR-G.

W 2020 r. jednostki Państwowej Straży Pożarnej brały udział 586 działaniach ratowniczo-gaśniczych tj. 91 pożarach, 469 miejscowych zagrożeniach oraz w 26 alarmach fałszywych, natomiast jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych 465 razy. Ogólna liczba zdarzeń obsługiwanych przez Stanowisko Kierowania Komendanta Powiatowego PSP w Bartoszycach w 2020 r. wyniosła 863 zdarzenia. W porównaniu do roku 2019 nastąpił spadek ilości pożarów o 97, w tym w mieście Bartoszyce o 20 pożarów. W 2020 r. odnotowano wzrost ogólnej ilości miejscowych zagrożeń, czyli działań związanych z usuwaniem klęsk żywiołowych, awarii, katastrof technicznych, ekologicznych, wypadków drogowych, których było więcej o 259, w tym w mieście Bartoszyce wzrost o 12.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie udziału jednostek straży pożarnej w działaniach ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatu bartoszyckiego w 2020.

Tabela 51 Udział jednostek w działaniach jednostek OSP i JWOP w 2020 roku.

Rodzaj działania	Ochotnicze Straże Pożarne	Jednostka Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej	Ilość zdarzeń ogółem
Pożary	120	25	145
Miejscowe zagrożenie	238	41	279
Fałszywe alarmy	16	6	22
ogółem	374	72	446

Źródło: KP PSP Bartoszyce

W lata 2017-2020 KP PSP w Bartoszycach otrzymała z budżetu miasta Bartoszyce łącznie 25 000,00 zł. W 2017 roku – 20 000,00 zł z przeznaczeniem na remont pomieszczeń w budynku Komendy Powiatowej PSP, natomiast w 2020 r. – 5000,00 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie „lekkiego” samochodu operacyjnego dla Komendy Powiatowej PSP w Bartoszycach.

Główne wydatki Komendy Powiatowej PSP w Bartoszycach w dziedzinie pożarnictwa to:

- ✓ budowa budynku zaplecza techniczno-magazynowego na terenie Komendy Powiatowej PSP w Bartoszycach,
- ✓ wyposażenie specjalne indywidualnego i zbiorowego użytku, odzież ochronna w tym: ubrania, rękawice i buty specjalne, odzież termoaktywna, ubrania koszarowe, hełmy, środki związane z przeciwdziałaniem COVID-19,
- ✓ zakup „lekkiego” samochodu z napędem 4x4,
- ✓ doposażenie specjalistycznej grupy ratownictwa wodno-nurkowego działającej przy Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej w Bartoszycach,
- ✓ zakup umundurowania dla funkcjonariuszy,
- ✓ doposażenie toreb medycznych.

Powiatowa Komenda Policji w Bartoszycach

Sprawą bezpieczeństwa na terenie miasta zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Bartoszycach. Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990r. o Policji należy inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

Od ponad 4 lat na terenie całego kraju funkcjonuje aplikacja pod nazwą Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa. Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa cieszy się popularnością wśród mieszkańców powiatu bartoszyckiego. To narzędzie, które zachęca ludzi do reagowania na różnego rodzaju zagrożenia. Aktywność i zaangażowanie społeczeństwa oraz szybka i skuteczna reakcja funkcjonariuszy powodują, że czujemy się bezpieczniej. Od początku funkcjonowania mapy najwięcej zgłoszeń dotyczyło: przekraczania dozwolonej prędkości, spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, nieprawidłowego parkowania pojazdów.

Policja podejmuje także różne działania wspierające rodziców w procesie wychowawczym i organizuje spotkania z rodzicami i nauczycielami. Policyjni profilaktycy, wspierani przez dzielnicowych, prowadzą różnego rodzaju działania, w trakcie których przestrzegają mieszkańców przed zagrożeniami ze strony przestępców, na przykład działających tzw. „metodą na wnuczka”. Ponadto inicjuje działania edukacyjne w zakresie bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym w przedszkolach i szkołach.

Tabela 52 Rodzaje i ilość interwencji w mieście Bartoszyce w latach 2019-2020

Rodzaje i ilość interwencji	2019		2020	
	publiczne	domowe	publiczne	domowe
	3802	507	4612	487
Liczba wypadków i kolizji	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje
	11	265	13	231

Źródło: KPP w Bartoszycach

Tabela 53 Wykrywalność przestępstw w powiecie bartoszyckim w latach 2018- 2020

	2018	2019	2020
Wykrywalność przestępstw	76,9	78,3	74,7

Źródło: KPP w Bartoszycach

Straż Miejska

Straż Miejska jest komórką organizacyjną Urzędu Miasta w Bartoszycach, która dba o zapewnienie porządku, czystości i bezpieczeństwa w mieście. Realizując zadania ustawowe zawarte w ustawie o Strażach Miejsko-Gminnych z dnia 29 sierpnia 1997 roku Straż Miejska w Bartoszycach zrealizowała w 2020 roku następujące działania:

- a) ujawniła 1115 wszystkich wykroczeń / porządkowo-drogowych/,
- b) zastosowała wobec 940 sprawców wykroczeń formę pouczenia w oparciu o art. 41 Kodeksu Wykroczeń,
- c) 169 osób zostało ukaranych mandatami karnymi za popełnione wykroczenia – na kwotę 17050 zł,

- d) skierowano 6 wniosków do Sądu Rejonowego w Bartoszycach o ukaranie osób, które popełniły wykroczenia i odmówiły przyjęcia mandatu karnego,
- e) przeprowadziła 88 kontroli handlu na bazarze miejskim,
- f) Monitorowała miejsca przebywania osób bezdomnych w zimie oraz miesiącach letnich z pracownikami MOPS w Bartoszycach.

Monitoring wizyjny

W części miasta funkcjonuje system monitoringu miejskiego wybudowanego na zlecenie Urzędu Miasta w Bartoszycach. Monitoringiem są objęte tereny wymagające wzmożonego nadzoru z uwagi na sposób zagospodarowania i użytkowania tj. tereny zieleni, aleje piesze, targowisko, tereny rekreacyjne. System monitoringu wymaga dalszej rozbudowy w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa i ładu publicznego. Wg stanu na 2020 r. monitoring wizyjny obejmuje 19 punktów tj.:

1. PK 1 swoim zasięgiem obejmuje Plac Konstytucji 3 Maja od strony Hotelu Bartis (deptak, część ulicy Kętrzyńskiej oraz część ulicy Bema),
2. PK 2 swoim zasięgiem obejmuje Plac Konstytucji 3 Maja od strony Bramy Lidzbarskiej część ulicy Mazurskiej oraz część ulicy Kopernika,
3. PK 3 swoim zasięgiem obejmuje Plac Bohaterów Westerplatte, ulicę Kopernika,
4. PK 4 swoim zasięgiem obejmuje sygnalizację świetlną skrzyżowanie ulic Bohaterów Warszawy, Poniatowskiego, część ulicy Warszawskiej, część Placu Bohaterów Westerplatte,
5. PK 5 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Bema, Paderewskiego, Bohaterów Warszawy,
6. PK 6 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Kętrzyńską od strony Domu Usług, deptak, część ulicy Kętrzyńskiej A, oraz część ulicy Młynarskiej,
7. PK 7 swoim zasięgiem obejmuje targowisko miejskie, korty, część ulicy Kętrzyńskiej i ulicę Kętrzyńską A, oraz część ulicy Młynarskiej ,
8. PK 8 swoim zasięgiem obejmuje część ulicy Bohaterów Warszawy, GCI, parking,
9. PK 9 swoim zasięgiem obejmuje Rondo Gdańska – Bema, NETTO, ulicę Gdańską, oraz ulicę Bema wyjazd z miasta w kierunku Bezledy,
10. PK 10 swoim zasięgiem obejmuje Rondo Solidarności, ulicę 11 Listopada, ulicę Lipowa,
11. PK 11 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Monte Cassino, Ogród Jordanowski, korty,
12. PK 12 swoim zasięgiem obejmuje ulica Andersa, ulica Warszawską (wyjazd z miasta w kierunku Olsztyna),
13. PK 13 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Sikorskiego (wyłączona),
14. PK 14 swoim zasięgiem obejmuje Przystań Kajakową,
15. PK 15 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Żeromskiego, Nowowiejskiego,
16. PK 16 swoim zasięgiem obejmuje Parking Urzędu Miasta,
17. PK 17 swoim zasięgiem obejmuje Dworzec PKS,
18. PK 18 swoim zasięgiem obejmuje ulicę Wyszyńskiego,
19. PK 19 swoim zasięgiem obejmuje Kąpielisko Miejskie.

Operator – Urząd Miasta w Bartoszycach ściśle współpracuje z patrolami straży miejskiej i oficerami dyżurnymi miejscowej policji w zakresie bieżącego przekazywania informacji o stwierdzanych czynach zabronionych.

Bezpieczeństwo publiczne a epidemia COVID-19 w Bartoszycach w 2020 r.

Gmina miejska Bartoszyce od początku trwania pandemii wirusa SARS-CoV-2 (od marca 2020 r.), podejmowała czynny udział w zapobieganiu, przeciwdziałaniu i zwalczaniu COVID-19.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach, działając w imieniu Miasta, pozyskał środki na realizację projektu „STOP COVID-19 - realizacja na terenie miasta Bartoszyce działań w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19 na rzecz podmiotów i pracowników świadczących usługi wspierające oraz osób z nich korzystających”. Przedsięwzięcie zostało dofinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2014-2020.

Głównym celem projektu była „minimalizacja rozprzestrzenienia się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz zwalczanie jej skutków na terenie miasta Bartoszyce poprzez realizację działań oraz wsparcie instytucji, placówek wsparcia dziennego, ich personelu i osób objętych zabezpieczeniem w specjalistyczny sprzęt oraz środki ochrony 85 pracowników dwóch instytucji (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy) i dwóch organizacji pozarządowych (Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża, Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy

Społecznej), jak również 102 osób wymagających ich wsparcia (seniorzy, osoby z zaburzeniami psychicznymi i osoby bezdomne). W ramach przedsięwzięcia zakupiono:

- środki i materiały ochrony osobistej dla uczestników Dziennego Domu „Senior+” i jego pracowników oraz personelu realizującego specjalistyczne usługi opiekuńcze, pracowników socjalnych i asystentów rodziny zatrudnionych w MOPS;
- środki i materiały ochrony osobistej dla uczestników zajęć i personelu ŚDS w Bartoszycach;
- środki i materiały ochrony osobistej dla organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne w zakresie pomocy społecznej, w tym usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (ZR PKPS, OR PCK) i Schronisku dla Osób Bezdomnych (ZR PKPS);
- sprzęt i środki zabezpieczające uczestników i pracowników placówek realizujących usługi wspierające (MOPS i ŚDS) i organizacji pozarządowej (ZR PKPS);
- urządzenia o charakterze bakteriobójczym i dezynfekcyjnym (MOPS, ŚDS, ZR PKPS);
- artykuły do bezpiecznej dystrybucji posiłków dla osób objętych usługami wspierającymi.

Łączna wartość projektu wyniosła 150 496,18 zł, w tym dofinansowanie 142 912,18 zł oraz wkład własny – 7 584,00 zł.

8.2 Uwarunkowania wynikające z położenia, w tym zagrożenia naturalne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce przyjęte Uchwałą nr IX/43/2015 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 23 kwietnia 2015 r. określa obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Na terenie miasta Bartoszyce występują obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego, zidentyfikowane i przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego, dostępne dla Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Na terenie miasta wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, zlokalizowane wzdłuż Łyny i Suszycy.

Bartoszyce należą do miast o największym zintegrowanym ryzyku powodziowym w Zlewni Planistycznej Łyny i Węgrołapy. Ryzyko dotyczy zdrowia i życia ludzi (kategoria ryzyka powodziowego - 3) oraz działalności gospodarczej (3)³⁴.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych

Na terenie miasta Bartoszyce istnieją osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania osuwisk. Są one skupione głównie wzdłuż brzegów Łyny i są skutkiem działania erozji. Dominuje erozja boczna, polegająca na rozmywaniu i podcinaniu brzegów koryta rzecznoego przez wodę płynącą. Łyna na wysokości Bartoszyce tworzy liczne meandry w obrębie których podcina brzegi wklęsłe. W związku z tym okresowo w obrębie brzegów wklęsłych występują osuwiska.

Na zboczach dolin rzecznych, w miejscach źródliskowych wypływów wód podziemnych rozwijają się charakterystyczne strome formy: msze i leje źródłowe. Są one wynikiem źródlanej erozji wstecznej, która powoduje powstawanie dolin na terenach wysoczyznowych.³⁵

Tereny zamknięte

Na terenie Miasta Bartoszyce znajdują się tereny zamknięte i strefy ochronne:

- 1) obiekty wojskowe 20-tej Bartoszyckiej Brygady Zmechanizowanej im. Hetmana Wincentego Gosiewskiego, zlokalizowane w południowo-zachodniej części Miasta przy ul. Wojska Polskiego i Andersa,
- 2) teren linii kolejowej przebiegającej przez miasto,
- 3) teren Aresztu Śledczego przy ul. Warszawskiej 5.

³⁴ Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym Dla Obszaru Dorzecza Pregoty, Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (poz.1813)

³⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Bartoszyce 2015 r

8.3 Przestępczość

Do podstawowych elementów określających poziom życia mieszkańców Miasta Bartoszyce zaliczyć należy poczucie bezpieczeństwa, które warunkowane jest istniejącymi zagrożeniami oraz efektywnością działań instytucji powołanych do niwelowania zagrożeń.

Analiza zagadnienia bezpieczeństwa obejmuje przede wszystkim kwestie związane z przestępczością w powiecie, ilością zaistniałych wypadków na drodze. W 2020 roku funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Bartoszycach interweniowali 5099 razy w tym odnotowano 4612 interwencji publicznych i 487 domowych. W porównaniu do 2019 r. nastąpił wzrost o 21,3% (3802) podjętych interwencji publicznych i o 3,9% (507) interwencji domowych.

Tabela 54 Wybrane kategorie zagrożeń dla powiatu bartoszyckiego w 2020 r.

Lp.	Rodzaj zagrożenia	Ilość zdarzeń
1	Przekraczanie dozwolonej prędkości	1559
2	Spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych	788
3	Nieprawidłowe parkowanie	130
4	Grupowanie się małoletnich zagrożonych demoralizacją	29
5	Dzkie wysypiska śmieci	115
6	Akty wandalizmu	455
7	Niewłaściwa infrastruktura drogowa	157
8	Znęcanie się nad zwierzętami	5
9	Wałęsające się bezpańskie psy	63
10	inne	191

Źródło: KPP w Bartoszycach

Wśród najczęściej popełnianych przestępstw w 2020 r. w powiecie bartoszyckim największy udział stanowiły przestępstwa kryminalne (561), kradzieże cudzej rzeczy (51) oraz kradzieże z włamaniem (43). W porównaniu do 2019 r. nastąpił ich spadek o 10,5% w przypadku przestępstw kryminalnych, 15% w przypadku kradzieży cudzej rzeczy, natomiast 2,2% w przypadku kradzieży z włamaniem. Wykrywalność przestępstw w powiecie bartoszyckim w 2020 r. wynosiła 74,7% tj. o 4,6 punktu procentowego mniej niż 2019 r.

Tabela 55 Wybrane kategorie przestępstw dla powiatu bartoszyckiego w 2020 r.

Kategoria	Przestępstwa wszczęte			Przestępstwa stwierdzone			Przestępstwa wykryte			% wykrycia		
	lata											
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kryminalne	1101	830	768	702	627	561	29	484	415	74,9	77,1	73,8
Przestępstwa rozbójnicze	5	9	5	8	8	4	7	7	4	87,5	87,5	100
Bójki i pobicia	10	9	7	4	1	5	3	1	3	75,0	100	60,0
Kradzieże z włamaniem	66	37	48	73	44	43	46	19	10	59,7	43,2	23,3
Kradzieże cudzej rzeczy	82	68	64	79	60	51	35	26	18	44,3	42,6	35,3
Kradzieże samochodów	8	2	1	8	2	1	0	1	0	0	50,0	0
Uszczerbek na zdrowiu	332	40	19	34	32	22	28	29	21	82,4	90,6	95,5
Uszkodzenie mienia	55	63	55	45	43	38	12	11	12	26,7	25,6	31,6
zabójstwa	1	-	1	2	-	1	2	-	1	100	-	100
Zgwałcenia	9	1	6	2	1	1	2	1	1	100	100	100
Ogółem	1387	1194	1127	904	923	818	699	723	612	76,9	78,3	74,7

Źródło: KPP w Bartoszycach

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

W 2020 r. na terenie miasta Bartoszyce odnotowano 13 wypadków drogowych tj. o 18,2 % (2) więcej niż 2019 r. oraz 231 kolizji drogowych tj. mniej o 12,8 % niż 2019 r.

Tabela 56 Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych w gminie miejskiej Bartoszyce

	2019 r.	2020 r.
Wypadki	11	13
Kolizje	265	231

Źródło: KPP w Bartoszycach

W latach 2019 i 2020 r. na terenie miasta Bartoszyce nie zanotowano ofiar śmiertelnych w zaistniałych wypadkach i kolizjach drogowych.

Tabela 57 Wskaźniki wypadków drogowych w gminie miejskiej Bartoszyce i powiecie bartoszyckim

Powiat bartoszycki	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców	10,4	3,5	0
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków	15,0	5,0	8,1
Wskaźnik motoryzacji (liczba sam. osobowych na 1000 mieszkańców)	580	610	0
Gmina miejska Bartoszyce	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców	4,2	0	0
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków	25,0	0	0

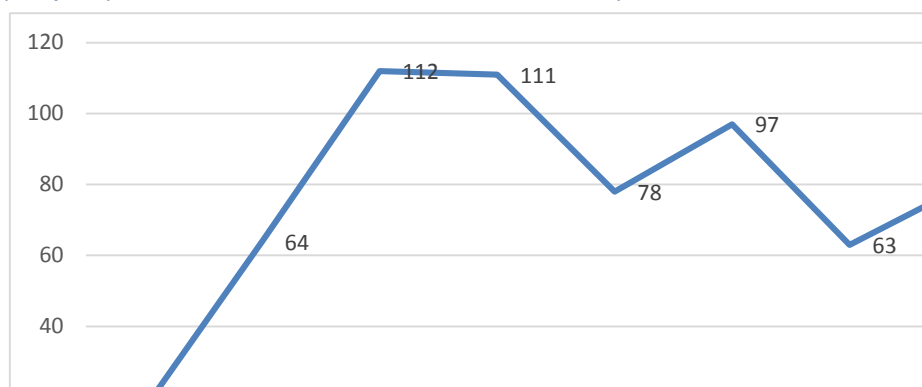
Źródło: http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl##wypadki_container

Na terenie miasta działa Zespół interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany Uchwałą Nr VIII/55/2011 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 30.06.2011 r. przez Burmistrza Bartoszyce, natomiast jego obsługę organizacyjno-techniczną zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019 - 2023 został przyjęty Uchwałą NR V/36/2019 Rady Miasta Bartoszyce w dniu 28.02.2019 r.

W 2020 r. na terenie Bartoszyce założono łącznie 73 „Niebieskie Karty”, w tym 54 wszczynające procedurę (1 karta - przez pracownika ochrony zdrowia, 1 karta - przez pracownika oświaty, 2 karty - przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 5 kart - przez pracowników socjalnych MOPS i 45 kart - przez Policję) oraz 19 ponownych, w rodzinach już objętych procedurą. Na przestrzeni roku kontynuowano również działania w 142 rodzinach objętych procedurą w latach poprzednich.

Rysunek 16 Ilość sporządzonych Niebieskich Kart w latach 2011 – 2020 w Bartoszycach

Źródło: Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za 2020 r.

Miasto Bartoszyce od wielu lat uczestniczy aktywnie w ogólnopolskiej kampanii przeciwko przemocy wobec kobiet „Biała Wstążka”. Miasto podejmuje także działania o charakterze informacyjno – edukacyjnym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

9. Polityka społeczna

9.1 Beneficjenci pomocy, struktura powodów udzielania pomocy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Bartoszyce nieposiadającą osobowości prawnej, działającą jako jednostka budżetowa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach realizuje w szczególności zadania w zakresie:

- pomocy społecznej;
- świadczeń rodzinnych;
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- dodatków mieszkaniowych,
- ustalenia i wypłaty zasiłków dla opiekunów
- realizacji Programu Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej
- oraz inne wynikające ze Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszycach, uchwał Rady Miasta Bartoszyce, Zarządzeń Burmistrza Bartoszyce oraz porozumień i umów zawartych z innymi podmiotami

W 2020 r. bezrobocie było głównym powodem przyznania przez MOPS w Bartoszycach pomocy w postaci zasiłków okresowych. Tego typu wsparcie otrzymało 418 osób (79,92% ogółu osób korzystających z pomocy). Według stanu na 31 grudnia 2020 r. stopa bezrobocia dla powiatu bartoszyckiego wynosiła 17,5 % (poziom bezrobocia jeden z najwyższych w województwie). Dla województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik ten wynosił 10,2%. Wg. danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach, na dzień 31.12.2020 r. zarejestrowanych było 3.348 mieszkańców powiatu, w tym 1.064 (tj. 31,78 %) mieszkańców Bartoszyce. Liczną grupę na terenie miasta stanowiły osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy - 940, w tym osoby długotrwale bezrobotne - 530 oraz osoby młode do 25 roku życia - 126. W 2020 r. liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o około 10,6%.

Tabela 58 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	1 441	2 755
2016	1 448	2 772
2017	1 307	2 504
2018	1 254	2 361
2019	1 253	2 205
2020	1 120	2 010

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

W Bartoszycach w 2020 r. najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną były kolejno: ubóstwo (27,1%), bezrobocie 22%, długotrwała lub ciężka choroba 18,1% i niepełnosprawność 14,9%.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

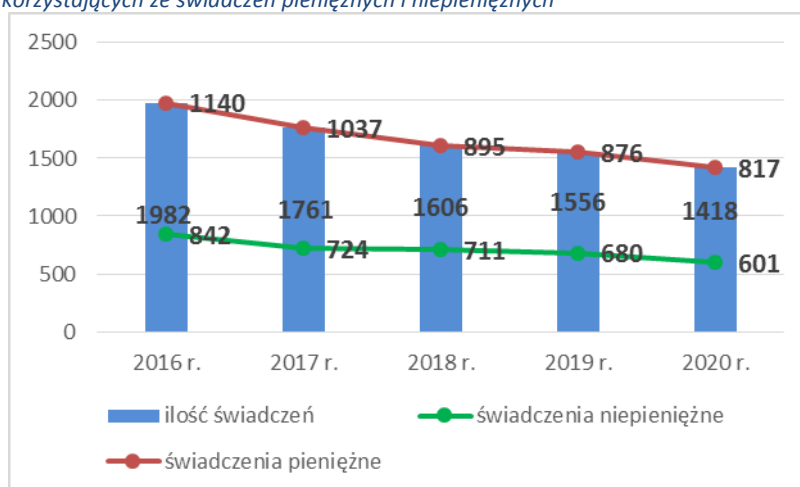
Tabela 59 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2020 roku.

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	liczba rodzin ogółem
Ubóstwo	670
Bezrobocie	544
Długotrwała lub ciężka choroba	448
Niepełnosprawność	368
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	103
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - w tym: rodziny niepełne	83
Potrzeba ochrony macierzyństwa	73
Alkoholizm	64
Bezdomność	47
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	21
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - w tym: rodziny wielodzietne	15
Sytuacja kryzysowa	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	12
Narkomania	7
Przemoc w rodzinie	2

Źródło: MOPS w Bartoszykach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Liczba osób korzystająca ze świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) oraz ilość udzielonych świadczeń na przestrzeni lat 2016-2020 systematycznie malała. W porównaniu do 2016r. ilość udzielonych świadczeń zmalała o 28,4%, ilość świadczeń niepieniężnych o 28,6% natomiast świadczeń pieniężnych o 28,3%.

Wykres 24 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: MOPS w Bartoszykach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

W 2020 r. w Bartoszycach 1272 osoby korzystały ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji tj. o 29,5 % mniej niż w 2015 r. i o 23,5 % mniej niż w 2019 r. Spadek liczby korzystających ze świadczeń zanotowano również w powiecie bartoszyckim (11,5% mniej niż w 2019 r.) i województwie (9,8% mniej niż w 2019 r.).

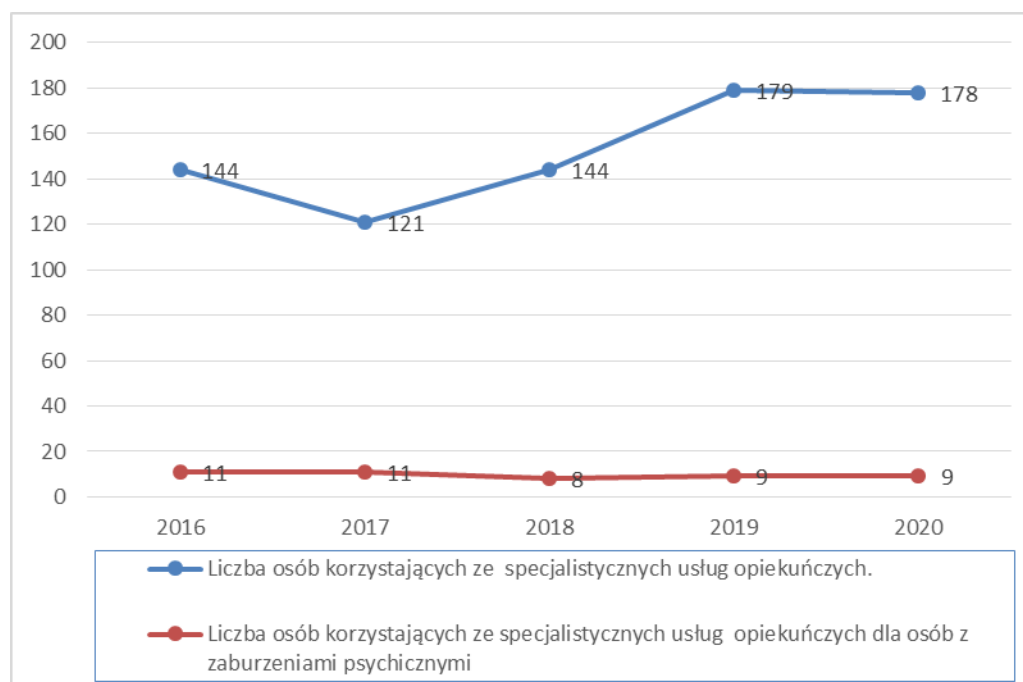
Tabela 60 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.

	Liczba świadczeniobiorców					
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Gmina miejska Bartoszyce	1803	1761	1579	1430	1399	1272
Powiat bartoszycki (średnia)	965	888	786	703	667	590
Woj. warmińsko-mazurskie (średnia)	964	876	779	710	661	596

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w 2020 r. wynosiła 178, natomiast na przestrzeni lat 2016-2019 wahała się od 121 w 2017, 144 (w latach 2016,2018) do 179 w 2019 r. Liczba korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2020 r. wynosiła-9 i zmalała w stosunku do 2016 r. o 18,1% (11 osób).

Wykres 25 Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r

W Bartoszycach w 2020 r. 1380 osób korzystało z pomocy i różnorodnego wsparcia, tj., o 16,4% mniej niż w 2019 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Tabela 61 Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w 2019 i 2020

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2019	Rok 2020
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia		
Liczba osób	1 650	1 380
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie		
Liczba osób	1 399	1 272
W tym: osoby długotrwale korzystające	852	758
Wiek 0-17	292	218
Wiek produkcyjny *	864	814
Wiek poprodukcyjny **	243	240
Liczba rodzin	1 093	1 010
Liczba osób w rodzinach	1 947	1 784
w tym: kobiety		
Ogółem	744	659
W tym: osoby długotrwale korzystające	432	385
Wiek 0-17	158	112
Wiek 18-59	407	373
Wiek 60 lat i więcej	179	174
Kontrakt socjalny		
Liczba zawartych kontraktów socjalnych -ogółem	50	32
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym -ogółem	50	32

Źródło: MOPS w Bartoszykach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat ** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

Tabela 62 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2019	Rok 2020
Zasiłek stały		
Liczba osób	278	262
Kwota świadczeń w złotych	1 548 174	1 464 012
W tym:		
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących		
Liczba osób	243	232
Kwota świadczeń w złotych	1 459 764	1 393 894

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Zasiłek stały dla osoby w rodzinie		
Liczba osób	38	34
Kwota świadczeń w złotych	88 410	70 118
Zasiłek okresowy		
Liczba osób	566	523
Kwota świadczeń w złotych	1 130 000	1 169 498
W tym:		
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia		
Liczba osób	443	418
Kwota świadczeń w złotych	1 017 274	1 044 089
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby		
Liczba osób	53	35
Kwota świadczeń w złotych	36 659	32 191
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności		
Liczba osób	88	70
Kwota świadczeń w złotych	41 311	45 807
Zasiłek celowy ogółem		
Liczba osób	519	517
Kwota świadczeń w złotych	340 590	505 800
W tym		
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego "posiłek w szkole i w domu"		
Liczba osób	294	374
Kwota świadczeń w złotych	236 940	412 330

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Wysokość wypłaconych świadczeń wychowawczych w Bartoszycach w 2020 r. wynosiła 21,4 mln zł i była wyższa niż w 2019 r. o 29,7% i aż o 68,3% niż w 2017 r.

Tabela 63 Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń.

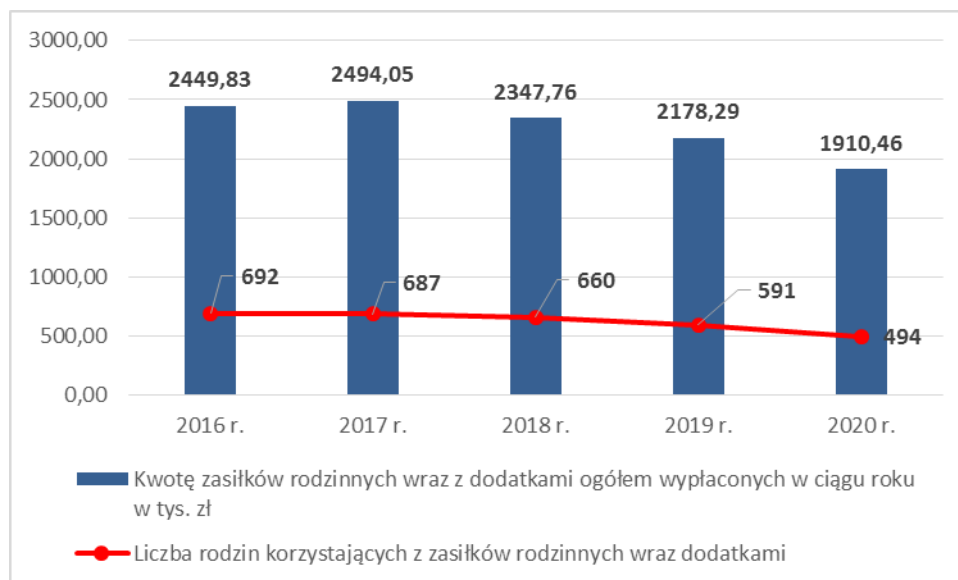
Rok	Wydatki
2017	12 743 636,00 zł
2018	12 049 872,00 zł
2019	16 533 239,00 zł
2020	21 446 288,00 zł

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Kwota zasiłków rodzinnych wypłacona mieszkańcom gminy miejskiej Bartoszyce w 2020 r. wyniosła 1 910 456,52 zł. Od 2016 r. wartość wypłaconych zasiłków zmalała o 22%. Zmniejszyła się również liczba rodzin korzystających z zasiłków, w 2020 r. wynosiła 494 rodziny (mniej o 28,6% w porównaniu z 2016 r.).

Wykres 26 Zasiłki rodzinne ogółem (w tys. zł) oraz liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Świadczenia opiekuńcze udzielone mieszkańcom Bartoszyc w latach 2016-2020 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 64 Świadczenia opiekuńcze

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń/ Liczba świadczeń	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	PLN	1 327 581,00	1 226 601,00	1 266 545,00	1 510 507,00	1 653 329,00
	Szt.	8 677	8 017	8 015	7 980	7 661
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	PLN	335 223,00	279 072,00	285 273,00	340 427,00	362 395,00
	Szt.	2 191	1 824	1 806	1 803	1 679
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	PLN	626 382,00	592 875,00	619 672,00	737 392,00	786 332,00
	Szt.	4 094	3 875	3 922	3 894	3 644
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	PLN	11 934,00	7 956,00	5 697,00	6 828,00	7 770,00
	Szt.	78	52	36	36	36

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń/ Liczba świadczeń	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. rok się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	PLN	354 042,00	346 698,00	355 903,00	425 860,00	496 832,00
	Szt.	2 314	2 266	2 251	2 247	2 302
Świadczenie pielęgnacyjne	PLN	1 272 176,00	1 411 901,00	1 542 526,00	1 653 696,00	2 200 013,00
	Szt.	980	1 009	1 056	1 049	1 209
Specjalny zasiłek opiekuńczy	PLN	149 179,00	229 144,00	239 123,00	299 744,00	228 722,00
	Szt.	291	445	453	486	370
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	PLN	2 748 936,00	2 867 646,00	3 048 194,00	3 463 947,00	4 082 064,00
	Szt.	9948	9471	9524	9515	9240

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Świadczenie alimentacyjne w 2020 r. pobierane było przez 211 osób. Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynosiła 1 067 153 zł. W porównaniu do 2016r. zmniejszyła się zarówno liczba korzystających ze świadczeń alimentacyjnych (o 25,4%) jak i ogólna kwota wypłaconych świadczeń (o 19,2 %).

Tabela 65 Świadczenia alimentacyjne w poszczególnych latach [w zł].

	Kwota				
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	283	266	253	230	211
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	1 320 488	1 267 638	1 218 880	1 129 615	1 067 153

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Inne rodzaje pomocy i świadczeń przedstawia poniższa tabela.

Tabela 66 Inne rodzaje pomocy i świadczeń

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2019	Rok 2020	Prognoza 2021
DODATKI MIESZKANIOWE			
Liczba gospodarstw domowych	507	443	531
Kwota świadczeń w złotych	684 682	615 795	738 954
DODATKI ENERGETYCZNE			
Liczba gospodarstw domowych	106	98	116
Kwota świadczeń w złotych	11 387	9 410	9 410

Źródło: MOPS w Bartoszycach, Ocena zasobów pomocy społecznej za 2020 r.

Karta dużej rodziny

W gminie miejskiej Bartoszyce zadania wynikające z Ustawy o Karcie Dużej Rodziny realizuje Urząd Miasta w Bartoszycach. Jest to zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. W 2020 r. w ramach prowadzonych postępowań wydano 540 kart dla 160 rodzin tj o 44,9 % mniej niż w 2019 r. (wydano 981 kart dla 307 rodzin).

Pomoc osobom niepełnosprawnym

Wyrównywanie szans i zmniejszanie barier w tym architektonicznych i transportowych, a tym samym niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym, a szczególnie dzieciom i młodzieży jest kolejnym działaniem podejmowanym przez gminę miejską Bartoszyce na rzecz osób potrzebujących wsparcia.

Organizacja kompleksowej pracy z rodziną możliwa jest m.in. w oparciu o współpracę z organizacjami pozarządowymi – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach jest realizatorem Programu Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej, w ramach którego organizowane jest wsparcie dla organizacji i stowarzyszeń działających w obszarze pomocy społecznej. Wśród organizacji, które na przestrzeni 2020 r. prowadziły aktywną, wielokierunkową działalność, jest Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych. Stowarzyszenie, w ramach swojej działalności statutowej, wspiera osoby niepełnosprawne i ich bliskich, działa na rzecz dzieci, młodzieży i osób dorosłych. SION posiada status organizacji pożytku publicznego, której celem jest, m.in.: tworzenie warunków rehabilitacji i rewalidacji osób niepełnosprawnych, wychowywanie integracyjne osób sprawnych z dziećmi niepełnosprawnymi, samopomocowa działalność informacyjna na temat możliwości leczenia i usprawniania osób niepełnosprawnych, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu zawodu i znalezieniu pracy, wspieranie członków Stowarzyszenia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych. Wśród najważniejszych działań realizowanych przez SION w 2020 r. można wymienić:

- 1) projekt, pn: „Centrum Wsparcia Osób Niepełnosprawnych”, realizowany ramach konkursu 1/2018 „Szansa-Rozwój-Niezależność” o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w okresie od 01.04.2019 r. do 31.03.2022 r., który oferuje m.in.: zajęcia rehabilitacyjne, logopedyczne i neurologopedyczne, poradnictwo psychologiczne, hydroterapię, grupową terapię zajęciową, zajęcia integracji sensorycznej oraz indywidualne zajęcia terapeutyczne dla osób z autyzmem i zespołem Aspergera. Kwota dofinansowania PFRON w 2020 r. - 445.563,36 zł, środki własne - 23 451,00 zł.
- 2) projekt pn.: „Droga ku zatrudnieniu”, realizowany w ramach konkursu 1/2019 - kierunek pomocy: wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób w okresie od 01.04.2019 r. do 31.03.2022 r., w ramach którego oferowane są: indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym, warsztaty z zakresu nabywania umiejętności i kompetencji zawodowych i społecznych, wsparcie trenerów pracy, kursy zawodowe, staż dla 6 beneficjentów - 5 osób podjęło zatrudnienie. Kwota dofinansowania PFRON w 2020 r. - 263.462,46 zł, środki własne - 29.274,00 zł.
- 3) zadanie publiczne dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego: „Zgadnij kim jesteś?” W ramach projektu, realizowanego w październiku 2020 r., zorganizowano sesje fotograficzne uczestników. Przed sesją fotograficzną uczestnicy projektu zostali poddani charakteryzacji, która odzwierciedlała ich wymarzony zawód, określony podczas sesji psychologiczno-coachingowych. Ze względu na sytuację związaną z pandemią koronawirusa, efektów projektu i sesji fotograficznych nie udało się zaprezentować na uroczystej gali. Kwota dofinansowania - 7.880,00 zł, wkład własny rzeczowy - 1.050,00 zł.
- 4) projekt pn.: „Czas na zmiany”, dofinansowany przez Województwo Warmińsko-Mazurskie, realizowany od 01.10.2020 r. do 31.12.2020 r., w ramach którego zorganizowano indywidualne spotkania z dietetykiem. Kwota dofinansowania - 8.300,00 zł, środki własne - 450,00 zł.
- 5) projekt dofinansowany przez PFRON pn.: „Bezpieczne WTZ i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami”, w ramach którego zakupiono środki ochrony osobistej dla pracowników placówek działających przy Stowarzyszeniu, zaangażowanych w bezpośrednią pracę z osobami niepełnosprawnymi oraz środki dezynfekcyjne i wyposażenie potrzebne do ich stosowania. Łączna kwota dofinansowania - 21.168,00 zł.
- 6) trzy projekty dofinansowane przez Urząd Miasta Bartoszyce, realizowane w II pół. 2020 r. („Szansa-Sukces-Niezależność”, „Klub przyjaciół dzieci i młodzieży” oraz „Trening pracy”), w ramach których oferowano m.in.: zajęcia rehabilitacyjne, zajęcia terapeutyczne dla osób z zaburzeniami autystycznymi i zespołem Aspergera, zajęcia socjoterapeutyczne, terapię i poradnictwo psychologiczne, warsztaty powertex i teatroterapii oraz warsztaty z zakresu obsługi maszyn pralniczych i profesjonalnej obsługi biura. Łączna kwota dofinansowania - 52.320,00 zł, środki własne - 8.000,00 zł.

Przy Stowarzyszeniu funkcjonuje Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, z oferty której w 2020 r. skorzystało 86 osób. SION prowadzi również Warsztaty Terapii Zajęciowej, do których uczęszczało 30 osób. Zadania WTZ realizowane były w oparciu o 6 pracowni: artystyczną, krawiecką, komputerową, gospodarstwa domowego, modelarską, zaradności osobistej oraz treningu ekonomicznego. Działalność Warsztatów w 90% dofinansowana została ze środków PFRON (614.880,00 zł), a w pozostałych 10% - ze środków Starostwa Powiatowego w Bartoszycach (68.320,00 zł).

Ważną częścią działalności SION jest prowadzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, który zapewnia 27 miejsc pracy, przystosowanych do indywidualnych możliwości osób niepełnosprawnych. W Zakładzie działają pracownice: usług pralniczych, pielęgnacji terenów zielonych, usług porządkowych, małej gastronomii, rękodzieła artystycznego i małej poligrafii, które oferują swoje usługi odpłatnie. Działalność Zakładu była dofinansowana przez PFRON (675.000,00 zł), Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (27.200,00 zł) oraz w ramach środków własnych (3.000,00 zł). Stowarzyszenie zatrudnia w ZAZ 38 osób, w tym 27 osób niepełnosprawnych.

W 2020 r. Miasto Bartoszyce udzieliło pomocy finansowej uczniom w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022. Wyżej wymienioną pomoc udzielono uczniom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczającym w roku szkolnym 2020/2021. Z tej formy pomocy skorzystało 76 uczniów, w tym 36 uczniów szkół ponadpodstawowych i 40 uczniów SOSW w Bartoszycach. Na realizację tego zadania przekazano z budżetu państwa środki finansowe w kwocie 29 255,00 zł.

Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc świadczona przez placówki wsparcia dziennego.

Dzienny Dom „Senior+” (placówka wsparcia dziennego) działa w strukturze MOPS jako wyodrębniona wewnętrzna komórka organizacyjna. Dom, w nowej formule, został uruchomiony w 2015 r. - powstał w efekcie przekształcenia funkcjonującego wcześniej Domu Dziennego Pobytu (zgodnie z uchwałą Nr XVII/99/2015 Rady Miasta z dnia 30.12.2015 r., w brzmieniu nadanym uchwałą Nr XXI/144/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 23 stycznia 2020 r.) w Bartoszycach, przy ul. Pieniężnego 10A. Oferta merytoryczna Placówki skierowana jest do osób starszych, w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo. Posiada ona 25 miejsc normatywnych i funkcjonuje w dni powszednie, od poniedziałku do piątku, przez co najmniej 8 godzin dziennie. Dom zapewnia wsparcie i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańcom gminy miejskiej Bartoszyce oraz innych gmin - pod warunkiem zawarcia odpowiednich porozumień. Aktualnie tego typu porozumienie zostało zawarte z Gminą Bartoszyce. Dom realizuje swoje zadania poprzez organizację usług: socjalnych, edukacyjnych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, aktywności ruchowej, terapii zajęciowej, aktywizujących społecznie i wolontariatu międzypokoleniowego. Na przestrzeni 2020 r. z usług Domu skorzystało łącznie 195 osób, w tym 24 osoby posiadające skierowania do Placówki oraz 171 osób - w wymiarze nieprzekraczającym 2 godziny dziennie (m.in. członkowie Klubu Seniora, Bartoszyckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz inne osoby starsze, spełniające kryteria Regulaminu Dziennego Domu „Senior+”).

Korzystanie z oferty Domu dla osób posiadających skierowania jest częściowo odpłatne. Wysokość opłat za pobyt ustalana jest w drodze indywidualnych decyzji administracyjnych, na zasadach określonych przez Radę Miasta Bartoszyce. W ramach Placówki, funkcjonuje również prężnie działający Klub Seniora, który na dzień 31.12.2020 liczył 149 osób.

Dzienny Dom „Senior+” prowadzi także działalność usługową w zakresie:

- usług obiadowych, z których korzystają m.in. osoby objęte usługami opiekuńczymi, osoby bezdomne oraz uczestnicy zajęć Dziennego Domu „Senior+” i Środowiskowego Domu Samopomocy.
- usług pralniczych, realizowanych na rzecz osób obłożnie chorych, objętych usługami opiekuńczymi, Schroniska dla Osób Bezdomnych, a także dla potrzeb własnej działalności.

W zasobach Gminy Miejskiej Bartoszyce nie ma placówek wsparcia całodobowego np. domu pomocy społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bartoszycach. Środowiskowy Dom Samopomocy powstał w kwietniu 1997 roku i jest placówką wsparcia dziennego. Dom funkcjonował w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do 31.12.2019 r., zgodnie z wymogami ustawy o pomocy społecznej

od 01.01.2020 roku został wyłączony ze struktur MOPS i funkcjonuje jako samodzielna jednostka organizacyjna w Bartoszycach przy ul. Pieniężnego 10 A. Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, niepełnoprawnych intelektualnie oraz osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych sprzężonych z innymi chorobami, które nie wymagają leczenia szpitalnego bądź opieki stacjonarnej. Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia wsparcie uczestnikom w szczególności w zakresie aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej, w miarę możliwości przy współudziale najbliższej rodziny i opiekunów. Dom świadczy usługi zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. nr 238 poz. 1586 ze zm.) w postaci indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i zajęć z zakresu kształtowania umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Zakres usług jest dostosowany do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych poszczególnych uczestników. Placówka obejmowała swoimi usługami również sąsiadujące gminy. Dom funkcjonuje na powierzchni 693,56 m², przez 5 dni w tygodniu, w godzinach od 7.30 do 15.30 i posiada aktualnie, zgodnie z planem rozwojowym, 55 miejsc. Na przestrzeni 2020 r. z usług Domu skorzystały 56 osób, w tym 10 – zamieszkujących sąsiednie gminy.

Dom Pomocy Społecznej w Bartoszycach przy ul. Bohaterów Monte Casino 4. jest jednostką realizującą zadania własne powiatu bartoszyckiego, dotyczące prowadzenia i rozwoju infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach. Dom Pomocy Społecznej w Bartoszycach przeznaczony jest dla 70 osób w podeszłym wieku i osób przewlekłe i somatycznie chorych. Świadczenia zdrowotne dla Mieszkańców dostępne są w ramach powszechnego systemu opieki zdrowotnej. Przyjęcie do Domu Pomocy Społecznej w Bartoszycach następuje na podstawie decyzji o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach. Usługi opiekuńcze świadczone są przez wykwalifikowany personel - opiekunki, pokojowe, pielęgniarki pracujące w systemie zmianowym. W Domu funkcjonuje zespół opiekuńczo-terapeutyczny, który realizuje programy indywidualnego wsparcia opracowane dla każdego Mieszkańca w zakresie usług opiekuńczo – zdrowotnych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych oraz socjalnych.

„Program Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej”

Organizacja kompleksowej pracy z rodziną możliwa jest m.in. w oparciu o współpracę z organizacjami pozarządowymi - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach jest realizatorem Programu Miejskiego Centrum Organizacji Pozarządowych Pomocy Społecznej, w ramach którego organizowane jest wsparcie dla organizacji i stowarzyszeń działających w obszarze pomocy społecznej. W 2020 r. uczestniczyło w nim 12 organizacji, z których 5 miało swoją siedzibę w kompleksie budynków administrowanych przez Ośrodek. Na przestrzeni roku organizacje wspierały pracę MOPS w zakresie m.in. realizacji usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i noclegowych; zaopatrzenia w żywność, odzież i sprzęt gospodarstwa domowego oraz działań projektowych skierowanych na zaspokajanie potrzeb osób, rodzin, grup, czy też środowisk społecznych.

Wśród organizacji, które na przestrzeni 2020 r. prowadziły aktywną, wielokierunkową działalność, należy wymienić:

- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Bartoszycach
- Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych (SION) w Bartoszycach
- Polski Związek Niewidomych Koło w Bartoszycach
- Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bartoszycach

W gminie miejskiej Bartoszyce działania na rzecz osób bezdomnych realizowane były przez Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bartoszycach w ramach umowy pokonkursowej, zawartej z gminą miejską Bartoszyce, na realizację zadania publicznego: „Zapewnienie tymczasowego schronienia poprzez prowadzenie Schroniska dla Osób Bezdomnych oraz realizację usług kąpielowych i indywidualnej dezynsekcji”, która obowiązuje od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2021 r. Zgodnie z warunkami konkursu, MOPS odpowiada za rozliczenia kosztów funkcjonowania Schroniska oraz kontakty z pozostałymi gminami z terenu Powiatu Bartoszyckiego, kierującymi osoby bezdomne do Placówki.

Schronisko posiada 45 miejsc i jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2020 r. ze schronienia skorzystało 46 osób - 40 mężczyzn i 6 kobiet (w 2019 r. - 56 osób, w tym 50

mężczyzn i 6 kobiet), w tym 25 osób niepełnosprawnych, którym udzielono łącznie 5.574 noclegi (w 2019 r. - 6.968 noclegów). Wykorzystanie miejsc noclegowych na przestrzeni roku przedstawiało się następująco:

- Gmina Miejska Bartoszyce - 3.493 noclegi (30 osób),
- Gmina Bartoszyce - 1.920 noclegów (12 osób),
- Miasto Górowo Iławeckie - 117 noclegów (2 osoby),
- Gmina Górowo Iławeckie - 5 noclegów (1 osoba),
- Gmina i Miasto Bisztynek - 39 noclegów (1 osoba).

W 2020 r. koszty zatrudnienia kadry oraz utrzymania obiektu wyniosły 403.135,59 zł (w 2019 r. - 364.311 zł).

Szczegółowe informacje dotyczące: liczby placówek w podziale na typ i instytucje prowadzące, liczbę miejsc, liczbę osób korzystających z placówek, wskaźnik nasycenia usługami w postaci środowiskowych domów samopomocy, mieszkań chronionych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 67 Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2019	Rok 2020
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM		
Liczba miejsc w placówkach ogółem	X	125
Liczba osób korzystających	X	127
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	X	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	X	1
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	X	41
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	X	2 310 733
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY		
Liczba miejsc w placówkach ogółem	55	55
Liczba osób korzystających	63	56
Liczba osób umieszczonych	8	3
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	16
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	1 092 684	1 152 094
DZIENNE DOMY POMOCY		
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	25
Liczba osób korzystających	29	24
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	18
Roczny koszt prowadzenia	772 380	799 004

SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH i SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI		
Liczba miejsc w placówkach ogółem	X	45
Liczba osób korzystających	X	47
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	X	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	X	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	X	359 635
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM		
Liczba miejsc w placówkach ogółem	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	1 628	2 039

Źródło: MOPS w Bartoszycach

Na terenie gminy miejskiej Bartoszyce ponad 100 organizacji pozarządowych działa w obszarze włączenia społecznego.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych w gminach i umożliwiła tworzenie grup roboczych. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Żandarmerii Wojskowej, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji, Szpitala Powiatowego, organizacji pozarządowych, oświaty i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wszystkie rodziny objęte procedurą Niebieskiej Karty są systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji. Wspólne odwiedziny w środowiskach mają na celu sprawdzenie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ustalonych form pomocy. Przedstawiciele oświaty wchodzący w skład Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzą pracę pedagogiczną z pedagogami szkół do których uczęszczają dzieci z rodzin dotkniętych przemocą, udzielają również porad rodzicom. Ponadto jest zorganizowana pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Na dzień 31.12.2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 63 pracowników, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy - 57,57 etatu

Struktura wykształcenia zatrudnionych na dzień 31.12.2020 r. w Ośrodku pracowników przedstawiało się następująco: wyższe - 44 osoby, w tym studia podyplomowe - 7 osób, policealne - 4 osoby, średnie - 10 osób, zawodowe - 4 osoby, podstawowe - 1 osoba. Ponadto 4 pracowników posiada specjalizacje kierunkowe w zakresie organizacji pomocy społecznej, 5 osób specjalizacje I^o w zawodzie pracownik socjalny oraz 1 osoba specjalizację II° w zawodzie pracownik socjalny.

Aktywność projektowo-konkursowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W 2020 r. aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w 2020 r. polegała na realizacji projektów, zadań i programów ostonowych współfinansowanych ze środków zewnętrznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach zrealizował następujące projekty:

- **„Bądź aktywny” - rozwój usług społecznych szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej**, Projekt był realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Integracji Osób Niepełnosprawnych (SION) w Bartoszycach (okres realizacji projektu 2017-2020) Projekt był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne; Działanie 11.2 „Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym”; Poddziałanie 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym - projekty konkursowe. Główny cel przedsięwzięcia zakładał: „Zwiększenie aktywności społecznej w środowisku lokalnym rodzin i osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.. Jego łączna wartość, w okresie od 01.10.2017 r. do 31.12.2020 r. wyniosła 781.795,00 zł, w tym dofinansowanie 739.795,00 zł

- **„STOP COVID-19** - realizacja na terenie miasta Bartoszyce działań w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19 na rzecz podmiotów i pracowników świadczących usługi wspierające oraz osób z nich korzystających”. Łączna wartość projektu wyniosła 150.496,18 zł, w tym dofinansowanie 142.912,18 zł oraz wkład własny - 7.584,00 zł. Projekt był współfinansowany ze środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2014-2020
- **Teleopieka** – projekt realizowana przez MOPS na terenie miasta Bartoszyce od 2018 r. Odbiorcami usług teleopiekuńczych są mieszkańcy powyżej 60 roku życia, najczęściej osoby chore i mieszkające samotnie. Na przestrzeni 2020 r. z tego typu wsparcia skorzystało 30 osób.

Bartoszyckie Spotkania Artystyczne Osób Niepełnosprawnych to cykliczna integracyjno-kulturalna impreza organizowana od 1998r, w której biorą udział niepełnosprawni uczestnicy środowiskowych domów samopomocy oraz seniorzy z domów dziennego pobytu z terenu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Od 2001r. w Spotkaniach Artystycznych uczestniczą również partnerzy rosyjscy z Obwodu Kaliningradzkiego. W 2006r. do tego grona dołączyli przedstawiciele z Powiatu Verden w Niemczech, w 2007r. z Włodzimierza Wołyńskiego na Ukrainie, a w 2010r. - z Kołomyi na Ukrainie i Emmabody w Szwecji. Średnio w każdej edycji imprezy uczestniczy około 700 osób. Poszczególne wydarzenia Bartoszyckich Spotkań (m.in. prezentacje artystyczne, Integracyjny Plener Plastyki połączony z wernisażem prac, Integracyjne Warsztaty Teatralne, staże zawodowe, seminaria lub konferencje merytoryczne) mają na celu integrację, aktywizację i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz zaprezentowanie szerokiej publiczności ich dorobku artystycznego. Spotkania są szczególną imprezą organizowaną przez szeroki krąg partnerów publicznych i społecznych. Należą do nich przede wszystkim: Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych w Bartoszycach, Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bartoszycach, samorządowe jednostki organizacyjne, lokalne media i przedsiębiorcy. Ze względu na sytuację epidemiczną, w 2020 r. nie była możliwa realizacja kolejnej edycji Spotkań, zaś w 2021 r. zorganizowano jedno z wydarzeń, tj. XX Integracyjne Warsztaty Plastyki, z udziałem 12 utalentowanych artystycznie seniorów.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach w 2020 r. uczestniczył w następujących programach osłonowych:

- Program „Posiłek w szkole i w domu” , łączna wartość projektu 550.101,87 zł w tym dotacja z budżetu państwa 440.000,00 zł
- Program” Opieka 75+” – dotacja z budżetu państwa 34.161,00 zł
- Program rządowy „Dobry start” realizowany w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (łączna wartość zadania 745.860,00 zł, w tym 721.800,00 zł na wypłatę świadczeń).
- Program Czyste Powietrze (zadanie realizowane od 2020 r.)
- projekt „Bądź aktywny” - rozwój usług społecznych szansą na aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej - dofinansowanie EFS
- projekt STOP COVID-19 - dofinansowanie EFS
- Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+” - dotacja MRiPS

W 2020 r. na terenie gminy miejskiej Bartoszyce był realizowany Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 - Podprogramu 2019, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc w ramach Programu kierowana jest w szczególności do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów oraz długotrwałej choroby, niepełnosprawności lub innych

okoliczności uzasadniających trudną sytuację życiową, nie mogą zapewnić sobie i swojej rodzinie odpowiednich i pełnowartościowych produktów żywnościowych. Program realizował Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bartoszycach we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. W 2020 r. wsparciem objęto 853 osoby na rzecz których wydano łącznie 46.408 kg żywności.

Wydatki na pomoc społeczną

W 2020 r, podobnie jak w latach ubiegłych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach, prowadził swoją działalność w oparciu o środki pochodzące głównie z budżetu państwa (83,28 % - zadania zlecone i dotacje do zadań własnych), budżetu własnego gminy (15,73 %) oraz pozyskane dodatkowo z różnych źródeł zewnętrznych na działania projektowe (0,99 %).

W gminie miejskiej Bartoszyce środki finansowe na wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej w budżecie miasta Bartoszyce wyniosły w 2020 r. 41 824 612 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku 2019 wzrósł o 12% (37 342 952 zł). Na przestrzeni lat 2019-2020 najwyższa skala wzrostu w zakresie świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych dotyczyła wydatków - usługi opiekuńcze (wzrost o 6,26 %) i wynikała bezpośrednio z wzrostu stawki za godzinę usługi. Z kolei w ramach zadań zleconych o 29,37 % wzrosła dotacja na świadczenie wychowawcze, co wynikało z objęcia z dniem 1 lipca 2019 r. przedmiotowym świadczeniem również pierwszego dziecka w rodzinie.

Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Gminy Miejskiej Bartoszyce potwierdza, że czynnikami determinującymi strukturę osób korzystających z pomocy społecznej są procesy ekonomiczne, społeczne oraz demograficzne.

Struktura wieku mieszkańców w społeczności lokalnej, wskazuje na ewentualne zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach i szkołach, miejsca pracy i miejsca w instytucjach świadczących wsparcie osobom starszym.

Analiza sytuacji społecznej i demograficznej w gminie miejskiej Bartoszyce za 2020 r. potwierdza postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który determinuje kształtowanie lokalnej polityki społecznej. Zachodzące zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców miasta wymagają dostosowywania usług do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Do ważniejszych zadań z obszaru pomocy społecznej, realizowanych przez MOPS na rzecz różnorodnych grup klientów w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi (w tym wyłonionymi w trybie konkursowym) należą: usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych dla ponad 147 osób rocznie (PCK i PKPS), organizacja śniadania wielkanocnego (PCK) oraz Wigilii dla osób samotnych (PKPS), prowadzenie magazynu zaopatrzenia w naturze (PKPS), zbiórki oraz rozdawnictwo żywności i odzieży (PCK i PKPS), wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie poradnictwa, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, nowatorskich form terapii (SION, PSD, PZN), działania w obszarze reintegracji zawodowej i społecznej (SION, PKPS).

Ważnym elementem dla utrzymania dobrej kondycji psychicznej i fizycznej osób w wieku poprodukcyjnym jest umożliwienie mieszkańcom, aktywnego uczestniczenia we wszystkich wymiarach życia społecznego. W tym celu, niezbędne jest zwiększanie dostępności do wymienionych już usług opiekuńczych w miejscu ich zamieszkania oraz działania aktywizacyjne.

Zwiększa się również liczba rodzin, których dzieci wymagają specjalistycznych usług opiekuńczych. Ze względu na problemy przemocy w rodzinie, niezbędny jest rozwój usług konsultacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz poradnictwa specjalistycznego. Podejmowane działania powinny służyć wzmocnieniu wszystkich członków rodziny we właściwym wypełnianiu ról społecznych.

Osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, gmina zobowiązana jest zapewnić miejsca w ogrzewalni, noclegowni oraz schroniskach dla bezdomnych. W przypadku Gminy Miejskiej Bartoszyce Schronisko dla Osób Bezdomnych na 45 miejsc prowadzi na podstawie umowy pokonkursowej, Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy w Bartoszycach, współpracując w tym zakresie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bartoszycach.

Ochrona zdrowia – placówki, oferta, dostępność, liczba udzielanych porad, lokalizacja

Mieszkańcy Bartoszyce mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 8 podmiotach świadczących usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz w szpitalu powiatowym. Dodatkowo mieszkańcy mogą korzystać z 8 poradni specjalistycznych oraz 10 poradni stomatologicznych. Dwa podmioty świadczą

opiekę medyczną w warunkach domowych. Wykaz podmiotów świadczących opiekę medyczną oraz aptek w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 68 Praktyki i porady lekarskie w Bartoszytach

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek
1	<p>Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Bartoszytach ul. Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce.</p> <p>Oddziały szpitalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oddział chirurgii ogólnej i małoinwazyjnej - Oddział chorób dziecięcych - Oddział wewnętrzny i chorób płuc - Oddział urazowo-ortopedyczny - Oddział noworodkowy - Oddział położniczo -ginekologiczny - Oddział intensywnej terapii - Oddział rehabilitacji neurologicznej - Oddział nefrologiczny - Szpitalny Oddział Ratunkowy <p>Pracownie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nieinwazyjnej diagnostyki kardiologicznej - Serologiczna z bankiem krwi - Endoskopowa <p>Poradnie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poradnia chirurgii ogólnej - Poradnia nefrologiczna - Poradnia położniczo-ginekologiczna - Poradnia urologiczna - Poradnia rehabilitacyjna 	1
Poradnie/gabinety podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)		
1	AI-Med Spółka Jawna Wasek Rafał, Wasek Aleksandra Zespół Transportu Medycznego, ul. Gen. Bema 36, 11-200 Bartoszyce	8
2	Gminny Zakład Lecznictwa Otwartego W Galinach Ośrodek Zdrowia w Bartoszytach, ul. Nowowiejskiego 25, 11-200 Bartoszyce	
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Ols-Med" Spółka Jawna Wioletta Olszewska, Artur Olszewski Gabinet Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej ul. Kętrzyńska 35f, 11-200 Bartoszyce	
4	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zdrowie Spółka Cywilna Barbara Bednarska, Adam, BOK, Ireneusz Fiedorowicz, Małgorzata Męzińska, NZOZ "Zdrowie" S.C. Gabinet Pielęgniarki POZ, ul. Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce	
5	Pielęgniarki Rodzinne "Arnika" Iwona Sobolewska I Wspólnicy Spółka Jawna, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pielęgniarek Rodzinnych Arnika S.C., ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
6	Przychodnia "Bart-Medica" Bromirska I Partnerzy – Lekarze, Gabinet Lekarza POZ, Gabinet Pielęgniarki POZ, ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 26, 11-200 Bartoszyce	
7	Rodzina Spółka Partnerska Grykin, Klimko, Huzarska – Lekarze, ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10/., 11-200 Bartoszyce	
8	Spółka Cywilna "Gineka" Małgorzata Maniak, Jolanta Węglowska, NZOPŚR "Gineka" S.C., ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10/116, 11-200 Bartoszyce	

Przychodnie specjalistyczne		
1	Alergo-Terapia B. Mordasewicz-Dopierała I D. Dopierała Spółka Jawna, Poradnia Alergologiczna ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10/37, 11-200 Bartoszyce	8
2	Anna Harhaj, Poradnia Logopedyczna Anna Harhaj ul. Kardynała Wyszyńskiego 11/107, 11-200 Bartoszyce	
3	Bykowski Urocentrum Spółka Jawna Poradnia Urologiczna W Bartoszycach ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
4	Femina-Lekarze, Spółka Partnerska, Andrzej Chiliński I Partnerzy, Przychodnia A. Wajdy 10 Femina-Lekarze, Spółka Partnerska, Andrzej Chiliński I Partnerzy Ul .Wajdy10, 11-200 Bartoszyce	
5	Gabinet Laryngologiczny Jolanta Stromkowska Poradnia Laryngologiczna, ul. Wyszyńskiego 11/28, 11-200 Bartoszyce	
6	Medycyna Paliatywna S.C. Stanisława Marta Kosmala, Ewa Harhaj, Poradnia Medycyny Paliatywnej ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
7	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Ols-Med" Spółka Jawna Wioletta Olszewska, Artur Olszewski Gabinet Neurologiczny, ul. Kętrzyńska 35f, 11-200 Bartoszyce	
8	Ort-Med Lekarze Grzybowski, Kulas, Trzcński I Partnerzy Poradnia Urazowo-Ortopedyczna Dla Dzieci I Dorosłych ul. Kardynała Wyszyńskiego 11/15,16, 11-200 Bartoszyce	
leczenie w warunkach domowych		
1	Medycyna Paliatywna S.C. Stanisława Marta Kosmala, Ewa Harhaj, Hospicjum Domowe, Pielęgniarka Domowa Opieka Długoterminowa, Poradnia Medycyny Paliatywnej, ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	2
2	Szpital Powiatowy Im. Jana Pawła II w Bartoszycach Zespół Rehabilitacji Domowej, ul. Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce	
leczenie stomatologiczne		
1	Dorota Szwedowicz Gabinet Stomatologiczny Dorota Szwedowicz, ul. Kardynała Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce	10
2	Izabela Rynkiewicz-Przybycień Gabinet Stomatologiczny Izabela Rynkiewicz Przybycień, ul. Szarych Szeregów 11, 11-200 Bartoszyce	
3	Jolanta Czarnocka Gabinet Stomatologiczny ul. Bema 35, 11-200 Bartoszyce	
4	Jolanta Kamińska Gabinet Stomatologiczny J. Kamińska ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
5	Julia Kopańska Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Stomatologiczna Julia Kopańska, ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10/5, 11-200 Bartoszyce	
6	Maria Sadowska Gabinet Stomatologiczny Maria Sadowska ul. Strzeleckiego 5, 11-200 Bartoszyce	
7	Olga Maksymiuk Gabinet Stomatologiczny Olga Maksymiuk ul. Generała Bema 17/1, 11-200 Bartoszyce	
8	Robert Kusio Indywidualna Praktyka Lekarska Lek. stom. Robert Kusio ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
9	Specjalistyczne Centrum Medyczne Spółka Partnerska Haus, Przybycień I Partnerzy. Poradnia chirurgii stomatologicznej ogólna oraz dla osób niepełnosprawnych, ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce	
10	Stefania Zrodowska Poradnia Stomatologiczna S. Zrodowska ul. Andrzeja Witolda Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	

Źródło: <https://www.nfz.gov.pl/>; <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>,
<https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne>; <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Szpitale>;
<https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/LeczenieStomatologiczne>; <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/LeczenieDomowe>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Na terenie miasta funkcjonuje 11 aptek ogólnodostępnych oraz prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne, prywatne pracownie protetyczne, indywidualne praktyki pielęgniarskie oraz gabinety ćwiczeń ruchowych, rehabilitacji i odnowy.

Tabela 69 Liczba aptek w Bartoszczach w 2020 r.

Liczba aptek i punktów aptecznych		
1	Apteka, Ul. Nowowiejskiego 25, 11-200 Bartoszyce	11
2	Apteka, Ul. Gen. Sikorskiego 27a, 11-200 Bartoszyce	
3	Apteka Gemini, Ul. Kętrzyńska 18, 11-200 Bartoszyce	
4	Apteka "Viola" Mgr Farm. Halina Kawczak, Ul. Poniatowskiego 26 , 11-200 Bartoszyce	
5	Apteka Zdrowie, Pl. Konstytucji 3 Maja 13, 11-200 Bartoszyce	
6	Apteka Zdrowie, Ul. Wyszyńskiego 11, 11-200 Bartoszyce	
7	Apteki Polskie, Ul. Andrzeja Wajdy 10, 11-200 Bartoszyce	
8	DOZ Apteka Dbam O Zdrowie, Ul. Starzyńskiego 2B, 11-200 Bartoszyce	
9	DOZ Apteka Dbam O Zdrowie, Ul. Wyszyńskiego 26, 11-200 Bartoszyce	
10	Doz Apteka. Dbam O Zdrowie. Miligedo, Ul. Bema 19b, 11-200 Bartoszyce	
11	Doz Apteka. Dbam O Zdrowie. Miligedo, Ul. Kętrzyńska 10, 11-200 Bartoszyce	

Źródło: <https://www.nfz-olsztyn.pl/>, [https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Apteki](https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Apteki;);

W 2020 r. liczba porad lekarskich ogółem w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej wyniosła 196 275 i była mniejsza o 12,1% w porównaniu do 2019 r. i o 5,3% w porównaniu do 2015 r.

Tabela 70 Przychodnie i praktyki lekarskie w Bartoszczach

Porady/praktyki	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
porady lekarskie ogółem w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	207 237	218 076	224 193	219 388	223 252	196 275
przychodnie ogółem	17	19	20	18	17	16
praktyki lekarskie	13	13	13	12	11	9
przychodnie na 10 tys. ludności	7	8	8	8	7	7
Porady w podstawowej opiece zdrowotna -	127 418	140 523	147163	145 890	159 434	138 572
Porady w przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu	0	6 614	7 479	7 741	9 227	6 115
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	0	1	1	1	1	1

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie BDL

Programy profilaktyczne

Miasto, fundacje i inne podmioty aktywnie działają w zakresie profilaktyki zdrowotnej. W tym celu realizuje się wiele inicjatyw prozdrowotnych i badań przesiewowych. W placówkach oświatowych przeprowadzane są cykliczne działania we współpracy z Powiatowym Centrum Rozwoju Edukacji - Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Komendą Powiatową Policji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, profilaktyki w zakresie agresji i przemocy, a także cyberprzemocy.

Ważnymi problemami dezorganizującymi życie wielu rodzin jest nieudolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (często będące skutkiem uzależnień od alkoholu oraz przemocy w rodzinie).

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia „Szansa” w Bartoszczach w ramach kontraktu zabezpiecza program terapii podstawowej dla osób uzależnionych i współuzależnionych – leczenie ambulatoryjne. W okresie od 01.01. do 20.11.2020 r. z pomocy poradni skorzystało 165 osób.

Gmina miejska Bartoszyce realizuje następującej programy profilaktyczne i osłowne:

1. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019-2023 jest elementem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2021 r.
3. Miejski program wspierania rodziny miasta Bartoszyce na lata 2019-2021.
4. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok.

9.2 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna – opis stanu zasobów mieszkaniowych, w tym technicznych, energetycznych i dostępności

Mieszkaniowym zasobem miasta Bartoszyce zarządza LOKUM Sp. z o. o. na podstawie umowy o zarządzanie oraz zasobem wspólnot mieszkaniowych na podstawie indywidualnych bezterminowych umów z poszczególnymi wspólnotami mieszkaniowymi miasta Bartoszyce. Gmina miejska Bartoszyce posiada 100 % udziałów. W ramach swojej działalności na dzień 31 grudnia 2020 roku Spółka zarządzała ogólną powierzchnią wynoszącą 104.993,98 m².

Miasto Bartoszyce realizuje Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Miejskiej Bartoszyce na lata 2021-2025., został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/220/2021 z dnia 25.02 2021 r.

Wg stanu na 31.12.2020 r. gmina miejska Bartoszyce dysponowała:

- a) 378 lokalami w 34 budynkach komunalnych stanowiących własność gminy - w tym 64 lokali w najmie socjalnym,
- b) 199 lokalami w 93 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych,
- c) 5 pomieszczeniami w 5 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych, w których znajdują się wymiennikownie i schron³⁶.

Wykres 27 zasób lokalowy gminy miejskiej Bartoszyce w latach 2019-2020 r.

Źródło: Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za 2020 r.

Przeznaczenie budynków tworzących zasób mieszkaniowy Gminy, wg. stanu na 31.12.2020 r:

- 1) 93 budynki, w których prowadzona jest sprzedaż lokali,
- 2) 25 budynków z lokalami wyłączonymi ze sprzedaży, w tym 16 budynków przeznaczonych do najmu socjalnego lokali,

³⁶ Raport o stanie miasta Bartoszyce za rok 2020

- 3) 7 budynków przeznaczonych do rozbiórki, w tym: 4 budynki wykwaterowane: ul. Boh. Warszawy 4, ul. Boh. Warszawy 4A, ul. Kajki 6, ul. Kajki 7, 3 budynki w trakcie wykwaterowania: ul. Kętrzyńska 27B, ul. Kętrzyńska 29-31, ul. Młynarska 3,4,5,
- 4) 1 budynek wymagający opróżnienia, ze względu na planowane przeznaczenie na cele niemieszkalne: ul. Struga 12A,
- 5) 1 budynek został wykwaterowany i przeznaczony zostanie w całości na cele niemieszkalne: ul. Jagiellończyka 1.

Ponadto w dyspozycji Miasta pozostaje 1 budynek podnajmowany od TBS, z 27 lokalami mieszkalnymi przy ul. Wolskiego 5.

W budynkach przeznaczonych do rozbiórki w 2020 r. wykwaterowano 3 lokale:

- ul. Młynarska 3,4,5 - wykwaterowano 2 lokale, do opróżnienia pozostaje 1 lokal,
- ul. Kętrzyńska 29-31 - wykwaterowano 1 lokal, do opróżnienia pozostają 3 lokale,
- w budynku przy ul. Kętrzyńskiej 27B nie rozpoczęto wykwaterowania, pozostaje 1 lokal do opróżnienia.

Dla rodzin z budynków przeznaczonych do opróżnienia zapewniono 3 lokale zamienne.

Na dzień 31.12.2020 r. bazowa stawka czynszu za gminny lokal mieszkalny wynosiła 2,75 zł. Przydział lokali mieszkalnych w 2020 r.:

- zawarto 7 umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony z osobami oczekującymi na liście,
- zawarto 6 umów najmu socjalnego lokali z osobami oczekującymi na liście,
- przydzielono 3 lokale zamienne,
- przydzielono 9 mieszkań w wyniku realizacji wyroków eksmisyjnych,

W roku 2020 dokonano sprzedaży 19 lokali na rzecz najemców.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. w Bartoszycach, którego właścicielem 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki jest gmina miejska Bartoszyce posiadała w swych zasobach na koniec 2020 roku :

- budynek biurowy przy ul. Bema 40 o pow. użytkowej 1 141,73 m², wybudowany w 1983r. na działce nr 42/7 o pow. 1 376 m²,
- budynek 32-rodzinny przy ul. Struga 12D, o pow. użytkowej mieszkań 1 400,95 m², wybudowany w 2003r. na działce nr 4/12 o pow. 2 344 m²,
- budynek 24 -rodzinny przy ul. Struga 12C, o pow. użytkowej mieszkań 1 003,20 m², wybudowany w 2008r. na działce nr 4/14 o pow. 1 447 m²,
- budynek 24-rodzinny przy ul. Struga 12E o pow. użytkowej mieszkań 993,21 m², wybudowany w 2009r. na działce nr 423 o pow. 903 m²,
- budynek 27-rodzinny przy ul. Wolskiego 5 o pow. mieszkań 1 138,20 m², wybudowany w 2011r. na działce nr 72 o pow. 2 500 m²,
- budynek 24-rodzinny przy ul. Struga 12F o pow. użytkowej mieszkań 1 005,28 m², wybudowany w 2018 r. na działce nr 422 o pow. 1 143 m²,
- działkę pod budowę nr 421 o pow. 1 328 m² przy ul. Struga w Bartoszycach.

W 2020 r. własność gminy miejskiej Bartoszyce stanowiły nieruchomości:

- 1) Przedszkola: przy ul. Marksa Nr 4, przy ul. Bema Nr 49. przy ul. Nad Łyną 5A,
- 2) Szkoły: Szkoła Podstawowa Nr 1 przy ul. Traugutta Nr 23; Szkoła Podstawowa Nr 3 przy ul. Marksa Nr 18, Szkoła Podstawowa Nr 7 przy ul. Bema 35, Szkoła Podstawowa Nr 8 przy ul. Leśnej 1,
- 3) Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 przy ul. Nowowiejskiego 31, powstały z połączenia Szkoły Podstawowej Nr 4 przy ul. Nowowiejskiego 31 i Przedszkola przy ul. 4 Lutego Nr 2,
- 4) Budynki wykorzystywane na instytucje sprawowania opieki nad dziećmi do lat trzech: ul. Mazurska 17, ul. Wyszyńskiego 5,
- 5) Obiekty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Pieniężnego 10A: budynek o funkcji administracyjnej, socjalnej z dobudowaną stołówką, budynek noclegowni, budynek garażowo-magazynowy,
- 6) Zakład Usług Komunalnych: baza przy ul. Struga, lokal użytkowy ul. Struga 12A,
- 7) Bartoszycki Ośrodek Sportu i Rekreacji: budynki i budowle stadionu miejskiego, kompleks rekreacyjno - sportowy przy ul. Korczaka wraz z wiatą oraz płytą lodowiska, budynkiem zaplecza oraz urządzeniami towarzyszącymi, kompleks rekreacyjno - sportowy wraz z budynkiem socjalnym przy jezioru miejskim przy ul. Kętrzyńskiej, basen miejski przy ul. Limanowskiego wraz

z towarzyszącymi zabudowaniami, lokal użytkowy przy ul. Jagiellończyka 1, budynek garażowy ul. Korczaka,

- 8) Budynki i inne obiekty będące w bezpośrednim zarządzie Miasta: siedziba Urzędu Miasta przy ul. Boh. Monte Cassino 1, budynek użytkowy Gminnego Centrum Informacji ul. Boh. Warszawy, 2 budynki wymiennikowni przy ul. Mickiewicza oraz ul. Chilmanowicza, budynek Bramy Lidzbarskiej przy Pl. Konstytucji 3 Maja 20, 6 budynków garażowych (ul. Cynkowa, ul. Korczaka, ul. Słowackiego, ul. Generała Bema),
- 9) Budynki, obiekty i budowle wykorzystywane na zasadzie umów administrowania, dzierżawy, najmu, użytkowania, użyczenia oraz powierzone do zarządzania: targowisko przy ul. Prusa, budynek użytkowy przy Pl. Konstytucji 3 Maja 19, Przedszkole niepubliczne przy ul. Traugutta Nr 21, budynek przeznaczony na Zakład Aktywności Zawodowej przy ul. Generała Bema 39, budynek przeznaczony na salę rehabilitacyjną przy ul. Generała Bema, 9 garaży przy ul. Poniatowskiego, ul. Słowackiego, ul. Generała Bema i ul. Generała Andersa, budynek użytkowy przy ul. Boh. Monte Cassino Nr 7, cmentarz przy ul. Kętrzyńskiej z kaplicą pogrzebową i cmentarz przy ul. Leśnej, targowisko miejskie „Mój Rynek” przy ul. Kętrzyńskiej, hala sportowa przy szkole Podstawowej Nr 1 przy ul. Słowackiego,
- 10) Budynki, obiekty i budowle wykorzystywane na zasadzie dzierżawy przez Wodociągowo Ciepłowniczą Spółkę COWIK siedziba spółki i ujęcia wody wraz z obiektami produkującymi wodę oraz inne urządzenia przy ul. Limanowskiego, ujęcia wody, kotłownia miejska z budynkami towarzyszącymi przy ul. Bema, wymiennikownia z budynkami towarzyszącymi przy ul. Poniatowskiego³⁷

Na utrzymanie zasobu komunalnego (mieszkania i lokale użytkowe) w 2020 r. Bartoszykach poniosło następujące wydatki:

- administrowanie zasobem mieszkaniowym przez spółkę – 467 594,95 zł ,
- eksploatację i konserwację lokali - 1 293 245,98 zł,
- remonty i modernizacja zasobu: 59464,43 zł.

Dochody z tytułu dzierżawy i czynszów w roku 2020 wyniosły 2 693 436,64 zł (w 2019 roku – 3 046 226,46 zł).

Cmentarze komunalne

Administratorem cmentarzy komunalnych w Bartoszykach jest Zakład Usług Komunalnych w Bartoszykach. Powierzchnia cmentarzy komunalnych wynosi ok. 7 ha przy ul. Leśnej oraz ok. 3,8 ha przy ulicy Kętrzyńskiej.

Na podstawie porozumienia nr PS-I5230.3.2.2020 z dnia 05.06.2020 r. zawartym pomiędzy Wojewodą pomorskim–mazurskim a gminą miejską Bartoszyce, gmina miejska przejęła do realizacji zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (kwatery wojennej na cmentarzu przy ul. Kętrzyńskiej oraz cmentarza wojennego przy ul. Bema/Nowowiejskiego). Administrowanie kwatery wojennej na cmentarzu przy ul. Kętrzyńskiej zlecono Zakładowi Usług Komunalnych w Bartoszykach, natomiast administrowanie cmentarzem wojennym przy ul. Bema/Nowowiejskiego - Zakładowi Gospodarki Odpadami w Bartoszykach.

Targowisko miejskie

Targowisko Mój Rynek o powierzchni 555,0 m² mieści się przy ul. Kętrzyńskiej w Bartoszykach. W jego skład wchodzi:

- hala targowa na 12 szt. kontenerów handlowych,
- hala targowa z boksami handlowymi 12 szt.,
- stoły zadaszone 7 szt.,
- stragany zadaszone 10 szt.,
- stoiska do handlu z ziemi 10 szt.,
- stoiska do handlu z pojazdów 2 szt.

W 2020 r. zakończono inwestycję polegającą na budowie targowiska wraz z zagospodarowaniem terenu. Inwestycję zrealizowano przy dofinansowaniu w wysokości 997 898,00 zł ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Administratorem targowiska jest Zakład Usług Komunalnych w Bartoszykach.

³⁷ Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce za 2020 rok

10. Edukacja i wychowanie

10.1 Sieć placówek oświatowych

Gmina miejska Bartoszyce jako organ prowadzący szkoły i placówki oświatowe jest zobowiązana do realizacji zadań oświatowych, do których w szczególności należą (art. 10 ust. 1 ustawy Prawo Oświatowe):

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej, w tym w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217), i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki;
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych;
- wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

W roku szkolnym 2020/2021 gmina miejska Bartoszyce była organem prowadzącym dla czterech przedszkoli publicznych oraz pięciu szkół podstawowych. We wrześniu 2020 roku naukę we wszystkich szkołach dla których organem prowadzącym jest gmina miejska Bartoszyce rozpoczęło 1883 uczniów (o 1,% mniej niż w roku 2019).

Tabela 71 Stan organizacji szkół podstawowych (bez oddziałów przedszkolnych) w roku szkolnym 2020/2021 (dane wg SIO stan na 30.IX.2020 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1	25	519
2.	Szkoła Podstawowa nr 3	23	497
3.	Szkoła Podstawowa nr 4	11	231
4.	Szkoła Podstawowa nr 7	26	538
5.	Szkoła Podstawowa nr 8	8	98
Razem		93	1883
Dla porównania rok szkolny 2019/2020		91	1902

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy miejskiej Bartoszyce za rok szkolny 2020/2021

Szkoły w Bartoszycach których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Bartoszycach:

- 1) Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego, ul. Boh. Monte Cassino 9;
- 2) Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 1. im. Kresowiaków w Bartoszycach, ul. Limanowskiego 10;
- 3) Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2. im. Elizy Orzeszkowej w Bartoszycach, ul. Słowackiego 1;
- 4) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach ul. Limanowskiego 9.

Uzupełnieniem oferty edukacyjnej są placówki niepubliczne. W roku 2020 funkcjonowały:

- 1) Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”, ul. Traugutta 21, 11-200 Bartoszyce;
- 2) Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu, Filia w Bartoszycach. WSB posiada uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku pedagogika oraz bezpieczeństwo publiczne na poziomie studiów I stopnia (licencjat);
- 3) Policealne Studium Zawodowe - w Bartoszycach, ul. 11 Listopada 10 niepubliczna szkoła dla dorosłych i młodzieży, prowadzone jest przez Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Zawodowego. Szkoła ma uprawnienia szkoły publicznej, umożliwia zdobycie wykształcenia ogólnego i zawodowego. Nauka odbywa się w systemie zaocznym;

- 4) Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych w Bartoszycach, ul. 11 Listopada 10 - niepubliczna szkoła dla dorosłych, prowadzone jest przez Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia Zawodowego. Szkoła ma uprawnienia szkoły publicznej, umożliwia zdobycie wykształcenia ogólnego i zawodowego. Nauka odbywa się w systemie zaocznym.

Stan organizacji wychowania przedszkolnego w szkołach i przedszkolach publicznych i niepublicznych w roku szkolnym 2020/21 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 72 Dzieci w wychowaniu przedszkolnym według typów placówek i wieku wg SIO stan na 30.09.2020 r

Nazwa placówki	Typ placówki	Liczba oddziałów	Liczba miejsc	Liczba dzieci ogółem	2,5 roku- 3 lata	3 lata	4 lata	5 lat	6 lat	7 lat i więcej
Przedszkole Publiczne Nr 2	przedszkole	7	175	174	0	50	50	36	38	0
Integracyjne Przedszkole Publiczne Nr 4		8	165	160	1	42	42	38	33	4
Przedszkole Publiczne Nr 6 (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1)		3	75	67	0	22	24	18	3	0
Przedszkole Publiczne Nr 9		7	166	160	0	25	40	55	39	1
Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”		5	150	152	9	48	32	29	34	0
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Romualda Traugutta	Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej	1	25	23	0	0	0	0	21	2
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Tadeusza Kościuszki		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkoła Podstawowa Nr 4 Pułku Artylerii Lekkiej (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1)		1	25	25	0	0	0	0	25	0
Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Józefa Wybickiego		1	25	17	0	0	0	5	12	0
Szkoła Podstawowa Nr 8 im. Łesi Ukrainki		1	15	11	0	0	2	2	7	0
Razem:			29	671	637	10	139	158	154	178
<i>Dla porównania rok szkolny 2019/2020</i>		33	804	766	4	169	167	200	217	9

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy miejskiej Bartoszyce za rok szkolny 2020/2021

Szkoły i przedszkola prowadzone przez gminę miejską Bartoszyce funkcjonowały w 9 budynkach komunalnych. W budynku będącym własnością gminy miejskiej Bartoszyce działało Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”.

W Bartoszycach w 2020 r. (Wg GUS BDL) liczba dzieci w wieku żłobkowym (0-2) w wynosiła 610 i w porównaniu do 2019 r. spadła o 8,3%. Liczba dzieci w wieku 0-2 objętych opieką w przedszkolach wynosiła 10 i w porównaniu z rokiem 2019 zwiększyła się o 150% (4 dzieci).

W 2020 r. w Bartoszycach liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wyniosła 804 i wzrosła wobec 2019 r. o 2,42% (19 osób). W roku szkolnym 2020/2021 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach i punktach przedszkolnych zlokalizowanych w mieście Bartoszyce objętych było łącznie 629 dzieci tj. o 16,5% mniej niż w 2019 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Gmina miejska Bartoszyce jest organem prowadzącym 4 przedszkole miejskie (z 25 oddziałami) oraz 4 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych. Na terenie miasta nie działają publiczne i niepubliczne żłobki. Dzieci w wieku 2,5 do 3 roku przyjmuje Integracyjne Przedszkole Publiczne Nr 4 oraz Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”.

W mieście zauważalny jest problem z zapewnieniem wystarczającej liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach. W 2020 r. zabrakło miejsc w przedszkolach publicznych dla 60 dzieci trzyletnich i czteroletnich (z tego 19 zostało przyjętych do przedszkola niepublicznego „Stokrotka”). Gmina miejska Bartoszyce zapewniała stosowną opiekę przez 12 dziennych opiekunów w trzech punktach: przy ul. Wyszyńskiego, ul. Mazurskiej i ul. Bema. Podczas przeprowadzonej w kwietniu i maju 2021 roku rekrutacji na rok szkolny 2021/2022, pomimo zwiększenia w 2020 roku liczby miejsc w przedszkolach - na 144 wolne miejsca złożono 197 wniosków. Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc zakwalifikowano do przedszkoli tylko dzieci trzyletnie. Zabrakło miejsca dla 13 dzieci trzyletnich oraz wszystkich zgłoszonych dzieci czteroletnich – 29 dzieci, pięcioletnich – 10 dzieci oraz sześcioletnich – 1 dziecko. Rodzice dzieci nieprzyjętych do bartoszyckich przedszkoli otrzymali propozycje skorzystania z opieki w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. Rodzicom dzieci trzyletnich zaproponowano również alternatywnie możliwość skorzystania z opieki dziennej opiekunki w przygotowywanym punkcie przy ul. Bohaterów Warszawy.

Wskaźnik liczba dzieci w wieku przedszkolnym w stosunku do dostępnych miejsc przedszkolnych) w 2020 r. wynosił 78,2%, natomiast wskaźnik liczba miejsc w żłobkach, wynosił 10,0%.

Zgodnie z Informacją SIO Bartoszyce (na 30.09.2020 r.) Stan organizacji wychowania przedszkolnego (w tym dzieci 2,5-3 lat) w szkołach i przedszkolach publicznych i niepublicznych w roku szkolnym 2020/21 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 73 Dzieci w wychowaniu przedszkolnym według typów placówek i wieku

Nazwa placówki	Typ placówki	Liczba oddziałów	Liczba miejsc	Liczba dzieci ogółem	2,5 roku- 3 lata	3 lata	4 lata	5 lat	6 lat	7 lat i więcej
Przedszkole Publiczne Nr 2	przedszkole	7	175	174	0	50	50	36	38	0
Integracyjne Przedszkole Publiczne Nr 4		8	165	160	1	42	42	38	33	4
Przedszkole Publiczne Nr 6		3	75	67	0	22	24	18	3	0
Przedszkole Publiczne Nr 9		7	166	160	0	25	40	55	39	1
Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka”		5	150	152	9	48	32	29	34	0
Szkoła Podstawowa Nr 1	Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej	1	25	23	0	0	0	0	21	2
Szkoła Podstawowa Nr 3		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkoła Podstawowa Nr 4		1	25	25	0	0	0	0	25	0
Szkoła Podstawowa Nr 7		1	25	17	0	0	0	5	12	0
Szkoła Podstawowa Nr 8		1	15	11	0	0	2	2	7	0
Razem:		29	671	637	1	139	158	154	178	7
<i>Dla porównania rok szkolny 2019/2020</i>		33	804	766	4	169	167	200	217	9

Źródło Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2020/2021 w gminie miejskiej Bartoszyce

We wrześniu 2020 roku gmina miejska o Bartoszyce podpisała porozumienie z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, na utworzenie i prowadzenie **szkoły muzycznej I stopnia** w budynku

zajmowanym wcześniej przez Gimnazjum nr 2. W sierpniu 2021 roku aneksowano porozumienie ustalając termin uruchomienia szkoły na 1 września 2022 roku.

Na terenie miasta funkcjonuje Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Bartoszycach w skład którego wchodzi: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna. Organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Bartoszycach, a nadzór pedagogiczny sprawuje Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty Delegatura w Elblągu. Do zadań **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Bartoszycach** należy w szczególności: diagnozowanie i opiniowanie w sprawach dzieci i młodzieży, orzekanie o kształceniu specjalnym oraz nauczaniu indywidualnym i wczesnego wspomagania rozwoju, udzielanie bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej dzieciom i młodzieży oraz rodzicom, realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.

Do szkół prowadzonych przez gminę miejską Bartoszyce uczęszczają uczniowie posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej. W związku z tym, w szkołach tworzone są takie warunki, w których uznaje się indywidualne potrzeby i możliwości dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Są to uczniowie z orzeczeniami, ale też i tacy, którzy mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikających ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, dysleksja, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekłe chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo). Takie postrzeganie specjalnych potrzeb ma na celu wyrównanie szans edukacyjnych wszystkich uczniów. Oprócz stworzenia prawidłowych warunków edukacyjnych, istotną rolę odgrywa także odpowiednie przygotowanie warunków zewnętrznych. Wszystkie te aspekty są uwzględniane w działaniach placówek oświatowych miasta Bartoszyce.

Podstawą podejmowania decyzji o dalszych działaniach wspomagających edukację dziecka z określonym rodzajem niepełnosprawności czy trudności jest kompleksowa diagnoza i analiza jego potrzeb. Szkoły zapewniają tym uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną. **Przed wszystkim realizowane są dodatkowe zajęcia: dydaktyczno - wyrównawcze, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne czy zajęcia rewalidacyjne.**

Zgodnie z potrzebami i wymogami we wszystkich szkołach realizowane są zadania przyjętych programów wychowawczo-profilaktycznych. Programy służą poprawie bezpieczeństwa w szkole, przeciwdziałania nałogom, eliminowania przejawów agresji i nietolerancji oraz pomoc uczniom w trudnych sytuacjach życiowych. Oprócz działań profilaktycznych, przeprowadzane są diagnozy indywidualnych potrzeb uczniów, wspomagani są rodzice w zakresie trudności wychowawczych i nauki z dzieckiem. Podejmowanych jest wiele inicjatyw mających na celu kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wśród uczniów. Podczas realizacji działań profilaktyczno-wychowawczych placówki oświatowe współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Bartoszycach, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz z Sądem Rejonowym w Bartoszycach w zakresie spraw rodzinnych i nieletnich.

Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie w mieście Bartoszyce w 2020 r. wyniosły łącznie 27 942 781,70 zł (wzrost o 0,1% w porównaniu do 2019 r.). W tym na szkoły podstawowe 15 547 947,25 zł, oddział przedszkolne w szkołach podstawowych 370 152,61 zł, przedszkola 7 746 406,22 zł. W 2020 r. łącznie uzyskane środki na oświatę wyniosły 74 546,48 zł.

Kadra nauczycielska

W szkołach zatrudniano łącznie 262 nauczycieli tj. 234,75 etatów (stan na rok szkolny 2020/2021 r.).

Tabela 74 Liczba nauczycieli zatrudnionych w placówkach prowadzonych przez Gminę Miejską Bartoszyce

l.p.	Szkoła / przedszkole	Zatrudnienie nauczycieli		Zatrudnienie pracowników niepedagogicznych	
		w osobach	w etatach	w osobach	w etatach
1.	Szkoła Podstawowa nr 1	59	51,29	14	13
2.	Szkoła Podstawowa nr 3	43	39,95	11	10
3.	Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 1	37	31,18	13	12,5
4.	Szkoła Podstawowa nr 7	51	47,86	15	14,25

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

l.p.	Szkoła / przedszkole	Zatrudnienie nauczycieli		Zatrudnienie pracowników niepedagogicznych	
		w osobach	w etatach	w osobach	w etatach
5.	Szkoła Podstawowa nr 8	23	18,20	4	4
6.	Przedszkole Publiczne nr 2	15	14,09	11	11
7.	Integracyjne Przedszkole Publiczne nr 4	19	18,09	17	16
8.	Przedszkole Publiczne nr 9	15	14,09	11	11
Razem		262	234,75	96	91,75

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2020/2021 w gminie miejskiej Bartoszyce

Zgodnie z ogólnokrajowym trendem największą grupę stanowią nauczyciele z najwyższym stopniem awansu zawodowego - nauczyciele dyplomowani.

Tabela 75 Stopnie awansu zawodowego nauczycieli pełnozatrudnionych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miejską Bartoszyce (wg SIO stan na 30.IX. 2020 r.)

Stopień awansu zawodowego (w osobach)									
Stażysta		Kontraktowy		Mianowany		Dyplomowany		Razem	
r. szk. 2020/2021	% ogółu	r. szk. 2020/2021	% ogółu	r. szk. 2020/2021	% ogółu	r. szk. 2020/2021	% ogółu	r. szk. 2020/2021	
2	0,7	35	13,4	28	10,7	197	75,2	262	

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2020/2021 w gminie miejskiej Bartoszyce

Ważniejsze inwestycje i remonty przeprowadzone w placówkach oświatowych w roku szkolnym 2020/2021 r.

Przedszkole Publiczne nr 2:

- generalny remont przedszkolnego tarasu.

Integracyjne Przedszkole Publiczne nr 4:

- remont klatki schodowej,
- malowanie korytarza na parterze,
- malowanie gabinetu kierownika gospodarczego,
- wymiana oświetlenia w 3 gabinetach terapeutycznych, malowanie sufitów,
- malowanie 2 zmywalni i pralni,
- naprawienie/wzmocnienie kabin w toaletach dla dzieci, drobne naprawy hydrauliczne w łazienkach,
- zakup 3 dywanów do sal dydaktycznych,
- realizacja wniosku składanego do PFRON – zakup sprzętu rehabilitacyjnego na ogólną kwotę 10 973,78 (pomocze dydaktyczne do realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach, w tym Monitor interaktywny „Avtek Touchscreen 5 lite 55”).

Niepubliczne Przedszkole „Stokrotka” :

- zakup tablicy interaktywnej dotykowej łącznie z laptopem,
- zakup 2 ozonatorów,
- zakup 4 urządzeń podwórkowych/samochód straż pożarna, karuzela, zjeżdżalnia-małpka, żaglowiec/,
- malowanie pomieszczeń sanitarno-kuchennych,
- bieżące prace remontowo-budowlane,
- uzupełnienie szafek z szufladami w grupie dzieci 6 letnich,
- naprawa i uzupełnienie szafek w szatni przedszkolnej.

Szkoła Podstawowa nr 1:

- zakup i montaż lusterek w auli (zakup sfinansowany z innych źródeł),
- malowanie ścian auli,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- malowanie korytarza II piętro,
- malowanie sufitów we wszystkich toaletach znajdujących się na terenie szkoły,
- III piętro naprawa uszkodzonej ściany – wymiana uszkodzonych płytek,
- II piętro WC chłopców wymiana uszkodzonych płytek na ścianie,
- zakup i montaż dozowników do dezynfekcji rąk na korytarzach przy toaletach (zakup sfinansowany przez Radę Rodziców),
- zakup mebli do sali lekcyjnej dla pierwszej klasy – sala 312,
- naprawa dachu sali gimnastycznej.

Szkoła Podstawowa nr 3:

- sala lekcyjna nr 31: naprawa tynków ścian, zabudowa ściany płytą karton – gips, szpachlowanie, malowanie,
- wejście główne do budynku szkoły: montaż na stelażu na suficie płyt karton – gips, zbrojenie siatką, szpachlowanie, malowanie,
- pomieszczenie socjalne pracownic obsługi szkoły: burzenie ściany, wyrównanie posadzki z ułożeniem terakoty, zabudowa rur grzewczych, szpachlowanie i malowanie ścian i sufitu,
- hol główny: malowanie sufitu, częściowe szpachlowanie i malowanie ścian oraz wymiana oświetlenia na energooszczędne (LED),
- maskowanie linii zasilającej prądowej na zewnątrz budynku (60m): klejenie, malowanie szpachlowanie,
- dach: klejenie, uszczelnianie pęknięć (przecieków),
- front szkoły – naprawa izolacji pionowej fundamentów: zrywanie opaski, demontaż krat okiennych, naprawa izolacji, wylewanie parapetów, obróbka okien (styropian, zaprawa), wzmacnianie siatką zbrojeniową, malowanie, ułożenie opaski,
- zakup szafek uczniowskich.

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1:

- wymiana elementów sanitarnych w łazienkach szkolnych,
- wymiana naświetlaczy na budynku szkoły ,
- malowanie korytarza administracji, jednego z wiatrołapów oraz pomieszczenia gospodarczego szkoły,
- zakup materiałów elektrycznych do montażu lampy przy sali gimnastycznej,
- zakup szafek wraz z umywalkami do 2 klas lekcyjnych,
- malowania łazienek oraz drugiego wiatrołapu szkoły,
- remont pomieszczenia w celu przystosowania do zajęć dodatkowych,
- naprawa rynny dachowej,
- zakupu szafy metalowej oraz dysków twardych do klasy informatycznej;

Szkoła Podstawowa nr 7:

- odnowiono 6 sal lekcyjnych (naprawiono tynki, pomalowano ściany, wymieniono górne oświetlenie),
- zakupiono 18 szafek dla pięciu klas V-VIII,
- wymieniono blaty ławek w kilku salach,
- systematycznie remontowano wykorzystywany w szkole sprzęt komputerowy, na bieżąco utrzymywano zdolność eksploatacyjną kserokopiarek i drukarek wykorzystywanych w szkole, uzupełniając tonery i na bieżąco dokonując przeglądów i remontów,
- na bieżąco utrzymywano dobry stan techniczny szkoły poprzez systematyczne uzupełnianie ubytków tynków, malowanie uszkodzonych części ścian, drobne naprawy instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej i ciepłowniczej,
- w łazienkach klas 0-III wymieniono baterie przy umywalkach dostosowując je do wieku uczniów,
- na początku roku szkolnego zmodernizowano sieć internetową szkoły dokonując podłączenia kablowego wszystkich sal lekcyjnych do szybkiej sieci OSE zamiast połączenia radiowego co pozwoliło realizować nauczanie zdalne z poziomu szkoły,
- zakupiono 3 laptopy do nauki zdalnej,

Szkoła Podstawowa nr 8 z UJN:

- adaptacja pomieszczenia kuchennego na wydawanie posiłków dla uczniów w formie cateringu,
- położenie paneli podłogowych w sali nr 1 „światlica”,
- pomalowanie ścian (struktura na ścianach) gabinet nr 16,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- remont schodów wejściowych do szkoły,
- stworzenie kąpieliska sanitarnego w gabinecie nr 8 (wymiana zlewu i położenie glazury),
- remont łazienki dla dziewcząt na parterze (malowanie ścian, wymiana patentów zamkowych).

Dowóz uczniów do szkół

Dowóz uczniów do placówek oświatowych zabezpiecza organ prowadzący na podstawie list uczniów przekazywanych (i comiesięcznie aktualizowanych) przez dyrektorów szkół.

Gmina miejska Bartoszyce w roku szkolnym 2020/2021 r. zabezpieczała dowóz 14 uczniom niepełnosprawnym do placówek oświatowych. Zadanie to realizowano poprzez zawarcie umowy ze:

- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Bartoszycach,
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Żardenikach.

Ponadto refundowano rodzicom wydatki dotyczące dowozu dziecka niepełnosprawnego do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Laskach.

Wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach

Postępy edukacyjne uczniów bada się między innymi za pomocą egzaminów zewnętrznych. Poniżej tabele przedstawiające wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku w szkołach prowadzonych przez Gminę Miejską Bartoszyce.

Według informacji podanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w 2021 r. do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło w mieście 252 uczniów VIII klas szkół podstawowych w tym:

- 79 uczniów w Szkole Podstawowej nr 7 im. Józefa Wybickiego,
- 62 uczniów w Szkole Podstawowej nr 1 im. Romualda Traugutta,
- 73 uczniów w Szkole Podstawowej nr 3 im. Tadeusza Kościuszki,
- 27 uczniów w Zespole Szkolno - Przedszkolny Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 4 im. I Pułku Artylerii Lekkiej w Bartoszycach,
- 11 uczniów w Szkole Podstawowej nr 8 im. Łesi Ukrainki z ukraińskim językiem nauczania.

Wyniki egzaminów w 2021 r. z poszczególnych przedmiotów w Bartoszycach były nieznacznie wyższe niż w powiecie bartoszyckim i nieznacznie niższe niż w województwie warmińsko-mazurskim w przypadku j. polskiego i matematyki, natomiast w przypadku j. angielskiego średnie wyniki uzyskane w Bartoszycach były nieznacznie wyższe niż w powiecie i w województwie (powiat bartoszycki - j. polski 50%, matematyka – 37%, j.angielski-57%; województwo - j. polski 56,09%, matematyka – 42,04%, j.angielski-60,93%).

W porównaniu do roku 2020 r. wyniki z j. polskiego i matematyki były nieznacznie gorsze, natomiast z języka angielskiego nieznacznie lepsze (j. polski 57%, matematyka – 42%, j. angielski – 53%).

Tabela 76 Wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku w gminie miejskiej Bartoszyce wg danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży

Przedmiot	liczba zdających	wynik średni (%)	odchylenie standardowe (%)	mediana (%)	modalna (%)
Język polski	252	53	18	56	58
matematyka	252	39	23	32	20
Język angielski	247	64	28	67	98
Język rosyjski	6	-	-	-	-

Źródło https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1526

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Tabela 77 Wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku w gminie miejskiej Bartoszyce wg szkół

Szkoła	Język polski					Matematyka					Język angielski					Język rosyjski				
	liczba zdających	wynik średni (%)	odchylenie standardowe (%)	mediana (%)	modalna (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	odchylenie standardowe (%)	mediana (%)	modalna (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	odchylenie standardowe (%)	mediana (%)	modalna (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	odchylenie standardowe (%)	mediana (%)	modalna (%)
SP nr 7	79	52	17	53	53	79	39	22	32	20	79	64	26	64	98	-	-	-	-	-
SP nr 1	62	48	16	51	51	62	30	19	24	16	62	54	28	56	29	-	-	-	-	-
SP nr 3	73	56	19	60	60	73	46	25	40	40	73	66	30	76	96	-	-	-	-	--
ZS-P nr 1	27	54	12	58	51	27	41	21	36	28	27	74	23	78	100	-	-	-	-	-
SP nr 8	11	67	19	62	100	11	47	25	44	28	6	-	-	-	-	6	-	-	-	-

Źródło: https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1774

Do egzaminu maturalnego w 2021 r. przystąpiło 270 osób uczących się w Bartoszycach w tym 294 osoby w szkołach publicznych i 21 w szkołach niepublicznych. Egzamin zdało ogółem 71,8% abiturientów (uwzględniono egzamin poprawkowy), w tym w szkołach publicznych 75,9%, a niepublicznych 23,8%.

Tabela 78 Wyniki egzaminów maturalnych w Bartoszycach w 2021 r.

Szkoła	dla całego egzaminu dojrzałości		
	Otrzymali świadectwo dojrzałości - liczba	Liczba zdających, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów wymaganych	Zdawalność (%)
Liceum Ogólnokształcące Im. Stefana Żeromskiego, ul. Boh. Monte Cassino 9	76	79	96
Liceum Ogólnokształcące, ul. Słowackiego 1	53	69	77
Technikum, ul. Słowackiego 1	36	47	77
Technikum, ul. Limanowskiego 10	24	54	44
Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych Nr 1 Bartoszycach, ul. Słowackiego 1	4	13	31
Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych W Bartoszycach, ul. 11 Listopada 10	1	8	13

Źródło: https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1799:2021-07-05-07-40-19&catid=3:organizacyjnemat

Zdawalność egzaminu maturalnego w Bartoszycach (71,8%) była nieznacznie mniejsza niż w powiecie bartoszyckim (74%), oraz nieznacznie większa niż w województwie warmińsko-mazurskim (71,6%) (po uwzględnieniu egzaminu poprawkowego).

W porównaniu do 2020 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 301 abiturientów szkół w Bartoszycach, zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 69,4% (termin podstawowy i dodatkowy), natomiast w powiecie bartoszyckim 69%, a w województwie warmińsko-mazurskim 78,2%.

W ramach pozostałej działalności w zakresie zadań oświatowych gmina miejska Bartoszyce realizuje projekty, w których uczestniczą podległe placówki oświatowe. W roku szkolnym 2020 /2021 r. realizowane były m.in. projekty :

- „Bartoszyckie szkoły stawiają na kompetencje kluczowe”, jest to kontynuacja projektu rozpoczętego w 2019 r. Wartość projektu ogółem to 2 051 137,20 zł. Wkład własny wnoszony był w postaci udostępniania pomieszczeń. Realizacja projektu trwała do maja 2021 roku. W ramach projektu prowadzone były różnorodne zajęcia pozalekcyjne, w maju i czerwcu 2021 roku odbyły się wycieczki edukacyjne oraz zakupiono w roku szkolnym 2019/20 wyposazenie do pracowni przedmiotowych i pomoce dydaktyczne o wartości 853 921,73 zł. (min. 82 laptopy, 83 komputery stacjonarne, urządzenia wielofunkcyjne, ekrany dotykowe, tablice interaktywne, roboty służące do nauki robotyki i programowania, pracownie chemiczne, mikroskopy oraz wiele innych pomocy

dydaktycznych). W roku szkolnym 2020/21, z oszczędności powstałych ze względu na brak możliwości realizacji zajęć z powodu nauczania zdalnego, dodatkowo zakupiono i przekazano szkołom 5 zestawów do nauki zdalnej, 5 monitorów interaktywnych oraz 25 tabletek o wartości 88 921 zł.

Pomoc materialna

W roku szkolnym 2020/2021 przyznano pomoc materialną w formie stypendium szkolnego 218 uczniom, w tym 151 uczniom szkół podstawowych i 67 uczniom szkół ponadpodstawowych. Łączna wartość wypłaconych stypendiów wynosiła 504861,09 zł (tj. o 2,2% mniej niż w roku szkolnym 2019/2020).

Pomocy finansowej uczniom udzielono również w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022. Wyżej wymienioną pomoc udzielono uczniom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczającym w roku szkolnym 2020/2021 do następujących szkół: branżowej szkoły I stopnia, klasy I branżowej szkoły II stopnia, liceów ogólnokształcących, techników, szkół przysposabiających do pracy oraz szkół artystycznych. Z tej formy pomocy skorzystało 76 uczniów, w tym 36 uczniów szkół ponadpodstawowych i 40 uczniów SOSW w Bartoszycach. Na realizację tego zadania przekazano z budżetu państwa środki finansowe w kwocie 29 255,00 zł.

Ponadto Burmistrz Miasta Bartoszyce na podstawie uchwały Rady Miejskiej przyznaje co roku stypendia sportowe dla osób osiągających wysokie wyniki we współzawodnictwie międzynarodowym i krajowym. Warunki przyznawania stypendiów oraz nagród sportowych określa "Regulamin przyznawania, wstrzymywania i pozbawiania stypendium sportowego oraz warunków i trybu przyznawania nagród w Gminie Miejskiej Bartoszyce za osiągnięcia w dziedzinie sportu".

11. Kapitał społeczny

11.1 Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Aktywność obywatelska może wyrażać się udziałem w wyborach, w sprawowaniu władzy na wszystkich szczeblach, w poparciu dla działań władz lub w różnych formach protestu, w indywidualnym tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego (np. zakładania stowarzyszeń), w działaniach jednorazowych i długofalowych, lokalnych i obejmujących całe społeczeństwo.

Frekwencja w wyborach

W kryterium „aktywność obywatelska” wzięto pod uwagę frekwencję w ostatnich wyborach samorządowych w 2018 roku, do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski w 2019 r, do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. oraz prezydenckich w 2020 roku.

Tabela 79 Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020

Frekwencja	wybory			
	samorządowe 2018 r.	do Sejmu i Senatu 2019 r.	do Parlamentu Europejskiego 2019 r.	prezydenckie 2020 r. (II tura)
Polska	48,83%	61,74%	45,68%	68,18%
województwo warmińsko-mazurskie	46,40%	53,61%	37,25%	62,14%
powiat bartoszycki	43,72	48,68	32,68	56,62%
Bartoszyce	46,38	57,01	40,19	62,46%

Zródło: Państwowa Komisja Wyborcza, <https://wybory.gov.pl/index/?language=pl&tab=wybory&accessibility=off>

Frekwencja wyborcza w gminie miejskiej Bartoszyce w każdych wyborach była wyższa niż w powiecie bartoszyckim. W porównaniu do frekwencji w województwie warmińsko-mazurskim była ona zbliżona w wyborach samorządowych w 2018 i prezydenckich w 2020 r. W przypadku wyborów w 2019 do Sejmu i Senatu i do Parlamentu Europejskiego, frekwencja w Bartoszycach była wyższa niż w województwie. Największa frekwencja miała miejsce podczas wyborów prezydenckich w 2020 r. (62,5%).

Analizując ostatnie wyniki lokalne, 8898 mieszkańców miasta Bartoszyce (z 19 186 uprawnionych), zagłosowała w wyborach samorządowych. W drugiej turze wyborów samorządowych 64,43% wyborców (5683 głosów) zagłosowała na urzędującego burmistrza w kadencji w latach 2014-2018.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Rozwój Bartoszyce i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Miasto Bartoszyce podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku z powyższym Miasto opracowuje co roku Program współpracy Miasta Bartoszyce z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Celem głównym Programu jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie problemów społecznych w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi.

W 2021 roku współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana jest na podstawie uchwały Rady Miasta Bartoszyce Nr XXXII/202/2020 dnia 29.12.2020 r. w sprawie Programu współpracy Miasta Bartoszyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok. Współpraca odbywa się na zasadzie pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwie, efektywności, uczciwej konkurencyjności, jawności i równości szans.

Działania podejmowane przez miasto na rzecz organizacji pozarządowych m.in.:

- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działań;
- konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery pożytku publicznego z Radami pożytku publicznego;
- tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z organizacji i administracji publicznej;
- Informowaniu, inicjowaniu lub współorganizowaniu szkoleń dotyczących problematyki Trzeciego Sektora
- Przekazywanie informacji o konkursach grantowych, ogłaszanych przez inne podmioty, m. in. administrację publiczną, organizacje pozarządowe;

Na dzień sporządzania diagnozy Urząd Miasta Bartoszyce dysponowało informacją oddziaływania na terenie miasta ponad 100 organizacji. Z przyczyn proceduralnych nie ma możliwości ustalenia liczby danych organizacji pozarządowych w pełnym zakresie (np. organizacja nie istnieje fizycznie lecz zarejestrowana jest w KRS, itd.). W okresie tworzenia niniejszego zestawienia można stwierdzić, że samorząd współpracuje ściśle z ponad 40 organizacjami pozarządowymi, współorganizuje imprezy, sporządza umowy o dotacje, udostępnia bądź użycza lokale, itp.

Tabela 80 Wskaźniki GUS dotyczące udziału fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych w gminie miejskiej Bartoszyce

fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne	Jedno stka miary	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	-	2	1	2	0	1	0
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	3,39	3,37	3,53	3,30	3,39	3,48
udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej	%	3,8	3,8	3,9	3,7	3,7	3,6

Źródło: GUS, na podstawie Banku Danych Lokalnych

Aktywność w sektorze pozarządowym obrazuje wskaźnik liczba zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń na terenie danej gminy, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. W mieście Bartoszyce 2020 roku wskaźnik ten wynosił 3,48 i był wyższy od osiągniętego w 2019 r. o 2,6% (3,39). Natomiast wskaźnik - udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w 2020 r. wynosił on 3,6% i był niższy niż w 2019 r. o 2,7 punktu procentowego.

Większość organizacji w Bartoszycach działa w zakresie upowszechnienia sportu, kultury fizycznej oraz profilaktyki zdrowia i niepełnosprawności. Pozostała część skupia się w obszarach kultury, edukacji, ekologii i innych. Zgodnie z art. 11 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz na podstawie Programu współpracy miasta Bartoszyce z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego ogłaszane są otwarte konkursy ofert. Ogłoszenia o otwartych konkursach ofert zamieszczone są w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Bartoszyce oraz stronach internetowych prowadzonych przez Urząd Miasta Bartoszyce.

Wysokość środków przekazywanych organizacjom na realizację zadań publicznych świadczy o warunkach jakie stwarzają lokalne władze do rozwoju obywatelskiej aktywności. W 2021 r. miasto Bartoszyce na zrealizowanie zadań publicznych przeznaczyła 490 000 zł, podobnie jak w 2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

W ramach ogłoszonych konkursów przekazano organizacjom dotacje o łącznej wartości 386 800 zł w 2020 r, natomiast 444 665,00 zł w 2021 r.

Tabela 81 Środki przeznaczone na zrealizowanie zadań publicznych w mieście Bartoszyce w latach 2020-2021

Lp.	Zadania publiczne	2020 r.	2021 r.
1	Ochrona i promocja zdrowia w tym działalności na rzecz osób niepełnosprawnych	45 000,00	43 700,00
2	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury, podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej oraz działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych	20 000,00	13 555,00
3	Upowszednianie kultury fizycznej i sportu – organizacja szkolenia sportowego oraz udział we współzawodnictwie – organizacje imprez sportowych – wsparcie rozwoju sportu (piłka nożna)	160 000,00	226 560,00
4	Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	161 800,00	160 850,00
razem		386 800,00	444 665,00

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce, strona, https://bip.bartoszyce.pl/10044/2021_/

Miasto Bartoszyce aktywnie włącza się w propagowanie akcji społecznych zachęcając mieszkańców do włączenia w inicjatywy społeczne m.in: promocję szczepień przeciwko Covid-19, Zbiórka krwi, „Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy”.

Gmina miejska Bartoszyce od 2019 r. wdrożyła budżet obywatelski. Jego celem jest wzmocnienie postaw obywatelskich mieszkańców poprzez proces konsultacji społecznych ukierunkowanych na włączenie mieszkańców w decydowanie o wydatkowaniu określonej części budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce. W ramach 2 edycji Budżetu Obywatelskiego zostały wybrane 2 projekty na łączną kwotę 40 tys. zł. Najwięcej głosów mieszkańców miasta otrzymał projekt związany z zakupem urządzenia AED – automatycznym defibrylatorem zewnętrznym. Drugie miejsce zajęła inicjatywa zgłoszona przez Związek Harcerstwa Polskiego.

Gmina miejska Bartoszyce uruchomiła e-usługi w Urzędzie Miejskim w lutym 2019 roku. Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta (eBOI) Urzędu Miasta Bartoszyce działa pod adresem elektronicznym euslugi.bartoszyce.pl. System ten umożliwia każdemu mieszkańcowi uzyskanie szczegółowej informacji: o procedurach spraw realizowanych przez Urząd Miasta Bartoszyce, realizację spraw w sposób elektroniczny za pomocą interaktywnych formularzy, zarządzanie zobowiązaniami finansowymi (ePŁATNOŚCI) wobec Urzędu poprzez podgląd bieżących płatności i przeglądanie historycznych rozliczeń (w tym dokonywanie płatności za pomocą przelewów online) otrzymywanie powiadomień o zbliżających się terminach płatności zobowiązań finansowych wobec Urzędu. System e-usług został zrealizowany w ramach projektu pn. „Rozwój e-usług publicznych w Gminie Miejskiej Bartoszyce” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WiM na lata 2014-2020.

11.2 Współpraca międzysektorowa

Gmina miejska Bartoszyce pełni ważną rolę we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami związkami oraz podejmuje działania mające na celu podniesienie jakości i efektywności mechanizmów współpracy międzysektorowej. Wspomniana współpraca może przybrać różne formy:

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Przynależność do organizacji krajowych

Miasto Bartoszyce jest członkiem stowarzyszeń i organizacji skupiających różnorodne podmioty. Do najważniejszych należą:

Tabela 82 Wykaz organizacji, do których należy gmina miejska Bartoszyce

Lp.	Nazwa organizacji	Podstawa prawna	Główne cele
1.	Stowarzyszenie „Polskie Miasta Cittaslow”	Uchwała NR XIV/70/2015 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 24 września 2015 r. w sprawie przystąpienia Gminy Miejskiej Bartoszyce do Stowarzyszenia „Polskie Miasta Cittaslow”	Stowarzyszenie Polskie Miasta Cittaslow, którego celem jest m.in. rozpowszechnianie wiedzy i inicjatyw służących rozwojowi miast Cittaslow, popularyzowanie przedsięwzięć służących osiągnięciu celów Stowarzyszenia; wspieranie idei samorządu terytorialnego i działanie na rzecz wspólnych interesów podmiotów będących członkami Stowarzyszenia, budowanie wizerunku miast Cittaslow jako atrakcyjnych turystycznie, rozwój oferty turystycznej miast Cittaslow
2	Międzynarodowe o Stowarzyszenia " Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Dobrego Życia"	Uchwała NR XXXIX/297/2014 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia Gminy Miejskiej Bartoszyce do Międzynarodowego Stowarzyszenia " Cittaslow – Międzynarodowa Sieć Dobrego Życia"	Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow jest organizacją non profit i jej celem jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia poprzez badania, eksperymentowanie, stosowanie rozwiązań dotyczących organizacji miasta.
2	Związek Miast Polskich	Uchwała nr IV/11/2006 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 28.12.2006 r. w sprawie przystąpienia do Związku Miast Polskich.	Związek Miast Polskich, którego celem jest wspieranie polskich miast w działaniach na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego oraz upowszechnianie dobrych praktyk nowoczesnego i innowacyjnego zarządzania samorządowymi wspólnotami mieszkańców.

Źródło: <https://eurobalt.org.pl/index.php/gminy-czlonkowskie/>; <https://www.miasta.pl/miasta/>; <https://bip.bartoszyce.pl/akty/14/2/typ/>

Miasto Bartoszyce od wielu lat prowadzi intensywną współpracę międzynarodową. Posiada siedem umów partnerstwa. Filarem współpracy partnerskiej Bartoszyce są relacje interpersonalne pomiędzy mieszkańcami partnerskich i zaprzyjaźnionych samorządów, w szczególności koncentrujące się na wzajemnych kontaktach i wymianach młodzieży.

Międzynarodowe kontakty Bartoszyce realizowane są w różnych dziedzinach, a ich głównym celem jest promocja miasta, rozwój i wzmocnienie wymiany kulturalnej oraz gospodarczej a także przybliżenie kultur innych państw mieszkańcom naszego miasta. Współpraca miasta Bartoszyce z miastami partnerskimi przyjmuje różne formy działalności i polega m. in. na:

- współpracy pomiędzy szkołami (wycieczki i wzajemne odwiedziny, wspólne zabawy, współzawodnictwo sportowe, wymiana prac plastycznych, kontakty internetowe itp.),
- współpracy bibliotek miast partnerskich (organizacja wspólnych wieczorów poetyckich, poznanie form pracy z czytelnikami),
- współpracy na niwie kulturalnej (coroczne festiwale twórczości ludowej rejonów przygranicznych, uczestniczenie delegacji w obchodach dni naszych miast, wymiana wystaw z zakresu sztuki artystycznej i użytkowej itp.),
- współpracy harcerzy (wspólne obozy),
- współpracy pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej (udział we wspólnej kurso-konferencji, mającej na celu wymianę doświadczeń, sposób wdrażania nowatorskich rozwiązań w prowadzonej działalności itd.),
- przeprowadzaniu corocznych turniejów (futbol, siatkówka) o puchar miast lub puchar „przyjaźni”.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Zrealizowano już kilkanaście wymian i spotkań młodzieży z Bartoszyca z rówieśnikami z Nienburgu z Niemiec, Łucku na Ukrainie, Suchopółowa na Ukrainie, Emmboda w Szwecji. Sprzyja to wzajemnemu poznawaniu przez młode pokolenie kultury, tradycji i języka rówieśników.

Tabela 83 Umowy partnerskie podpisane przez gminę miejską Bartoszyce

Miasto/region	Kraj	Uchwała/Umowa
Pionierskij	Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej	XI. 2000
Bagrationowsk	Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej	16.II.2001
Nienburg/Weser	Niemcy	27.IX.2002
Ostdeutsches Heimatmuseum Nienburg	Niemcy	02.X.2002
Emmaboda	Region Kalmar, Królestwo Szwecji	31.V.2003
Varena	Rejon Vareńskim, Litwa.	04.VI.2010
Berezne	Rejon Równe – Ukraina	04.VI.2010
Mława	Polska	15.V.2001

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce <http://bartoszyce.pl/miasto/miasta-partnerskie/>

12. Finanse samorządowe

12.1 Budżet miasta Bartoszyce – dochody i wydatki, w tym ich struktura

Budżet Gminy Miejskiej Bartoszyce w 2020 r. realizowany był zgodnie z Uchwałą Nr XX/125/2019 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 19 grudnia 2019 roku w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Bartoszyce na rok 2020 oraz Uchwałą Nr XXI/133/2019 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 23 stycznia 2020 roku w sprawie zmiany budżetu, która określała źródła dochodów oraz przeznaczenie wydatków. Realizacja inwestycji przebiegała głównie w oparciu o przedsięwzięcia ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej jak również inwestycje określone na dany rok w załączniku inwestycyjnym do uchwały budżetowej.

Tabela 84 Plan i wykonanie budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce w 2020 roku.

Nazwa	Plan na dzień 31.12.2020 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2020 r.	Stopień wykonania (%)
Dochody ogółem z tego	121 727 366,38	120 654 900,19	99,1%.
dochody bieżące	107 561 013,96 zł,	107 532 570,86	99,9%
dochody majątkowe	14 166 352,42	13 122 329,33	92,6%
Wydatki ogółem	126 319 647,81	121 004 087,16	95,8%
Wydatki bieżące	103 658 597,34	98 413 912,88	94,9%
wydatki majątkowe	22 661 050,47	22 590 174,28	99,7%
Deficyt/Nadwyżka	- 4 592 281,43	- 349 186,97	7,6 %
Przychody	11 707 804,33	10 187 067,00	87,01
Rozchody	7 111 244,00	7 111 244,00	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce za 2020 rok.

Dochody budżetowe w 2020 r. zostały zrealizowane w 99,1 % (120 654 900,19 zł). Dochody bieżące zostały zrealizowane w 99,9 % (107 532 570,86 zł), natomiast dochody majątkowe w 92,6% (13 122 329,33 zł).

Tabela 85 Struktura dochodów budżetowych Gminy Miejskiej Bartoszyce wykonanych w 2020 roku

Nazwa	Plan na 2020 r.	Wykonanie na 31.12.2020 r.	Wskaźnik wykonania (4/3)
Dotacje celowe ogółem	51 468 560,69	50 863 310,54	98,9
Subwencje ogólne z budżetu państwa	26 057 876,00	26 057 876,00	100,00%
Dochody własne	44 200 929,69	43 733 713,65	99,0%
Razem dochody	121 727 366,38	120 654 900,19	99,1

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce za 2020 rok.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

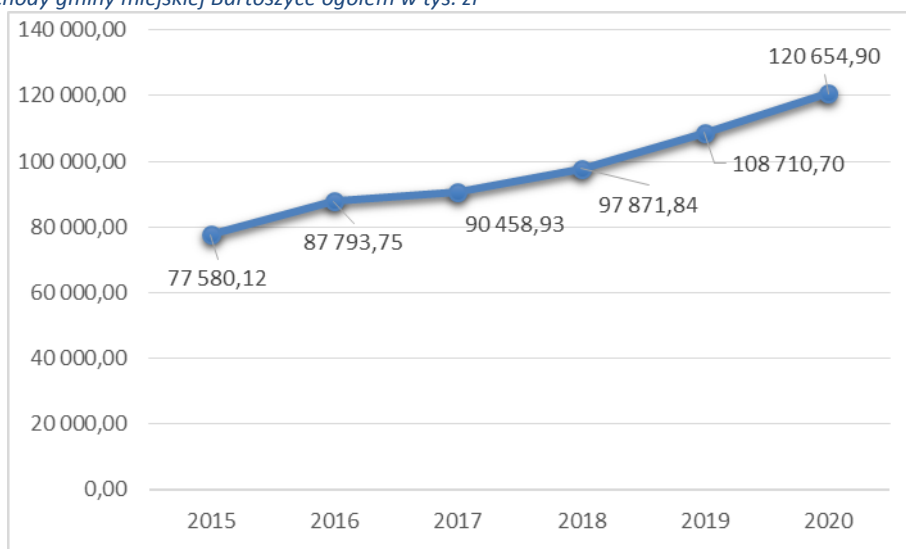
W 2020 r wpływ środków z dotacji celowych wynosił 50 863 310,54 zł (w tym dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie umów i porozumień - 612 210,89 zł), co stanowiło 43% dochodów ogółem, natomiast dochody z subwencji wyniosły 26 057 876 zł co stanowiło 21,6 % dochodów ogółem. Na realizację projektów ze środków zewnętrznych pozyskano w 2020 r. kwotę 4352740,23 zł.

Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych wyniósł 18 700 698,00 zł i był wyższy od zaplanowanego o 3%. Udział w podatku dochodowym od osób prawnych wyniósł 1 445 811,03 zł i był wyższy niż zaplanowano o 11%.

Dochody

Na przestrzeni lat 2015-2020 następował systematyczny wzrost dochodów gminy miejskiej Bartoszyce średnio o ok. 10% rok do roku. W 2020 r. dochody gminy miejskiej Bartoszyce osiągnęły poziom 120 654 900,19 zł, tj. o 55,5 % więcej niż w 2015 roku (77 580 117,32 zł).

Wykres 28 Dochody gminy miejskiej Bartoszyce ogółem w tys. zł

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Największy udział w dochodach własnych, a zarazem jeden z ważniejszych dochodów to wpływy z podatków lokalnych – 41,3%. Wpływy z podatków stanowią narzędzie niezbędne do finansowania zadań gminy, przyczyniają się do jej rozwoju zarówno pod względem społecznym, jak również inwestycyjnym.

Tabela 86 Dochody na 1 mieszkańca w gminie miejskiej Bartoszyce w latach 2015 – 2020 (w zł)

Lp.	Rodzaj dochodu	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020
1	ogółem	3 192,07	3 645,62	3 779,83	4 123,87	4 629,53	5 210,52
2	dochody własne	1 501,91	1 559,26	1 628,46	1 787,92	1 919,18	2 120,92
3	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	651,26	721,99	736,49	793,96	855,87	807,60

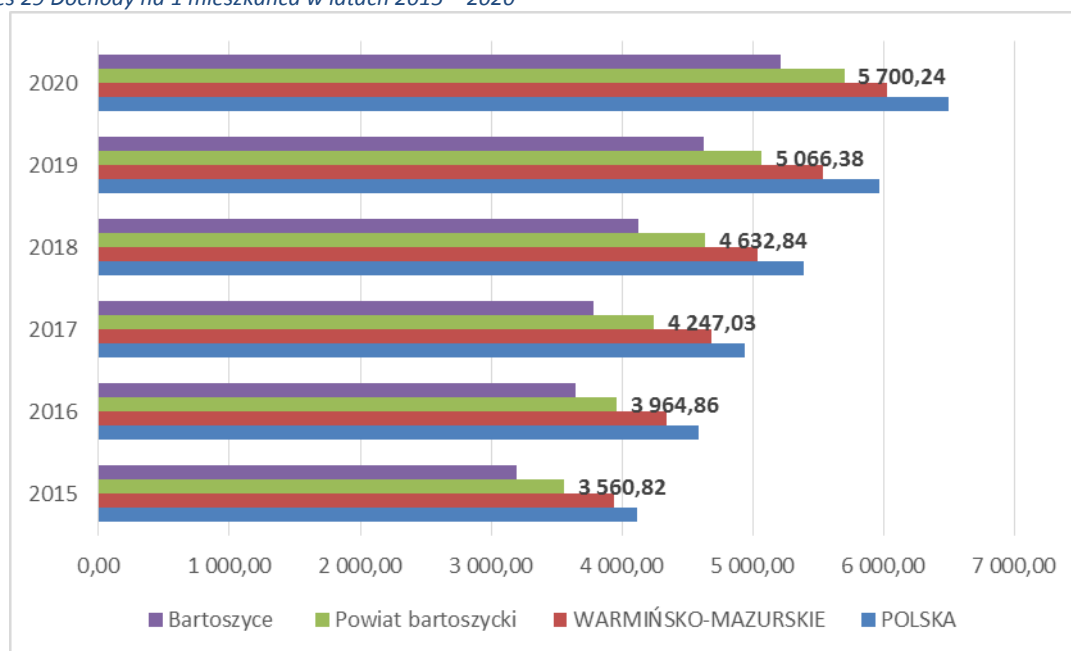
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Lp.	Rodzaj dochodu	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020
4	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	13,38	15,84	19,03	22,65	33,81	62,44
5	dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	374,01	386,87	410,57	410,40	424,70	448,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Kwota dochodów gminy miejskiej Bartoszyce na 1 mieszkańca, mimo systematycznego wzrostu (z 3192,07 zł w 2015 r. do 5210,52 zł w 2020 r.), ukształtowała się w Bartoszycach na poziomie niższym niż w powiecie bartoszyckim (5 700,24 zł w 2020 r.), w województwie warmińsko-mazurskim (6 023,73 zł) oraz w Polsce (6 502,68 zł).

Wykres 29 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020

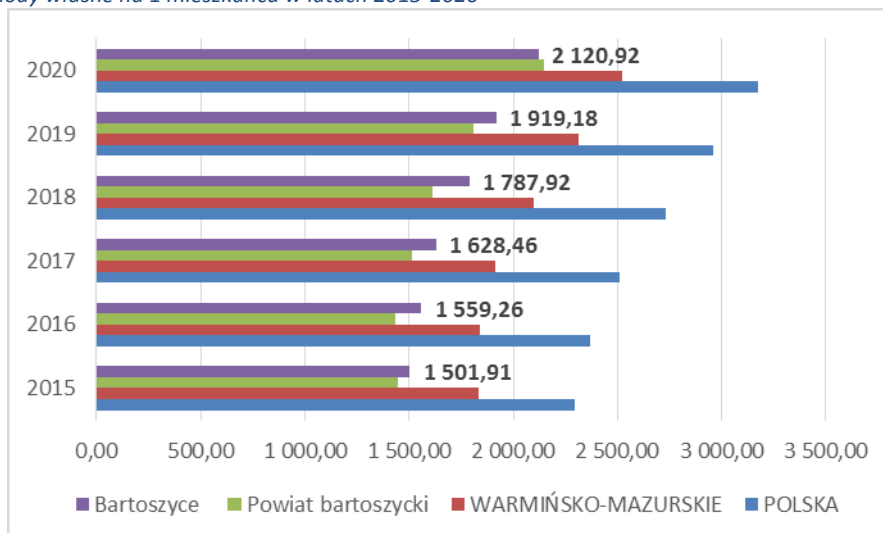

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dochody własne na 1 mieszkańca w gminie miejskiej Bartoszyce na przestrzeni od 2015 r. systematycznie rosły i w 2020 r. wyniosły 2120,92 zł. Były one niższe od wskaźnika otrzymanego dla powiatu bartoszyckiego (2147,71 zł), województwa warmińsko-mazurskiego (2525,07 zł) i Polski (3172,87 zł).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wykres 30 Dochody własne na 1 mieszkańca w latach 2015-2020

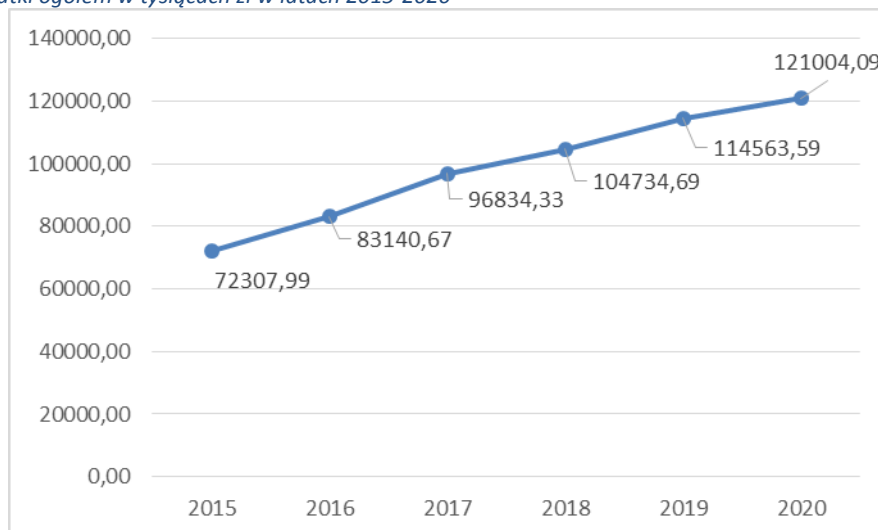
Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Poziom dochodów własnych wpłynął na wartość wskaźnika mierzonego udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem, który w Bartoszycach w 2020 r. wynosił 36,25%. Na przestrzeni lat 2015-2020 wartość dochodów własnych systematycznie rosła, w 2020 r. osiągnęła wartość 43 733 713,65 zł.

Wydatki

Na przestrzeni lat 2015-2020 następował wzrost wydatków gminy miejskiej Bartoszyce. W 2020 r. wydatki ogółem osiągnęły poziom 121 004 087,16 zł, tj. o 67,3 % więcej niż w 2015 roku (72 307 990,83 zł).

Wykres 31 Wydatki ogółem w tysiącach zł w latach 2015-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 roku wydatkowano z budżetu Miasta 121 004 087,16 zł z planowanej kwoty 126 319 647,81 zł. Plan roczny wydatków wykorzystano zatem w 95,08 %. W zrealizowanych wydatkach – 81,34% stanowiły wydatki bieżące, natomiast 18,66 % wydatki majątkowe. Plan roczny

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

wydatków bieżących został wykonany w 95 % tj. w wysokości 98 413 912,88 zł. Plan wydatków majątkowych zrealizowano w 99,7 % tj. w wysokości 22 590 174,28 zł. Na dzień 31 grudnia 2020 r. osiągnięto wyższe dochody bieżące od wydatków bieżących, co należy uznać za prawidłowe. Na dzień 31.12.2020 roku osiągnięto deficyt budżetowy w wysokości 349 186,97 zł.

Tabela 87 Wydatki wg podstawowych rodzajów w 2020 r.

Wydatek		Budżet Miasta plan	Wykonanie budżetu Miasta na 31.12.2020 r.	Wskaźnik wykonania (4/3)
Wydatki Ogółem		126319647,81	121 004 087,16	95,8%
Wydatki bieżące		103 658597,34	98 413 912,88	95,0%
1	Wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	37 723 143,86	36 152 470,87	95,8%
2	Dotacje ogółem	9 553 728,00	9 219 516,05	96,5%
3	Wydatki na obsługę długu publicznego	531 000,00	514 884,92	96,7%
4	Pozostałe wydatki	53 581 613,47	50 953 721,49	95,1%
Wydatki majątkowe		22 661 050,47	22 590 174,28	99,7%
1	Wydatki inwestycyjne	18 708 622,47	18 656 946,28	99,7%
2	Pozostałe wydatki	3952428,00	3933228,00	99,5%

Źródło Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy miejskiej Bartoszyce

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że na wykonanie planu wydatków budżetowych w 2020 roku na poziomie 95,8 % miało wpływ zarówno wykorzystanie planu wydatków bieżących, jak i wydatków majątkowych na poziomie powyżej 99,7%. Wśród wydatków bieżących stanowiących największy udział (81,34%) w wydatkach ogółem, największy procent stanowią pozostałe wydatki (51,8%) tj. wydatki związane z bieżącą działalnością Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych i zadań zleconych. Wydatki majątkowe stanowiły 18,7% ogółu wydatków (w tym nakłady na zadania i zakupy inwestycyjne).

W strukturze wydatków gminy miejskiej Bartoszyce według działów klasyfikacji budżetowej najwyższymi udziałami w 2020 roku odznaczały się wydatki przeznaczone na działania z zakresu: oświata i wychowanie (27 942 781,70 zł), pomoc społeczna (11 817 373,77 zł), administracja publiczna (7 728 976,28 zł), transport i łączność (8 469 487,29 zł), rodzina (32 507 150,60 zł), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (12 253 791,65 zł), Kultura fizyczna (9 771 087,51 zł).

Wydatki majątkowe (inwestycje, zakupy inwestycyjne, dotacje majątkowe) w Bartoszycach realizowane były zgodnie z zadaniami ujmowanymi w uchwałach w sprawie budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Tabela 88 Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020 (w zł)

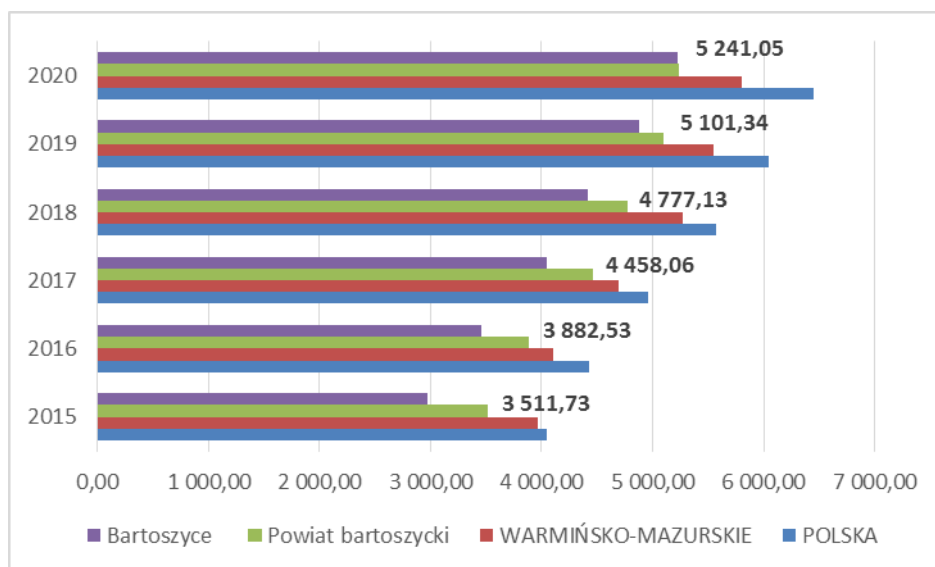
Lp.	Rodzaj wydatku	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Ogółem	2 975,15	3 452,40	4 046,23	4 413,04	4 878,78	5 225,60
2	w Dziale 801- Oświata i wychowanie	950,14	1 003,67	1 029,38	1 114,41	1 189,04	1 206,72
3	w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	69,55	76,57	84,42	75,29	89,64	163,98
4	wydatki majątkowe	370	335	674	837	932	976

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Kwota wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy miejskiej Bartoszyce w 2020 r. wynosiła 5225,6 zł i kształtowała się na poziomie niższym od średniej dla powiatu bartoszyckiego (5241,05 zł), województwa warmińsko-mazurskiego (5805 zł) oraz Polski (6445,68 zł).

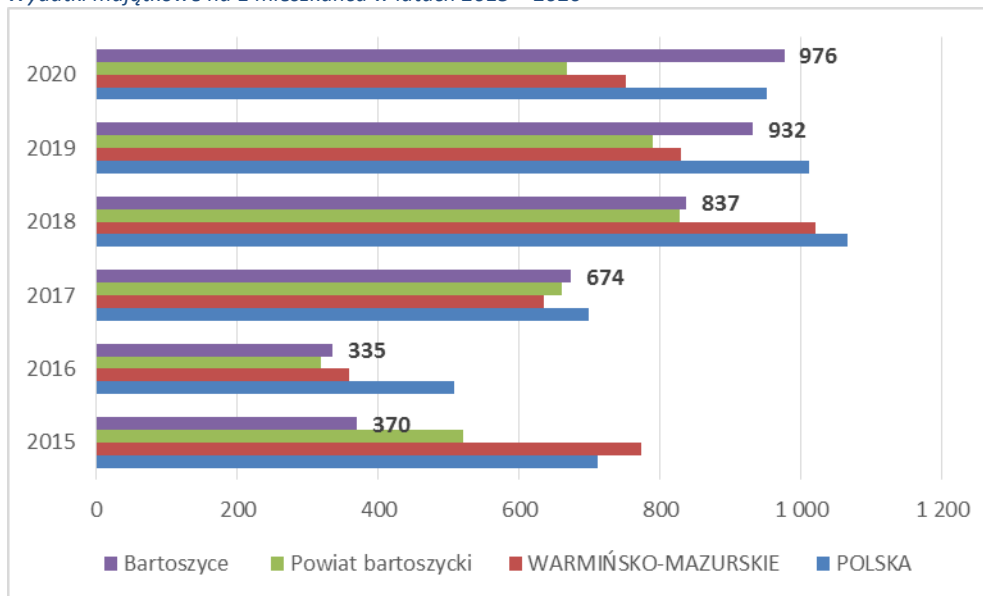
Wykres 32 Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. Bartoszyce osiągnęły wskaźnik wydatków majątkowych na 1 mieszkańca w wysokości 976 zł. Był on wyższy niż w powiecie bartoszyckim (667), województwie warmińsko-mazurskim (751) i dla Polski (951).

Wykres 33 Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

12.2 Poziom zadłużenia

Zobowiązania, przychody i rozchody miasta Bartoszyce

Gmina miejska Bartoszyce ma możliwość finansowania inwestycji ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej przychodami pochodzącymi z pożyczek, kredytów czy też emisji obligacji.

Stan zadłużenia miasta z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2020 r. wyniósł 37 171 600 zł. Wielkość zadłużenia w stosunku do rocznych dochodów miasta wynosiła w 2020 r. 30,8% i była mniejsza niż 2019 r. o 2,2 punktu procentowego, natomiast większa niż w 2018 r. o 5,1 punktu procentowego.

Stopień zadłużenia na poziomie 30,8% w 2020 roku spowodowany był przede wszystkim realizacją inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych.

Tabela 89 Zadłużenie gminy miejskiej Bartoszyce w latach 2017– 2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zadłużenie na dzień 31 grudnia (zł)	28690504,00	34282844,00	37 171 600,00
Zadłużenie/ dochodów (%)	29,3%	31,5%	30,8%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy miejskiej Bartoszyce za 2018, 2019, 2020.

Niezmiernie istotne w kontekście zapisu artykułu 243 ustawy o finansach publicznych jest przestrzeganie tzw. reguły wydatkowej zgodnie, z którą wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż dochody bieżące. Konstrukcja budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce zapewniła wykonanie tej reguły. W 2020 r. wykonane wydatki bieżące były niższe niż wykonane dochody bieżące o kwotę 9 118 657,98 zł.

Relacja planowanej łącznej kwoty spłat zobowiązań do dochodów nie przekracza dopuszczalnego limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych wynoszącym 14,41%. Wg stanu na dzień 31.12.2020 wynosiła 11,24 %.

Tabela 90 Informacje o spełnieniu warunków wynikających z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
Planowany wskaźnik	7,53	8,34	8,42	8,25	7,97	7,76	6,52
Wskaźnik dopuszczalny	11,98	10,28	10,12	13,34	16,88	13,15	13,52

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy miejskiej Bartoszyce za 2020.

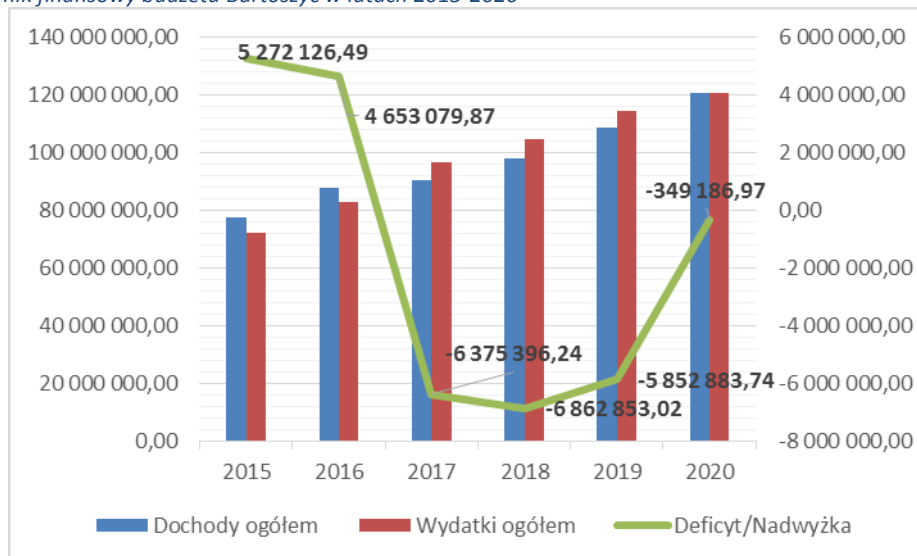
Saldo budżetowe i prognoza budżetu

Wykonanie budżetu na dzień 31.12.2020 roku zamknięto deficytem w wysokości 349 186,97 zł; planowany deficyt budżetowy wynosił 4 592 281,43 zł.

Na przestrzeni lat 2015-2020 deficyt budżetowy występował w latach 2017, 2018, 2019 i 2020, natomiast w latach 2015,2016 nadwyżka finansowa.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wykres 34 Wynik finansowy budżetu Bartoszyce w latach 2015-2020

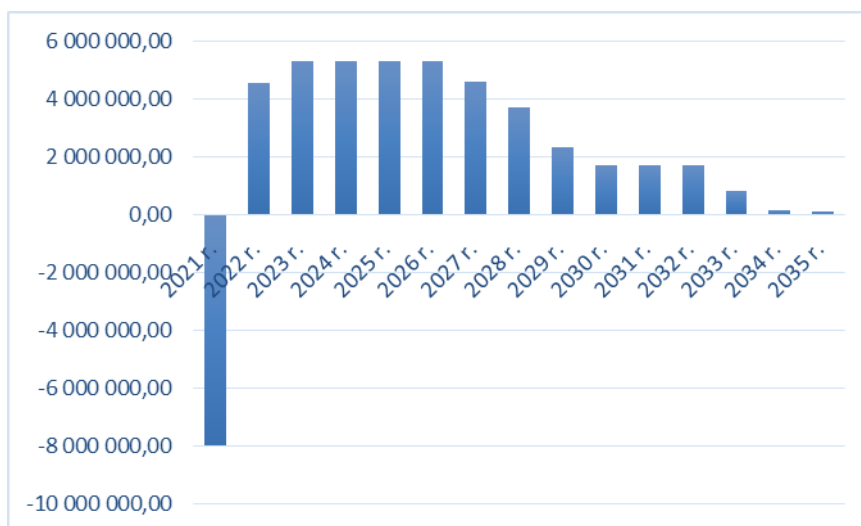

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania budżetu. Ogółem plany budżetowe zostały zrealizowane na wysokim poziomie – dochody bieżące wykonano w 99,9% a wydatki bieżące w 94,9%.

Dnia 30 września 2021 roku Rada Miasta Bartoszyce uchwałą Nr XLII/261/2021 uchwaliła Wieloletnią Prognozę Finansową Miasta Bartoszyce na lata 2021-2035. Według tej prognozy deficyt z lat ubiegłych będzie zredukowany poprzez zwiększenie przychodów miasta oraz zaciągnięcie kredytów /pożyczek/ emisję papierów wartościowych na pokrycie deficytu, co będzie skutkowało pojawieniem się nadwyżki budżetowej w 2022 r. Trend ten świadczyć będzie o prowadzeniu zrównoważonej polityki budżetowej przez władze miasta oraz o poprawiającej się koniunkturze gospodarczej.

wykres 35 Prognoza wyniku budżetowego w mieście Bartoszyce w latach 2021- 2035 (zł)

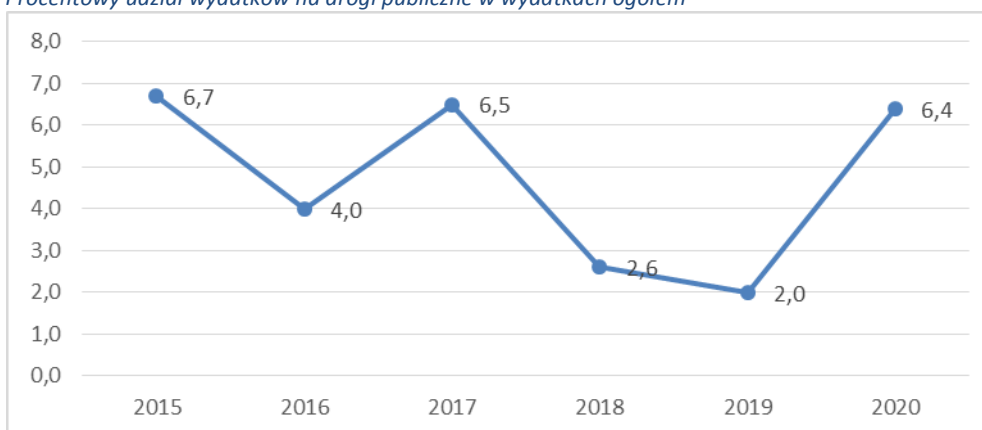
Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Bartoszyce na lata 2021-2035

12.3 Zdolność inwestycyjna

Na wydatki majątkowe składają się nakłady na zadania i zakupy inwestycyjne, które w 2020 r. stanowiły 18,7 % ogółu wykonanych wydatków. Łącznie na wydatki majątkowe w 2020 r. Gmina miejska Bartoszyce przeznaczyła 22 661 050,47 zł, z których zrealizowała 99,7% (22 590 174,28 zł). Pozostałe zaplanowane wydatki majątkowe nie zostały realizowane. W porównaniu z rokiem 2019 nastąpił wzrost wydatków majątkowych o 3,2% (21 882 986,45 zł). W 2020 r. w zrealizowanych wydatkach majątkowych 100,00 % stanowiły poniesione wydatki inwestycyjne.

Wydatki na infrastrukturę drogową należą do kategorii wydatków rozwojowych, które warunkują procesy rozwoju wszystkich dziedzin gospodarki. Wartość zrealizowanych inwestycji drogowych w 2020 r., w Bartoszycach wynosiła 4 550 662,40 zł, co stanowiło 6,4% wydatków ogółem miasta.

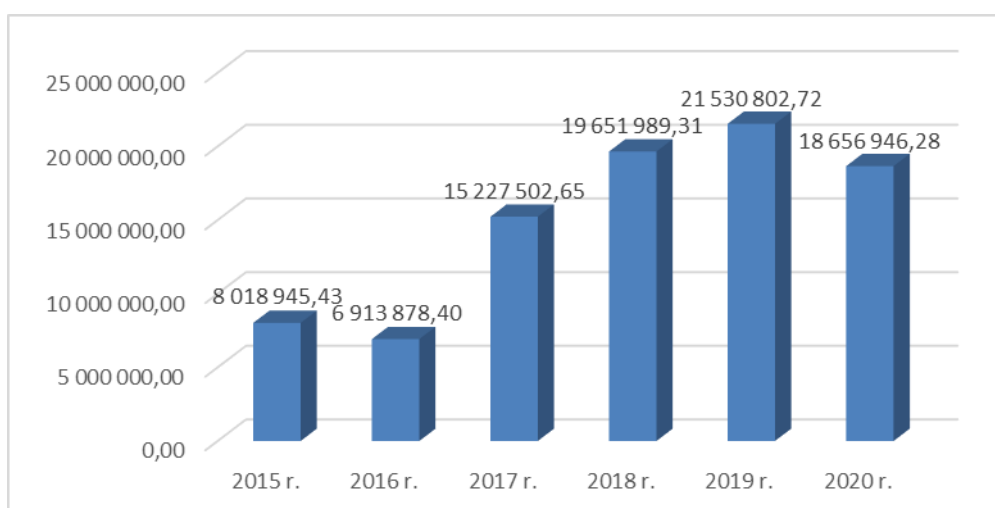
Wykres 36 Procentowy udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem

Źródło: GUS, BDL

Miasto Bartoszyce na wydatki inwestycyjne w 2020 roku przeznaczyło łącznie 18 708 622,47 zł z czego zrealizowała 99,7% tj. 18 656 946,28 zł. W porównaniu z 2019 rokiem nastąpił spadek wydatków inwestycyjnych o 13,3% (21 530 802,72 zł).

Wykres 37 Wydatki inwestycyjne miasta Bartoszyce w latach 2015-2020 w zł

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy miejskiej Bartoszyce za lata 2015,2016,2017,2018,2019,2020

Znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych na przestrzeni lat 2015 - 2020 (wzrost o 132%) spowodowany był przede wszystkim pozyskaniem przez Miasto środków zewnętrznych tj. funduszy unijnych oraz z budżetu państwa. **O zdolności inwestycyjnej Bartoszyce może świadczyć również przygotowanie oferty terenów inwestycyjnych.** Na terenie miasta zlokalizowane są następujące tereny inwestycyjne (łącznie 3,89 ha) będące własnością gminy miejskiej Bartoszyce.:

- 1) **Teren inwestycyjny przy ul. Gdańskiej.** Teren w pełni uzbrojony. W planie miejscowym przeznaczony pod usługi i handel. Działka nr 432 o pow. 0,41 ha, obr. 1.

Rysunek 17 Teren inwestycyjny przy ul. Gdańskiej

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

- 2) **Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej.** Teren częściowo uzbrojony, wymaga wykonania przyłączy wodnego i kan. sanitarnej ok. 80m, brak kanalizacji deszczowej. W planie miejscowym teren przeznaczony pod produkcję, usługi, składy i magazyny. Działka nr 103/13 o pow. 1,40 ha, obr. 8.

Rysunek 18 Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

- 3) **Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej.** Teren uzbrojony w kanalizację deszczową, wymaga wykonania ok. 150m przyłącza do sieci wodociągowej, brak kanalizacji sanitarnej.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

W planie miejscowym teren przeznaczony pod produkcję, składy i magazyny. Działka nr 107/21 o pow. 1,50 ha, obr. 8 miasta Bartoszyce.

Rysunek 19 Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

- 4) **Teren inwestycyjny przy ul. Kajki.** Teren w pełni uzbrojony. W planie miejscowym teren przeznaczony pod produkcję, usługi, składy i magazyny. Działki nr 18/5 o pow. 0,42 ha i 18/1 o pow. 0,12 ha, razem teren o pow. 0,58 ha, obręb 5 miasta Bartoszyce.

Rysunek 20 Teren inwestycyjny przy ul. Kajki.

Źródło: Urząd Miasta Bartoszyce

Miasto nie posiada zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Bartoszycach.

Pozycja miasta Bartoszyce w rankingach ogólnopolskich:

- w 2020 r.- 164 miejsce (na 236) w rankingu finansowym Samorządu Terytorialnego w Polsce (w rankingu oceniano podstawowe wskaźniki finansowe na podstawie danych RIO),

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- w 2020 r. - 66 (na 339) miejsce w rankingu firmy Curulis zajmującej się doradztwem samorządowym, uwzględniającym wydatki na usługi komunalne w miastach powiatowych,
- w 2020 r. - 358 miejsce (na 2477) w rankingu PAP NEWS „Projekty UE w gminach 2014-2020” Rankingi obrazują skuteczność pozyskiwania zewnętrznych środków,
- w 2020 r. – 370 miejsce (na 874) w Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej” 2020 – gminy miejskie i miejsko-wiejskie,
- w 2020 r. - 97 (263) na w Rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów 2018-2020 – miasta powiatowe,
- w 2020 r. - 86 (na 2018) miejsce w rankingu aktywności społecznej miast od 50-100 tys.

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna SA

Podstawową korzyścią wynikającą z inwestowania na obszarze zarządzanym przez Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną jest pomoc publiczna w postaci zwolnienia z podatku dochodowego.

Podstrefą Bartoszyce objęty jest obszar o powierzchni 96,4 ha, w którym do zagospodarowania pozostało 63,4 ha gruntów. W skład tej Podstrefy wchodzi trzy kompleksy:

- kompleks Piersele o powierzchni 36,1 ha – położony przy drodze krajowej nr 51, w sąsiedztwie Międzynarodowego Przejścia Granicznego Bezledy (kompleks leży poza granicami administracyjnymi Bartoszyce),
- kompleks Bema o powierzchni 50,0 ha – położony przy ul. Generała Bema, stanowiącej odcinek drogi krajowej nr 51 i zarazem drogi wylotowej z Bartoszyce w kierunku Międzynarodowego przejścia Granicznego Bezledy,
- kompleks Kętrzyńska o powierzchni 10,3 ha – położony przy ul. Kętrzyńskiej, która jest drogą wylotową z Bartoszyce w kierunku Kętrzyna.

Podstrefa Bartoszyce - Kompleks Bema

Źródło WMSSE Olsztyn

Podstrefa Bartoszyce - Kompleks Kętrzyńskiego

Źródło WMSSE Olsztyn

12.4 Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych

Rozwój społeczno-gospodarczy Bartoszyce możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Część inwestycji jest współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, jednakże wymagają wkładu własnego. Wysoki udział wydatków majątkowych w budżecie Miasta związanych z inwestycjami w ogólnej strukturze wydatków (18,7% w 2020 r.) pokazuje, że miasto wykorzystuje szanse w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację niezbędnych inwestycji.

Większość inwestycji, wykonywanych w mieście było współfinansowanych ze środków zewnętrznych - głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Władze pozyskały również zewnętrzne środki z funduszy rządowych. Łącznie w perspektywie finansowej 2014-2020 udało się pozyskać ponad 13 milionów złotych dotacji.

Łączna liczba podpisanych umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez wszystkich beneficjentów (m.in. JST, przedsiębiorców i innych instytucji) w Bartoszycach w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 244 z czego aż 227 umowy było w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Tabela 91 Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z Bartoszyce w latach 2017-2020 (stan na 31.12.2020r.)

Program Operacyjny	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Razem
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	1	0	1	0	2
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	0	0	1	1	2
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	2	0	0	0	2
Program Operacyjny Polska Wschodnia	4	0	0	5	9
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0	0	0	2	2
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	19	95	80	33	227
Razem	26	95	82	41	244

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wartość umów o dofinansowanie projektów zrealizowanych przez beneficjentów z Bartoszyca w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 – grudzień 2020 r.) wynosiła 153 007 565,77 zł w tym dofinansowane ze środków wspólnotowych 96 848 961,12 zł, z czego najwięcej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego – 78 571 920,16 zł.

Tabela 92 Wartość umów o dofinansowanie projektów zrealizowanych w Bartoszycach w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 - 2020) wg stanu na 31.12.2020 r.

Program Operacyjny	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	0,00	0,00	137 979,89	4 959 890,55	1 648 894,97
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	0,00	0,00	0,00	273 968,36	826 724,99
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	0,00	4 747,72	35 428,17	97 994,88	6 341,08
Program Operacyjny Polska Wschodnia	116 000	2 323 368,98	2 552 142,82	0,00	269 808,06
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0,00	0,00	0,00	0,00	321 023,14
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	506 374,95	2 789 618,48	16 850 217,74	8 932 949,20	23 374 888,16
Łącznie wartość	622 374,95	5 117 735,18	19 591 826,78	14 248 744,83	26 447 680,41

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 roku gmina miejska Bartoszyce na realizację projektów ze środków zewnętrznych pozyskała kwotę 4 352 740,23 zł.

W 2020 r. miasto poniosło wydatki na następujące projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych:

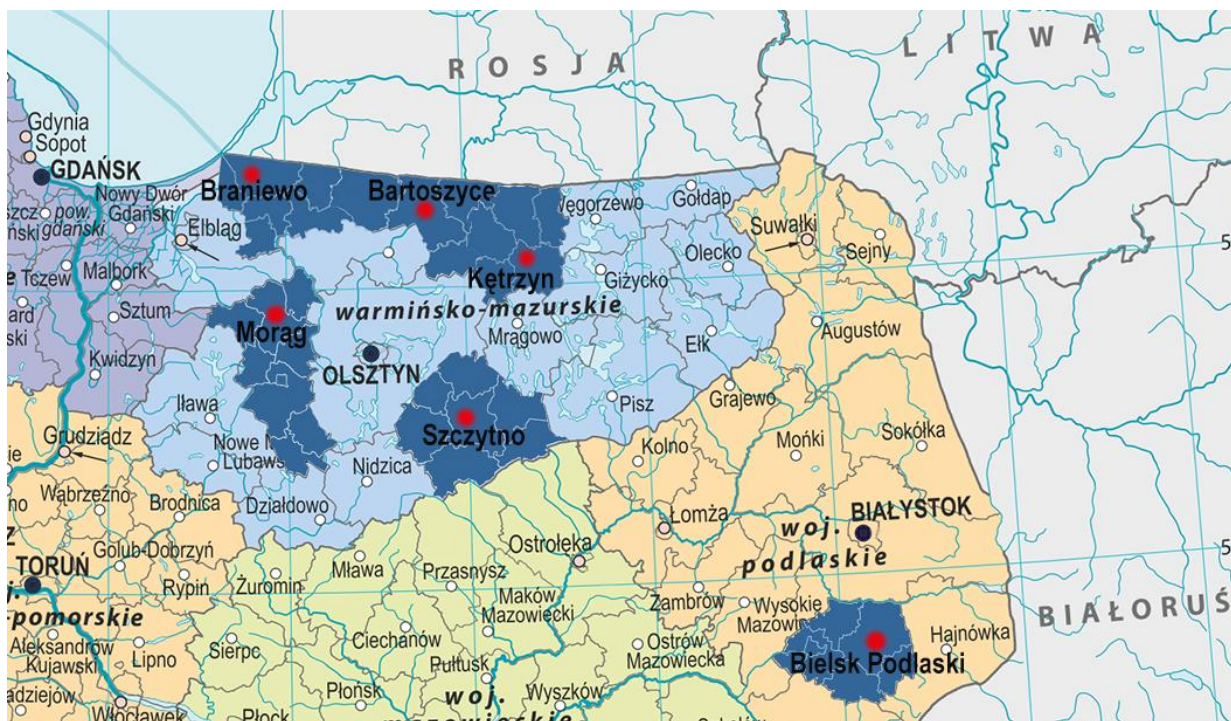
1. Przebudowa ul. Kochanowskiego – 284 052,53 zł,
2. Rozbudowa drogi gminnej ul. Nad Łyną – 1 924 453,00 zł,
3. Przebudowa ul. Jeziorna – 117 156,87 zł,
4. Przebudowa ul. Sosnowej – 580 000,00 zł,
5. Przebudowa ul. Staszica – 650 000,00 zł,
6. Przebudowa ul. Chopina – 920 000,00 zł,
7. Budowa chodnika przy ul. Wiejskiej – 75 000,00 zł,
8. Przebudowa i adaptacja byłego dworca kolejowego w Bartoszycach – 547 066,00 zł,
9. Budowa targowiska przy ul. Kętrzyńskiej – 388 301,13 zł,
10. Rewitalizacja Starego Miasta – 3 220 171,37 zł,
11. Rewitalizacja Bramy Lidzbarskiej – 1 039 363,68 zł,
12. Budowa hali sportowej przy ul. Korczaka – 7 827 905,06 zł,
13. „Bądź aktywny....” – 203 748,19 zł,
14. „Bartoszyckie przedszkola stawiają na kreatywność” – 51 446,59 zł,
15. „Bartoszyckie szkoły stawiają na kompetencje kluczowe” – 568 173,36 zł.³⁸

³⁸ Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za 2020 r.

13. Diagnoza porównawcza

W celu porównania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy miejskiej Bartoszyce z innymi gminami, wybrano 4 gminy położone w województwie warmińsko-mazurskim, tj. Morąg, Kętrzyn, Braniewo, Szczytno oraz 1 gminę położoną w województwie podlaskim tj. Bielsk Podlaski. Gminy wybrane do analizy porównawczej wybrano ze względu na podobny charakter, położenie, ukształtowanie terenu, zbliżoną strukturę osadniczą, potencjał oraz podobną skalę problemów.

Rysunek 21 Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej

Źródło: google.pl opracowanie własne

Analizę przeprowadzono w 4 sferach: przestrzennej (powierzchnia, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo), środowiskowej (obszary prawnie chronione, tereny zielone, zanieczyszczenia), społecznej (demografia, dostęp do usług publicznych, dostępność do żłobków, przedszkoli, szkół, pomoc społeczna) i gospodarczej (podmioty gospodarcze, rynek pracy, bezrobocie, dochody i wydatki gmin). W celu porównania gmin posłużono się przelicznikami wartości wskaźników na jednego, tysiąc lub dziesięć tysięcy mieszkańców. Analizowane wskaźniki zostały przedstawione w tabeli nr 98.

Strefa przestrzenna

Bartoszyce są gminą miejską o powierzchni 11 km², zbliżoną wielkością do gminy miejskiej Szczytno (11 km²), gminy miejskiej Braniewo (12 km²) i gminy miejskiej Kętrzyn (10 km²). Większą powierzchnię zajmuje gmina miejska Bielsk Podlaski (27 km²) oraz gmina miejsko-wiejska Morąg (311 km²), miasto Morąg leżące w gminie miejsko-wiejskiej ma powierzchnię 6 km².

Analizując infrastrukturę techniczną należy stwierdzić, że poziom ludności korzystających z wodociągów (% ogółu ludności z niej korzystającej) w 2019 r. Bartoszytach jest na czwartym miejscu w stosunku do porównywalnych jednostek administracyjnych. W Bartoszytach z sieci wodociągowej korzysta 98,3%

i jest porównywalny do poziomu gminy miejsko-wiejskiej Morąg (97,0%), gminy miejskiej Bielsk Podlaski (96,3%). Najwyższy wskaźnik osiągnęła gmina miejska Szczytno (100%), natomiast 99,9% osiągnęły gminy miejskie Kętrzyn i Braniewo.

Bartoszyce pod względem procenta ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej (% ogółu ludności) jest na I miejscu wśród porównywanych gmin (99,6%). W pozostałych gminach miejskich wskaźnik ten kształtował się następująco: Kętrzyn (98,4%), Braniewo (98,1%) i Szczytno (92,1%). Najniższe wskaźniki korzystających z kanalizacji osiągnęła gmina miejska Bielsk Podlaski (81,5%) i gmina miejsko-wiejska Morąg (78,2%), w przypadku gminy Morąg niski poziom wskaźnika może wynikać z małej przestrzennej koncentracji zabudowy.

Odzwierciedleniem powyższych wskaźników są wskaźniki dotyczące podłączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W 2019 r. w Bartoszytach 97,3 % budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej, natomiast 99,9% do sieci kanalizacyjnej. Gminy miejskie Kętrzyn, Braniewo i Szczytno osiągnęły 100% wskaźnik budynków podłączonych jest do sieci wodociągowej, natomiast wskaźnik podłączeń do sieci kanalizacyjnej na wysokim poziomie ma jedynie gmina Kętrzyn (98,3%). W gminach Braniewo i Szczytno wskaźnik podłączeń budynków do sieci kanalizacyjnej jest niski i wynosi- 69,5% w Braniewie i 72,5% w Szczytnie. Najniższe wskaźniki dotyczące podłączeń budynków do sieci wodociągowej osiągnęła gmina miejska Bielsk Podlaski (84,2%) i gmina miejsko-wiejska Morąg (97,7%), gminy te miały również najniższe wskaźniki podłączeń budynków do sieci kanalizacyjnej tj. Bielsk Podlaski (61,4%), Morąg (68,0%).

Wskaźnik ludności korzystającej z gazu (% ogółu ludności) w Bartoszytach w 2019 r. wynosił 88,6% i był zbliżony do wartości w gminie miejskiej Szczytno (89,2%). Najniższy wskaźnik osiągnęła gmina miejska Bielsk Podlaski (0,4%), natomiast najwyższy gmina miejska Kętrzyn (94,1%). Średnią wartość wskaźnika osiągnęła gmina miejsko-wiejska Morąg (36,4%). W bazie GUS BDL (stan na październik 2021 r.) brak jest danych na temat realizacji ww. wskaźnika w gminie miejskiej Braniewo.

Na tle analizowanych jednostek administracyjnych, rozwój mieszkalnictwa w Bartoszytach jest na średnim poziomie. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 ludności (stan na 2020 r.) w Bartoszytach wyniósł 400,9 i jest zbliżony we wszystkich analizowanych gminach. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie miejskiej Kętrzyn (415,9), a najniższy w gminie miejsko-wiejskiej Morąg (356,1). Natomiast wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw w Bartoszytach jest na niskim poziomie, w 2020 r. wyniósł 1,5. Najwyższe wskaźniki osiągnęły gminy Szczytno (3,5), Braniewo (2,8), Morąg (2,7). Gmina Bielska Podlaski osiągnęła wynik 2,4, a najniższy wskaźniki uzyskała gmina Kętrzyn (0,8).

Strefa środowiskowa

Z pośród analizowanych jednostek administracyjnych największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem posiada gmina miejsko-wiejska Morąg (9032,30 ha). Gmina miejska Bartoszyce posiada 45,45 ha obszarów chronionych i jest na średnim poziomie wśród badanych gmin, podobnie jak gmina miejska Braniewo (28,86 ha). Obszarów chronionych nie posiada gmina miejska Bielsk Podlaski, gmina miejska Kętrzyn posiada 7,61 ha, a gmina miejska Szczytno posiada jedynie 1,69 ha.

W powiecie bartoszyckim wskaźnik emisji zanieczyszczeń gazowych w 2020 r. wyniósł 20 962 t/r i był najniższy w analizowanych jednostkach administracyjnych. Zbliżony wynik osiągał powiat bielski (23 803 t/r). Średni poziom emisji zanieczyszczeń osiągnęły powiaty kętrzyński (27 701 t/r) i braniewski 28 444 t/r). Największa emisja zanieczyszczeń została odnotowana w powiecie ostródzkim (121 328 t/r) oraz powiecie szczycieńskim (65 427 t/r).

Strefa społeczna

W Bartoszycach w 2020 r. zamieszkiwało 22 984 osoby i jest to wynik zbliżony do wielkości wskaźników analizowanych jednostek administracyjnych. Najmniej ludności zamieszkiwało w gminie miejskiej Braniewo (16 974), natomiast najwięcej w gminach miejskich Kętrzyn (26 788) i Bielsk Podlaski (25 044). W gminie miejsko-wiejskiej Morąg liczba ludności wynosiła 23 973, a w gminie miejskiej Szczytno 22 813. Najwyższy wskaźnik ludności na 1 km² osiągnęły gminy miejskie Kętrzyn (2588) i Szczytno (2148). Bartoszyce w porównaniu do badanych jednostek osiągnęły wskaźnik na średnim poziomie –1949, podobnie jak gmina miejska Braniewo (1368). Najmniejszy wskaźnik osiągnęły gminy: miejska Bielsk Podlaski 927 osób /1 km² oraz miejsko-wiejska 77 osób /1 km². Duża rozbieżność pomiędzy gminami miejskimi i miejsko-wiejskimi wynika z różnicy w gęstości zabudowy i zaludnienia, oraz koncentracji działalności pozarolniczej. Na obszarach miejsko-wiejskich przeważały budynki jednorodzinne, a zabudowa wielorodzinna, odwrotnie niż w miastach, stanowiła niewielki odsetek.

W każdej analizowanej gminie występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, a współczynnik obciążenia demograficznego w 2020 r. był zbliżony dla we wszystkich badanych gminach. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnęły gminy miejskie Kętrzyn (32,5), Szczytno (32,1) i Bartoszyce (30,9), natomiast najniższy gmina miejska Braniewo (25,3), zbliżone wskaźniki uzyskała gmina miejsko-wiejska Morąg (25,8) i gmina miejska Bielsk Podlaski (27,9). Ujemny przyrost naturalny (na 1000 ludności, dane dla powiatu) występował w każdej z analizowanych jednostek. Najniższe wartości wskaźnika przyrost naturalny odnotowano w powiatach kętrzyńskim (-6,34), bartoszyckim (-6,05) i Szczycieńskim (-5,82), a największy przyrost z pośród analizowanych jednostek odnotowano w powiecie braniewskim (-1,24). W powiecie bielskim wskaźnik przyrostu naturalnego wynosił -4,33, a w ostródzkim -3,81.

Według stanu na 2020 r. wśród badanych jednostek administracyjnych zanotowano ujemne saldo migracji (na 1000 osób). Bartoszyce odnotowały najwyższą wartości wskaźnika (-7,04), wysoki wskaźnik osiągnęły również Bielsk Podlaski (-6,32) i Morąg (-6,22). Najmniejsze saldo migracji wystąpiło w gminie miejskiej Braniewo (-1,83), natomiast na średnim poziomie znalazły się gminy miejskie Kętrzyn (-3,37) i Szczytno (-3,82).

Dostępność do usług medycznych różni się w poszczególnych gminach. W gminie miejskiej Bartoszyce wskaźnik przychodnie na 10 tys. ludności wynosi 7 i jest zbliżony do wysokości wskaźnika osiągniętego w gminach Bielsk Podlaski (9), Kętrzyn (9), Braniewo (9). Najwyższy wskaźnik osiągnęła gmina miejska Szczytno (11), a najniższy Morąg (5).

Liczba mieszkańców Bartoszyce przypadająca na 1 aptekę wynosi 2089 i jest porównywalna do wartości w gminach miejskich: Bielsk Podlaski (2087), Kętrzyn (2232), Braniewo (2122). Nieznacznie większy wskaźnik osiągnęła gmina miejsko-wiejska Morąg (2997), a nieznacznie niższy wskaźnik osiągnęła gmina miejska Szczytno (1901).

Dostępność miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych (na 1000 dzieci w do 3 lat) w Bartoszycach wynosi (82) i jest najniższym wskaźnikiem w analizowanych gminach. Największą liczbę miejsc posiadała gmina miejska Bielsk Podlaski (260) i nieznacznie mniej gmina miejska Kętrzyn (212).

Na średnim poziomie znajdowała się gmina miejsko-wiejska Morąg (106) i gmina miejska Szczytno (93). Dostępność miejsc dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat) w 2019 r. w Bartoszycach wynosiła 986 i był to jeden z dwóch najniższych wskaźników w badanych jednostkach administracyjnych (gmina miejska Morąg – 769). Najwyższe wskaźniki osiągnęła gmina miejska Szczytno (1147), natomiast nieznacznie mniejsze wartości uzyskały gminy miejskie: Bielsk Podlaski (1033), Kętrzyn (1035) i Braniewo (1073).

W szkołach podstawowych w analizowanych gminach współczynnik skolaryzacji brutto³⁹ jest wyższy niż 100 w przypadku pięciu gmin miejskich Bartoszyce (105,01), Bielsk Podlaski (105,77) Kętrzyn (104,90), Braniewo (110,88) i Szczytno (131,98) wynika to z faktu, iż w gminach tych uczą się również dzieci z okolicznych gmin wiejskich. Najniższy wskaźnik osiągnęła gmina miejsko-wiejska Morąg (95,01).

Wskaźnik dotyczący pomocy społecznej (dane za 2019 r.) wskazuje, że najwięcej beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej jest w gminie miejsko-wiejskiej Morąg (1076) natomiast najmniej z pośród badanych jednostek jest w gminie miejskiej Braniewo (464). Pozostałe gminy mają zbliżone wartości wskaźnika i tak w gminach miejskich: Bartoszyce (789), Bielsk Podlaski (605), Kętrzyn (631), Szczytno (642).

Strefa gospodarcza

Analizując wskaźnik ilości podmiotów wpisanych do rejestru (na 1000 ludności) w 2020 r. pierwsze miejsce zajęła gmina miejska Szczytno (103), natomiast najniższy wskaźnik osiągnęła gmina miejsko-wiejska Morąg (86). Pozostałe gminy w tym Bartoszyce osiągnęły zbliżone wartości wskaźnika: Bartoszyce (96), Bielsk Podlaski (99), Braniewo (99), Kętrzyn (101).

Najwięcej mikro przedsiębiorstw (do 9 zatrudnionych osób) na 1000 mieszkańców jest w gminach miejskich Szczytno (99,2), Kętrzyn (97) Najmniej mikro przedsiębiorstw jest w gminie miejsko-wiejskiej Morąg (82,6). W pozostałych gminach miejskich wysokość wskaźnika była zbliżona tj.: Bartoszyce (91,8), Bielsk Podlaski (95,5), Kętrzyn (97,0), Braniewo (94,8). W analizowanych gminach najwięcej małych przedsiębiorstw (do 49 zatrudnionych osób) na 1000 mieszkańców zarejestrowanych było w Braniewie (3,4). Pozostałe gminy w tym Bartoszyce osiągnęły zbliżone wartości wskaźnika tj: Bartoszyce (2,6), Bielsk Podlaski (2,5), Morąg (2,5), Braniewo (3,2), Szczytno (3,0). Najwięcej średnich przedsiębiorstw, czyli zatrudniających od 50 do 249 osób (na 1000 mieszkańców) jest w gminie miejskiej Szczytno (1,1). Wysokość wskaźnika na poziomie 1 osiągnęły gminy miejskie Bielsk Podlaski i Braniewo, natomiast na poziomie 0,8 osiągnęły gminy miejskie Bartoszyce i Kętrzyn. Najniższy wskaźnik odnotowała gmina miejsko-wiejska Morąg (0,6). W gminach miejskich Bartoszyce, Braniewo i Szczytno nie zarejestrowano przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób (na 1000 mieszkańców). Gminy Morąg i Kętrzyn osiągnęły wskaźnik na poziomie 0,1, a gmina Bielsk Podlaski - 0,2.

Najwięcej pracujących mieszkańców (na 1000 mieszkańców) w porównywanych jednostkach administracyjnych jest w gminie miejskiej Bielsk Podlaski (332), a najmniej w gminie miejsko-wiejskiej Morąg (168). Gmina miejska Bartoszyce osiągnęła wskaźnik 224 pracujących i był on zbliżony do gmin miejskich Kętrzyn (214), Szczytno (269). Gmina miejska Braniewo osiągnął wskaźnik w wysokości 184. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w relacji do średniej krajowej Polska =100) zarejestrowano w powiecie bielskim (100,4%), a najmniejsze w powiecie ostródzkim (80,4%). W powiecie bartoszyckim wskaźnik wyniósł 83,1 i był zbliżony do wysokości w powiecie kętrzyńskim (82,6), braniewskim (80,8) i szczycieńskim (81,9).

---

³⁹ Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (źródło www.stat.gov.pl)

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Największy udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest w gminie miejsko-wiejskiej Morąg (8,2%), nieco mniejszy udział odnotowały gminy miejskie Kętrzyn (8,0%) i gmina miejska Bartoszyce (7,9%). Najmniejszy wskaźnik odnotowano w gminie miejskiej Bielsk Podlaski (4,4%). Gmina miejska Szczytno osiągnęła wskaźnik na poziomie 5,3%, a Braniewo 6,8%.

Najwięcej zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (na 1000 mieszkańców) jest w gminie miejskiej Szczytno (4,69), a najmniej w gminie miejskiej Bielsk Podlaski (3,7). W Bartoszycach wskaźnik wynosi 3,48 i jest zbliżony do osiągniętego w pozostałych gminach.

Najwyższe dochody gminy na 1 mieszkańca (wg danych za 2020 r) odnotowano w gminie miejskiej Braniewo (5406,27 PLN). W Bartoszycach wskaźnik wynosi 5210,52 PLN i jest zbliżony do pozostałych gmin tj.; Bielsk Podlaski (5279,11 PLN), Morąg (5349,86 PLN), Kętrzyn (5207,22 PLN), Szczytno (5347,62 PLN). Dochody własne gminy na 1 mieszkańca (stan na 2020 r) w gminie miejskiej Bartoszyce wynoszą 2120,92 PLN i są zbliżone do wartości w gminach miejskich: Kętrzyn (2061,86 PLN), Braniewo (2226,72 PLN) i Szczytno (2075,68 PLN). Najwyższe dochody własne na mieszkańca osiągnęła gmina miejska Bielsk Podlaski (2741,80 PLN), a najniższe gmina miejsko-wiejska Morąg (1886,35 PLN).

Wydatki na 1 mieszkańca (stan na 2020 r.) w Bartoszycach wynoszą 5225,60 PLN i są zbliżone do wartości w gminach miejskich: Braniewo (5488,09 PLN), Szczytno (5506,24 PLN) i gminy miejsko-wiejskiej Morąg (5308,02 PLN). Najwyższe wydatki na mieszkańca osiągnęła gmina miejska Bielsk Podlaski (5882,01 PLN), a najniższe gmina miejska Kętrzyn (4671,34 PLN).

Dynamiczny rozwój miast i gmin nie mógłby być na takim poziomie jaki jest obecny, gdyby nie korzystanie ze środków europejskich. Na koniec 2020 r. wartość podpisanych umów o dofinansowanie (środki wspólnotowe) wszystkich beneficjentów w Bartoszycach w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 96 848961,12 PLN. Największe wykorzystanie środków europejskich otrzymano w gminie miejskiej Bielsk Podlaski (123 007 473,05 PLN), natomiast najmniejsze w gminie miejskiej Kętrzyn (62 352 856,23 PLN). W pozostałych analizowanych gminach wartość otrzymanych środków wynosiła: gmina miejsko-wiejska Morąg (80 446 720,53 zł), gmina miejska Braniewo (77 097 243,87 zł), gmina miejska Szczytno (63 735 068,17 zł).

Tabela 93 Tabela porównawcza gmin w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA PRZESTRZENNA							
powierzchnia ogółem	1179 (ha)	2701(ha)	31125(ha)	1035 (ha)	1241(ha)	1062 (ha)	2020
	11 (km ²)	27 (km ²)	311(km ²)	10(km ²)	12 (km ²)	11(km ²)	
ludność korzystająca z wodociągów (% ogółu ludności)	98,3	96,3	97,0	99,9	99,9	100,0	2019

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA PRZESTRZENNA							
ludność korzystająca z kanalizacji (% ogółu ludności)	99,6	81,5	78,2	98,4	98,1	92,1	2019
ludność korzystająca z gazu (% ogółu ludności)	88,6	0,4	36,4	94,1	Brak danych	89,2	2019
budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej - w % ogółu budynków mieszkalnych	97,3	84,2	97,7	100,0	100,0	100,0	2019
budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej- w % ogółu budynków mieszkalnych	99,9	61,4	68,0	98,3	69,5	72,5	2019
mieszkania na 1000 ludności	400,9	415,4	356,1	415,9	380,5	413,5	2020
mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw	1,5	2,4	2,7	0,8	2,8	3,5	2020
powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	94,1	433,0	279,0	73,1	224,8	244,9	2020
nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	0,2	2,4	1,5	0,4	1,1	0,8	2020
pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	1	1	41	11	13	10	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA ŚRODOWISKOWA							
obszary prawnie chronione (ha)	45,45	0,0	9032,30	7,61	28,86	1,69	2020
udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	5,7	0,8	0,1	6,0	3,3	2,6	2019
emisja zanieczyszczeń gazowych (t/r) (dane powiatowe)	20962	23803	121328	27701	28444	65427	2020
STREFA SPOŁECZNA							
liczba ludności	22984	25044	23973	26788	16974	22813	2020
ludność na 1 km ²	1949	927	77	2588	1368	2148	2020
ludność w wieku przedprodukcyjnym (%)	16,8	16,6	19,2	16,4	17,9	16,4	2020
ludność w wieku produkcyjnym (%)	58,5	59,9	59,4	57,9	60,8	58,1	2020
ludność w wieku poprodukcyjnym (%)	24,8	23,5	21,4	25,7	21,3	25,5	2020
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	30,9	27,9	25,8	32,5	25,3	32,1	2020
Współczynnik feminizacji	113	109	103	112	105	111	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA SPOŁECZNA							
<i>przyrost naturalny na 1000 ludności</i>	-6,05	-4,33	-3,81	-6,34	-1,24	-5,82	2020
<i>saldo migracji na 1000 osób</i>	-7,04	-6,32	-6,22	-3,37	-1,83	-3,82	2020
<i>saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności</i>	-6,8	-6,1	-4,4	-2,8	-1,9	-4,0	2020
<i>saldo migracji zagranicznych na 1000 osób</i>	-0,22	-0,20	-1,86	-0,56	0,06	0,22	2020
<i>Przychodnie na 10 tys. ludności</i>	7	9	5	9	9	11	2020
<i>ludność na aptekę ogólnodostępną</i>	2089	2087	2997	2232	2122	1901	2020
<i>miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3</i>	82	260	106	212	bd	93	2020
<i>dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat</i>	986	1033	769	1035	1073	1147	2019
<i>współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)</i>	105,01	105,77	95,01	104,90	110,88	131,98	2019
<i>współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe)</i>	107,14	106,93	97,39	107,35	113,18	135,45	2019
<i>beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności</i>	789	605	1076	631	464	642	2019
<i>Liczba imprez ogółem</i>	61	142	38	55	5	145	2020
<i>Biblioteki publiczne na 10 000 ludności</i>	1,3	0,4	2,1	1,5	0,6	0,9	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA GOSPODARCZA							
<i>podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności</i>	96	99	86	101	99	103	2020
<i>osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności</i>	67	80	61	67	62	71	2020
<i>fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców</i>	3,48	3,07	3,50	3,66	3,71	4,69	2020
<i>instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej</i>	1324,3	679,8	1486,2	1974,9	2351,5	1411,0	2020
<i>podmioty na 1000 mieszkańców ogółem</i>	6,1	7,5	5,3	8,1	6,4	6,9	2020
<i>podmioty wg klas wielkości zatrudniających pracowników 0-9 na 1000 mieszkańców ogółem</i>	91,8	95,5	82,6	97,0	94,8	99,2	2020
<i>podmioty wg klas wielkości zatrudniających 10-49 na 1000 mieszkańców</i>	2,6	2,5	2,5	3,2	3,4	3,0	2020
<i>podmioty wg klas wielkości zatrudniających 50-249 na 1000 mieszkańców</i>	0,8	1,0	0,6	0,8	1,0	1,1	2020
<i>podmioty wg klas wielkości zatrudniających 250-999 na 1000 mieszkańców</i>	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	2020
<i>udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)</i>	7,9	4,4	8,2	8,0	6,8	5,3	2020

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Wyszczególnienie	Bartoszyce gmina miejska	Bielsk Podlaski gmina miejska	Morąg gmina miejsko- wiejska	Kętrzyn gmina miejska	Braniewo gmina miejska	Szczytno gmina miejska	Dane z roku
STREFA GOSPODARCZA							
stopa bezrobocia rejestrowanego ogółem(w powiatach) (%)	17,4	5,0	10,7	19,6	19,3	10,1	2020
pracujący na 1000 mieszkańców	224	332	168	214	184	269	2020
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska =100) (%)	83,1	100,4	80,4	82,6	80,8	81,9	2020
dochody na 1 mieszkańca (zł)	5210,52	5279,11	5349,86	5207,22	5406,27	5347,62	2020
dochody własne na 1 mieszkańca (zł)	2120,92	2741,80	1886,35	2061,86	2226,72	2075,68	2020
wydatki na 1 mieszkańca (zł)	5225,60	5882,01	5308,02	4671,34	5488,09	5506,24	2020
wartość umów/decyzji o dofinansowanie - środki wspólnotowe (lata 2014-2020)	96 848 961,12	123 007 473,05	80 446 720,53	62 352 856,23	77 097 234,87	63 735 068,17	2020
Miejsca noclegowe na 1000 ludności (dane powiatowe)	6,78	3,31	30,79	6,11	6,65	26,98	2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

14. Konsultacje społeczne

Badanie rozwoju gminy miejskiej Bartoszyce – badanie ankietowe

„Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce” jest wstępnym dokumentem do przygotowania „Strategii rozwoju miasta Bartoszyce do roku 2030”. Elementem przygotowania Diagnozy było przeprowadzenie od 5 do 28 listopada 2021 r. konsultacji społecznych w formie badań ankietowych. Analiza uzyskanych na drodze badań danych stanowi uzupełnienie diagnozy miasta Bartoszyce, opracowanej na podstawie danych statystycznych GUS oraz informacji z Urzędu Miasta w Bartoszycach i jego jednostek podległych, Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach, Komendy Powiatowej Policji w Bartoszycach oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach.

Ankiety zostały umieszczone w wersji elektronicznej na stronie Urzędu Miejskiego w Bartoszycach. Wersja papierowa była dostępna w Urzędzie Miasta w Bartoszycach oraz podległych jednostkach organizacyjnych (Szkoły, Bartoszyckie Centrum Informacji Turystycznej, Bartoszycki Ośrodek Sportu i Rekreacji.).

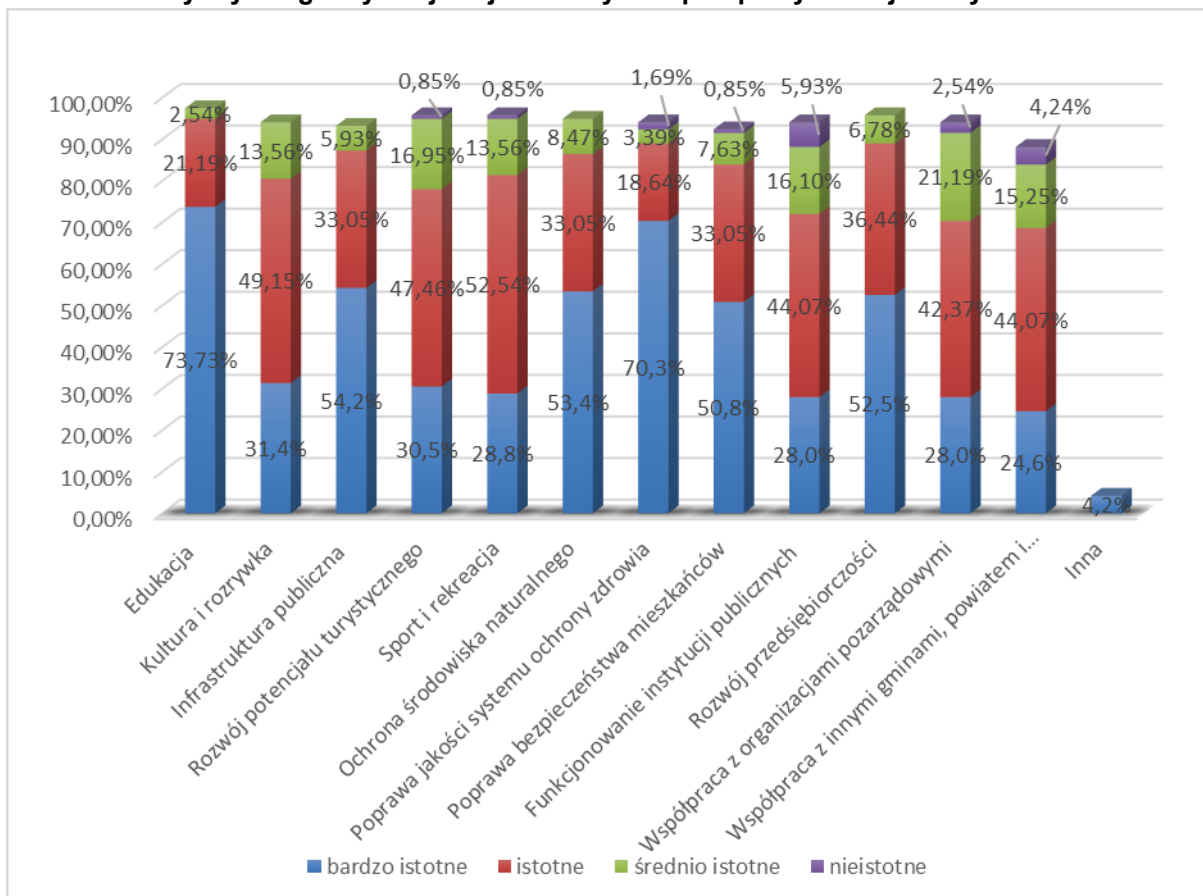
W badaniu wzięło udział 118 mieszkańców, czyli 0,5% mieszkańców gminy miejskiej Bartoszyce.

Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Bartoszyc było poznanie opinii odnośnie aspektów społeczno-gospodarczych miasta oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych:

- ✓ priorytet dla władz Państwa Miasta w perspektywie najbliższych lat,
- ✓ kluczowe działania / inicjatywy w poszczególnych obszarach rozwoju,
- ✓ niezbędne inwestycje,
- ✓ mocne strony miasta,
- ✓ słabe strony miasta,
- ✓ zagrożenia dla rozwoju miasta,
- ✓ szanse dla rozwoju miasta.

Wyniki ankiety zostały przedstawione poniżej na wykresach wraz z dodatkowymi odpowiedziami respondentów. Podsumowanie znajduje się po wynikach ankiety.

1. Priorytety dla gminy miejskiej Bartoszyce w perspektywie najbliższych lat.

Dodatkowe obszary wskazane przez respondentów w pytaniu nr 1 - Priorytety gminy miejskiej Bartoszyce w perspektywie najbliższych lat:

- 1) wymiana edukacyjna, turystyczna,
- 2) wspólne działania na rzecz ochrony środowiska, edukacja,
- 3) poznawanie historii okolic,
- 4) istotne poprawa jakość dróg gminnych,
- 5) edukacja poza formalna - dofinansowanie działań z MEiN, Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji zajmujący się tą edukacja działa już w PCRE w Bartoszycach,
- 6) edukacja nieformalna dorosłych. Pozwoli ona na nabywanie nowych umiejętności potrzebnym we współczesnym świecie, które nie są związane ze ścieżką zawodową i nabywaniem nowych kwalifikacji,
- 7) wsparcie osób z niepełnosprawnością we wszystkich dziedzinach życia.

2. Kluczowe działania / inicjatywy, jakie władze Bartoszyce powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów.

Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobki)

- szkolenia dla liderów szkół w aspekcie pozyskiwania funduszy na działania środowiskowe szkoły,
- poprawa dostępności usług edukacyjno-opiekuńczych,
- udział placówek oświatowych w dostępnych projektach unijnych,
- podejmowanie działań w dziedzinie modernizacji placówek,
- psycholog w placówkach edukacyjnych,
- poprawa jakości kształcenia,
- wyposażenie placów zabaw w szkołach w profesjonalny sprzęt,
- wyposażenie szkół w nowoczesne środki dydaktyczne niezbędne do codziennej pracy,

- finansowanie zajęć dodatkowych w szkołach,
- poprawa jakości nauczania w szkołach,
- utworzenie szkoły muzycznej,
- utworzenie placów zabaw dla dzieci na terenie szkoły,
- nowy sprzęt w szkołach, od krzesłek aż do pomocy naukowych,
- kółka zainteresowań na terenie szkoły,
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- zatrudnianie w szkołach ogólnodostępnych specjalistów, którzy potrafią pracować z dziećmi z niepełnosprawnością,
- rozszerzenie współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym,
- polepszenie warunków w szkołach np. brak sal gimnastycznych, brak możliwości spożywania w szkole ciepłego posiłku,
- powstanie szkoły sportowej,
- podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia przez placówki wysokich efektów kształcenia,
- zwiększenie kierunków w szkołach zawodowych,
- zajęcia dodatkowe dla dzieci w trakcie wakacji i dni wolnych,
- opieka medyczna w szkołach,
- wsparcie w edukacji dzieci z rodzin problemowych (m.in. organizacja zajęć wyrównawczych, rozwój wolontariatu itp.),
- dostosowanie liczby godzin i etatów świetlicy do realnych potrzeb szkół,
- szeroko pojęte wsparcie dla dzieci ze specjalnymi potrzebami,
- wzmocnienie bezpieczeństwa w szkołach podczas przerw,
- szeroki dostęp do psychologów,
- świetlice socjoterapeutyczne,
- zwiększenie nakładów finansowych na pomoc psychologiczno-pedagogiczną,
- doceniać pracę nauczycieli za tytuły laureatów i finalistów dodatkowymi wynagrodzeniami za ciężką i trudną pracę,
- budowa orlika dla Liceum Ogólnokształcącego im. S. Żeromskiego,
- edukacja poza formalna,
- większy wybór zajęć pozalekcyjnych (np. zajęcia sportowe, plastyczne, muzyczne, j. angielski)
- remonty placówek oświatowych,
- zapewnienie odpowiedniej ilości zajęć lekcyjnych dla zainteresowanych rozwojem grup uczniów, jeśli jest klasa językowa to rozszerzony język powinien być dedykowany tym uczniom; nie może być sytuacji, że ze względów finansowych dopasowuje się zajęcia do wykładających a nie zgodnie z potrzebami,
- nadzór nad cateringiem,
- budowa hal sportowych,
- edukacja artystyczna,
- rozwój szkolnictwa zawodowego zgodnego z potrzebami lokalnych firm,
- utworzenie dodatkowych punktów opieki nad dziećmi,
- utworzenie placu zabaw przy SP nr 8 z UJN,
- zróżnicowanie ofert szkół ponadpodstawowych,
- zróżnicowanie oferty edukacyjnej,
- rozbudowa infrastruktury,
- doposażenie biblioteki w szkole SP3,
- zwiększenie wydatków na nagrody dla nauczycieli,
- przywrócenie w placówkach oświatowych stołówek, odejść od cateringu,
- profilaktyka uzależnień,
- większa dostępność dzieci z obszarów gminnych np. do zerówek i szkół,
- realizacja projektów edukacyjnych międzynarodowych,
- dofinansowanie dla szkół podstawowych na zajęcia wf np. wyjazdy na basen - nauka pływania
- większa ilość sprzętu i pomocy w szkole,
- poszerzanie wykonywania dyscyplin sportowych np. nauka pływania,
- wzbogacenie placówek w urządzenia technologiczne,
- dofinansowania do obiadów dla uczniów,
- edukacja w zakresie sportu (nowe dyscypliny sportowe w mieście),

- darmowy, bądź bardzo tani transport do i ze szkół,
- lepsze wykształcenie osób uczących języki obce,
- poprawienie ogrodzenia szkół i zabezpieczenie posesji szkolnych,
- zwiększenie samodzielności szkół, dyrekcji,
- zwiększenie współpracy z rodzicami,
- zwiększenie dostępu do zajęć specjalistycznych dla dzieci,
- zwiększenie ilości przedszkoli,
- przywrócenie kuchni w przedszkolach,
- poprawa wyposażenia przedszkoli,
- wprowadzenie do przedszkoli grup, do których będą mogli uczęszczać dzieci z autyzmem; należy przy tym objąć chore dzieci fachową, przygotowaną opieką,
- odnowienie elewacji w przedszkolu nr 6,
- opieka nad dziećmi przed i po godz. urzędowania szkół i przedszkoli,
- darmowy pobyt w przedszkolu,
- organizacja i stworzenie sal do rehabilitacji dla dzieci w przedszkolach,
- rozbudowa przedszkola przy SP nr 8 z UJN,
- zmniejszenie liczebności klas i grup przedszkolnych do 20 dzieci,
- zwiększenie ilości żłobków z wyżywieniem, placami zabaw,
- zapewnienie miejsc w żłobkach dla mieszkańców okolicznych gmin wiejskich,
- darmowy pobyt w żłobku.

1. Kultura, rozrywka

- Kino stacjonarne,
- dostęp do świetlic socjoterapeutycznych,
- zwiększenie ilości imprez kulturalnych spełniających potrzeby mieszkańców,
- zwiększenie oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży (koncerty muzyczne, turnieje, quizy, debaty na różne tematy),
- organizacja przynajmniej jednego wydarzenia kulturalnego o zasięgu ogólnopolskim,
- organizacja przedsięwzięć promujących aktywność mieszkańców, w tym: dzieci i młodzieży, osób starszych, osób niepełnosprawnych,
- budowa zadaszonego amfiteatru,
- likwidacja sceny zasłaniającej przepiękną Bramę Lidzbarską,
- rozbudowa Bartoszyckiego Domu Kultury,
- organizacja koncertów topowych wokalistów/ zespołów (większy dostęp do ciekawych koncertów),
- wsparcie lokalnych artystów i promocja ich twórczości,
- atrakcyjny repertuar letniej sceny na pl. Konstytucji,
- organizacja spektakli teatralnych i muzycznych (zapraszanie teatrów i grup nieformalnych),
- stworzenie Muzeum Ziemi Bartoszyckiej i dawnych Prus w Bramie Lidzbarskiej,
- działania w celu integracji i ukazania wielokulturowości miasta,
- przebudowa Placu Boh. Westerplatte,
- organizowanie festynów rodzinnych i imprez sportowych,
- darmowe projekcje filmów w plenerze, połączone np. z piknikiem,
- organizacja przeglądu twórczości artystycznej uczniów,
- założenie orkiestry dętej,
- zwiększyć ilość koncertów i urozmaicić obchody dni Bartoszyce,
- imprezy masowe jak dni Bartoszyce robione z myślą o mieszkańcach i promocji miasta,
- poprawa jakości oferowanych inicjatyw kulturalnych a nie z gatunku disco polo,
- zwiększenie promocji wydarzeń kulturalnych wśród mieszkańców,
- organizacja koncertów (gwiazdy będące obecnie na topie, a nie sprzed lat),
- współpraca z różnymi podmiotami, stowarzyszeniami w celu podnoszenia jakości kultury,
- otwarcie centrum kultury gdzie młodzież będzie mogła spędzać czas np. kręgle, park jumpcity, paintball laserowy, gokarty, bilard,

- informacja na temat wydarzeń kulturalnych w widocznym miejscu na stronie internetowej,
- stworzenie profesjonalnych pracowni artystycznych,
- organizacja spotkań ze znanymi ludźmi,
- dostęp wszystkich mieszkańców bez względu na wiek do udziału w życiu kulturalnym i rozrywkowym,
- umożliwianie uczniom udziału w spektaklach teatralnych prezentowanych przez zaproszonych aktorów,
- organizacja cyklicznych festiwali np. związany z kinematografią,
- zwiększenie budżetu na wydarzenia kulturalne,
- urozmaicanie oferty kulturalnej, dostępności do kultury oraz promowanie lokalnej sztuki,
- wsparcie teatrów amatorskich,
- organizacja koncertów kameralnych muzyki poważnej,
- utworzenie filii ośrodka kultury z zajęciami dla dzieci i dorosłych za rzeką, tj. na Działkach i ul. Wyszyńskiego lub Sikorskiego,
- rozszerzenie oferty BDK, MDK,
- zwiększenie wsparcia stowarzyszeń z dziedziny kultury,
- stworzenie placu zabaw i miejsca piknikowego w parku Elizabeth.

2. Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, internetu, dróg i chodników)

- Infrastruktura publiczna,
- zwiększenie częstotliwości i podniesienie standardu komunikacji międzymiastowej,
- doprowadzenie gazu ziemnego do budynków,
- rozwiązanie problemu przejścia przez tory kolejowe przy dworcu,
- modernizacja ulic,
- modernizacja chodników,
- budowa basenu krytego,
- likwidacja krawężników na zjazdach na drodze rowerowej,
- budowa nowych uli i chodników,
- zabezpieczenie przed dewastacją okolic dworca,
- droga w strefie ekonomicznej ulicy Inwestycyjnej,
- budowa chodników przy ul. Warmińskiej,
- naprawa ul. Krasickiego, ul. Spółdzielców,
- bieżące naprawy dróg często uczęszczanych,
- uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- więcej parkingowych miejsc przy szkołach,
- remont dróg i chodników na osiedlu Działki,
- stworzenie większej ilości ścieżek rowerowych,
- wymiana starych sieci i budowa nowych,
- budowa parkingu na placu po byłym bazarze, (wkomponowany w otoczenie parkowe z nasadzeniami drzew),
- budowa oświetlenia przejść dla pieszych,
- połączenie drogi 51 (ul. Bema) z ul. Zamkową i stworzenie ruchu jednostronnego a kierunku działek,
- rozbudowa kanalizacji deszczowej,
- budowa sieci ciepłowniczej w centrum,
- modernizacja przestarzałej infrastruktury kanalizacyjnej i deszczowej,
- modernizacja przestarzałej infrastruktury wodociągowej,
- zwiększyć dostęp do sieci ciepłowniczej miejskiej,
- budowa obwodnicy miasta,
- budowa sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu przy Lidlu (obok cmentarza starego),

- budowa oświetlenia podwórka z tyłu kamienic 22,23 na Placu Konstytucji,
- budowa nowego chodnika na cmentarz ul. Leśna,
- remont mostu przy szkole z ukraińskim językiem nauczania,
- budowa chodnika do nowego cmentarza,
- poprawa jakości dróg w szczególności o dużym natężeniu - Kętrzyńska, Paderewskiego,
- poprawa nawierzchni na ulicach Żeromskiego, Nowowiejskiego,
- budowa parkingu przy BDK,
- ocieplanie budynków mieszkalnych, wymiana pieców,
- przebudowa kolektora odprowadzającego wody opadowe z starówki, ul. Kętrzyńskiej, parku, placu Westerplatte, ul. Młynarskiej (przy silnych burzach występują tu regularne podtopienia piwnic),
- miejsca parkingowe przy ul. Zamkowej,
- zwiększenie nasadzeń drzewami w mieście,
- modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego i budowa nowego,
- budowa chodnika przy przejściu przez tory kolejowe - ul Nowowiejskiego,
- więcej miejsc parkingowych,
- zwiększenie liczby kursów autobusów/busów do pobliskich miejscowości,
- rewitalizacja parków i połączenie ich ścieżkami rowerowymi,
- zapewnienie odpowiedniej ilości śmietników przy chodnikach,
- „rozbetonować” plac 3 Maja,
- Wprowadzić elektryczną komunikację miejską,
- rewitalizacja starych kamieniczek,
- uporządkowanie placu XXX- lecia.

3. Rozwój potencjału turystycznego

- wykorzystanie potencjału Łyny,
- wykorzystanie potencjału jezior znajdujących się na terenie miasta,
- rozbudowanie ciągów rowerowych,
- rozbudowa ścieżek rowerowych,
- utworzenie przystani kajakowych,
- stworzenie warunków do budowy hoteli,
- zagospodarowanie terenu w parku Elizabeth,
- powszechna dostępność do informacji turystycznej,
- budowa kopii grodziska pruskiego na Wzgórzu Zamkowym (palisada; byłoby to uzupełnienie ścieżki historycznej po regionie z licznymi zamkami gotyckimi)
- aktualizacja przewodnika turystycznego,
- wykorzystywanie potencjału i możliwości turystycznych miasta,
- organizacja imprez masowych,
- zagospodarowanie terenu/ powstanie plaży miejskiej przy jezioru "mleczarskim",
- utworzenie Muzeum Ziemi Bartoszyckiej,
- odnowienie zabytkowych obiektów,
- dokończenie rewitalizacji Starego Miasta,
- dofinansowania działań, które mogą przyciągnąć potencjalnych turystów,
- wykorzystanie potencjału przedsiębiorców do wspólnego budowania marki miasta
- efektywna promocja miasta,
- stworzenie atrakcji w mieście, które przyciągnęłyby turystów,
- przenieść Baby Pruskie gdzieś w okolice Starówki, wtedy turyści będą mieli w jednym miejscu: starówkę, baby pruskie, bramę Lidzbarską, kościół farny,
- rozwój gospodarstw agroturystycznych,
- Bartoszycom potrzebne jest miejsce wyjątkowe, magiczne, pełne niesamowitych ludzi, artystów i ich dzieł. Musi to być miejsce które będą odwiedzać starsi, młodszy, rodziny ale i wycieczki szkolne,
- stworzenie lokalnego produktu/atrakcji turystycznej, który promowałby miasto,
- stworzyć muzeum Powiatu Bartoszyckiego w Bramie Lidzbarskiej,

- utworzenie ścieżki rowerowej w kierunku Bezled,
- stwarzanie warunków do rozbudowy zróżnicowanej bazy noclegowej i gastronomicznej,
- organizacja ciekawych imprez i wydarzeń,
- nawiązanie współpracy z innymi gminami, wymiana międzymiastowa,
- wykorzystanie potencjału parku Elizabeth,
- organizacja festynów o różnej tematyce (np. kulinarnej, sportowej),
- opracowanie strategii rozwoju potencjału turystycznego miasta,
- uruchomienie przejazdu kolejowego,
- utrzymanie odpowiedniego porządku w parkach, ścieżkach,
- stworzenie bazy kajakowej,
- aktualizacja folderów, przewodników promocyjnych miasta,
- stworzenie wieży widokowej na wzgórzu zamkowym,
- rewitalizacja terenów lasu TPD z uwzględnieniem miejsca na pole biwakowe,
- udostępnić zwiedzanie Bramy Lidzbarskiej,
- włączenie społeczności lokalnych oraz lokalnych podmiotów społecznych (NGO) w promowanie i rozwój potencjału turystycznego miasta, w tym osób starszych i niepełnosprawnych (organizacja festiwali, przeglądów).

4. Sport i rekreacja

- organizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
- budowa krytego basenu,
- organizacja zajęć nie tylko z piłki ręcznej - powiększenie oferty,
- rewitalizacja stadionu miejskiego,
- budowa nowoczesnego stadionu,
- stworzenie lepszych warunków dla młodzieży zachęcających ich do sportu, np. stypendia,
- wdrożyć naukę pływania dla dzieci,
- promowanie i wspieranie piłki ręcznej,
- rozbudowa oferty w zakresie aktywności fizycznej z wykorzystaniem istniejącej bazy sportowo- rekreacyjnej, w tym dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych,
- upublicznienie informacji na stronie UM o odbywających się wydarzeniach sportowych,
- mini siłownie zewnętrzne na placach w szkołach i osiedlowych podwórkach,
- stałe oferty sportowe,
- rozbudowa infrastruktury na „Jeziorku Mleczarskim”,
- organizowanie zawodów rodzinnych, dla rodzin z dziećmi w różnym wieku, z przyjaciółmi itp. Różne dyscypliny w innych porach roku,
- rozbudowa oferty imprez sportowo-rekreacyjnych na otwartym terenie,
- organizacja zawodów na hali sportowej,
- szersze działania promocyjne wydarzeń sportowych jakie mają odbyć się w mieście,
- stworzenie co najmniej jednej dużej imprezy biegowej,
- współpraca lokalnych sportowców, animatorów sportu oraz mieszkańców w celu popularyzowania sportu i zdrowego stylu życia,
- bezpłatne zajęcia sportowe dla dzieci,
- budowa i przebudowa infrastruktury rekreacyjnej w Lesie Miejskim,
- rozwój różnorodnych dyscyplin sportowych na terenie miasta,
- zapraszanie różnych sportowców do Bartoszyce,
- budowa dużego ośrodka sportowego z basenem, sauną, siłownią oraz atrakcyjnym miejscem dla dzieci,
- budowa ścianki wspinaczkowej,
- dbanie o stan techniczny boisk – Orlików,
- wykorzystanie nowo wybudowanego mostu do stworzenie promenady wraz z wybiegiem z przeszkodami dla psów,
- organizacja zawodów na stadionie miejskim,
- organizacja imprez masowych o charakterze sportowo – rekreacyjnym, aktywizujących i popularyzujących wśród mieszkańców zdrowy styl życia,
- utworzenie klubu szachowego dla dzieci,
- wsparcie stowarzyszeń sportowych,
- utworzenie - Orlika dla LO przy ul. Żeromskiego,
- budowa parku linowego,

- dbanie o stan techniczny terenów zielonych, np. Park Elżbiety,
- parki tematyczne dla całych rodzin z dziećmi.

5. Ochrona środowiska naturalnego

- uruchomienie wypożyczalni hulajnóg elektrycznych,
- edukacja w zakresie ochrony środowiska,
- likwidacja "kopciuchów",
- zwiększenie liczby koszu na śmieci na terenie miasta,
- zagospodarowanie kąpieliska miejskiego na jeziorze,
- dofinansowanie do likwidacji pieców,
- edukacja w zakresie segregacji odpadów,
- poprawa jakości wód jeziora „mleczarskiego”,
- walka ze smogiem,
- stworzenie przyjaznego dla środowiska zrównoważonego transportu publicznego,
- zwiększenie kontroli gospodarstw ogrzewanych nieodpowiednimi "opałami" ,
- rozbudowa sieci ciepłowniczej na nowe nieuźbrożone tereny oraz podłączanie nowych budynków do sieci oraz wymiana starych systemów grzewczych na podłączenie do sieci miejskiej,
- zainstalowanie mierników czystości powietrza,
- dbanie o dotychczasową zieleń w mieście,
- pomoc mieszkańcom w usuwaniu azbestu,
- zadrzewienie miasta, dosadzenie drzew w różnych miejscach, nawet tych centralnych miasta (da to również latem ucieczkę od upału co turystycznie również będzie atrakcyjne),
- promocja ekologicznych zachowań,
- likwidacja smogu w mieście, szczególnie na działkach,
- sprzątanie obszarów wzdłuż rzeki Łyny,
- przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej,
- automaty na zwrot butelek,
- zwiększenie zieleni na "Kwadracie" (bliżej Bramy Lidzbarskiej),
- przystępowanie do ogólnopolskich programów mających na celu poprawę jakości powietrza,
- promowanie odnawialnych źródeł energii,
- pozyskanie funduszy na pomoc mieszkańcom na wymianę starych nieefektywnych źródeł ciepła na nowe ekologiczne,
- całkowita eliminacja tzw. "kopciuchów",
- stworzenie wypożyczalni rowerów,
- segregacja odpadów,
- dofinansowanie zakupu elektrycznych autobusów miejskich,
- kampanie społecznościowe,
- zamknięcie ruchu kołowego na placu konstytucji 3 maja,
- montaż separatorów sieci kanalizacji deszczowej,
- akcje edukacyjne jak segregować śmieci - bezpośrednio a nie w formie ulotek,
- zorganizowanie miejsc tzw. toalet dla zwierząt,
- termomodernizacja budynków,
- organizacja kampanii informacyjnych o szkodliwości spalania śmieci w piecach.

6. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

- opieka wytnieniowa, więcej pediatrów dla dzieci,
- zwiększyć dostępność do lekarzy specjalistów,
- zwiększyć dostęp do lekarzy rodzinnych,
- większa kontrola samorządu nad szpitalami i POZ,
- rozszerzenie działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu opieki psychologicznej i psychiatrycznej,
- lepszy szpital,
- poprawa nocnej i świątecznej opieki medycznej,
- apteki całodobowe,
- zwiększyć dostępność do lekarzy specjalistów dla dzieci,
- organizacja wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego mieszkańcom, w szczególności dzieciom i młodzieży, osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom oraz osobom starszym,

- wsparcie w opiece nad chorym seniorem,
- bezpłatna poradnia dietetyczna,
- przywrócenie w szkołach opieki dentystycznej,
- więcej projektów włączających młodzież do działania w zakresie profilaktyki uzależnień,
- przywrócenie oddziału rehabilitacyjnego dla dzieci,
- zwiększenie ilości karettek ratunkowych,
- ulepszenie funkcjonowania przychodni, łatwość w dostaniu się do lekarza pierwszej pomocy
- szkolenia z pierwszej pomocy,
- wyposażenie szpitala i zatrudnienie w nim specjalistów,
- pozyskiwanie lekarzy takich specjalności, których brak w mieście,
- organizacja akcji promujące zdrowy styl życia angażujące młodzież,
- opieka pielęgniarska w szkołach,
- pomoc powiatowi w znalezieniu pediatrów,
- poprawa funkcjonowania Poradni „Szansa”,
- bezpłatny dostęp do specjalistów,
- dofinansowanie do zakupu karettek i sprzętu medycznego,
- prewencja uzależnień (w tym utworzenie Izby Wyrzeźwień),
- przygotowanie gabinetów na wynajem dla lekarzy specjalistów,
- edukacja z zakresu chorób, leczenia i zapobiegania Zachęcanie do badań profilaktycznych. oraz tworzenie nieodpłatnych programów badań profilaktycznych,
- opieka domowa nad ludźmi starszymi i niedołącznymi, nie wszystkich stać na dom opieki,
- zorganizowanie i wsparcie dla osób uzależnionych (alkohol, narkotyki),
- organizowanie bezpłatnych badań usg,
- budowa obiektów wsparcia dla osób starszych,
- profilaktyka stomatologiczna i ortodontyczna dla dzieci i młodzieży,
- zapisy do lekarzy bez stania w kolejkach.

7. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

- rozbudowa systemu oświetlenia miejskiego,
- oświetlenie ulic,
- oświetlenie chodników,
- większa współpraca ze służbami,
- monitoring całodobowy, zwłaszcza nocą,
- poprawić skuteczność nadzoru nad monitoringiem miejskim; dodatkowe kamery,
- zwiększenie patroli Policji,
- więcej oświetlenia na przejściach dla pieszych,
- poprawne oznakowanie przejść i ścieżek rowerowych,
- przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację społeczną i zawodową,
- przebudowa dróg miejskich,
- rozbudowa oraz unowocześnienie monitoringu miejskiego. "Podłączenie do monitoringu innych służb, w celu monitorowania miejsc potencjalnie niebezpiecznych: deptak, Kętrzyńska, starówka, dworzec, sklep "szerszeń", ogródek Jordanowski, plac Westerplatte, bartbed, stacja wodna kajakowa,
- kursy samoobrony połączone z wykładami o bezpieczeństwie dla mieszkańców w różnym wieku,
- doświetlenie alejek spacerowych,
- szkolenia i profilaktyka w dziedzinie cyberbezpieczeństwa,
- wsparcie osób bezdomnych,
- pomoc i wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych, w szczególności rodzinom z dziećmi, osobami niesamodzielnymi w codziennym funkcjonowaniu (niepełnosprawne i starsze),
- zwiększenie patroli straży miejskiej na ulicach miasta, szczególnie w porze popołudniowej i nocą,
- zwiększenie etatów w Komendzie Powiatowej Policji w Bartoszycach,
- spotkania ze strażakami, policjantami, ratownikami medycznymi, połączone z pokazami, nauką pierwszej pomocy itp.,
- zwiększenie etatów w straży miejskiej,

<ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie wiaduktu przy wodociągach, - poprawa organizacji ruchu na skrzyżowaniach o dużym natężeniu ruchu, - poprawa jakości odśnieżania dróg i chodników zimą, - wsparcie rodzin z osobami niesamodzielnymi oraz dziećmi, w tym o specjalnych potrzebach rozwojowych, wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, - poprawa stanu mieszkań socjalnych, - koszenie trawników wzdłuż dróg.
<p>8. Funkcjonowanie instytucji publicznych (Urząd Miasta)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydłużone w określone dni godziny otwarcia urzędu, - specjalistyczne szkolenia pracowników, - poszukiwanie sponsorów i partnerów (przy organizacji wydarzeń np. jubileuszowych) wśród osób indywidualnych, podmiotów prywatnych i firm, - przyjazny Urząd dla petenta i petent dla Urzędu, - prowadzenie dialogu burmistrza z mieszkańcami, - poprawa komunikacji – odpowiadanie na emaile, - zatrudnianie ludzi kompetentnych i z wykształceniem, - słuchanie uwag petentów i rozważanie ich, - rozwój e-usług publicznych, - wprowadzenie dress code, - zbyt mało wniosków można wypełniać przez profil zaufany, - poprawa funkcjonowania i efektywności MKRPA, - wzajemna współpraca w ramach kooperacji na rzecz mieszkańców miasta, - poprawa funkcjonowania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - likwidacja barier architektonicznych do wszystkich obiektów użyteczności publicznej, - dostępność, możliwość bezpośredniej wizyty u burmistrza, - Informatyzacja urzędu- możliwość załatwiania wszystkich spraw przez Internet, - racjonalne tworzenie miejsc pracy, - sprawniejsza pomoc ośrodków miejskich (nie pozostawianie ludzi samym sobą), - oszczędności, zmniejszenie kadry, - zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, - wprowadzenie elektronicznego numerowanego systemu obsługi interesantów, - płatności bezgotówkowe, - poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych, - brak właściwej komunikacji z władzami miasta , - działania informacyjno-promocyjne z zakresu wydarzeń odbywających się na terenie miasta, - asystent osób nie samodzielnych jako pomoc w załatwianiu i zrozumieniu spraw, - poprawa funkcjonowania PCRE, - prowadzenie dialogu z przedstawicielami wszystkich środowisk i dostosowywanie działań do ich potrzeb, - uruchomienie na stronie internetowej UM Bartoszyce zakładki w której będzie można zgłaszać różne sprawy, np. jakieś problemy techniczne dotyczące infrastruktury technicznej np. nie działającą lampę, dzikie wysypisko; zakładka taka w prosty sposób poprawi komunikację urzędu z mieszkańcami oraz ułatwi pracę urzędników poprzez wskazanie jakiś problemów, spraw ważnych dla mieszkańców, - pracownicy socjalni mają docierać do potrzebujących a nie czekać w biurze, - utworzenie punktów informacyjnych dot. spraw załatwianych w urzędzie, - zatrudnienie ogrodnika miejskiego, - kontrola zarządcza, - otwarta polityka informacyjna, bez dzielenia mediów na lepsze i gorsze, - większą aktywność na Facebook. Na chwilę obecną słabo wypada aktywność dotycząca wydarzeń sportowych, - więcej książek w bibliotekach szczególnie nowości (bez indoktrynacji i cenzury).
<p>9. Rozwój przedsiębiorczości</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulgi podatkowe, - wspieranie sektora małej i średniej przedsiębiorczości, - pomoc młodym przedsiębiorcom w rozwoju firmy,

- wsparcie dla przedsiębiorców w sytuacjach kryzysowych, jak pandemia (czasowa obniżka podatków, koncesji),
- podjąć działania zmierzające do polepszenia atrakcyjności regionu, do otwierania nowych firm, poprzez wyznaczenie kolejnych stref wolnocłowych,
- droga w strefie ekonomicznej ulicy Inwestycyjnej,
- lokalne zachęty/ulgi podatkowe dla przedsiębiorców o profilu działalności pożądanym przez urząd miasta,
- wspieranie oraz otwieranie nowych firm, miejsc pracy,
- zwiększenie liczby miejsc pracy,
- brak infrastruktury strategicznej dla inwestorów,
- tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (m.in. w tym rozwój spółdzielni socjalnych),
- współpraca z przedsiębiorcami,
- atrakcyjne miejsca pracy dla młodych,
- równe traktowanie wszystkich przedsiębiorców,
- uzbrajanie terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą,
- pozyskanie inwestorów,
- bartoszyccy przedsiębiorcy mają ogromne trudności ze znalezieniem dobrych, wykwalifikowanych pracowników; potrzebne są programy doszkalające zawodowo, niestety bartoszycki PUP sobie nie radzi; a poza tym programy socjalne sprawiają, że potencjalni pracownicy nie chcą podejmować pracy zarobkowej,
- Urząd Miasta powinien wspierać inicjatywę sprzedaży zdrowej żywności od lokalnych rolników na bazarze,
- zbadanie potrzeb lokalnych przedsiębiorców i zapytanie ich o zdanie, co można zrobić aby firmy chciały inwestować w Bartoszycach,
- wszystkie „budy” handlowe ustawione przy głównych ulicach umieścić przy miejskim bazarze i tam stworzyć pasaż handlowy,
- zwolnienie na start (maksymalnie 3 miesiące) z podatków firm rozpoczynających działalność,
- oferować cenowo atrakcyjne tereny do rozwoju przedsiębiorczości,
- budowa nowych mieszkań,
- wspieranie przedsiębiorców i promocja lokalnych przedsiębiorców,
- współpraca z zarządem strefy ekonomicznej,
- współpraca z firmami zagranicznymi,
- stworzenie szkół branżowych wspomagających kapitał pracowniczy przedsiębiorców
- wykorzystać granice na port przeładunkowy,
- przeznaczenie wyremontowanych obiektów zabytkowych na działania dla branż dziedzictwa (rzemiosło, lokalne produkty),
- klasy patronackie firm w szkołach zawodowych,
- brak dobrego dojazdu do głównych szlaków komunikacyjnych,
- przebudowa i budowa dróg,
- podejmować starania o przywróceniu małego ruchu granicznego,
- wspieranie eksporterów, bo to firmy z największym potencjałem wzrostu,
- dbanie o istniejących przedsiębiorców i ich pracowników działanie,
- doradzanie jak pisać programy i projekty,
- większa współpraca z KOWR i SSE.

10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

- wspólne inicjatywy,
- przekazywanie do realizacji określonego zadania Podmiotowi Organizacji Pozarządowej poprzez stworzenie konkursów ofert do projektów np. wspieranie działań z zakresu opieki adopcyjno-opiekuńczej,
- stworzenie przestrzeni do współpracy,
- zapewnienie siedzib stowarzyszeniom, tani wynajem,
- wspieranie wszelkich inicjatyw organizacji pozarządowych, które skierowane są do lokalnej społeczności,
- współpraca we wspólnym organizowaniu przedsięwzięć,
- wspieranie organizacji progospodarczych,
- tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się

- z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej,
- opieka wytchnieniowa dla seniorów,
- spotkanie z organizacjami, wsłuchanie się odnośnie potrzeb mieszkańców,
- powierzenie organizacjom działań oraz wsparcie finansowe,
- stworzenie strony internetowej pod kątem istnienia organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie miasta i powiatu,
- wymiana doświadczeń,
- podjęcie współpracy z organizacjami ochrony środowiska, może pomóc w edukacji w szkołach,
- więcej środków na działalność w zakresie kultury,
- wspieranie integracji osób niepełnosprawnych,
- spotkania z mieszkańcami na temat ich potrzeb,
- szukanie ciekawych ofert dla rozwoju miasta,
- wspólne przedsięwzięcia,
- udział w festynach i imprezach ,
- wspieranie tych instytucji, zwłaszcza pomagającym niepełnosprawnym,
- wspieranie środowiskowego domu samopomocy, który jest ogromnym wsparciem dla rodzin
- pomoc osobom wykluczonym społecznie,
- wspólna organizacja jarmarku bożonarodzeniowego,
- organizacja spotkań z NGO w celu pokazania jakie są możliwości współpracy,
- wspierać je niezależnie od poglądów,
- dofinansowywanie działalności organizacji pozarządowych,
- traktowanie poważnie problemów ale i działań organizacji,
- zwiększenie finansowania działalności organizacji pozarządowych,
- pomoc w ogarnięciu aspektów prawnych przy organizacji zadań,
- doradztwo i udzielanie organizacjom pomocy merytorycznej w przygotowaniu projektów i pisaniu wniosków; wzajemne wykorzystywanie wiedzy profesjonalistów pracujących w administracji publicznej i organizacjach,
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci z deficytami,
- w przypadku możliwości pozyskania środków zewnętrznych przez stowarzyszenie partycypacja we wkładzie własnym organizacji,
- dofinansowanie działalności organizacji związanych z kulturą,
- współpraca ze SION- cudowne miejsce aktywizujące osoby niepełnosprawne,
- organizacja wspólnych imprez oraz działań integrujących mieszkańców,
- zainicjować pomysł powstania organizacji dbającej o wygląd miasta,
- organizacja warsztatów,
- zapraszanie organizacji do podejmowania dyskusji na tematy dotyczące problemów miasta,
- pomoc UM w rozliczaniu projektów i pozyskiwani środków,
- zlecenie realizacji zadań publicznych dla organizacji pozarządowych,
- partnerstwo jako działania na rzecz dobra wspólnego.

11. Współpraca z innymi gminami, powiatem oraz instytucjami regionalnymi

- rewitalizacja jeziora w Kinkajmach,
- więcej porozumień między gminami w sprawach inwestycyjnych,
- współpraca w zakresie ochrony środowiska,
- współpraca partnerska z miastami np. kontakt pomiędzy organizacjami sportowymi, kulturalnymi, turystycznymi,
- pozyskiwanie środków na wspólne działania lub inwestycje,
- zagospodarowanie odpadów i osadów,
- poprawa/ naprawa dróg gminnych i powiatowych w porozumieniu z innymi organami władzy,
- infrastruktura drogowa,
- wspólna ścieżka rowerowa z gminą Bartoszyce,
- połączenie Lidzbarka ścieżka rowerową,
- współpraca pod kątem pozyskiwania inwestorów, rozwój gospodarczy partnerów,
- otworzyć muzeum,
- Cittaslow,
- komunikacja publiczna, połączenie z Olsztynem,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- współpraca z ZDW i GDDKiA w sprawie modernizacji i przebudowy dróg na terenie miasta,
- przedłużenie ul. Tuwima w kierunku Falczewa,
- wizyty studyjne,
- połączenie miejskich ścieżek rowerowych z gminnymi ścieżkami rowerowymi,
- promowanie kultury regionu , tradycji (wspólnych imprez artystycznych) itp. np. w telewizji ogólnopolskiej,
- ulepszenie komunikacji,
- związki międzygminne,
- mądra współpraca z własną gminą i powiatem,
- wydłużenie tras komunikacji miejskiej do najbliższych wsi,
- wymiana doświadczeń - korzystanie z dobrych praktyk,
- poprawa komunikacji między sąsiednimi gminami,
- prowadzenie strategicznych inwestycji w obszarze miasta powinno być prowadzone ze wszystkimi jednostkami,
- edukacja, wspólne szkolenia, integracja urzędnicza,
- rozwój turystyki,
- połączyć Górowo ścieżką rowerową,
- współpraca z powiatem w sprawie przebudowy ciągów dróg na terenie miasta i gminy
- wspólne projekty,
- wspieranie się wzajemne, promowanie,
- wymiana doświadczeń w rozwiązywaniu podobnych problemów,
- realizacji wspólnych inicjatyw, projektów, grantów, promocja w środowisku,
- komunikacja podmiejska z gminą,
- wdrożenie działań prośrodowiskowych,
- włączenie organizacji pozarządowych, społeczności lokalnych w proces planowania kierunków działań, jak również aktywne włączenie tych środowisk w realizację działań,
- współpraca z KOWR w sprawie pozyskania terenów pod nowe drogi i inwestycje celu publicznego.

3. Mocne strony gminy miejskiej Bartoszyce

Dodatkowo respondenci w pytaniach otwartych wskazali jako mocne strony:

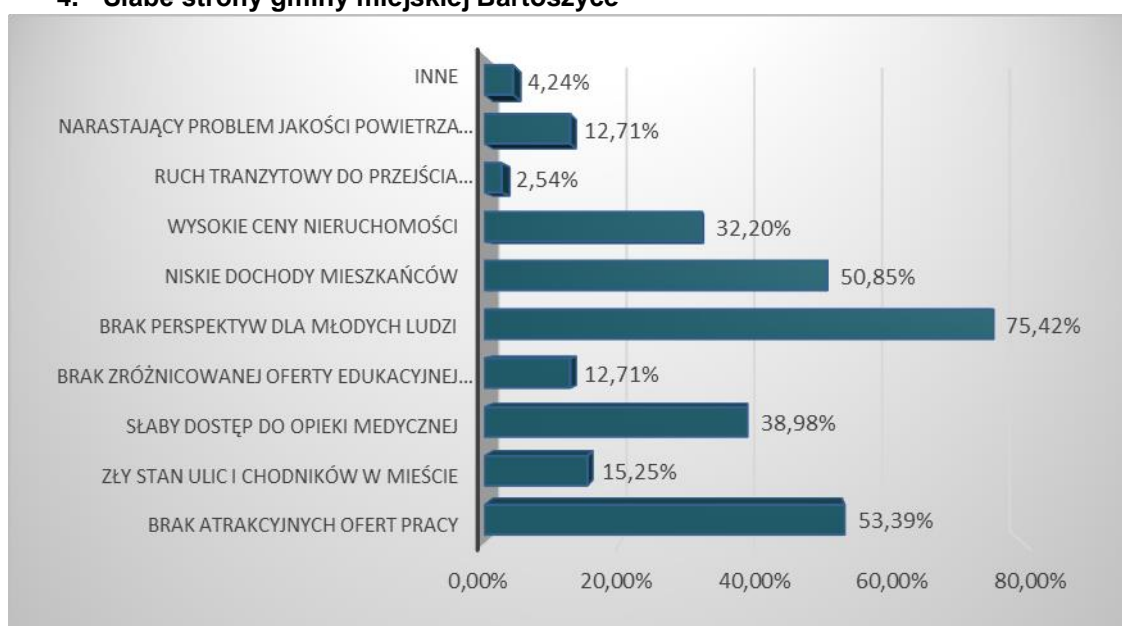
- 1) piękne tereny zielone przy Łynie, jezioru Mleczarskim, jezioru Bartbetowskim,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- 2) uwarunkowania historyczne,
- 3) miasto przygraniczne,
- 4) prężny UM, wysokie kompetencje pracowników,
- 5) lokalizacja miasta pod względem turystycznym,
- 6) bliskość granicy z Obwodem Kaliningradzkim,
- 7) wielokulturowość,
- 8) wysokiej jakości i zróżnicowana oferta kulturalna,
- 9) poprawa stanu dróg krajowych i wojewódzkich prowadzących do miasta, jak i przez miasto, dzięki czemu poprawiono komfort dotarcia do miasta, co w efekcie przekłada się na możliwość rozwoju turystyki,
- 10) aktywne organizacje pozarządowe, grupy społeczne działające na rzecz miasta i społeczności lokalnej,
- 11) Miasto (zarówno Urząd Miasta, jak i jednostki organizacyjne) posiadają spore doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację różnego rodzaju przedsięwzięć (infrastrukturalnych i społecznych).

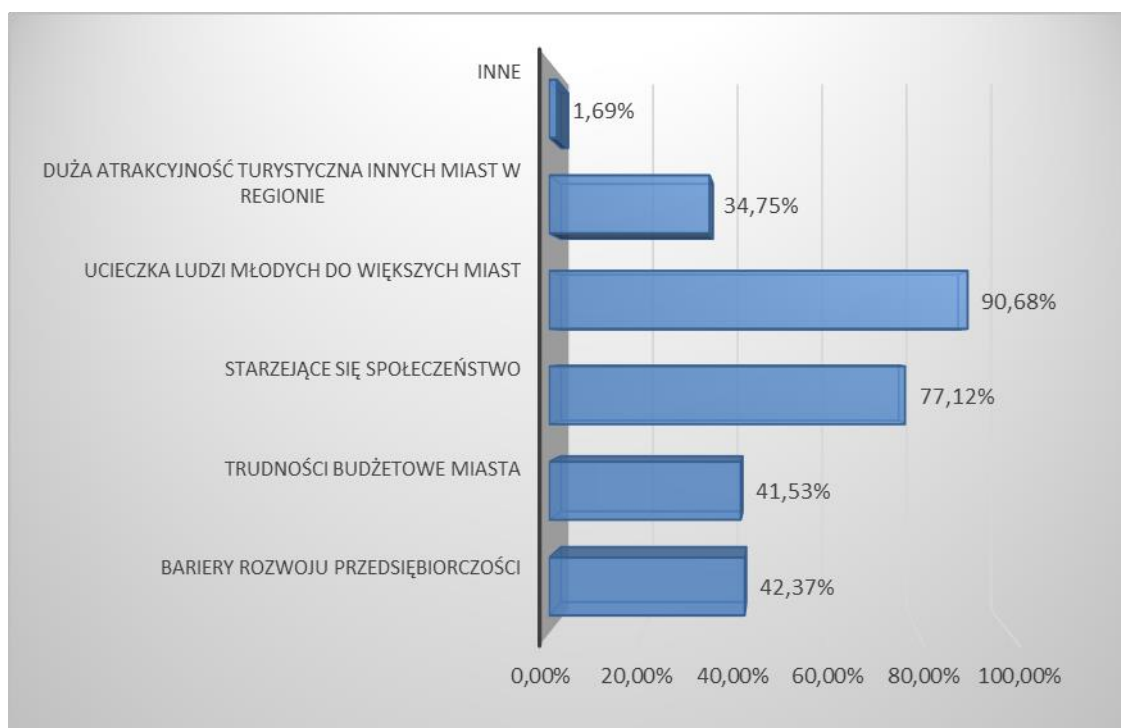
4. Słabe strony gminy miejskiej Bartoszyce

Dodatkowo respondenci w pytaniach otwartych wskazali jako słabe strony:

- 1) zły stan terenów rekreacyjnych,
- 2) wykluczenie komunikacyjne z resztą Polski,
- 3) niski poziom nauki dzieci i młodzieży,
- 4) niewystarczająca oferta edukacyjno-kulturalnej,
- 5) niewystarczająca baza hotelowa.

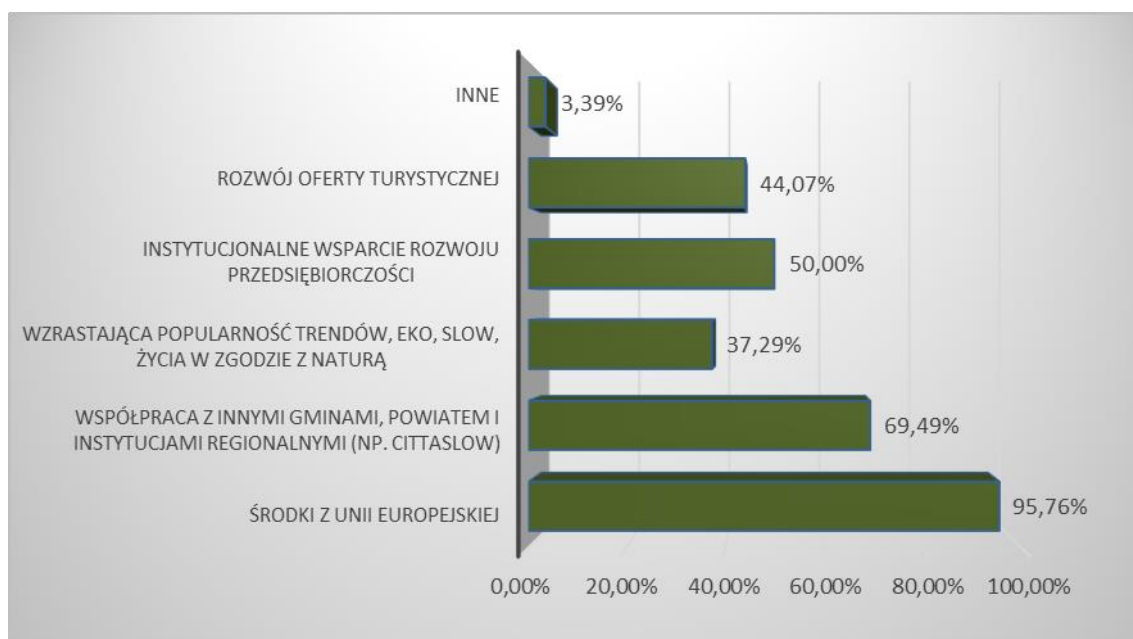
5. Największe zagrożenia dla rozwoju obszaru gminy miejskiej Bartoszyce

Dodatkowo respondenci w pytaniach otwartych wskazali jako największe zagrożenia:

- 1) niewystarczające rozumienie istoty realizacji tak zwanych projektów miękkich, które przyczyniają się do zmiany myślenia o miejscu w którym się żyje,
- 2) bardzo ograniczona możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację inwestycji i różnego rodzaju tzw. przedsięwzięć "miękkich".

6. Szanse rozwojowe dla obszaru gminy miejskiej Bartoszyce

Dodatkowo respondenci w pytaniach otwartych wskazali jako największe szanse:

- 1) Otwarcie granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

7. Dokończenie zdania przez respondentów badania: Uważam, że Bartoszyce są...

1. miastem, które rozwija się słabiej niż wiele podobnych miast powiatowych w regionie,
2. zbyt hermetyczne,
3. rozwiniętym miastem,
4. miastem emerytów,
5. miastem z dużym potencjałem i niewykorzystanymi możliwościami,
6. tylko do opuszczenia,
7. wymierające,
8. miastem bez możliwości podjęcia pracy,
9. miastem które może się zmienić w lepsze i pomocne,
10. drogie pod każdym względem, ograniczone w możliwościach rozwoju, bez perspektyw na przyszłość, zaniedbane, umierające,
11. ładnym miastem tylko niedoinwestowanym,
12. dobrym miejscem do życia,
13. miastem, gdzie można spokojnie żyć,
14. rozwijającym się miastem,
15. do naprawienia,
16. dobrym i spokojnym miejscem do życia ale nie koniecznie zamożnego,
17. zanieczyszczone powietrzem z opalania w kominkach domów jednorodzinnych,
18. smutnym miastem,
19. miastem z potencjałem,
20. zadbanym, pięknym miastem,
21. starzejącym się miastem,
22. wyludniającym się,
23. miastem rozwoju i szans na poprawę życia,
24. piękne, ale potrzebują takiego rozwoju, by zatrzymać w mieście ludzi młodych,
25. ładnym, małym miastem, bezpiecznym, dobrym do życia,
26. wspaniałym miastem, w którym trzeba jeszcze dużego rozwoju, żeby była praca i możliwości,
27. ładne, ale zaniedbane,
28. pięknym miastem o dużych możliwościach, ale wymagają odpowiedniej promocji i wsparcia finansowego,
29. ładnym miastem i warto w nie zainwestować
30. miastem słabo dofinansowanym,
31. miastem z potencjałem,
32. miastem, w który życie zamiera po godz.17,
33. może być atrakcyjne, ale muszą tego chcieć władze miasta i mieć dobrych współpracowników z inicjatywą,
34. miastem mało rozwojowym,
35. pięknym miastem, które może się wybić wyżej niż inne miasta. Trzeba włożyć trochę czasu i pracy w polepszeniu jakości życia, zachęcić młodych ludzi do działań w mieście,
36. brak miejsc pracy, brak pomocy w kwestiach podjęcia pracy dla samotnych matek, brak możliwości pozyskania lokalu mieszkalnego gdy nie posiada się zdolności kredytowej,
37. bardzo ładnym i bezpiecznym miastem, w którym można mieszkać w ciszy i spokoju,
38. nieatrakcyjnym miastem,
39. kiepsko skomunikowanym,
40. w którym o życiu mieszkańców decydują ludzie, którzy od lat piastują swoje stanowiska i nie dają szans wykazania się młodym,
41. miastem, które ma potencjał, ale nie jest on wykorzystywany,
42. zero atrakcji, słabe sklepy, małe galerie,
43. mało atrakcyjnym miastem, szczególnie dla ludzi młodych,

44. miastem z ogromnym potencjałem,
45. miastem bez perspektyw dla ludzi młodych,
46. pięknym miastem, ale sposób myślenia mieszkańców musi się zmienić, aby ruszyć do przodu,
47. mało wyedukowane kulturalnie,
48. ponure, bez przyszłości, bez perspektyw,
49. poszkodowane przez swoje położenie, duża odległość od ośrodków przemysłowych i głównych szlaków komunikacyjnych, brak atrakcyjności turystycznej w porównaniu do pobliskich miast,
50. miastem bez przyszłości,
51. miastem, które mają potencjał do rozwoju. Muszą być jedynie zarządzane przez ludzi z ciekawymi pomysłami, przez ludzi, którzy patrzą w przyszłość i liczą się ze zdaniem mieszkańców,
52. brak zakładów produkcyjnych,
53. miastem z dużym potencjałem dla rozwoju przedsiębiorczości, lepszego życia mieszkańców i atrakcyjnym dla gości
54. miastem mało atrakcyjnym dla ludzi którzy kończą studia,
55. brak perspektyw na dobrą i dobrze płatną pracę jeśli się nie ma znajomości
56. niewłaściwie zarządzane,
57. generalnie przyjazne swoim mieszkańcom, jednakże nie zawsze czuję się bezpieczna wracając do domu po pracy, po zakupach w godzinach popołudniowych. Należy poprawić system informowania mieszkańców o organizowaniu przez urząd różnego rodzaju konkursów oraz innych przedsięwzięć,
58. miastem przyjaznym mieszkańcom i otwartym na ich potrzeby,
59. miastem, w którym się wychowałam, ale które mogłabym opuścić,
60. miastem z potencjałem na dobre życie,
61. miastem z dużym potencjałem rozwojowym,
62. mało atrakcyjnym miastem,
63. piękne, ale nie wiem czy moje dzieci będą chciały tu zostać,
64. miastem z potencjałem, które po wdrożeniu jeszcze kilku nowych pomysłów kulturalnych, sportowych i gospodarczych może stać się jeszcze bardziej atrakcyjniejszym miejscem,
65. miastem pełnym marazmu, inicjatyw z których korzysta niewielu mieszkańców,
66. spokojnym miastem,
67. miastem ludzi starszych,
68. bezpiecznym i atrakcyjnym miastem,
69. zielone.

Podsumowanie badania ankietowego

W ramach opracowania „Diagnozy społeczno-gospodarczej gminy miejskiej Bartoszyce” przygotowano kwestionariusz ankiety mający na celu poznanie opinii mieszkańców miasta na temat życia w mieście i różnych aspektów jej funkcjonowania.

Zdaniem respondentów obszary, które są bardzo istotne i wymagają większej uwagi ze strony władz samorządowych w najbliższej przyszłości to m.in. edukacja (73,7%), poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (70,3%), infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, Internetu, dróg i chodników (54,2%) ochrona środowiska naturalnego (53,4%), rozwój przedsiębiorczości (52,5%), poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (50,9%) oraz kultura i rozrywka (31,4%).

Potwierdzeniem dużego zainteresowania społeczności lokalnej rozwojem społeczno-gospodarczym gminy miejskiej Bartoszyce jest wskazanie inwestycji we wszystkich obszarach zapisanych w pytaniu nr 2, które według nich powinny być priorytetem dla władze samorządowych.

Analizując poszczególne obszary najczęściej pojawiały się poniższe inwestycje, przedsięwzięcia:

- ⇒ edukacja – większe nakłady na oświatę, utworzenie żłobka miejskiego (zwiększenie miejsc w żłobkach), utworzenie przedszkola miejskiego (zwiększenie miejsc w przedszkolach), remont szkół i przedszkoli oraz wyposażenie w sprzęt i materiały edukacyjne, rozwój zainteresowań uczniów, poprawa jakości kształcenia, dostępność psychologa w szkołach, utworzenie szkoły muzycznej.
- ⇒ kultura i turystyka – poszerzenie oferty imprez kulturalnych, podniesienie jakości imprez kulturalnych, organizacja imprez dla młodzieży, wsparcie lokalnych artystów, stworzenie dużej imprezy promującej miasto, stworzenie miejsc rozrywki, budowa kina stacjonarnego i amfiteatru.
- ⇒ infrastruktura publiczna – remont dróg i chodników, budowa ścieżek rowerowych, budowa miejsc parkingowych, rozbudowa sieci gazowej, rozbudowa sieci ciepłowniczej, oświetlenie przejść dla pieszych, zwiększenie dostępności komunikacyjnej miasta, wymiana pieców, rewitalizacja przestrzeni miejskiej.
- ⇒ potencjał rozwoju turystycznego – większa promocja Miasta, zagospodarowanie przestrzeni w obszarze rzeki Łyny, dbałość o dziedzictwo i zabytki, zwieszenie ilości ścieżek rowerowych, stworzenie bazy noclegowej i gastronomicznej, stworzenie lokalnego produktu/lokalnej atrakcji turystycznej.
- ⇒ sport i rekreacja – organizacja imprez o randze wojewódzkiej, dostępność bazy sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców, budowa basenu krytego, zwiększenie potencjału rekreacyjnego, rozwój różnorodnych dyscyplin sportowych, rozbudowa ścieżek rowerowych, stworzenie miejsc aktywnego spędzania czasu przez młodzież, przygotowanie infrastruktury do organizacji spływów kajakowych rzeką Łyną.
- ⇒ ochrona środowiska naturalnego – dofinansowanie wymiany źródeł ciepła, zwiększenie ilości drzew oraz powierzchni zielonych w mieście, monitoring trucicieli, wdrożenie kampanii informacyjnych na rzecz utrzymania czystości, większe zaangażowanie miasta w kampanie i programy ekologiczne, zapobieganie podtopieniom obszarów zurbanizowanych.
- ⇒ poprawa jakości systemu ochrony zdrowia – aktywne pozyskiwanie lekarzy, wsparcie działań powiatu w utrzymaniu i rozwoju szpitala, zwiększenie liczby lekarzy specjalistów, profilaktyka zdrowotna, zwiększenie liczby lekarzy w ośrodkach zdrowia, zwiększenie liczby aptek całodobowych, organizacja wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego mieszkańców
- ⇒ poprawa bezpieczeństwa – rozwój monitoringu miejskiego, poprawa oświetlenia przejść dla pieszych i ulic, poprawa organizacji ruchu drogowego, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.
- ⇒ funkcjonowanie instytucji publicznych – rozwój e-usług, informatyzacja urzędu, poprawa komunikacji pomiędzy mieszkańcami, a władzami miasta, dbałość o wykwalifikowaną kadrę, wydłużenie godzin pracy urzędów.
- ⇒ rozwój przedsiębiorczości – ulgi i zwolnienia podatkowe, wspieranie młodych przedsiębiorców, współpraca władz gminy z przedsiębiorcami, stworzenie zachęt inwestycyjnych dla biznesu, pozyskanie inwestorów.
- ⇒ współpraca z organizacjami pozarządowymi - wspieranie wszelkich inicjatyw organizacji pozarządowych, współpraca w organizowaniu przedsięwzięć, podjęcie współpracy z organizacjami ochrony przyrody i organizacji progospodarczych, zwiększenie finansowania działalności organizacji pozarządowych.
- ⇒ Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi – współpraca w zakresie ochrony środowiska, pozyskiwanie środków na wspólne działania lub inwestycje, poprawa komunikacji pomiędzy gminami, wymiana doświadczeń, wspólne działania promocyjne.

Według 85,6% respondentów najmocniejszą stroną gminy miejskiej Bartoszyce jest dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej). W dalszej kolejności jest stosunkowo dobra baza noclegowa i gastronomiczna (71,2%) oraz dobre położenie komunikacyjne (44,9%). Ponadto 31,4% respondentów wskazało jako mocną stroną wysoki potencjał turystyczny (dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne), a 26,3% stosunkowo wysoką jakość życia i poziom bezpieczeństwa. 18,6% respondentów jako mocną stroną wskazało dobre warunki rozwoju przedsiębiorstw i funkcjonowanie prężnych pracodawców.

Jako słabe strony gminy miasta Bartoszyce respondenci wskazali głównie: brak perspektyw dla młodych ludzi (75,4%), brak atrakcyjnych ofert pracy (53,4%), niskie dochody mieszkańców (50,8%). Ponadto 39% wskazało na słaby dostęp do opieki medycznej, a 32,2% wysokie ceny

nieruchomości. 15,3% respondentów jako słabą stronę wskazało zły stan ulic i chodników w mieście, natomiast 12,7% ankietowanych zwróciło uwagę na brak zróżnicowanej oferty edukacyjnej ponadpodstawowej i narastający problem jakości powietrza (smog).

Największe zagrożenia, jakie zostały wskazane przez respondentów to: ucieczka ludzi młodych do większych miast (90,7%) i powiązane z tym starzejące się społeczeństwo (77,1%). 42,4% ankietowanych wskazało na bariery rozwoju przedsiębiorczości (np. wysokie podatki, zmieniające się przepisy prawne), 41,5% wskazało na trudności budżetowe a 34,8 % badanych na dużą atrakcyjność turystyczną innych miast w regionie.

Cztery największe szanse rozwojowe gminie miejskiej Bartoszyce według ankietowanych to: środki z Unii Europejskiej (95,8%), współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi np. Cittaslow (69,5%). 50% respondentów jako szanse wskazało instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, a 44,1% - rozwój oferty turystycznej.

Mieszkańcy miasta są na ogół zadowoleni z tego, że żyją w mieście Bartoszyce i czują się z nim związani. Świadczy o tym bardzo dużo pozytywnych odpowiedzi do ostatniego pytania, w którym respondenci zostali poproszeni o dokończenie zdania „Uważam, że Bartoszyce są....”. Najczęściej w odpowiedziach ankietowanych powtarzały się zwroty: pięknym, małym miastem z dużym potencjałem jednak z uwagi na brak miejsc pracy, niskie zarobki i brak perspektyw ludzie stąd wyjeżdżają, miastem z niewykorzystanymi możliwościami, dobrym miejscem do życia, gdzie można spokojnie żyć, poszkodowanym ze względu na swoje peryferyjne położenie, ładne ale słabo skomunikowane, z zanieczyszczonym powietrzem (w sezonie grzewczym), starzejącym się miasteczkiem z brakiem perspektyw dla ludzi młodych.

15. Spis wykresów, rysunków, tabel, dokumentów źródłowych

Spis Tabel

Tabela 1 Charakterystyka JCPW rzecznych w Bartoszycach.....	9
Tabela 2 Klasyfikacja i ocena stanu wód w latach 2014-2019 przebiegających przez gminę miejską Bartoszyce których zlewnie znajdują się na terenie miasta	10
Tabela 3 Szacowana liczba kotłów które powinny zostać wymienione w gminie miejskiej Bartoszyce strefy warmińsko-mazurskiej, efekt ekologiczny oraz koszt realizacji działania WmsWm ZSO do połowy 2026 roku.....	12
Tabela 4 Ścieżki rowerowe w gminie miejskiej Bartoszyce	15
Tabela 5 Liczba ludności w Bartoszycach w latach 2015-2020 na tle powiatu bartoszyckiego i woj. warmińsko-mazurskiego	17
Tabela 6 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Bartoszycach woj. warmińsko-mazurskim i Polsce w latach 2015-2020	21
Tabela 7 Wskaźniki obrazujące procesy starzenia społeczeństwa i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności Bartoszyce w latach 2015-2020.....	21
Tabela 8 Mieszkania oddane do użytku w mieście Bartoszyce, województwie warmińsko-Mazurskim i Polsce.....	24
Tabela 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym.....	24
Tabela 10 Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania w Bartoszycach	24
Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	25
Tabela 12 Zabezpieczenie budynków mieszkalnych w sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2015-2020	25
Tabela 13 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	26
Tabela 14 Wybrane niefinansowe wskaźniki efektywności	27
Tabela 15 .Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	27
Tabela 16 Inwestycje zrealizowane przez Wodociągowo–Ciepłownicza Sp. z o.o. COWIK w Bartoszycach w 2020 r.....	28
Tabela 17 Wybrane wskaźniki dotyczące oczyszczania ścieków	29
Tabela 18 Wybrane niefinansowe wskaźniki efektywności	30
Tabela 19 Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	31
Tabela 20 Sieć gazowa w Bartoszycach w latach 2015-2020	32
Tabela 21 Wybrane Wskaźniki poziomu dostępności i jakości usług oraz wskaźniki energetyczne	33
Tabela 22 Liczba mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030.	35
Tabela 23 Wartość zmiany w liczbie mieszkańców powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2005-2030 (w %).	35
Tabela 24 Podmioty gospodarcze wg rejestru REGON w gminie miejskiej Bartoszyce w 2020 r. wg sektorów własnościowych.....	37
Tabela 25 Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Miejskiej Bartoszyce w 2020 r.	37

Tabela 26 Struktura podmiotów gospodarki narodowej (Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) w Gminie Miejskiej Bartoszyce według sekcji PKD 2007 w latach 2019-2020.....	38
Tabela 27 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2015-2020 r.....	39
Tabela 28 Podmioty nowo zarejestrowane i podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	40
Tabela 29 Pracujący w Bartoszycach według płci w latach 2015-2020.....	44
Tabela 30 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w Bartoszycach w latach 2015-2020.....	46
Tabela 31 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2015-2020	46
Tabela 32 Struktura wypłat zasiłków okresowych w 2020 r. w Bartoszycach	47
Tabela 33 Bezrobotni a prawo do zasiłku w powiecie bartoszyckim w 2020 r.	47
Tabela 34 Barometr zawodów w powiecie bartoszyckim	47
Tabela 35 Cele i kierunki interwencji POŚ Miasta Bartoszyce.....	51
Tabela 36 Linie energetyczne na terenie miasta Bartoszyce	57
Tabela 37 Stacje transformatorowe na terenie miasta Bartoszyce	58
Tabela 38 Wybrane wskaźniki dotyczące zużycia energii elektrycznej w latach 2015 r.-2020 r.....	58
Tabela 39 Ilość odpadów komunalnych w mieście Bartoszyce.....	63
Tabela 40 Ilość odebranych odpadów komunalnych, odebranych w latach 2018-2020 (Mg).....	63
Tabela 41 Odpady zebrane selektywnie w latach 2017-2020 w Bartoszycach w (Mg).....	63
Tabela 42 Wykonanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Bartoszyce (stan na październik 2021 r.).....	64
Tabela 43 Wykaz organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury w Bartoszycach.....	67
Tabela 44 Zestawienie najważniejszych inwestycji z zakresu infrastruktury sportowej zrealizowanych przez Gminę Bartoszyce w latach 2017-2021	73
Tabela 45 Wskaźniki potencjału turystycznego powiatu bartoszyckiego w latach 2015-2020	76
Tabela 46 Ilość miejsc noclegowych w Bartoszycach w latach 2016-2020	77
Tabela 47 Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w powiecie bartoszyckim w 2020 roku	78
Tabela 48 Wskaźniki charakteryzujące bazę noclegową oraz ruch turystyczny w powiecie bartoszyckim oraz w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku.....	78
Tabela 49 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (wraz z ich zmianami):.....	79
Tabela 50 Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o warunkach zabudowy wydane w latach 2015-2020 dla terenu Bartoszyce.....	86
Tabela 51 Udział jednostek w działaniach jednostek OSP i JWOP w 2020 roku.	87
Tabela 52 Rodzaje i ilość interwencji w mieście Bartoszyce w latach 2019-2020	88
Tabela 53 Wykrywalność przestępstw w powiecie bartoszyckim w latach 2018- 2020	88
Tabela 54 Wybrane kategorie zagrożeń dla powiatu bartoszyckiego w 2020 r.....	91
Tabela 55 Wybrane kategorie przestępstw dla powiatu bartoszyckiego w 2020 r.	91
Tabela 56 Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych w gminie miejskiej Bartoszyce	92
Tabela 57 Wskaźniki wypadków drogowych w gminie miejskiej Bartoszyce i powiecie bartoszyckim	92
Tabela 58 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	93
Tabela 59 Powody udzielania pomocy rodzinom w 2020 roku.....	94
Tabela 60 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji.	95
Tabela 61 Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w 2019 i 2020	96
Tabela 62 Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej.....	96
Tabela 63 Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń.....	97
Tabela 64 Świadczenia opiekuńcze	98

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

Tabela 65 Świadczenia alimentacyjne w poszczególnych latach [w zł].....	99
Tabela 66 Inne rodzaje pomocy i świadczeń.....	99
Tabela 67 Ośrodki wsparcia.....	103
Tabela 68 Praktyki i porady lekarskie w Bartoszycach	107
Tabela 69 Liczba aptek w Bartoszycach w 2020 r.	109
Tabela 70 Przychodnie i praktyki lekarskie w Bartoszycach.....	109
Tabela 71 Stan organizacji szkół podstawowych (bez oddziałów przedszkolnych) w roku szkolnym 2020/2021 (dane wg SIO stan na 30.IX.2020 r.).....	113
Tabela 72 Dzieci w wychowaniu przedszkolnym według typów placówek i wieku wg SIO stan na 30.09.2020 r.	114
Tabela 73 Dzieci w wychowaniu przedszkolnym według typów placówek i wieku	115
Tabela 74 Liczba nauczycieli zatrudnionych w placówkach prowadzonych przez Gminę Miejską Bartoszyce	116
Tabela 75 Stopnie awansu zawodowego nauczycieli pełnozatrudnionych w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miejską Bartoszyce (wg SIO stan na 30.IX. 2020 r.).....	117
Tabela 76 Wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku w gminie miejskiej Bartoszyce wg danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży	119
Tabela 77 Wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku w gminie miejskiej Bartoszyce wg szkół....	120
Tabela 78 Wyniki egzaminów maturalnych w Bartoszycach w 2021 r.....	120
Tabela 79 Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020	122
Tabela 80 Wskaźniki GUS dotyczące udziału fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych w gminie miejskiej Bartoszyce	123
Tabela 81 Środki przeznaczone na zrealizowanie zadań publicznych w mieście Bartoszyce w latach 2020-2021	124
Tabela 82 Wykaz organizacji, do których należy gmina miejska Bartoszyce	125
Tabela 83 Umowy partnerskie podpisane przez gminę miejską Bartoszyce.....	126
Tabela 84 Plan i wykonanie budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce w 2020 roku.....	127
Tabela 85 Struktura dochodów budżetowych Gminy Miejskiej Bartoszyce wykonanych w 2020 roku	127
Tabela 86 Dochody na 1 mieszkańca w gminie miejskiej Bartoszyce w latach 2015 – 2020 (w zł)	128
Tabela 87 Wydatki wg podstawowych rodzajów w 2020 r.	131
Tabela 88 Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020 (w zł).....	131
Tabela 89 Zadłużenie gminy miejskiej Bartoszyce w latach 2017– 2020	133
Tabela 90 Informacje o spełnieniu warunków wynikających z art. 243 ustawy o finansach publicznych.	133
Tabela 91 Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z Bartoszyce w latach 2017-2020 (stan na 31.12.2020r.)	139
Tabela 92 Wartość umów o dofinansowanie projektów zrealizowanych w Bartoszycach w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 - 2020) wg stanu na 31.12.2020 r.	140
Tabela 93 Tabela porównawcza gmin w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej.....	145

Spis wykresów

Wykres 1 Drogi gminne w Bartoszycach wg powierzchni	13
Wykres 2 Liczba zgonów i urodzeń w Bartoszycach w latach 2016-2020	17
Wykres 3 Urodzenia żywe i zgony na 1000 ludności w Bartoszycach	18
Wykres 4 Przyrost naturalny w Bartoszycach, powiecie bartoszyckim i województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2020 r. na 1000 ludności	18
Wykres 5 Saldo migracji w Bartoszycach, powiecie bartoszyckim i woj. warmińsko-mazurskim w latach 2016-2020	19
Wykres 6 Struktura mieszkańców Bartoszyc, według płci w latach 2015-2020	19
Wykres 7 Ludność Bartoszyc wg grup wieku w latach 2015-2020	20
Wykres 8 Mieszkańcy Bartoszyc w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2015-2020	20
Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2015-2020	21
Wykres 10 Lokale i budynki w dyspozycji gminy miejskiej Bartoszyce	22
Wykres 11 Podział podmiotów gospodarczych w Bartoszycach według klas wielkości w latach 2015-2020 r.	39
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Bartoszycach w latach 2015-2020 ..	40
Wykres 13 Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności w Bartoszycach w latach 2015 – 2020 ..	41
Wykres 14 Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim w latach 2015-2019 w tysiącach zł	41
Wykres 15 Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca powiatu bartoszyckiego w latach 2015-2019 (zł)	42
Wykres 16 Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim w latach 2015-2019 w tysiącach zł	42
Wykres 17 Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiecie bartoszyckim w latach 2015-2019 (zł)	43
Wykres 18 Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie bartoszyckim (w tys. zł) w 2019 r.	43
Wykres 19 Pracujący na 1000 ludności w Bartoszycach w latach 2015 – 2020	44
Wykres 20 Wielkość bezrobocia (bezrobotni zarejestrowani) w Bartoszycach w latach 2015-2020 ...	45
Wykres 21 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w powiecie bartoszyckim	46
Wykres 22 Odwiedziny Centrum Informacji Turystycznej w Bartoszycach w latach 2010 - 2020 r	75
Wykres 23 Deklarowane miejsce stałego miejsca zamieszkania turysty odwiedzającego Centrum Informacji Turystycznej w Bartoszycach w 2020 r.	76
Wykres 24 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	94
Wykres 25 Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	95
Wykres 26 Zasiłki rodzinne ogółem (w tys. zł) oraz liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych	98
Wykres 27 zasób lokalowy gminy miejskiej Bartoszyce w latach 2019-2020 r.	110
Wykres 28 Dochody gminy miejskiej Bartoszyce ogółem w tys. zł	128
Wykres 29 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020	129
Wykres 30 Dochody własne na 1 mieszkańca w latach 2015-2020	130
Wykres 31 Wydatki ogółem w tysiącach zł w latach 2015-2020	130
Wykres 32 Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020	132
Wykres 33 Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2020	132
Wykres 34 Wynik finansowy budżetu Bartoszyc w latach 2015-2020	134

wykras 35 Prognoza wyniku budżetowego w mieście Bartoszyce w latach 2021- 2035 (zł)	134
Wykras 36 Procentowy udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem.....	135
Wykras 37 Wydatki inwestycyjne miasta Bartoszyce w latach 2015-2020 w zł	135

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy miejskiej Bartoszyce na tle Polski i województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu.....	5
Rysunek 2 Odległość w km z gminy miejskiej Bartoszyce do wybranych polskich miast:.....	6
Rysunek 3 Obszar gminy miejskiej Bartoszyce leży w dorzeczu rzeki Pregoty	8
Rysunek 5 Połączenia komunikacyjne miejscowości do stolicy powiatu	14
Rysunek 6 Dostępność komunikacyjna do najbliższego miasta	15
Rysunek 7 Schemat sieci gazowej w Bartoszytach.....	32
Rysunek 8 Schemat sieci ciepłowniczej.....	33
Rysunek 4 Obszary zagrożone podtopieniem w mieście Bartoszyce	54
Rysunek 9 Schemat sieci elektroenergetycznej w Bartoszytach	57
Rysunek 10 Rozmieszczenie zabytków na terenie miasta Bartoszyce	69
Rysunek 11 Szlak Green Velo w Bartoszytach.....	74
Rysunek 12 Mapa Szlaki i trasy turystyczne	74
Rysunek 13 Granice i obszar aglomeracji Bartoszyce.....	79
Rysunek 14 Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Bartoszyce	81
Rysunek 15 Obszar gminy miejskiej Bartoszyce przewidziany do rewitalizacji.....	83
Rysunek 16 Ilość sporządzonych Niebieskich Kart w latach 2011 – 2020 w Bartoszytach	92
Rysunek 17 Teren inwestycyjny przy ul. Gdańskiej.....	136
Rysunek 18 Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej	136
Rysunek 19 Teren inwestycyjny przy ul. Kętrzyńskiej	137
Rysunek 20 Teren inwestycyjny przy ul. Kajki.	137
Rysunek 21 Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej.....	141

Dokumenty źródłowe

- 1) Internet
- 2) Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych
- 3) Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030
- 4) Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021
- 5) https://barometrzaswadowow.pl/forecast-card-zip/2021/poster_pl/BAROMETR_ZAWODOW_wojewodztwo_warmińsko_mazurskie_powiat_nowo_miejski_2021.pdf
- 6) Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za rok 2019 r.
- 7) Raport o stanie gminy miejskiej Bartoszyce za rok 2020 r
- 8) Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Bartoszyce
- 9) Google mops, opracowanie własne
- 10) Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, VIII 2017
- 11) Uchwała Nr Xxxi/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bartoszyce
- 12) Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu bartoszyckiego na lata 2011-2032
- 13) Kierunki Rozwoju Przestrzennego Bartoszyce, 2015 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- 14) Uwarunkowania Rozwoju Przestrzennego Miasta Bartoszyce, 2015 r.
- 15) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Bartoszyce na lata 2014 - 2020
- 16) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bartoszyce na lata 2016-2022
- 17) Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla gminy miejskiej Bartoszyce
- 18) Raport o Stanie Powiatu Bartoszyckiego w 2020 roku
- 19) „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem” Raport Częstkowy Komponent 3 Relacje Przestrzenne I Dostępność Komunikacyjna województwo warmińsko-mazurskie
- 20) Aktualizacja złożeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Bartoszyce, 2021
- 21) Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2019- 2023
- 22) Zarządzenie nr 166/2019 Burmistrza Miasta Bartoszyce w sprawie aktualizacji gminnej ewidencji zabytków Miasta Bartoszyce
- 23) „Program współpracy Miasta Bartoszyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok”
- 24) Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii Na 2021 Rok
- 25) Uchwała Nr XXXI/194/2020 Rady Miasta Bartoszyce z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bartoszyce
- 26) Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, 2019
- 27) Programu współpracy Miasta Bartoszyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok.
- 28) Informacje z Komenda Powiatowa Policji w Bartoszykach
- 29) Program ochrony środowiska dla Miasta Bartoszyce do roku 2020
- 30) Statut Stowarzyszenia Polskie Miasta Cittaslow
- 31) Sprawozdanie z działalności Bartoszyckiego Ośrodka Sportu i Rekreacji za rok 2020
- 32) Sprawozdanie z działalności Bartoszyckiego Domu Kultury 2020 r.
- 33) Sprawozdanie Straży Miejskiej w Bartoszykach za 2020 rok
- 34) Sprawozdanie Zarządu z działalności Wodociągowo–Ciepłowniczej Spółki z o.o. COWIK w Bartoszykach za rok 2020
- 35) Regulamin PSZOK w miejscowości Wysieka
- 36) Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Bartoszyce za 2020 rok.
- 37) Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2020/2021
- 38) Analiza dot. stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy miejskiej Bartoszyce za rok 2020
- 39) Formularz danych o sieci dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta
- 40) Informacje dot. systemu elektroenergetycznego na terenie miasta Bartoszyce od Energa Operator
- 41) Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 roku Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Departament Turystyki i Sportu
- 42) Sprawozdanie Zakładu Usług Komunalnych W Bartoszykach za rok 2020
- 43) Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy miejskiej Bartoszyce za rok szkolny 2020/2021
- 44) Sprawozdanie z działalności Bartoszyckiego Domu Kultury za 2019 r.
- 45) Sprawozdanie z działalności Miejskiego ośrodka Pomocy społecznej w Bartoszykach za 2020 rok
- 46) Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Miejskiej Bartoszyce za 2020 rok
- 47) Internet, <https://pl.wikipedia.org> i <http://www.gminy.pl>
- 48) <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/klasyfikacja-nuts-w-polsce/>
- 49) Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie.
- 50) Centrum Informacji Turystycznej w Bartoszykach
- 51) Informacja o ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 roku Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Departament Turystyki

- 52) Sprawozdanie z działalności Bartoszyckiego Ośrodka Sportu i Rekreacji za rok 2020
- 53) Raport za 2020 - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach
- 54) Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Bartoszyce za lata ,2019,2020
- 55) http://www.obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container
- 56) <https://www.nfz-olsztyn.pl/>
- 57) https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1526
- 58) https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1774
- 59) https://oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1773:2021-07-05-07-40-19&catid=3:organizacyjnemat
- 60) <https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>
- 61) <https://wody.gov.pl/>
- 62) <https://powiatbartoszyce.pl/>
- 63) <https://pl.wikipedia.org>
- 64) <http://www.gminy.pl>
- 65) PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017)
- 66) <https://www.apgw.gov.pl/pl/broszura-wody-polskie-2021>
- 67) Plan rozwoju sieci drogowej dróg powiatowych powiatu bartoszyckiego na lata 2019-2029
- 68) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294)
- 69) Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie
- 70) Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027, ROPS 2021
- 71) <https://greenvelo.pl/mapa>
- 72) <https://www.nfz-olsztyn.pl/>,
- 73) <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Apteki;>
- 74) [https://www.nfz.gov.pl/;](https://www.nfz.gov.pl/)
- 75) <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>, <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne;>
- 76) <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Szpitale>; <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/LeczenieStomatologiczne;>
- 77) <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/LeczenieDomowe>
- 78) Państwowa Komisja Wyborcza
- 79) Program Ochrony Środowiska Miasta Bartoszyce do roku 2030

16. Załącznik nr 1 Wzór ankiety

W związku z przystąpieniem do sporządzenia Strategii rozwoju miasta Bartoszyce do roku 2030, Burmistrz Bartoszyce zwraca się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety.

Ankieta ma odzwierciedlać rzeczywistą sytuację w naszym mieście oraz wskazać najważniejsze potrzeby mieszkańców i obszary rozwoju. Zebrane w ten sposób dane pozwolą nam uwzględnić Państwa sugestie.

Licząc na Państwa współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla Miasta w perspektywie najbliższych lat (proszę ocenić w skali 1-4, gdzie 4 – bardzo istotne, 3 – istotne, 2 – średnio istotne, 1 – nieistotne)

- 1) Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek) .....
- 2) Kultura i rozrywka .....
- 3) Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, dróg i chodników) .....
- 4) Rozwój potencjału turystycznego .....
- 5) Sport i rekreacja .....
- 6) Ochrona środowiska naturalnego .....
- 7) Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia .....
- 8) Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców .....
- 9) Funkcjonowanie instytucji publicznych (np. urząd miasta) .....
- 10) Rozwój przedsiębiorczości .....
- 11) Współpraca z organizacjami pozarządowymi...
- 12) Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi.....
- 13) Inne, proszę wymienić maksymalnie dwa inne obszary i ocenić ich znaczenie
  - a. ....
  - b. ....

2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania / inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Miasta powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów. W przypadku braku działań, proszę o wpisanie „nie wiem”.

- 1) Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek)
.....
.....
.....
.....
- 2) Kultura i rozrywka
.....
.....
.....
.....
- 3) Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, dróg i chodników)
.....
.....
.....
.....
- 4) Rozwój potencjału turystycznego
.....
.....
.....
.....

5) Sport i rekreacja

6) Ochrona środowiska naturalnego

7) Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

8) Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

9) Funkcjonowanie instytucji publicznych (urząd miasta)

10) Rozwój przedsiębiorczości

11) Współpraca z organizacjami pozarządowymi

12) Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi

[Dodatkowy obszar wskazany przez respondenta]

3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach?
(proszę o wymienić max. 3 inwestycje)

1.....
2.....
3.....

4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Bartoszyce:

- dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)
- dobre warunki rozwoju przedsiębiorstw i funkcjonowanie prężnych pracodawców
- wysoki potencjał turystyczny (dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne)

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy miejskiej Bartoszyce

- stosunkowo wysoka jakość życia i poziom bezpieczeństwa
  - dobre położenie komunikacyjne
  - stosunkowo dobra baza noclegowa i gastronomiczna
  - inne (jakie?)
-

5. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron:

- brak atrakcyjnych ofert pracy
  - zły stan ulic i chodników w mieście
  - słaby dostęp do opieki medycznej
  - brak zróżnicowanej oferty edukacyjnej ponadpodstawowej
  - brak perspektyw dla młodych ludzi
  - niskie dochody mieszkańców
  - wysokie ceny nieruchomości
  - ruch tranzytowy do przejścia granicznego
  - narastający problem jakości powietrza (smog)
  - inne (jakie?)
-

6. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Bartoszyce:

- bariery rozwoju przedsiębiorczości
  - trudności budżetowe miasta
  - starzejące się społeczeństwo
  - ucieczka ludzi młodych do większych miast
  - duża atrakcyjność turystyczna innych miast w regionie
  - inne (jakie?)
-

7. Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Bartoszyce:

- środki z Unii Europejskiej
  - współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi (np. Cittaslow)
  - wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą
  - instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
  - rozwój oferty turystycznej
  - inne (jakie?)
-

8. Proszę dokończyć zdanie: Uważam, że Bartoszyce są ...
